

Fornleifaskrá

Borgarhluti 3 – Hlíðar

Anna Lís Guðmundsdóttir
Margrét Björk Magnúsdóttir

Reykjavík 2024

Borgarsögusafn Reykjavíkur
Skýrsla nr. 224

Fornleifaskrá

Borgarhluti 3 – Hlíðar

Anna Lísu Guðmundsdóttir

Margrét Björk Magnúsdóttir

Reykjavík 2024

Borgarsögusafn Reykjavíkur
Skýrsla nr. 224

Unnið að beiðni Umhverfis- og skipulagsviðs Reykjavíkurborgar
vegna vinnu við gerð hverfisskipulags fyrir borgarhluta 3 - Hlíðar.

Skýrslur Borgarsögusafns Reykjavíkur.

Ábyrgðarmaður: María Karen Sigurðardóttir, deildarstjóri minjavörslu og rannsókna.

© Borgarsögusafn Reykjavíkur

Anna Líska Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir.

Mynd á forsíðu: Um 1955–1960, séð yfir Hlíðarnar frá Öskjuhlíð. Braggar í forgrunn Camp
Anacostia. *Ljósmyndasafn Reykjavíkur*. HAP RVK 026 4-2. Ljósmyndari Hannes Pálsson.

Borgarsögusafn Reykjavíkur

Reykjavík 2024

Öll réttindi áskilin

Efnisyfirlit

Formáli	8
1 Inngangur	9
1.1 Staðhættir og örnefni	11
2. Almenn um verndun menningarminja.....	14
3. Tilgangur og aðferðafræði við skráningu fornleifa, mannvirkja og yngri minja.....	16
4. Skrá yfir fornleifar, mannvirki og yngri minjar.....	17
4.1 Fornleifar í borgarhluta 3 – Hlíðum.....	20
Reykjavík 5-104 Eskihlíð	20
Reykjavík 5-149 Skildinganesstekkur	21
Reykjavík 5-150 Stekkur.....	22
Reykjavík 5-151 Fjárborg	23
Reykjavík 5-152 Náma.....	24
Reykjavík 5-153 Leynimýri, Leynimýrarblettur 1	26
Reykjavík 5-155 Hátíðarsvæði	28
Reykjavík 5-156 Öskjuhlíðarvegur	28
Reykjavík 5-157 Beneventum	30
Reykjavík 5-158 Beitarhús	31
Reykjavík 5-159 Víkursel (Öskjuhlíðarsel).....	32
Reykjavík 5-160 Landamerkjasteinn Öskjuhlíð	33
Reykjavík 5-213 Pólarnir	35
Reykjavík 5-215 Skíðasvæði Minni-Öskjuhlíð	36
Reykjavík 5-246 Fjárborg	37
Reykjavík 5-330 Sigurlaugarstígur.....	38
Reykjavík 5-331 Skaftastígur	39
Reykjavík 5-398 Hlíðarendi	39
Reykjavík 5-413 Haukaland.....	40
Reykjavík 5-421 Gullholan	42
Reykjavík 5-506 Hafnarsmiðjan.....	43
Reykjavík 5-509 Reykjahlíð.....	44
Reykjavík 5-670 Arastöðin.....	45
Reykjavík 5-672 Litli-Háteigur	45
Reykjavík 5-673 Fiskreitir bæjarins	47
Reykjavík 5-679 Járnbraut í Reykjavík	47
Reykjavík 5-683 Útihús.....	49
Reykjavík 5-684 Hús.....	49
Reykjavík 5-689 Útihús/skotgröf	50
Reykjavík 5-708 Náma Kringlumýri.....	51
Reykjavík 5-720 Bústaðavegur hinn forni.....	52
Reykjavík 5-725 Leynimýrarblettur 3	52
Reykjavík 5-726 Gamli Hafnarfjarðarvegur.....	53
Reykjavík 5-727 Hafnarfjarðarvegur/Reykjanesbraut.....	55
Reykjavík 5-735 Breiðamýri	57
Reykjavík 5-736 Fossvogsmýri.....	57
Reykjavík 5-737 Brú yfir Rauðará	57
Reykjavík 5-744 Blönduhlíð	58
Reykjavík 5-745 Fossvogsleið	58
Reykjavík 5-747 Eskihlíð c	59
Reykjavík 5-748 Eskihlíð b	59

Reykjavík 5-752 Laufásvegur	60
Reykjavík 5-759 Gamla Nauthólsleið	60
Reykjavík 5-802 Háfaleiti	60
Rauðará 9-28 Grjótnám Reykjavíkur Rauðarárholti.....	62
Rauðará 9-30 Hlemmur	62
Rauðará 9-32 Sunnuhvoll	63
Rauðará 9-40 Mjölhnistöðin, Otursstöðin.....	64
Rauðará 9-41 Varða.....	64
Rauðará 9-49 Svarti skúrin.....	65
Rauðará 9-75 Vatnspróin við Hlemm.....	65
Rauðará 9-76 Lundur við Laugaveg.....	66
Rauðará 9-77 Sólheimar	67
Rauðará 9-79 Laugavegur 103	67
Rauðará 9-80 Árbakki við Rauðarárstíg.....	68
Rauðará 9-81 Hús Múr- og steiniðjufélagsins	68
Rauðará 9-82 Rauðarárstígur 5.....	69
Rauðará 9-83 Rauðarárstígur 5.....	69
Rauðará 9-84 Rauðarárstígur 5.....	70
Rauðará 9-87 Laugavegur	70
Rauðará 9-88 Rauðarárstígur.....	70
Skildinganes 220-104 Nauthóll, bæjarstæði	70
Skildinganes 220-105 Útihús	72
Skildinganes 220-106 Útihús	72
Skildinganes 220-107 Útihús	72
Skildinganes 220-108 Matjurtagarður	72
Skildinganes 220-109 Matjurtagarður	73
Skildinganes 220-110 Matjurtagarður	73
Skildinganes 220-111 Matjurtagarður	73
Skildinganes 220-115 Seljamýri.....	73
Skildinganes 220-202 Lyngberg.....	73
Skildinganes 220-203 Skildinganesleið.....	73
Laugarnes 230-59 Finnbogahús	74
Laugarnes 230-186 Brú á Fossvogslæk.....	74
4.2 Yngri minjar 1924–1934 í borgarhluta 3 – Hlíðum	76
Reykjavík 5-154 Sólland, Leynimýrarblettur 2	76
Reykjavík 5-243 Vegur	77
Reykjavík 5-329 Klambrar, Norðurmýrarblettur 4.....	77
Reykjavík 5-399 Hjarðarholt, Vatnsmýrarblettur XIX.....	78
Reykjavík 5-427 Öskustígur.....	79
Reykjavík 5-510 Litla-Hlíð, Norðurmýrarblettur 33	79
Reykjavík 5-511 Varmahlíð, Norðurmýrarblettur 32.....	80
Reykjavík 5-512 Breiðholt, Vatnsmýrarblettur 12	80
Reykjavík 5-630 Gamli Bústaðavegurinn	81
Reykjavík 5-729 Vegur, Öskjuhlíð.....	81
Reykjavík 5-751 Litla-Hlíð, Norðurmýrarblettur 33	81
Reykjavík 5-753 Valfell	82
Reykjavík 5-754 Grund.....	82
Reykjavík 5-756 Birkihlíð.....	82
Reykjavík 5-757 Kringlumýrarvegur	82
Reykjavík 5-763 Læknisgarður	83
Reykjavík 5-794 Mannvirki í Læknisgarðinum	84

Reykjavík 5-848 Spilda á Fossvogsbökkum	85
Reykjavík 5-849 Spilda á Fossvogsbökkum	87
Rauðará 9-29 Fiskreitir.....	87
Rauðará 9-33 Hraun	87
Rauðará 9-34 Hamrar	87
Rauðará 9-35 Berg.....	87
Rauðará 9-46 Grjótnám Reykjavíkur	88
Rauðará 9-47 Geymisvöllur	89
Rauðará 9-48 Lóð vatnsgeymanna	89
Rauðará 9-99 Ás.....	89
Laugarnes 230-55 Fagridalur	89
Laugarnes 230-56 Hlíðardalur.....	90
Laugarnes 230-57 Höfn.....	91
Laugarnes 230-58 Helgadalur	92
4.3 Minjar yngri en 1934 í borgarhluta 3 – Hlíðar.....	93
Reykjavík 5-245 Jarðhús á Fossvogsbökkum.....	93
Reykjavík 5-507 Golfskáli Golfklúbbs Íslands	94
Reykjavík 5-508 Garðlönd Kringlumýri	94
Reykjavík 5-515 Efrihlíð, Norðurmýrarblettur 35.....	94
Reykjavík 5-627 Garðlag, ræktunarreitir.....	94
Reykjavík 5-628 Fossvogsblettur 51, grunnur.....	95
Reykjavík 5-629 Girðing.....	95
Reykjavík 5-631 Vegur að golfskála	95
Reykjavík 5-632 Vegur	95
Reykjavík 5-633 Lítil hús við Bústaðaveg	95
Reykjavík 5-634 Fossvogsblettur 55	95
Reykjavík 5-635 Fossvogsblettur 55	96
Reykjavík 5-636 Fossvogsblettur 55	96
Reykjavík 5-637 Fossvogsblettur 54.....	96
Reykjavík 5-638 Hvassafell, Fossvogsbletti 54.....	96
Reykjavík 5-639 Fossvogsblettur 51, erfðafestuland	96
Reykjavík 5-640 Undirstaða.....	96
Reykjavík 5-641 Vegur	97
Reykjavík 5-642 Hornstólpi á girðingu	97
Reykjavík 5-643 Fossvogsblettur 52, erfðafestuland	97
Reykjavík 5-645 Fossvogsblettur 52, erfðafestubýli	97
Reykjavík 5-646 Fossvogsblettur 52, hæsnahús.....	97
Reykjavík 5-649 Fossvogsblettur 53, erfðafestuland	98
Reykjavík 5-650 Fossvogsblettur 53, erfðafestubýli	99
Reykjavík 5-652 Vegur að Fossvogsbletti 55.....	100
Reykjavík 5-653 Streymi tímans, umhverfislistaverk	100
Reykjavík 5-654 Öskjuhlíðarvöllur	100
Reykjavík 5-663 Fossvogsblettur 51	100
Reykjavík 5-664 Fossvogsblettur 54.....	100
Reykjavík 5-665 Fossvogsblettur 54.....	100
Reykjavík 5-721 Sléttuvegur.....	101
Reykjavík 5-723 Leynimýrarblettur 4	101
Reykjavík 5-724 Hornstólpi	102
Reykjavík 5-733 Hitaveitumannvirki	102
Reykjavík 5-738 Minni-Öskjuhlíð, borhola	103
Reykjavík 5-755 Stapar, Hjarðarholt.....	103

Reykjavík 5-764 Fossvogsgarðar	104
Reykjavík 5-850 Skipsflak	105
Rauðará 9-52 Framvöllur	106
Skildinganes 220-129 Minnismerki.....	106
Skildinganes 220-163 Dráttarbraut í Nauthólsvík	106
Skildinganes 220-186 Læragjá, Volga	106
Laugarnes 230-191 Nesti Fossvogi	107
4.4 Herminjar í borgarhluta 3 – Hlíðar	108
Reykjavík 5-161 Hleðslur við Flugvallarveg	108
Reykjavík 5-162 Náma.....	109
Reykjavík 5-163 Gryfjur fyrir eldsneytistanka.....	110
Reykjavík 5-164 Skotgröf	111
Reykjavík 5-165 Skotgröf	113
Reykjavík 5-166 Sprengiskýli	114
Reykjavík 5-167 Stjórnstöð	115
Reykjavík 5-168 Skotbyrgi.....	118
Reykjavík 5-169 Skotbyrgi.....	119
Reykjavík 5-170 Vatnsgeymir.....	120
Reykjavík 5-171 Vatnsgeymir.....	121
Reykjavík 5-172 Varnarveggur við eldsneytisgeyma.....	121
Reykjavík 5-173 Dælustöð.....	122
Reykjavík 5-174 Vararafstöð	124
Reykjavík 5-175 Birgðaskemmur við Flugvallarveg.....	126
Reykjavík 5-176 Braggi Flugvallarvegi 7A	127
Reykjavík 5-177 Klæðageymslur	128
Reykjavík 5-178 Skotfærageymsla.....	128
Reykjavík 5-179 Vatnstankur.....	128
Reykjavík 5-180 Skotæfingasvæði	129
Reykjavík 5-181 Dúfnahús.....	130
Reykjavík 5-182 Camp Maple Leaf	131
Reykjavík 5-184 Vatnstankur.....	133
Reykjavík 5-186 Herbúðir.....	133
Reykjavík 5-187 Camp Anacostia.....	133
Reykjavík 5-188 Camp Daniel Boone, Flugvallarkampur	133
Reykjavík 5-189 Sprengjugeymslur	133
Reykjavík 5-191 Áletranir á klettum við Beneventum.....	134
Reykjavík 5-194 Camp Hilton.....	135
Reykjavík 5-195 Camp Farm við Hlíðarenda.....	135
Reykjavík 5-196 Howitzer Hill	136
Reykjavík 5-197 Rockfort Camp.....	137
Reykjavík 5-198 Camp Melrose, Þóroddsstaðakampur	137
Reykjavík 5-199 Camp Liberty, áður Craven.....	138
Reykjavík 5-200 Grunnur.....	138
Reykjavík 5-216 Skotbyrgi.....	139
Reykjavík 5-217 Skotbyrgi.....	140
Reykjavík 5-244 Sprengiskýli	141
Reykjavík 5-383 Camp Sheerwood, Háteigskampur.....	142
Reykjavík 5-384 Camp Tower Hill, Vatnsgeymakampur	143
Reykjavík 5-385 Camp Cook	143
Reykjavík 5-386 Bytown Camp, Bústaðakampur	143
Reykjavík 5-390 Eldsneytisgeymar.....	143

Reykjavík 5-393 Eldsneytisleiðsla	146
Reykjavík 5-406 Braggagrunnur	146
Reykjavík 5-407 Braggi við Flugvallarveg	146
Reykjavík 5-408 Braggi	147
Reykjavík 5-409 Braggi	147
Reykjavík 5-411 Flugbraut NA-SV	147
Reykjavík 5-530 Tvö steyp ker	147
Reykjavík 5-531 Undirstaða.....	149
Reykjavík 5-532 Undirstaða.....	150
Reykjavík 5-554 Braggar	150
Reykjavík 5-620 Byssustæði	150
Reykjavík 5-621 Skotgröf	150
Reykjavík 5-622 Skotgröf	151
Reykjavík 5-623 Skotgröf	151
Reykjavík 5-624 Skotgröf	151
Reykjavík 5-625 Skotgröf	151
Reykjavík 5-626 Skotgröf	152
Reykjavík 5-685 Undirstaða.....	152
Reykjavík 5-686 Undirstaða.....	153
Reykjavík 5-687 Herminjar	154
Reykjavík 5-688 Skotgröf	154
Reykjavík 5-689 Tóft, skotgröf	155
Reykjavík 5-703 Grunnur, Öskjuhlíð	156
Reykjavík 5-704 Byssustæði	157
Reykjavík 5-705 Vegur	159
Reykjavík 5-706 Skotgröf	159
Reykjavík 5-707 Skotgröf	160
Reykjavík 5-709 Náma.....	160
Reykjavík 5-710 Skotgrafir	162
Reykjavík 5-711 Skotgröf	163
Reykjavík 5-712 Skotgröf	164
Reykjavík 5-713 Skotgröf	165
Reykjavík 5-714 Skotgröf	166
Reykjavík 5-715 Skotgröf	167
Reykjavík 5-716 Skotgrafir	167
Reykjavík 5-718 Vegur að sprengjugeymslum	169
Reykjavík 5-728 Vegur í suðurhlíðum Öskjuhlíðar	170
Reykjavík 5-730 Renna.....	171
Reykjavík 5-731 Girðing.....	172
Reykjavík 5-732 Skotgröf	172
Reykjavík 5-734 Skotgröf	173
Reykjavík 5-739 Skotbyrgi.....	174
Reykjavík 5-740 Stokkur.....	175
Reykjavík 5-741 Tvær skotgrafir	176
Reykjavík 5-742 Skotgröf	177
Reykjavík 5-743 Merkjaskúr.....	178
Reykjavík 5-749 Flugvallarbraut.....	179
Reykjavík 5-760 Skotbyrgi.....	180
Reykjavík 5-761 Undirstöður, grunnur	182
Reykjavík 5-765 Skotgröf	184
Reykjavík 5-766 Skotgrafir	185
Reykjavík 5-767 Skotgröf	186

Reykjavík 5-768 Skotgröf	187
Reykjavík 5-769 Skotgröf	188
Reykjavík 5-770 Skotgröf	189
Reykjavík 5-771 Skotgröf	190
Reykjavík 5-772 Skotgröf	191
Reykjavík 5-773 Skotgröf	191
Reykjavík 5-774 Skotgröf	192
Reykjavík 5-775 Skotgrafir	194
Reykjavík 5-790 Skotgröf	195
Reykjavík 5-791 Skotgröf	196
Reykjavík 5-792 Skotgröf	197
Reykjavík 5-793 Skotgröf	198
Reykjavík 5-803 Járnbrautarteinar	199
Reykjavík 5-811 Skotgrafir	201
Reykjavík 5-814 Geymslusvæði.....	203
Reykjavík 5-840 Skotgröf	204
Reykjavík 5-841 Skotgröf ofan við HR.....	205
Reykjavík 5-842 Tvær skotgrafir við bensínstöð	206
Reykjavík 5-843 Grunnur.....	207
Rauðará 9-23 Camp Vulkan	207
Rauðará 9-24 Camp Hounslow	207
Rauðará 9-51 Herminjar	208
Skildinganes 220-114 Skotgröf	208
Skildinganes 220-117 Skotbyrgi	208
Skildinganes 220-118 Vatnstankur.....	208
Skildinganes 220-119 Vatnsgeymir.....	208
Skildinganes 220-120 Sjúkraskýli.....	208
Skildinganes 220-121 Líkhús.....	209
Skildinganes 220-123 Braggar	209
Skildinganes 220-124 Transit Camp	209
Skildinganes 220-126 Corbett Camp.....	209
Skildinganes 220-127 Bryggja	209
Skildinganes 220-128 Northrop brautin	209
Skildinganes 220-130 Herskálahverfi	210
Skildinganes 220-131 Station Headquarters.....	210
Skildinganes 220-142 Verkstæði.....	210
Skildinganes 220-144 Herbúðir.....	211
Skildinganes 220-145 Herskálahverfi	211
Skildinganes 220-146 Æfingasvæði	211
Skildinganes 220-167 Tundurskeytamiðstöð	211
Skildinganes 220-168 Skammbýssugeymsla.....	211
Skildinganes 220-187 Loftvarnabyssustæði	212
Skildinganes 220-188 Hleðsla.....	213
Skildinganes 220-189 Flugskýli	213
Skildinganes 220-191 Skotgröf	213
Skildinganes 220-192 Tvær holur	213
Skildinganes 220-193 Mastur.....	213
Skildinganes 220-194 Skotgröf	213
Skildinganes 220-195 Skotgröf	214
Skildinganes 220-196 Skotgröf	214
Skildinganes 220-197 Byssustæði.....	214
Skildinganes 220-198 Flugskýli	214

Skildinganes 220-199 Byrgi, skotgröf.....	214
Skildinganes 220-200 Veðurstofa	214
Skildinganes 220-204 Mastur.....	215
Skildinganes 220-215 Fleet Air Base Iceland (FABI).....	215
Laugarnes 230-101 Camp Fossvogur.....	215
Laugarnes 230-192 Skotgröf	216
Laugarnes 230-192 Skotgröf	217
5. Varðveislumat fornleifa, mannvirkja og yngri minja	218
5.1 Fornleifar við Flugvallarveg og Öskjuhlíð.....	220
5.2 Bæjarhóllinn við Nauthól.....	222
5.3 Fornleifar og yngri minjar við Sjómannaskólann	223
5.4 Herminjar við Flugvallarveg og Öskjuhlíð	224
5.5 Herminjar í Nauthólsvík	226
5.6 Vélbyssubyrgi við Veðurstofuhæð	227
5.7 Vélbyssubyrgi við Fossvog.....	228
6. Heimildir	229
Fylgiskjal 1, Minjatöflur og minjakort.....	233

Formáli

Hér fer á eftir skráning fornleifa, mannvirkja og yngri minja á því svæði sem nefnt hefur verið **borgarhluti 3 – Hlíðar** í Reykjavík sem er hverfisskipulagssvæði sem afmarkast í stórum dráttum af Snorrabraut, Hlíðarfæti og Nauthólsvegi til vesturs, strandlínu Fossvogs til suðurs, Kringlumýrabraut til austurs og Hverfisgötu og Laugavegi (austan Rauðarárstígs) til norðurs, sjá mynd 1. Fornleifaskráningin er unnin að beiðni umhverfis- og skipulagssviðs Reykjavíkur vegna vinnu við gerð hverfisskipulags fyrir borgarhlutann. Um er að ræða *endurskoðun* á áður útgefinni skýrslu Borgarsögusafns (þá Minjasafns Reykjavíkur) sem unnin var á fyrri stigum hverfisskipulagsvinnunnar.¹ Nú er sú skráning endurskoðuð miðað við kröfur um skráningu fornleifa fyrir gerð deiliskipulags/hverfisskipulags í samræmi við ákvæði í lögum um menningarminjar nr. 80/2012 og reglur um skráningu jarðfastra menningarminja vegna skipulags og framkvæmda.² Minjastofnun úthlutar skráningaraðilum verkefnanúmeri og hefur þessi skráning hlotið númerið **2645**. Skráningin nær til fornleifa og yngri minja. Vettvangsrannsókn fór fram apríl til ágúst 2021 og sumarmánuði 2023. Kort og teikningar voru unnar á grunna Landupplýsingakerfis Reykjavíkurborgar (LUKR) í tölvuforritinu ArcMap. Niðurstöður fornleifaskráningar og varðveislumat var birt í þegar útkominni skýrslu nr. 223: *Byggðakönnun, Borgarhluti 3 – Hlíðar, I. hluti*, og verður varðveislumatið birt hér aftur með þessari skráningu. Skráning nær til fornleifa og yngri minja.

Borgarsögusafn Reykjavíkur, áður Minjasafn Reykjavíkur, hefur um árábil gert fornleifaskráningar samkvæmt ákvæðum um skráningu menningarminja í **lögum um menningarminjar nr. 80/2012** sem tóku gildi 1. janúar 2013. Fjallað er um skráningu vegna skipulags í 16. gr. þar sem segir að skráning fornleifa, húsa og mannvirkja skuli fara fram áður en gengið er frá aðalskipulagi eða deiliskipulagi og að skráning skuli „ætíð fara fram á vettvangi“ áður en deiliskipulag er afgreitt eða áður en gefið er út leyfi til framkvæmda.³

Fornleifaskráning er fornleifarannsókn án jarðrasks og felst í heimilda- og vettvangskönnun á minjum á tilteknu svæði, lýsingu á staðhättum og ástandi og gerð minjanna, mati á aldri þeirra, hlutverki og tegund, ásamt varðveislumati.

Febrúar 2024

María Karen Sigurðardóttir
deildarstjóri minjavörslu og rannsókna
Borgarsögusafni Reykjavíkur

¹ Drífa Kristín Þrastardóttir, Anna Lísu Guðmundsdóttir o fl., *Byggðakönnun: Borgarhluti 3 – Hlíðar*, skýrsla 163, 2013.

² Minjastofnun Íslands, *Skráningarstaðlar fornleifa*, 2013; Lög um menningarminjar nr. 80/2012; Reglur um skráningu jarðfastra menningarminja vegna skipulags og framkvæmda nr. 620/2019.

³ Lög um menningarminjar nr. 80/2012. Tóku gildi 1. janúar 2013.

1 Inngangur

Hér er greint frá minjum á úttekarsvæði sem nefnist borgarhluti 3 – Hlíðar í Reykjavík en svæðið afmarkast í stórum dráttum af Snorrabraut, Hlíðarfæti og Nauthólsvegi til vesturs, strandlínu Fossvogs til suðurs, Kringlumýrarbraut til austurs og Hverfisgötu og Laugavegi (austan Rauðarárstígs) til norðurs, sjá mynd 1.

Mynd 1. Borgarhluti 3 – Hlíðar, hverfisskipulagssvæðið er afmarkað með rauðri brotalínu.⁴

Á því svæði sem hér liggur undir, það er að segja borgarhluta 3 – Hlíðum, hafa fornleifar og yngri minjar verið „skráðar“ að hluta til áður og er eldri skráning fyrirbyggjandi í eftirtöldum skýrslum og ritum en einungis fjórar síðastnefndu eru unnar samkvæmt núgildandi stöðlum Minjastofnunar:

- *Sögulegar minjar í Öskjuhlíð og Vatnsmýri*, úttekt ásamt tillögum um verndun og lagfæringar, skýrsla Árbæjarsafns nr. 8, 1991.
- *Fornleifaskrá Reykjavíkur*, skýrsla Árbæjarsafns nr. 46, 1995.
- *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, 1993.
- *Fornleifaskráning lóðar Háskóla Reykjavíkur: Öskjuhlíð – Nauthóll*, skýrsla Minjasafns Reykjavíkur nr. 130, 2006.
- *Vatnsmýri, Seljamýri, Öskjuhlíð: Byggðakönnun: Fornleifaskrá og húsakönnun*, skýrsla Minjasafns Reykjavíkur nr. 161, 2013.
- *Byggðakönnun: Borgarhluti 3 – Hlíðar*, skýrsla Minjasafns Reykjavíkur nr. 163, 2013.
- *Sjómannaskólareitur: Nóatún, Háteigsvegur, Vatnsholt, Skipholt: Fornleifaskrá og húsakönnun*, skýrsla Borgarsögusafns nr. 198, 2019.

⁴ Afmörkun sett inn á grunn í Borgarvefsjá. Kortavinnsla ALG.

- *Nauthólsvík og Nauthólsvíkurvegur: Fornleifaskrá og húsakönnun*, skýrsla Borgarsögusafns nr. 200, 2019.
- *Göngustígur í Öskjuhlíð: Fornleifaskrá*, skýrsla Borgarsögusafns nr. 205, 2020.
- *Veðurstofuhæð: Fornleifaskrá*, skýrsla Borgarsögusafns nr. 209, 2022.

Sá hluti fornleifaskráningar og niðurstöður sem birtast í þessari skýrslu byggja á ofangreindum skýrslum auk nýrra skráninga og uppmælinga sem unnar eru samkvæmt viðurkenndum aðferðum Minjastofnunar. Í kringum 300 minjastaði er um að ræða í þessum hverfishluta. Birtar eru nákvæmar skráningar fyrir allar minjar sem ekki hafa verið birtar áður. Aðrar minjar, þ.e.a.s. þær minjar sem birtast í skýrslum fyrir *Sjómannaskólareit, Nauthólsvík og Nauthólsvegur og Veðurstofuhæð*, fá skemmri skráningu með tilvísun í skráningarskýrslu, óþarft var talið að endurtaka nákvæma skráningu hér aftur og eru þau svæði afmörkuð á mynd 2.

Mynd 2. Afmörkun borgarhluta 3 (svört brotalína) og þrír deiliskipulagsreitir sem hafa verið skráðir áður eftir nágildandi lögum og birst hafa í öðrum skráningarskýrslum.⁵

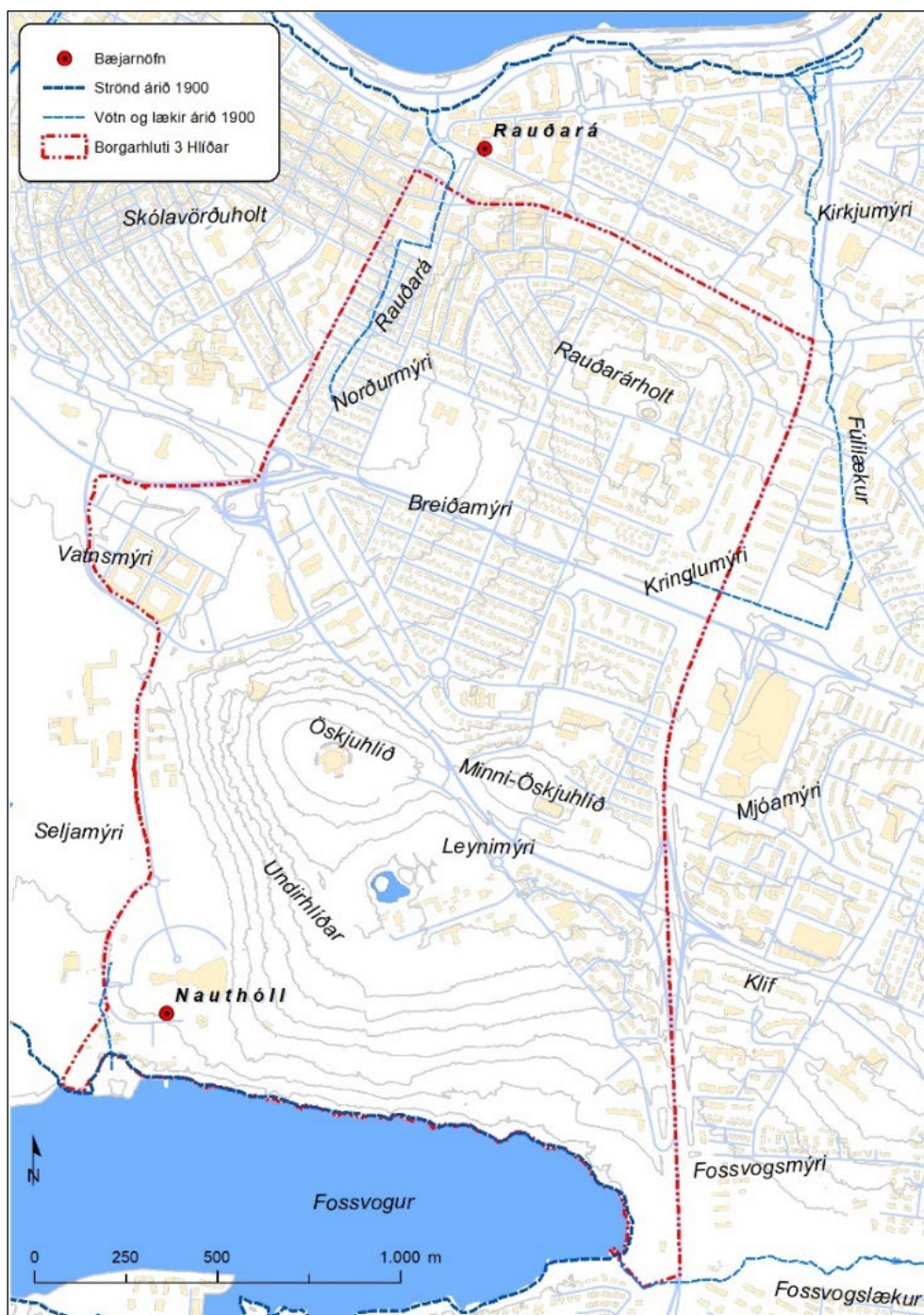
Niðurstöður fornleifaskráningar á deiliskipulagssvæðinu, borgarhluti 3 – Hlíðar, sem kemur fram hér í þessari skýrslu voru einnig birtar í skýrslu nr. 223, *Byggðakönnun: Borgarhluti 3 – Hlíðar, I. hluti*. Í þeirri skýrslu er greint frá sögu svæðisins sem verður ekki endurtekin hér.⁶ Minjatöflur og minjakort birtast í lok skýrslunnar í viðauka og þá fyrir allan borgarhlutann.

⁵ Afmörkun borgarhluta 3 sett inn á grunn í Borgarvefsjá. Kortavinnsla ALG.

⁶ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Byggðakönnun: Borgarhluti 3 – Hlíðar, I. hluti*, skýrsla 223.

1.1 Staðhættir og örnefni

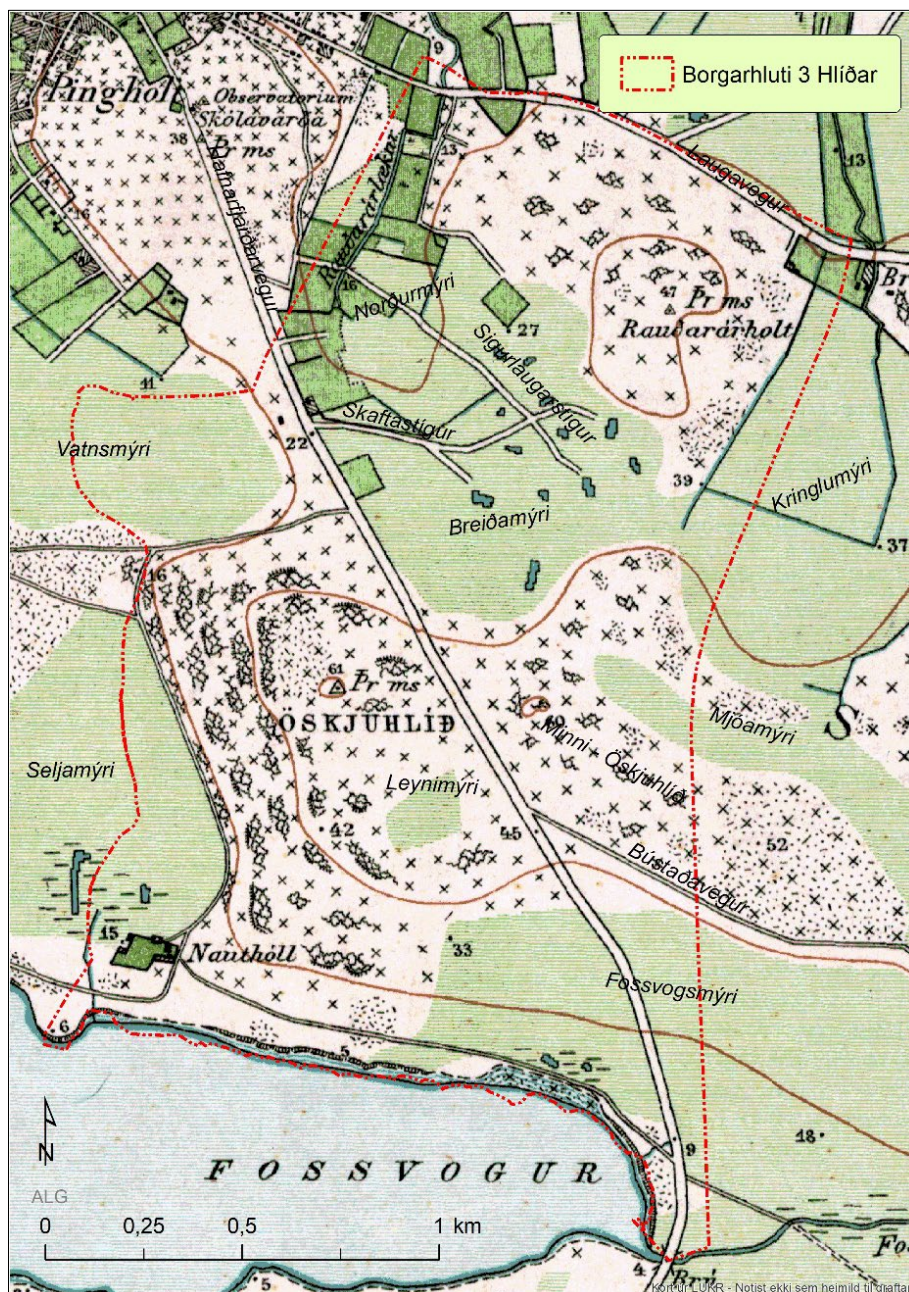
Tvö holt setja svip sinn á svæðið sem hér er til umfjöllunar, annars vegar *Rauðarárholt* og hins vegar *Öskjuhlíð*, en austur af *Öskjuhlíð* liggur lægri hæð sem kölluð hefur verið *Minni-Öskjuhlíð* eða Litla-Öskjuhlíð (einnig Golfskálahæð og í seinni tíð Veðurstofuhæð).

Mynd 3. Afmörkun á borgarhluta 3 – Hlíðar og helstu örnefni á svæðinu.⁷

⁷ Borgarsögusafn. Kort unnið á kortagrunn Landupplýsingakerfis Reykjavíkur (LUKR) 2023. Kortavinnsla: ALG. Heimild um örnefni: Einar S. Arnalds, *Reykjavík: Sögustaður við Sund*, 4. bindi, bls. 171–172 (kort Guðlaugs R. Guðmundssonar).

Holt þessi voru fyrrum umkringd mýrum. Á milli þeirra og til austurs lá *Kringlumýri* og vestan Rauðarárhólts var *Norðurmýri*, eldra heiti á henni er *Arnarhólsmýri*. Svæðið milli Kringlumýrar og Norðurmýrar kallaðist *Breiðamýri* (sjá myndir 3 og 4). Rauðará eða *Rauðarárlækur* rann í gegnum Norðurmýri og til sjávar í Rauðarárvík þar sem samnefnt lögbýli stóð. Vestan Öskjuhlíðar voru *Seljamýri* og *Vatnsmýri* og í suðaustanverðri Öskjuhlíð var *Leynimýri*.⁸

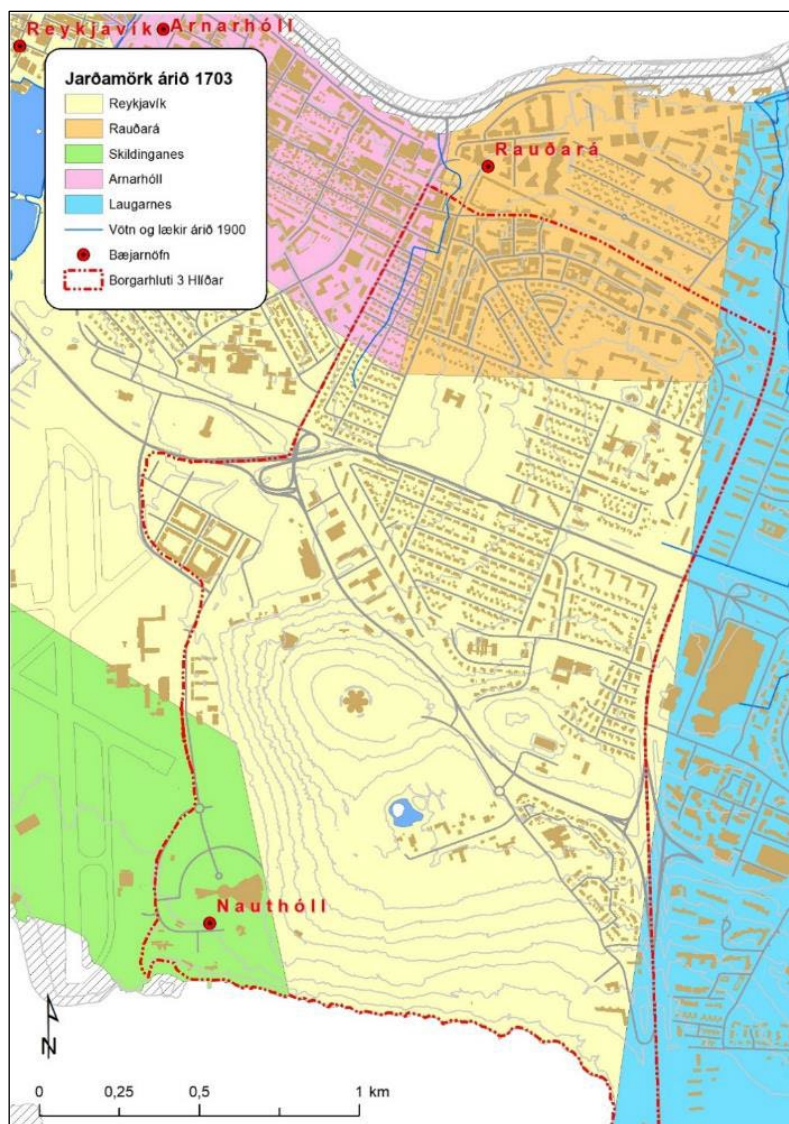
Mynd 4. Afmörkun borgarhlutans sett inn á kort frá 1902, þá var svæðið enn óbyggt að mestu og mýrar og holt settu svip sinn á það. Sýndir eru helstu vegir og slóðar, mýrar og mótökustaðir.⁹

⁸ Einar S. Arnalds, *Reykjavík: Sögustaður við Sund*, 4. bindi, bls.171–172 (kort Guðlaugs R. Guðmundssonar); Þórunn Valdimarsdóttir, *Sveitin við Sundin*, 8–9 (kort Karls Benediktssonar).

⁹ *Landmælingar Íslands*. „Nágrenni Reykjavíkur og Hafnarfjarðar,“ 1902, með viðbótum (ALG, 2023).

Öskjuhlíð er grágrýtishæð, stórgrýtt og klettótt að vestan- og norðanverðu. Fyrir um 10.000 árum var Öskjuhlíð eyja og þar eru menjar um hæstu sjávarstöðu frá þeim tíma. Talið er að í upphafi byggðar og fram eftir öldum hafi hæðin verið gróin og birki vaxin.¹⁰ Öskjuhlíð er á skrá yfir náttúruminjar sem ástæða þykir til að friðlýsa.¹¹

Til suðurs hallar Öskjuhlíð niður að sjó og þar taka við þverhníptir sjávarhamrar, *Fossvogsbakkar*. Bakkarnir eru setlög sem sýna sjávarstöðubreytingar í lok síðasta jökulskeiðs. Fossvogsbakkar eru friðlýstir sem náttúruvætti.¹²

Mynd 5. Kort sem sýnir jarðamörk lögbýla á svæðinu árið 1703.¹³ Skástrikuð svæði eru uppfyllingar við Rauðaárvík í noðri en í suðri við Fossvog.

¹⁰ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 9 og 12.

¹¹ Öskjuhlíð mun vera skráð á svokallaðan C-hluta náttúruminjakrár sem er skrá yfir náttúruminjar sem ástæða þykir að friðlýsa. Vef. Umhverfisstofnun, „Suðvesturland: Aðrar náttúruminjar,“ <https://ust.is/nattura/nattuverndarsvaedi/natturuminjaskra/sudvesturland/> („119. Öskjuhlíð“).

¹² Vef. Umhverfisstofnun, „Fossvogsbakkar, Reykjavík,“ <https://www.ust.is/nattura/nattuverndarsvaedi/fridlyst-svaedi/sudvesturland/fossvogsbakkar-reykjavik/>.

¹³ Borgarsögusafn. Kort unnið á kortagrunn Landupplýsingakerfis Reykjavíkur (LUKR) 2023.

Landsvæðið sem núverandi borgarland Reykjavíkur nær yfir skiptist á öldum áður upp í jarðir lögbýla og svæðið sem hér er til umfjöllunar, borgarhluti 3, tilheyrði að mestu leyti þremur jörðum, *Rauðará*, *Reykjavík* og *Skildinganesi* (sjá mynd 5).

Nyrsti hluti svæðisins var innan landamerkja *Rauðarár*. Jarðarinnar var fyrst getið í heimildum árið 1395 og þá tilheyrði hún Viðeyjarklaustri.¹⁴ Við siðaskipti komst hún í eigu Danakonungs. Suðurmörk jarðarinnar lágu í beinni línu frá svokallaðri Ámundaborg austan Rauðarárholt, vestur yfir holtið og niður í Rauðarárlæk í miðri Norðurmýri. Vesturmörkin fylgdu Rauðarárlæk til sjávar en að austanverðu réð Fúlutjarnarlækur merkjum að mestu.¹⁵ Árið 1835 var jörðin Rauðará lögð undir lögsagnarumdæmi Reykjavíkurkaupstaðar ásamt jörðunum Arnarhóli, Hlíðarhúsum og Seli. Árið 1885 keypti bæjarstjórn Reykjavíkur jörðina Rauðará.¹⁶ Bú var rekið á Rauðará fram til 1960.¹⁷

Svæðið sunnan landamerkjalinunnar sem lá í austur-vestur yfir Rauðarárholt, þ.e. suðurhluti Rauðarárholt og Norðurmýrar, Kringlumýri og Öskjuhlíð, tilheyrði jörðinni *Reykjavík* (Vík). Reykjavík var bújörð allt frá landnámi fram til þess að Innréttingarnar eignuðust jörðina 1752 og þéttbýli tók að myndast sem síðar þróaðist í kaupstaðinn Reykjavík.

Skildinganesjörð náði vestur undir Öskjuhlíð en jörðin byggðist úr Reykjavíkurlandi. Eftir að Reykjavík fékk kaupstaðaréttindi árið 1786 var ágreiningur um landamerki gagnvart *Skildinganesi*. Málið var svo leyst árið 1839 og settir voru upp þrír áletraðir landamerkjasteinar. Einn steinn er í Öskjuhlíð, annar á *Skildinganeshólum* og sá þriðji var við Lambhól. *Skildinganesjörðin* var talin sjálfstæð jörð árið 1553 og þá í eigu Skálholtsstóls en var orðin konungseign 1556. Kvaðir voru á jörðinni um að flytja Bessastaðamenn yfir *Skerjafjörð* og koma þeim til Reykjavíkur og Viðeyjar. Jörðin fór svo í einkaeign um 1800.¹⁸ *Skildinganes* heyrði undir Seltjarnarneshrepp fram til ársins 1932 er það var lagt undir lögsagnarumdæmi Reykjavíkur.¹⁹

2. Almennt um verndun menningarminja

Samkvæmt **lögum um menningarminjar nr. 80/2012** fer ráðherra með yfirstjórn verndunar og vörslu menningarminja í landinu. Tilgangur laganna er að stuðla að verndun menningarminja og tryggja að íslenskum menningararfi verði skilað óspilltum til komandi kynslóða. Lögin eiga jafnframt að tryggja eftir föngum varðveislu menningarminja í eigin umhverfi.

¹⁴ *Íslenskt fornbréfasafn* III, bls. 598.

¹⁵ Guðlaugur R. Guðmundsson, „Örnefnalýsing Laugarness, Klepps og Rauðarár,“ bls. 298 og 304–305.

¹⁶ Þórunn Valdimarsdóttir, *Sveitin við Sundin*, bls. 8; Páll Línal, *Reykjavík: Sögustaður við Sund*, 3. bindi (R–Ö), bls. 6; Guðlaugur R. Guðmundsson, „Örnefnalýsing Laugarness, Klepps og Rauðarár,“ bls. 296.

¹⁷ Páll Línal, *Reykjavík: Sögustaður við Sund*, 3. bindi (R–Ö), bls. 7; Nikulás Úlfar Másson, *Borgarhluti 3*, bls. 3–4.

¹⁸ Páll Línal, *Reykjavík: Sögustaður við Sund*, 3. bindi (R–Ö), bls. 51–53.

¹⁹ Lög um stækkun lögsagnarumdæmis Reykjavíkur nr. 69/1931.

Minjastofnun Íslands, sem er ríkisstofnun undir yfirstjórn ráðherra, annast framkvæmd laganna. Samkvæmt 16. gr. laganna skal skrá fornleifar, hús og mannvirki áður en gengið er frá aðalskipulagi eða deiliskipulagi.²⁰

Menningarminjar teljast ummerki um sögu þjóðarinnar, svo sem fornminjar, menningar- og búsetulandslag, kirkjugripir og minningarmörk, hús og önnur mannvirki, skip og bátar, samgöngutæki, listmunir og nytjahlutir, svo og myndir og aðrar heimildir um menningarsögu þjóðarinnar. Lögin taka einnig til staða sem tengjast menningarsögu. Um friðun og friðlýsingu er fjallað í 5. gr. laganna:

Friðun felur í sér sjálfkrafa verndun fornminja, húsa og mannvirkja á grundvelli aldurs þeirra, samkvæmt nánari fyrirmælum laga þessara. ... Friðlýsing fornleifa, húsa og mannvirkja getur falið í sér kvöð sem þinglýst er á fasteign og hefur þann tilgang að tryggja sem best varðveislu menningarminja.

Friðlýsing er síðan nánar útfærð í 18. gr. laganna en samkvæmt þeim skal Minjastofnun Íslands hafa samráð við skipulagsyfirvöld þess landsvæðis sem menningarminjar tilheyra þegar fjallað er um friðlýsingu þeirra.

Friðlýsa má fornleifar, skip og báta, svo og hús og mannvirki eða hluta þeirra, sem hafa menningarsögulegt, vísindalegt eða listrænt gildi. Friðlýsing getur náð til nánasta umhverfis hins friðlýsta minjastaðar, húss eða mannvirkis. Friðlýsa má samfelld svæði þar sem fleiri en einn minjastaður teljast hafa sérstakt menningarsögulegt gildi. Einnig má friðlýsa samstæður húsa sem hafa sama gildi og að framan greinir og gilda þá reglur friðlýsingar um hvert einstakt þeirra.

Samkvæmt lögum eru allar fornleifar friðhelgar og verndaðar gegn hvers kyns raski. Í 21. gr. laganna segir:

Fornleifum, sbr. 3. mgr. 3. gr., jafnt þeim sem eru friðlýstar sem þjóðminjar og þeim sem njóta friðunar í krafti aldurs, má enginn, hvorki landeigandi, ábúandi, framkvæmdaraðili né nokkur annar, spilla, granda eða breyta, hylja, laga, aflaga eða flytja úr stað nema með leyfi Minjastofnunar Íslands.

Þetta á við um allar fornleifar, kunnar sem ókunnar, samanber 24. gr.:

Finnist fornminjar sem áður voru ókunnar, t.d. undir yfirborði jarðar, sjávar, vatns eða í jökli, skal skýra Minjastofnun Íslands frá fundinum svo fljótt sem unnt er. Sama skylda hvílir á landeiganda og ábúanda er þeir fá vitneskju um fundinn.

Fornminjar njóta friðunar nema annað sé ákveðið af Minjastofnun Íslands. Fornminjar eru annars vegar forngripir og hins vegar fornleifar. Fornleifar eru skilgreindar svo samkvæmt 3. gr. laganna:

Fornleifar teljast hvers kyns mannvistarleifar, á landi, í jörðu, í jökli, sjó eða vatni, sem menn hafa gert eða mannaverk eru á og eru 100 ára og eldri, svo sem:

- a. búsetulandslag, skráðgarðar og kirkjugarðar, byggðaleifar, bæjarstæði og bæjarleifar ásamt tilheyrandi leifum mannvirkja og öskuhauga, húsaleifar hvers kyns, svo sem leifar kirkna, bænhúsa, klaustra, þingstaða og búða, leifar af verbúðum, naustum og verslunarstöðum og byggðaleifar í hellum og skútum,
- b. vinnustaðir þar sem aflað var fanga, svo sem leifar af seljum, verstöðvum, bólum, mógröfum, kolagröfum og rauðablæstri,
- c. tún- og akurgerði, leifar rétta, áveitumannvirki og aðrar ræktunarminjar, svo og leifar eftir veiðar til sjávar og sveita,

²⁰ Lög um menningarminjar nr. 80/2012. Tóku gildi 1. janúar 2013.

- d. vegir og götur, leifar af stíflum, leifar af brúm og öðrum samgöngumannvirkjum, vöð, varir, leifar hafnarmannvirkja og bátalægi, slippir, ferjustaðir, kláfar, vörður og önnur vega- og siglingamerki ásamt kennileitum þeirra,
- e. virki og skansar og leifar af öðrum varnarmannvirkjum,
- f. þingstaðir, meintir hörgar, hof og vé, brunnar, uppsprettur, álagablettir og aðrir staðir og kennileiti sem tengjast siðum, venjum, þjóðtrú eða þjóðsagnahefð,
- g. áletranir, myndir eða önnur verksummerki af manna völdum í hellum eða skútum, á klettum, klöppum eða jarðföstum steinum og minningarmörk í kirkjugörðum,
- h. haugar, dysjar og aðrir greftunarstaðir úr heiðnum eða kristnum sið,
- i. skipsflök eða hlutar þeirra.

Eitt markmið skráningar menningarminja; fornleifa, húsa og mannvirkja, er að koma í veg fyrir að þær verði fyrir raski eða skemmdum að nauðsynjalausu. Það er hagur þeirra sem stýra framkvæmdum að til sé yfirlit yfir menningarminjar á tilteknum svæðum og það fæst með skráningu minjanna.

Fornleifaskráning minnkar líkur á því að óvænt finnist fornleifar á svæðinu sem nauðsynlega verður að rannsaka. Björgunaruppgröftur sem unninn er vegna framkvæmda og undir þrýstingi frá framkvæmdaraðilum er ekki æskilegur frá sjónarmiði fornleifafræðinnar. Fornleifaskráning sameinar því hagsmuni framkvæmdaraðila og fræðigreinarinnar. Almennt er æskilegast að framkvæmdum sé beint frá minjastöðum því að þeir sem standa fyrir meiriháttar framkvæmdum bera kostnað af fornleifarannsóknum sem nauðsynlegar reynast þeirra vegna, samanber 28. gr.:

Framkvæmdaraðili greiðir kostnað við þær rannsóknir á fornleifum sem Minjastofnun Íslands ákveður að séu nauðsynlegar vegna fyrirhugaðra framkvæmda. Við allar umfangsmiklar framkvæmdir skal sá sem fyrir þeim stendur bera kostnað af nauðsynlegum rannsóknum og vettvangsskráningu fornleifa.

3. Tilgangur og aðferðafræði við skráningu fornleifa, mannvirkja og yngri minja

Borgarsögusafn Reykjavíkur (áður Minjasafn Reykjavíkur) heldur skrár yfir menningarminjar í Reykjavík, fornleifaskrá og húsaskrá, sem eru rafrænar skrár.

Fornleifaskrá Reykjavíkur var fyrst gefin út árið 1995 og þá voru um 200 minjastaðir skráðir. Stöðugt er unnið að endurskoðun hennar og nú (2023) eru um 4200 minjastaðir skráðir. Fornleifaskráning er í raun skilyrði þess að hægt sé að vinna markvisst að varðveislu fornleifa. Allar fornleifar eru skráðar í Sarp – menningarsögulegan gagnagrunn. Minjar eru skráðar eftir jörðum og þeirri jarðaskiptingu fylgt sem tíðkaðist um 1835–1845. Minjarnar fá þrískipt númer: Í fyrsta lagi landnúmer sem fasteignaskrá Húsnæðis- og mannvirkjastofnunar úthlutar, í öðru lagi jarðarnúmer úr Jarðabók J. Johnsen frá 1847 og í þriðja lagi hlaupandi tölu innan jarðarnúmersins. Á því rannsóknarsvæði sem hér um ræðir eru skráðar minjar í landi jarðanna Rauðarár (181289-9), Reykjavíkur (181285-5), Laugarness (181165-230) og Skildinganes (181156-220). Fornleifaskrá þessi er unnin eftir stöðlum Minjastofnunar Íslands²¹ í samræmi við ákvæði laga um menningarminjar nr. 80/2012.

²¹ Minjastofnun Íslands, *Skráningarstaðlar fornleifa*, 2013.

Minjastofnun úthlutar skráningaraðilum verkefnanúmeri og hefur þessi skráning hlotið númerið **2645**, hér skammstafað MÍ-númer.

Við skráningu fornleifa og annarra menningarminja er byrjað á að fara yfir ritheimildir og fyrri rannsóknir sem varða svæðið ásamt því að rýnt er í kort og loftmyndir sem vísað er til eftir því sem við á. Þessi skráning byggir að hluta til á eldri sögulegum úttektum ásamt vettvangsrannsókn sem felst í því að gengið er um viðkomandi svæði og minjar leitaðar uppi. Þar sem minjar eru sjáanlegar er staðháttum lýst, minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Ef minjar sjást ekki á yfirborði eru þær skráðar sem **heimild en á þeim stöðum eru líkur á því að minjar sé enn að finna í jörðu og geti komið í ljós við jarðrask**. Í lokin er vísað í þær heimildir sem hafa gefið tilefni til skráningar fornleifa. Þá er reynt að áætla út frá útliti og staðsetningu hvaða hlutverk minjar hafa haft og mat lagt á ástand þeirra.

Við staðsetningu á minjum er gömlum kortum og loftmyndum varpað (þær strekktar) á hnitsettan grunn sem sóttur er í Landupplýsingakerfi Reykjavíkurborgar (LUKR) og þar eru minjarnar hnitsettar í kerfinu ISN93 sem punktar.²² Ef minjarnar eru sjáanlegar á yfirborði eru þær mældar inn á vettvangi.

Minjarnar eru flokkaðar eftir aldri sem er áætlaður út frá útliti og upplýsingum um sögu byggðar. Elstu minjarnar eru fornleifar 100 ára eða eldri í *rauðum flokki* og eru þær friðaðar og hafa 15 m friðhelgað svæði. Þeim má enginn breyta, hylja eða raska. Yngri minjar eru merktar með gulum og grænum lit. Í *gulum flokki* eru minjar sem teljast ekki til friðaðra fornleifa en verða friðaðar fornleifar á næstu árum. Í *grænum flokki* eru yngri minjar frá því eftir 1934. Herminjar eru flokkaðar sérstaklega og merktar *bláum lit*. Þær eru frá árunum 1940–1945 en sérstaklega er nú gætt að þeim minjum þar sem þær fara að verða fágætar á Reykjavíkursvæðinu.

Tafla 1. Aldursflokkun minja

Flokkur	Tegundir minja	Litur flokks
1	Fornleifar, minjar sem eru 100 ára eða eldri	● Rauður
2	Minjar frá 1924–1934	● Gulur
3	Minjar frá 1935 og yngri	● Grænn
4	Herminjar frá 1940 og yngri	● Blár

Öll kort í skýrslunni eru unnin á grunna Landupplýsingakerfis Reykjavíkurborgar (LUKR) í tölvuforritinu ArcMap og er hnitsetningin tekin upp úr þeim grunni (ISN93).

4. Skrá yfir fornleifar, mannvirki og yngri minjar

Hér er greint frá minjum á úttektarsvæði sem nefnist borgarhluti 3 – Hlíðar í Reykjavík en svæðið afmarkast í stórum dráttum af Snorrabraut, Hlíðarfæti og Nauthólsvegi til vesturs, strandlínu Fossvogs til suðurs, Kringlumýrarbraut til austurs og Hverfisgötu og Laugavegi (austan Rauðarárstígs) til norðurs, sjá mynd 1. Vettvangsrannsókn fór fram í júní til ágúst 2022 og vetur 2023. Kort og teikningar voru unnin á grunna Landupplýsingakerfis Reykjavíkurborgar (LUKR) í tölvuforritinu ArcMap. Minjastofnun Íslands úthlutaði verkefnanúmerinu **2645** fyrir þetta svæði.

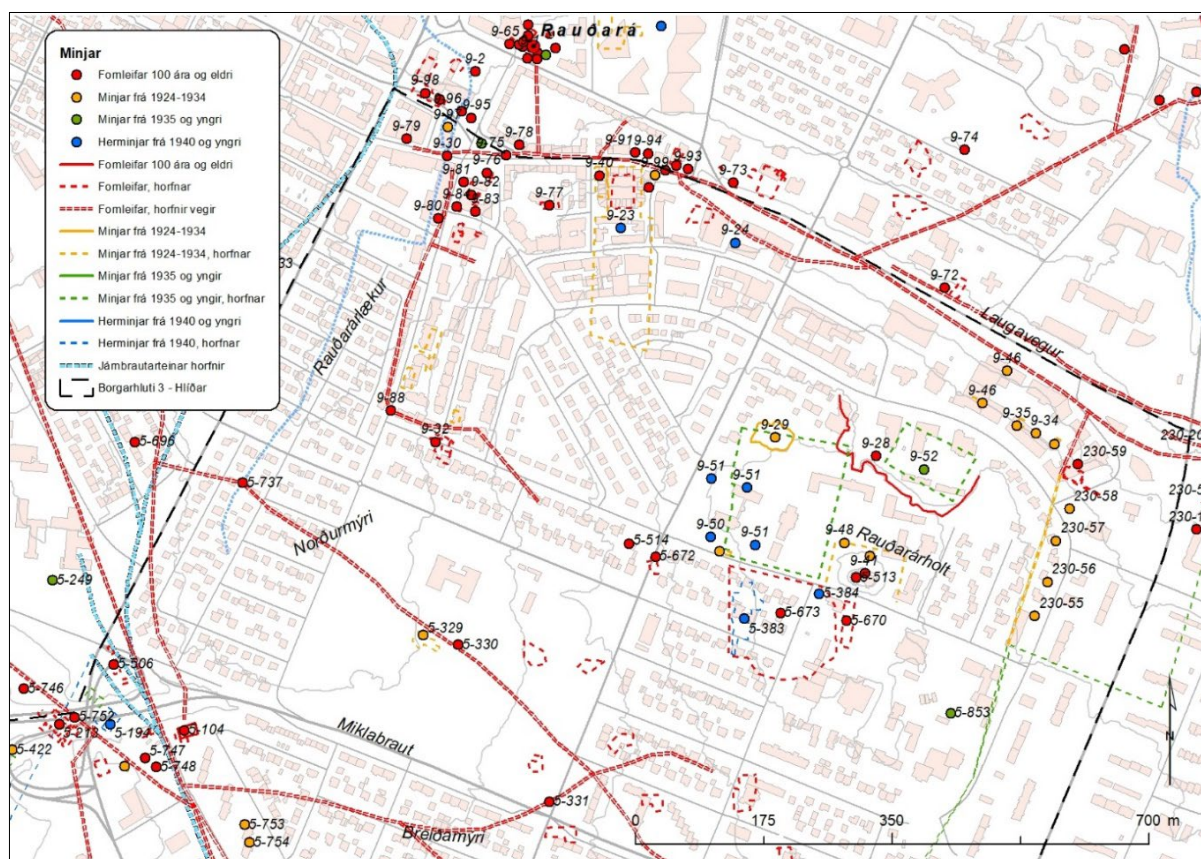
²² Landupplýsingakerfi Reykjavíkur (LUKR).

Minjar á þessu svæði tilheyra jörðunum Rauðará (181289-9), Reykjavík (181285-5), Laugarnesi (181165-230) og Skildinganesi (181156-220). Á rannsóknarsvæðinu eru 314 minjastaðir skráðir og eru þeir flokkaðir í þrjá hópa eftir aldri auk þess sem herminjar eru í sérstökum flokki, sjá töflu 2.

Tafla 2. Aldursflokkar minja í borgarluta 3 – Hlíðum

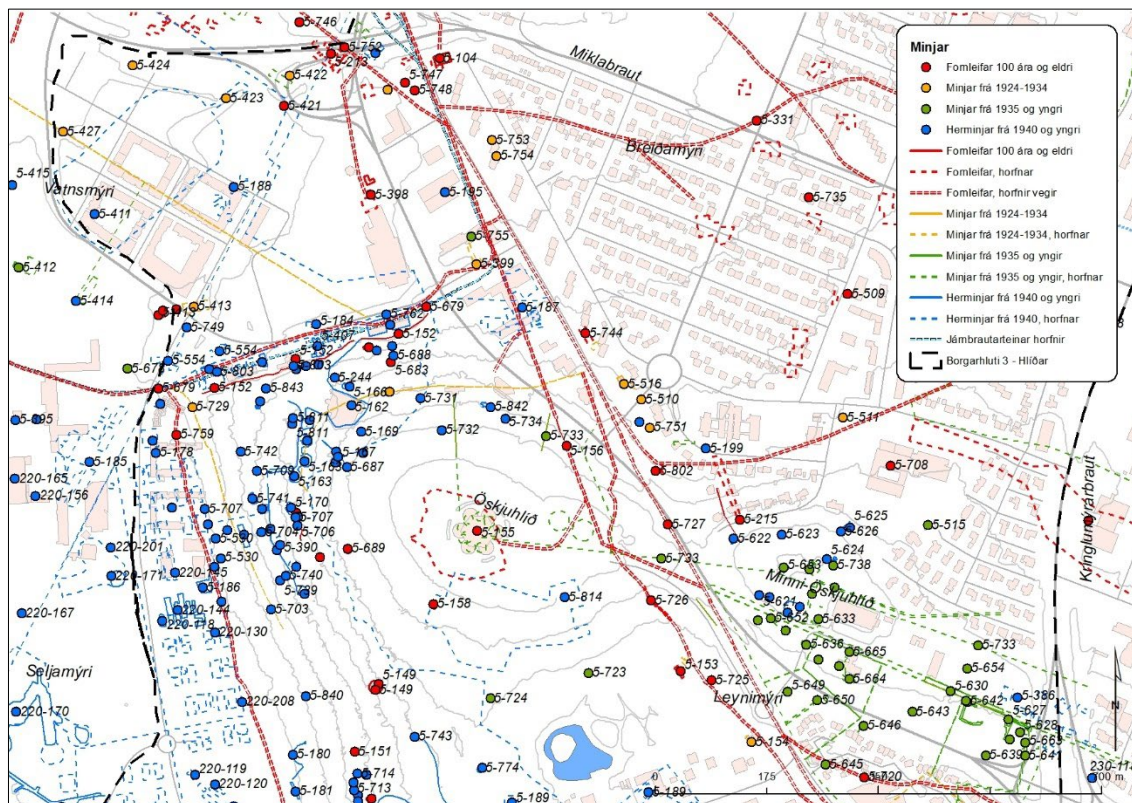
Flokkur	Tegundir minja	Litur flokks	Fjöldi
1	Fornleifar, minjar sem eru 100 ára eða eldri	• Rauður	80
2	Minjar frá 1924–1934	• Gulur	32
3	Minjar frá 1935 og yngri	• Grænn	48
4	Herminjar frá 1940 og yngri	• Blár	154
		Samtals	314

Allar minjar eru staðsettar á korti sem punktur, sjá myndir 6–8 og í fylgiskjali 1, aftast í skýrslu.

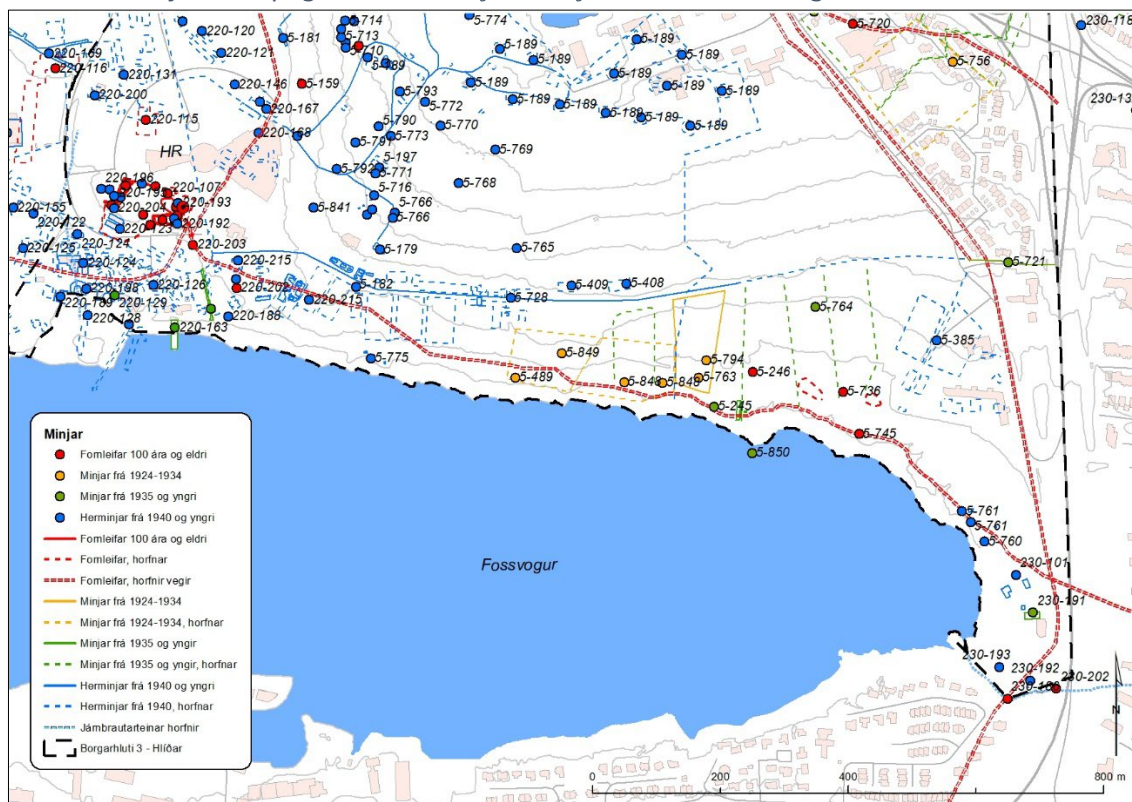

Mynd 6. Kortið sýnir dreifingu skráðra minja á norðurhluta svæðis í borgarluta 3.²³

²³ Borgarsögusafn. Kort unnið á grunn úr Landupplýsingakerfi Reykjavíkur (LUKR). Kortavinnsla ALG.

Mynd 7. Kortið sýnir dreifingu skráðra minja á miðjuhluta svæðis í borgarhluta 3.²⁴

Mynd 8. Kortið sýnir skráðar minjar á suðurhluta svæðis í borgarhluta 3.²⁵

²⁴ Borgarsögusafn. Kort unnið á grunn úr Landupplýsingakerfi Reykjavíkur (LUKR). Kortavinnsla ALG.

²⁵ Borgarsögusafn. Kort unnið á grunn úr Landupplýsingakerfi Reykjavíkur (LUKR). Kortavinnsla ALG.

4.1 Fornleifar í borgarhluta 3 – Hlíðum

Reykjavík 5-104 Eskihlíð

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-104	Eskihlíð 2–4	Erfðafestubýli	Steinbær	●1892	357820	406950			Ómetið	Nei

Mynd 9. Bærinn Eskihlíð þegar verslunin Hagkaup var í húsinu árið 1965.²⁶

Staðhættir: Bærinn Eskihlíð stendur nú við enda götunnar Eskihlíðar sem nefnd er eftir gamla býlinu.

Árið 1892 byggði Magnús Benjamínsson úrsmiður hús steinhlaðið á erfðafestubletti við Öskjuhlíðarveg (seinna Hafnarfjarðarvegur/Reykjanesbraut, nú Skógarhlíð). Gaflar hússins voru að hluta úr timbri og undir því öllu var kjallari. Suðurhluti þess var íbúðarhús en norðurhlutinn geymsla. Um er að ræða vestasta húsið í núverandi húsasamstæðu á lóðinni (þ.e. suðurhluta þess húss). Húsið fékk nafnið Eskihlíð, sem var einnig á þessum tíma annað heiti á Öskjuhlíð. Charles Gauldrée-Boilleau barón keypti Eskihlíð árið 1899 en eftir lát hans 1901 urðu tíð eigendaskipti á eigninni. Árið 1911 var hlaðinn norðurgافل hússins líklega rifinn, þá var húsið lengt til norðurs með viðbyggingu úr bindingi og geymslunni breytt í hlöðu. Sama ár voru reist útihús, fjós og hesthús, úr bindingi við austurhlið íbúðarhússins/hlöðunnar og inngönguskúr við vesturhlið. Þessi hús voru óbreytt við brunavirðingu árið 1924. Árið 1934 var ráðist í nokkrar breytingar á bæjarhúsunum, sem þá voru komin í eigu Geirs Gunnlaugssonar. Þá virðist timburhluti hlöðunnar norðan við íbúðarhúsið hafa verið rifinn og hlaðan stækkuð með steinsteyptri viðbyggingu, skv. teikningu Arinbjarnar Þorkelssonar. Þá var húsið einnig allt múrsléttað að utan og gluggum breytt, skv. teikningu. Eldri útihús voru jafnframt rifin og ný og stærri fjósbygging úr bindingi reist við austurhlið íbúðarhússins/hlöðunnar, járnklædd og með torfklæddu skápaki. Það er miðhluti núverandi húsa á lóðinni. Árið 1936 var byggð ný heyhlaða úr bindingi við austurhlið fjóssins með steinsteyptum kjallara og risi. Það er austasti hluti núverandi húsa á lóðinni. Sama ár var timburhluti suðurgafli íbúðarhússins endurbyggður úr steinsteypu og kvistir settir á báðar hliðar hússins. Árið 1941 var kvistur á austurhlið lengdur og byggður kvistur til viðbótar á vesturhlið. Á árunum 1934–1944 voru jafnframt byggð ýmis önnur útihús í nágrenni hússins en þau voru flest rifin um 1958 þegar búskapur var aflagður í

²⁶ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. ALB 013 140 1-2. Ljósmyndari Jóhann Vilberg Árnason.

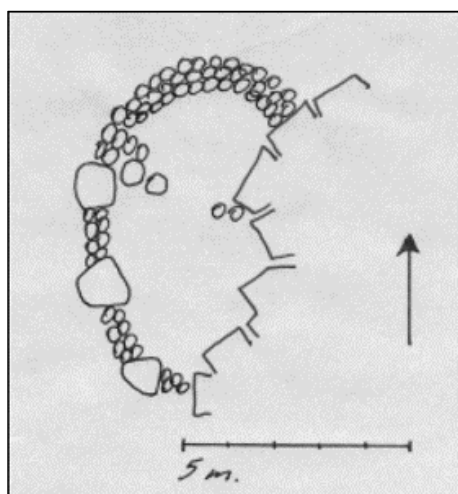
Eskihlíð. Eftir það var m.a. rekin þar ísgerðin Ísborg hf. og austasti hlutinn (hlaða) innréttaður fyrir þá starfsemi. Árið 1959 stofnaði Pálmi Jónsson kaupmaður verslunina Hagkaup í húsinu. Hún var í fyrstu póstverslun en árið 1961 var miðhluti hússins (fjós) innréttaður sem verslunarrými fyrir Hagkaup. Gerðar hafa verið gluggabreytingar og aðrar útlitsbreytingar á útihúsunum með breyttri notkun og þau múrhuðuð.²⁷

Búast má við fornleifum í jörðu við gamla býlið og í nágrenni þess.

Lýsing: Húsið stendur á sínum stað.

Reykjavík 5-149 Skildinganesstekkur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-149	Skildinganesstekkur	Stekkur	Tóft	●1850	357718	405968	3,5	6	Ómetið	Nei?

Mynd 10. Stekkur (5-149), teikning Bjarni F. Einarsson.²⁸

Mynd 11. Skildinganesstekkur. Á hægri hönd er klettur. Leifar af hlöðnum vegg virðast vera undir lausagrjóti á vinstri hönd.²⁹

Staðhættir: Bjarni F. Einarsson skráir fyrst stekkin í Fornleifaskrá Reykjavíkur og segir hann 3 m vestan við miðjustíg þar sem hann beygir fyrir stóra klöpp, undir hamri í skógrækt (barrtré). Lóðréttur klettastallur er á einn veginn og leifar af hlöðnum vegg fyrir framan.³⁰ Nafnið Skildinganesstekkur virðist vera munnmæli. Stekkur er mældur inn á kort frá 1933 á svipuðum slóðum.³¹ Búið er að leita á báðum þessum stöðum en hann finnst ekki, stekkurinn er því hugsanlega ekki rétt staðsettur hjá Bjarna í fornleifaskrá 1995.

Lýsing: Stekkurinn er 6 x 3,5 m (N-S). Austurveggurinn er hamar en aðrir veggir eru 0,3–0,7 m háir og 0,7–1,0 m breiðir. Veggir eru úr 0,3–0,7 m stórum steinum. Í norðurhlutanum vottar fyrir þvervegg sem hlýtur þá að afmarka lambakróna. Engar dyr eru sjáanlegar en trúlegast hafa þær verið gengt lambakrónni í suðurhlutanum.³²

²⁷ Borgarsögusafn. Húsaskrá Reykjavíkur, Eskihlíð 2–4, saga og mat.

²⁸ Bjarni F. Einarsson, *Fornleifaskrá Reykjavíkur* 1995.

²⁹ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 25.

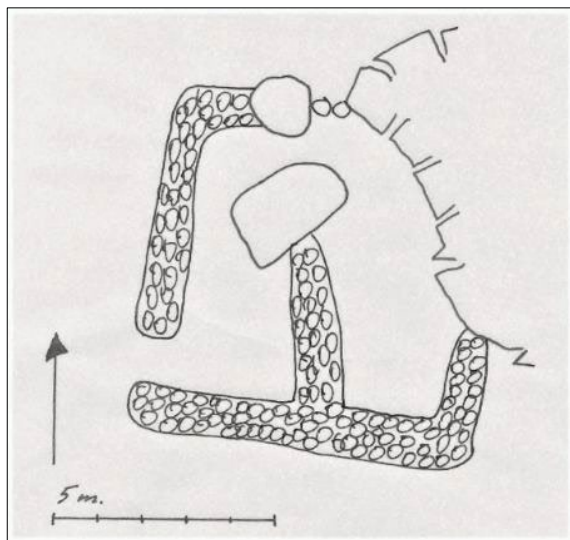
³⁰ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 25.

³¹ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Öskjuhlíð 1932–1933].

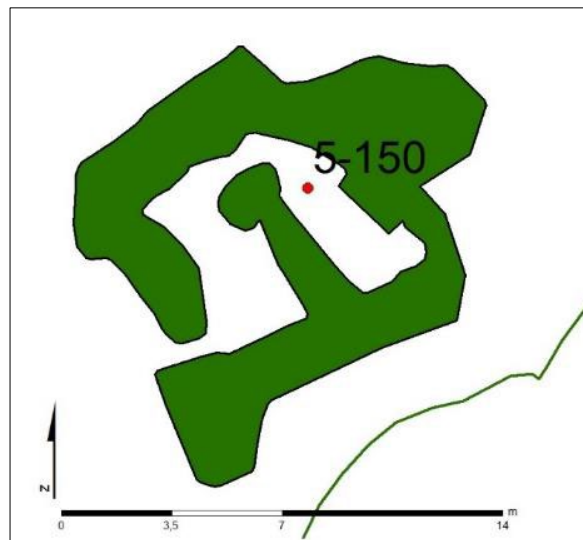
³² Bjarni F. Einarsson, *Fornleifaskrá Reykjavíkur* 1995.

Reykjavík 5-150 Stekkur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-150	Öskjuhlíð	Stekkur	Tóft	•1850	357712	405788	10	10	Gott	Nei

Mynd 12. Teikning af steknum (5-150) frá 1995.³³

Mynd 13. Stekkur (5-150), teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 14. Horft til austurs yfir stekkin (5-150) á grjóthlaðinn vegg sem myndar stall og fyrir ofan er vegur (5-718).

Mynd 15. Stekkur (5-150), horft til norðausturs á kletta og grjóthleðslur sem mynda norðausturhlið.

Staðhættir: Í Öskjuhlíð sunnanverðri, um 6 m vestan við veg (5-718) undir lágum klettum. Mannvirkið er talið hafi verið stekkur og er teiknað inn á kort frá því um 1933.³⁴ Um 10 m vestan og norðvestan við stekkin eru nokkrar skotgrafir (5-710–5-715) frá tímum hersetunnar. Rústin hefur líklega verið notuð af hernum og tekið við það einhverjum breytingum.

Lýsing: Stekkurinn er tvö hólf og hallar til suðvesturs með opi á suðvesturhlið. Veggir eru grjóthlaðnir við jarðfasta kletta að norðaustanverðu. Klettur og stórir steinar mynda því að mestu norðausturhlið. Suðausturhlið er grjóthlaðin, á henni miðri er hlaðið garðlag til

³³ Borgarsögusafn. Skjalasafn fornleifadeildar, Bjarni F. Einarsson, teikningar af skráðum fornleifum 1995.

³⁴ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Öskjuhlíð 1932–1933].

norðvesturs sem endar við stóran stein en þar er op á milli hólfa. Norðvesturhliðin er auk þess grjóthlaðin. Stekkurinn er grasi vaxinn og trjágróður hefur tekið sér bólfestu á honum. Klettur og steinar eru mosavaxnir.

Reykjavík 5-151 Fjárborg

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-151	Öskjuhlíð	Fjárborg	Tóft	●1850	357703	405786	9	9	Gott	Nei

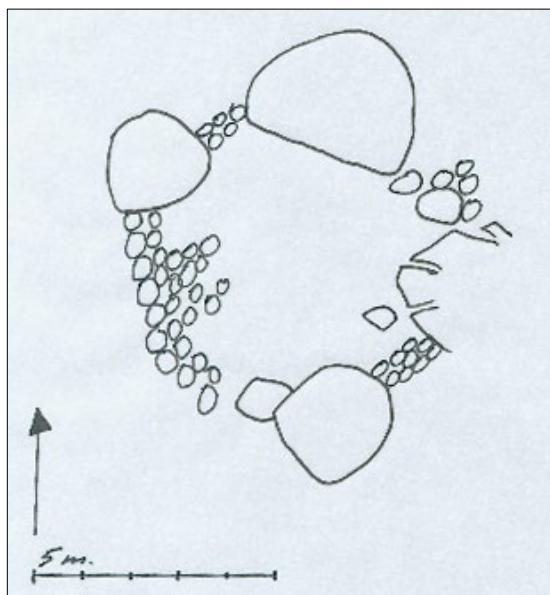

Mynd 16. Fjárborg (5-151), horft til norðausturs.

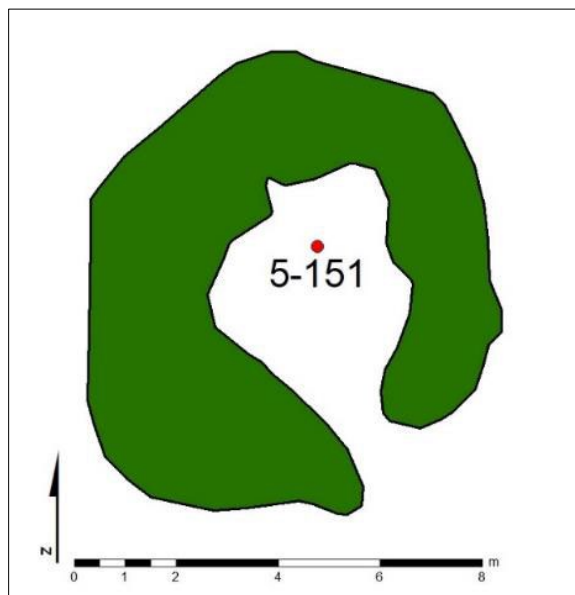
Staðhættir: Í Öskjuhlíð sunnanverðri í stórgrýttu holti er mannvirki sem talið er að hafi verið fjárborg.³⁵ Um 100 m ofan og austan við gangstíginn Bæjarleið við bílastæði Háskólans í Reykjavík. Um 30 m sunnan við fjárborgina eru skotgrafir (5-710–5-716) frá tímum hersetunnar og um 10 m austan við er malarstígur (5-718). Við rústina er áningarstaður með bekkjarborði.

Lýsing: Fjárborgin grjóthlaðin á milli fjögurra stórra steina, nánast hringlaga. Þvermál hennar er um 4 m að innan og um 9 m að utan. Veggir um 0,5–1,0 m á breidd og 0,3–1,3 m á hæð (stórir steinar). Í vesturhluta er töluvert af grjóti fyrir innan vegginn. Grjót hefur verið tekið úr veggjum rústarinnar og hlaðið, eldstæði inni í henni miðri. Rústin er mosavaxin og liggur á milli stórra barrtrjáa.

³⁵ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 25; Bjarni F. Einarsson, *Fornleifaskrá Reykjavíkur* 1995.

Mynd 17. Fjárborg (5-151).³⁶

Mynd 18. Fjárborg (5-151), teiknað eftir uppmælingu.

Reykjavík 5-152 Náma

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-152	Grjótnáma Öskjuhlíð	Náma	Náma	•1913	357593	406479	50	400	Gott	Nei

Mynd 19. Grjótnáman við Öskjuhlíð, gufuknúinn lyftikrani að störfum um 1913. Horft í norðaustur með klettastallinum.³⁷

³⁶ Borgarsögusafn. Skjalasafn fornleifadeildar, teikning: Bjarni F. Einarsson, 1995.

³⁷ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. MAÓ 1571. Ljósmyndari Magnús Ólafsson, 1913–1920.

Staðhættir: Í norðanverðri Öskjuhlíð þar sem nú er Flugvallarvegur. Allir braggarnir og húsín sem byggð eru sunnan við veginn eru í botni gömlu námunnar.³⁸ Stórfellt grjótnám hófst í Öskjuhlíð í tengslum við hafnargerð í Reykjavík árið 1913. Grjótið var sprengt úr grágrýtisklettum undir norðurtagli hlíðarinnar og flutt með járnbrautarlest niður í Reykjavíkurhöfn til uppfyllingar. Upphaflega var notast við handbora til að koma sprengiefninu fyrir en seinna var tekin í notkun gufuknúin loftþjappa og tveir þrýstiloftsborar. Tveir gufuknúnir lyftikranar, Mjólnir og María, voru notaðir við að hlaða á járnbrautarvagnana. Lágu teinarnir meðfram norðurhlíðinni, á svipuðum slóðum og Flugvallarvegur er nú. Grjótnám þetta skildi eftir sig allmikinn klettastall.³⁹

Lýsing: Bergstálið er enn greinilegt suðaustan við húsaröðina við Flugvallarveg, um 400 m langt og sums staðar meira en 10 m hátt. Ekki er ljóst hvað naman náði langt í vestur og austur.

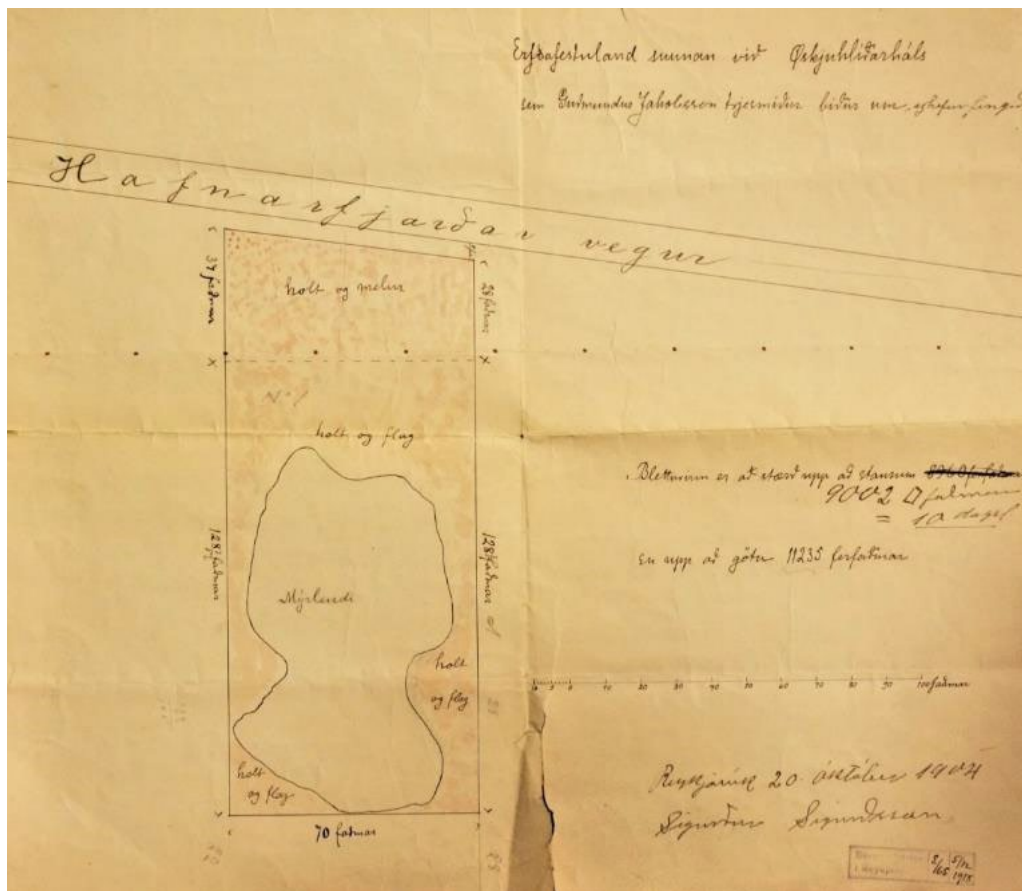
Mynd 20. Horft til suðvesturs að námuveggnum (5-152) vestan við Flugvallarveg 5. Bergstál gömlu námunnar rís þar 10–15 m, hraunlög Reykjavíkurgrágrýtisins eru þar greinileg.

³⁸ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Öskjuhlíð 1932–1933].

³⁹ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, Öskjuhlíð: Náttúra og saga, bls. 31.

Reykjavík 5-153 Leynimýri, Leynimýrarblettur 1

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-153	Leynimýri	Erfðafestubýli, steinbær	Heimild	● 1913–1989	358191	405998	10	22	Ómetið	Já

Mynd 21. Uppmæling af Leynimýrarbletti 1 dagsett 20. október 1904.⁴⁰

Staðhættir: Í austanverðum suðurhlíðum Öskjuhlíðar, vestan við núverandi göturnar Varmahlíð og Suðurhlíð og Kapellutorg, voru áður fjögur erfðafestulönd, Leynimýrarblettir nr. 1–4 við Hafnarfjarðarveg/Reykjanesbraut, sjá afmörkun og staðsetningu á mynd 23. Leynimýri var erfðafestubýli á *Leynimýrarbletti 1*. Íbúðarhúsið stóð þar sem nú er gangstígur inn í duftgarðinn Sólland en garðurinn er þar sem áður voru tún Leynimýrar og var tekinn í notkun 2. október 2009.⁴¹

Erfðafestulöndinu Leynimýrarbletti 1 var fyrst úthlutað 15. september 1904 til Guðmundar Jakobssonar snikkara til erfðafestu.⁴² Árið 1913 reisti Jónatan Þorsteinsson, trésmiður, kaupmaður og bæjarfulltrúi, hús úr tilhöggnum steini en húsið var fyrst brunavirt þann 25. febrúar 1918. Þá var það einlyft með risi og mansardþaki klætt járn. Veggir voru sementssléttaðir að utan. Niðri voru þrjú íbúðarherbergi, eldhús og gangur ásamt fjósi með sex básum. Uppi voru tvö íbúðarherbergi, eldhús, gangur og heygeymsla. Þar var einn ofn og

⁴⁰ Borgarskjalasafn Reykjavíkur. Skjöl bæjarráðs um erfðafestulönd (E). Leynimýrarblettur 1 (E/65). Teikning eftir Sigurð Sigurðsson dagsett 20. október 1904.

⁴¹ Kirkjugarðar Reykjavíkurprófastsdæma. Vefsíða: Kirkjugarðar: Sólland.

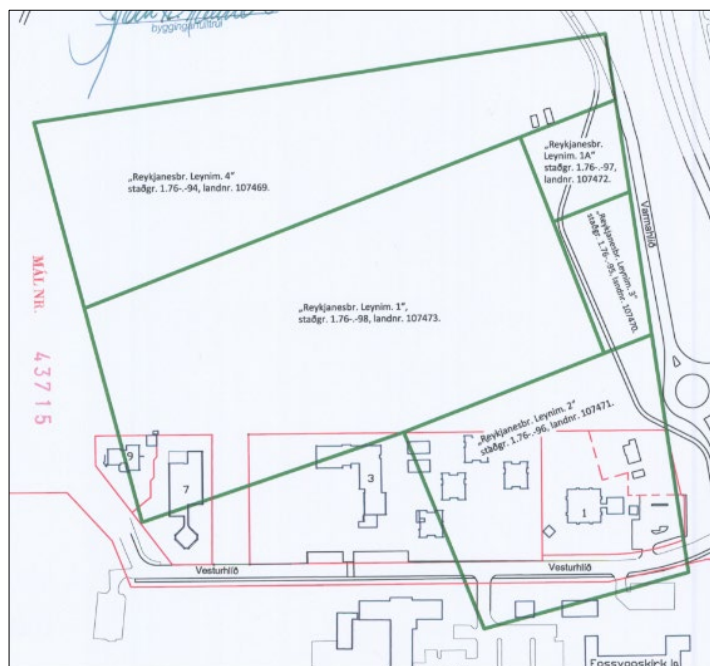
⁴² Borgarskjalasafn Reykjavíkur. Skjöl bæjarráðs um erfðafestulönd (E). Leynimýrarblettur 1 (E/65). Borgarstjóri Reykjavíkur. Bréf dagsett 11. apríl 1910.

eldavél. Kjallari var undir 3/5 hlutum hússins, með timburgólfi. Við norðurgafli hússins var skúr byggður úr binding með steinsteyptu gólfi. Þar var hesthús.⁴³ Í Leynimýri var stundaður búskapur fram yfir seinni heimsstyrjöld. Húsin stóðu til 1989 en þá keypti borgarsjóður þau til niðurrifs.

Lýsing: Horfið, búið er að slétta allt svæðið við Leynimýri. *Fornleifar gætu leynst í jörðu.*

Mynd 22. Leynimýri, Leynimýrarbletti 1, um 1970, horft til suðvesturs.⁴⁴

Mynd 23. Hluti af uppdrætti frá árinu 2011 sem sýnir afmörkun og staðsetningu Leynimýrarbletta nr. 1–4 grænar línur. Leynimýrarblettur 1 (5-153), Leynimýrarblettur 2 (5-15), Leynimýrarblettur 3 (5-725) og (5-723).⁴⁵

⁴³ Borgarskjalasafn Reykjavíkur. Brunabótavirðingar. Bók 23-11-1917 til 13-11-1920. Aðfnr. 739. Hús Jóns Einarssonar Leynimýri við Hafnarfjarðarveg. Brnr. 1398.

⁴⁴ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. SPÓ ÁBS 1595. Ljósmyndari Sveinn Þórðarson.

⁴⁵ Skjalaver Reykjavíkurborgar. Teikningasafn. Hluti af teikningu, 2011-11-04_06400772.tif.

Reykjavík 5-155 Hátíðarsvæði

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-155	Hátíðarsvæði	Samkomustaður	Tún	●1874	357878	406209	136	138	Ómetið	Já

Staðhættir: Árið 1874 ákvað bærstjórn Reykjavíkur að halda upp á 1000 ára afmæli Íslandsbyggðar með hátíðardagskrá á kolli Öskjuhlíðar. Töluverðu grjóti var rutt af háhæðinni og hæðarkollurinn girtur af. Reist voru tvö tjöld og settar upp fjölmargar fánastangir. Á þeim tíma var kollurinn gróðurlaus melur.⁴⁶ Í *Árbókum Reykjavíkur* segir að þjóðhátíðarárið 1874 hafi verið í tengslum við heimsókn Kristjáns konungs IX. sem fyrstur allra konunga steig hér fæti. Aðalhátíðisdagurinn var ákveðin sunnudagurinn 2. ágúst og fóru fram þrjár guðsþjónustur í dómkirkjunni. Aðalhátíðin var haldin kl. 16 á Öskjuhlíðarkollinum en þangað var gengið í skruðgöngu frá Austurvelli. Þegar leið á daginn hvessti mjög og gerði allmikið moldrok sem dró úr skemmtun manna á Öskjuhlíð. Tveir danskir hermenn skutu upp flugeldum í hlíðinni og vildi svo óheppilega til að þeir skutu af sér fingur og þurfti að flytja þá í skyndi til bæjarins. Vegna þessa óheppilega samkomustaðar og hvassviðris sem hafði þyrlað upp svo miklu moldryki á svæðinu var aftur efnt til þjóðhátíðarhalds fyrir Reykjavíkurbæ þann 30. ágúst á svonefndu Geirstúni, norðanvert við Túngötu, í mesta blíðskaparveðri og þótti heppnast sérstaklega vel.⁴⁷ Svæði er afmarkað á korti af Öskjuhlíð eftir Bolla Thoroddsen frá árinu 1933.⁴⁸ Árið 1940 var fyrsti hitaveitugeymirinn reistur á kolli Öskjuhlíðar á vegum Hitaveitu Reykjavíkur.⁴⁹

Lýsing: Horfið.

Reykjavík 5-156 Öskjuhlíðarvegur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-156	Öskjuhlíðarvegur	Vegur, heimild	Vegur	●1870	358019	406343	4	37	Slæmt	Nei

Staðhættir: Árið 1868 ákvað bærstjórn Reykjavíkur að láta gera þjóðveg út úr Reykjavík, nánar tiltekið frá Skólavörðu upp í Öskjuhlíð. Um vorið 1870 var byrjað á framkvæmdinni og var henni lokið þá um haustið. Vegagerð þessa annaðist Sverrir Runólfsson steinhöggvari. Áður hafði þjóðvegurinn austur úr bænum legið frá svokölluðum Vegamótum norðan og austan undir Skólavörðuholti í ótal illa ruddum bugðum inn að Litlu-Öskjuhlíð og Leynimýri niður að Fossvogsbotni (5-726).⁵⁰ Nýi vegurinn, Öskjuhlíðarvegur, er merktur inn á kort Sveins Sveinssonar frá 1887.⁵¹ Vegurinn er auk þess merktur inn á kort frá árinu 1933.⁵² Þar er hann sýndur sem 5 m breiður og beinn upp á austurhlíð Öskjuhlíðar. Tveir afleggjarar voru á honum til suðvesturs. Sá vestari lá þar sem nú er afleggjari að dælustöð Bústaðavegi 18 og lá sá vegur að samkomustað sem nefndur hefur verið Beneventum (5-191) en hinn afleggjarinn lá að hátíðarsvæði (5-155) sem var á toppi Öskjuhlíðar. Vegurinn beygði síðan í austur að gamla Bústaðaveginum. Vegur þessi er horfin að mestu en er vel greinilegur á 40 m kafla frá núverandi Bústaðavegi, 80 m suðaustur af bensínstöð Bústaðavegi 20, að beygju á göngustíg sem liggur í suður upp frá Bústaðavegi. Nýi göngustígurinn liggur að hluta til í

⁴⁶ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 29–30.

⁴⁷ Jón Helgason, *Árbækur Reykjavíkur 1786–1936*, bls. 183–186.

⁴⁸ *Borgarsögusafn*. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Öskjuhlíð 1932–1933].

⁴⁹ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 50.

⁵⁰ Jón Helgason, *Árbækur Reykjavíkur 1786–1936*, bls. 172.

⁵¹ *Borgarsögusafn*. Korta- og uppdráttasafn. Sveinn Sveinsson: Reykjavík 1887.

⁵² *Borgarsögusafn*. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Öskjuhlíð 1932–1933].

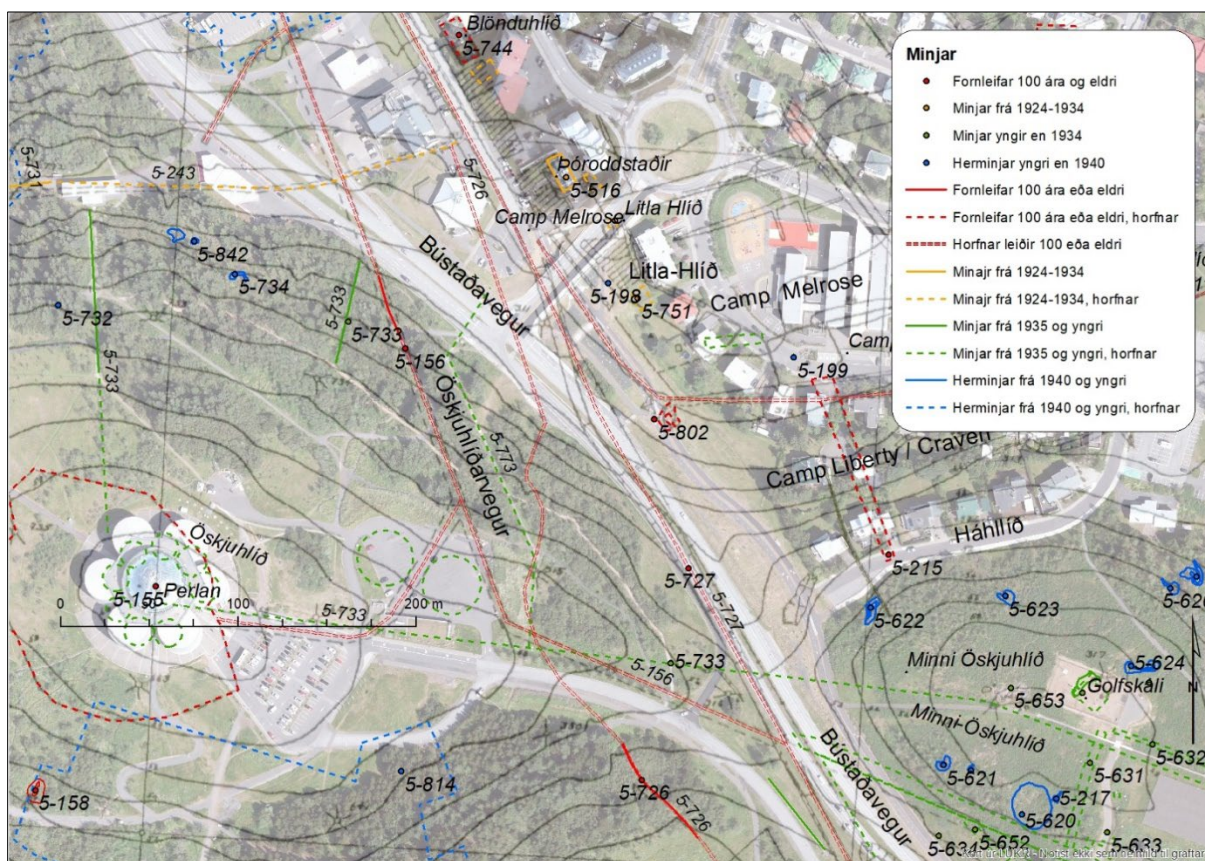
gamla vegstæðinu á 60 m beinum kafla þar til hann sveigir til vesturs og þar sunnan við má mögulega greina ummerki eftir veginn á 27 m kafla í þýfðu grasivöxnu holti með trjágróðri. **Lýsing:** Vegurinn er um 3–4 m á breidd og með stærra grjóti sem markar kantana. Stígurinn er ekki mikið niðurgrafinn en vel sýnilegur á milli trjána á fyrstu 40 m en austar er hann ógreinilegur.

Mynd 24. Hluti af vegi (5-156) sem teiknaður var á kort 1933, horft til norðurs að Bústaðavegi.

Mynd 25. Horft til suðurs eftir vegi (5-156) og S-laga göngustíg frá Bústaðavegi sem liggur í gamla vegstæðinu.

Mynd 26. Korti frá 1933 varpað á loftmynd frá 2022. Inn á kortið er afmarkaður Öskjuhlíðarvegur (5-156) austan í Öskjuhlíð, merktur með rauðri tvöfaldri brotalínu.⁵³

⁵³ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Öskjuhlíð 1932–1933]. Kortagerð ALG.

Reykjavík 5-157 Beneventum

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-157	Beneventum	Samkomustaður	Grasflöt	•1850	357599	406232	6	30	Ómetið	Nei

Staðhættir: Á 19. öld varð Öskjuhlíð í æ ríkari mæli útivistarsvæði Reykvíkinga. Enginn skógur var þá í hlíðinni en annar gróður fjölbreyttur og finna mátti skjólsæla staði undir klettum og í grónum bollum. Meðal þeirra sem kunnu að meta Öskjuhlíð voru skólapiltar Lærða skólans. Þangað fóru þeir þegar þeir „þurftu að ráða til lykta mikilsverðum málum“. Samkomustað sinn kölluðu þeir *Beneventum*. Nafnið er latneskt og merkir: „Staður þar sem gott er að koma“. ⁵⁴ Í örnefnalýsingu Skildinganes segir um örnefnið:

Þorsteinn Bjarnason segir að það örnefni hafi orðið til þegar upppotið varð í Latínuskólanum um 1850 [Pereatið]. Bjarni Jónsson frá Unnarholti segir í endurminningum sínum um Konungsbænaupppotið 1895: „Gengu nokkrir suður Öskjuhlíð til staðar þess er Beneventum nefnist og er sunnan í hlíðinni.“

Bezta lýsing, sem til er á Beneventum, finnst í grein eftir Bjarna Jónsson lækni. Hann lýsir samkomu skólapilta þar 1928: „Um kvöldið var skotið á ráðstefnu og þótti mikið liggja við að vel tækist. Lengi urðu menn ekki á eitt sáttir en þá gat einhver þess að hann hefði einhvern tíma heyrt að skólapiltar hefðu fyrrum hitzt í Öskjuhlíð vestanverðri þar sem heitir Beneventum þegar þeir þurftu að ráða til lykta mikilsverðum málum. Þar hagar svo til að framan við klettastalla er aflíðandi brekka, grýtt, en ofan stallanna heldur brekkan áfram upp á háhæðina. Eru klettarnir fyrirtaks ræðupallur, en áhorfendasvæði gott fyrir neðan. Þótti nú öllum eitt, -skjóta á skólafundi í Beneventum. Þar myndi andi liðinna kynslóða styrkja okkur og gamlar hetjur standa við hlið okkar.“ ⁵⁵

Staðsetning var áætluð út frá lýsingu og gömlum ljósmyndum frá Beneventum, á og við kletta í vestanverðri hlíðinni við 40 m hæðarlínuna þar sem gömlu ísaldarsjávarmörkin eru. Framkvæmdir hersins hafa haft mikil áhrif á þetta svæði og þar á meðal þennan stað. Þar er vatnstankur (5-170) frá tímum hersetunnar og tvær skotgrafir (5-707 og 5-706) auk þess sem á flötinni þar fyrir neðan voru þrír stórir olútankar (5-390).

Lýsing: Hár klettastallur sem liggur norður-suður eftir hlíðinni, miklum skógi hefur verið plantað á þessu svæði þannig að erfitt er að sjá klettastallinn.

Mynd 27. Barnahópur í Öskjuhlíð við kletta þar sem talið er að Beneventum hafi verið. ⁵⁶

Á nokkrum klettanna eru ristur, sjá (5-191), sem ekki hafa verið rannsakaðar en líklegt er að hluti af þeim séu gamlar þó að hluti þeirra séu greinilega frá tíma hersetunnar.

⁵⁴ Helgi M. Sigurðsson og Ingvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 29.

⁵⁵ *Örnefnasafn Árnastofnunar*. Nafnið.is. Örnefnalýsing Skildinganesjarðar, Guðlaugur R. Guðmundsson, 1978.

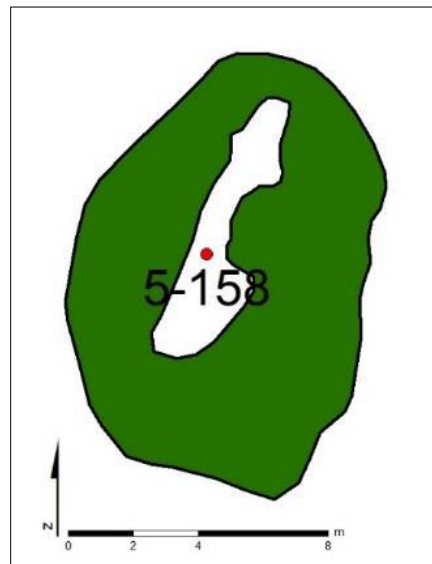
⁵⁶ *Þjóminjasafn Íslands*. StB-18. Ljósmyndari Steindór Björnsson, 1920–1930.

Reykjavík 5-158 Beitarhús

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-158	Öskjuhlíð	Beitarhús	Tóft	•1900	357810	406094	9	13	Sæmilegt	Nei

Mynd 28. Teikning á korti frá 1933 af tóft (5-158), opin í austur.⁵⁷

Mynd 29. Tóft (5-158), teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 30. Beitarhúsatóft (5-158), horft til suðvesturs.

Staðhættir: Ofarlega í suðurhlíðum Öskjuhlíðar 85 m suðvestur af Perlunni og 90 m vestur af vegi sem liggur frá Perlunni til suðurs. Rúst er teiknuð á kort sem gert var af Öskjuhlíð árið 1933.⁵⁸ Rústin hefur tekið breytingum frá árinu 1933, op er ekki lengur greinilegt á austurhlíð. Líklegt er að setuliðið hafi notað tóftina og breytt henni.

⁵⁷ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Öskjuhlíð 1932–1933].

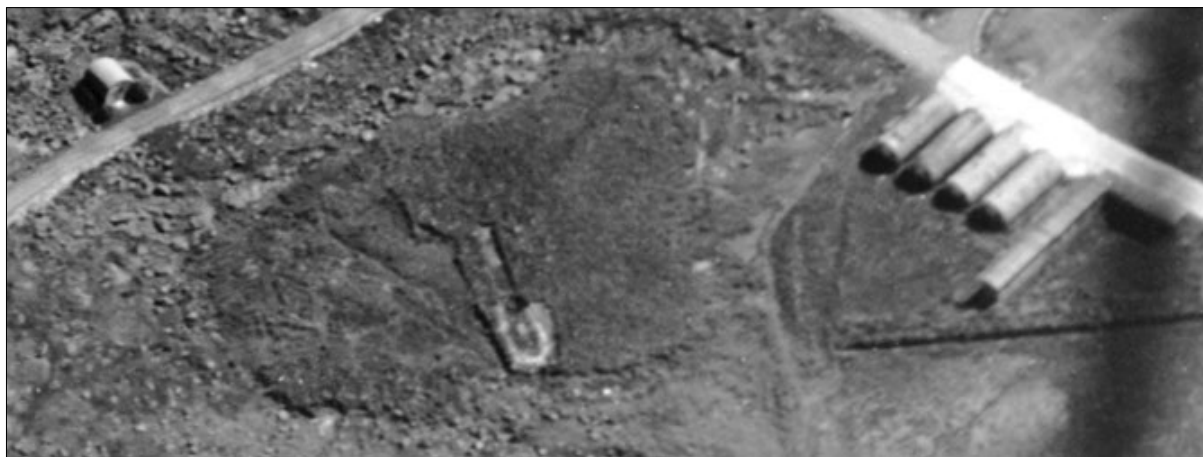
⁵⁸ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Öskjuhlíð 1932–1933].

Lýsing: Tóftin er vel greinileg, um 13 x 9 m. Veggir eru útflattir úr torfi og grjóti, 3–5 m á breidd og 0,3–1 m á hæð. Töluvert af grjóti er um miðbik tóftarinnar, mögulega leifar af vegghleðslu eða hrun úr veggjum. Rústin er mosa- og grasi gróin með mikilli sinu og á henni vex líka lúpína, kerfill og trjágróður.

Reykjavík 5-159 Víkursel (Öskjuhlíðarsel)

Safnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-159	Víkursel (Öskjuhlíðarsel)	Sel	Tóft	•1703	357623	405728	6	11	Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Neðarlega í suðvesturhlíðum Öskjuhlíðar er tóft sem talin er hafa verið Víkursel.⁵⁹ Um 70 m norðaustur af Háskólanum í Reykjavík og um 20 m austur af gangstígnum Bæjarleið, sem liggur norður-suður með vestanverðri Öskjuhlíð. Norðaustan við tóftina er lækjarfarvegur. Suðaustan við er rás sem sést vel á gömlum loftmyndum, sennilega eftir herinn, sem hefur raskað suðurgafli.

Mynd 31. Tóftin (5-159) á loftljósmynd sem var tekin 15. júlí 1946, horft til suðausturs, lækjarfarvegur liggur norðaustan með rústinni.⁶⁰

Í Jarðabók Árna og Páls segir: „Selstaða er jörðinni eignuð þar sem heitir Víkursel undir Undirhlíðum; sumir kalla það gamla Víkursel; þar hefur jörðin brúkað hrís til eldiviðar fyrir selsins nauðsyn.“⁶¹ Undirhlíðar voru í Öskjuhlíð að sunnan- og vestanverðu. Í lýsingu Reykjavíkur og Seltjarnarness segir: „En Seljamýri var kennd við sel frá Hlíðarhúsum, sem var undir Öskjuhlíð.“⁶² Hlíðarhús var hjáleiga frá Vík en var orðin sjálfstæð jörð um 1600. Síðasta selráðskonan í Öskjuhlíð var Elín Þórðardóttir, Sighvatssonar úr Hlíðarhúsum, og segir í örnefnalýsingu frá selinu sem faðir hennar sagði að stæði í Reykjavíkurlandi: „Sel hafði faðir minn og allir hans forfeður vestan og sunnan undir Öskjuhlíð.“⁶³

Lýsing: Jarðlæg sporöskjulaga tóft. Inngangur er ekki greinilegur, gæti hafa verið á suðausturgafli sem hefur raskast vegna rásar sem liggur um 15 m suður af henni. Veggjahæð 20 x 50 cm. Tóftin er mikið skemmd af trjágróðri og liggur undir skemmdum vegna hans. Stórt grenitré vex í henni miðri og annað við suðurgafli hennar. Lítið gróin, sviðin af barri.

⁵⁹ Helgi M. Sigurðsson og Ingvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 29; Bjarni F. Einarsson, *Fornleifaskrá Reykjavíkur* 1995, bls. 137.

⁶⁰ *Ljósmyndasafn Reykjavíkur*. ÁBS LS 33-46. Ljósmyndari óþekktur.

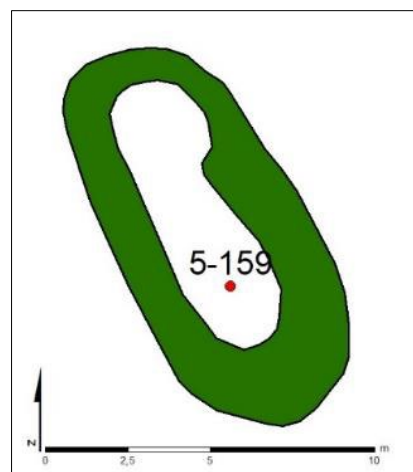
⁶¹ Árni Magnússon og Páll Vídalín, *Jarðabók*, III. bindi, bls. 262.

⁶² *Örnefnasafn Árnastofnunar*. Nafnið.is. Örnefnalýsing Skildinganesjarðar, Guðlaugur R. Guðmundsson, 1978.

⁶³ *Örnefnasafn Árnastofnunar*. Nafnið.is. Örnefnalýsing Skildinganesjarðar, Guðlaugur R. Guðmundsson, 1978.

Mynd 32. Horft eftir tóftinni (5-159), til norðvesturs.

Mynd 33. Tóft (5-159), teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 34. Horft eftir tóftinni (5-159) til suðausturs. Lækurinn er til vinstri á myndinni.

Reykjavík 5-160 Landamerkjasteinn Öskjuhlíð

Safn nr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-160	Landamerkjasteinn	Landamerki	Áletrun	•1839	357632	406167	2	3	Gott	Nei

Staðhættir: Landamerkjasteinn er í vestanverðri Öskjuhlíð. Steinninn er fast vestan við malarstíg sem liggur norður-suður eftir miðri Öskjuhlíðinni. Um 55 m vestan við er

steinhlaðinn varnarveggur (5-172) frá tímum hersetunnar. Landamerkjasteinninn er líka skráður undir jörðina Skildinganes (220-92).

Í bókinni Öskjuhlíð, náttúra og saga segir:

Nokkur saga er tengd landamerkjasteininum. Skildinganes var um miðbik 16. aldar orðið sjálfstæð jörð, en engu að síður voru landamerki hennar og Reykjavíkur ekki skýrt afmörkuð fyrr en árið 1787. Þá hafði Reykjavík fengið kaupstaðarréttindi og var land jarðarinnar ákvarðað í tengslum við það. Voru þá mörk Skildinganes og Reykjavíkur dregin frá Lambhól við Skerjafjörð, upp í Skildinganeshóla við Suðurgötu (Hjónagarða), þaðan austur í vörðu við Öskjuhlíð og að lokum í Fossvog við Hangahamar, austan við Nauthólsvík. Fljótlega var reynt að hnekkja þessari niðurstöðu og spannst af því mikil deila sem leystist ekki fyrr en með sáttargerð árið 1839. Var hún í flestu samhljóða útmælingunni frá 1787. Til að taka af öll tvímæli var landamerkjalinan vörðuð þremur steinum, einum við Lambhól, öðrum í Skildinganeshólum og þeim þriðja í Öskjuhlíð. Á alla steinanna var höggið orðið „Landamerke” og ártalið 1839.⁶⁴

Landamerkjasteinninn á *Litlahól* efst á Skildinganeshólum er skráður undir jörðina Skildinganes (220-143). Steinninn við *Lambhól* hefur ekki fundist.

Lýsing: Stór jarðfastur steinn með áletruninni „Landamerke 1839“. Steinninn er um 3 x 2 m og 1 m á hæð. Stígur er fast við hlið hans og þrjú steinþrep niður á sléttan flöt framan við steinninn, flöturinn með hlöðnum kanti, þrjár steinaraðir. Í greniskógi.

Mynd 35. Landamerkjasteinn (5-160) í Öskjuhlíð, horft til norðurs.

⁶⁴ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 26.

Mynd 36. Landamerkjasteinn (5-160) í Öskjuhlíð. Horft til norðvesturs.

Mynd 37. Landamerkjasteinn (5-160) í Öskjuhlíð. Horft til norðausturs.

Reykjavík 5-213 Pólarnir

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-213	Pólarnir, Suðurpóll, Kálfakot	Íbúðahverfi	Heimild	• 1916–1960	357627	406976			Ómetið	Já

Mynd 38. Pólarnir við Vatnsmýrarveg. Stóripóll eða Austurpóll er tvílyfta húsið og Efripóll er til vinstri, í miðjunni má sjá kamra.⁶⁵

Staðhættir: Á árunum 1916–1918 voru reist stór timburhús við Laufásveg (síðar Vatnsmýrarvegur) nú Hringbraut vestan við Bústaðabrú. Þetta voru bráðabirgðabyggingar fyrir húsnaðislaust fólk sem fátækraneftnd Reykjavíkur lét reisa, húsnaðisvandi var mikill í Reykjavík á árum fyrri heimsstyrjaldar. Um var að ræða þrjú timburhús eða íbúðalengjur sem mynduðu U í kringum ferhyrnd port (*Efripóll*, *Neðripóll* og *Stóripóll* eða *Austurpóll*). Fjórhða húsið, *Kálfakot*, stóð norðvestan við portið en það hafði verið flutt frá Úlfarsá (Kálfakoti) og í því voru tvær íbúðir. Í hinum þremur voru 46 íbúðir, flestar eitt herbergi og eldhús. Lítið var vandað til þessara húsa. Þrengslin voru gífurleg, árið 1925 bjuggu þarna á þriðja hundrað manns. Framkvæmdin sætti frá upphafi mikilli gagnrýni og þóttu húsakynnin léleg og voru

⁶⁵ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. KAN 002 122-1-2. Ljósmyndari Karl Christian Nilsen.

alla tíð umdeild. Tvö húsanna voru rifin 1936 og 1938 og var Flugvallarbraut lögð frá Hringbraut yfir það svæði þar sem húsin höfðu staðið en austasta húsið (Austurpóll) stóð til um 1960 og húsið Kálfakot allt til 1989.⁶⁶

Lýsing: Horfið.

Mynd 39. Kálfakot við Vatnsmýrarveg, var hluti af Pólunum.⁶⁷

Reykjavík 5-215 Skíðasvæði Minni-Öskjuhlíð

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-215	Minni-Öskjuhlíð	Skíðasvæði	Heimild	•1908	358342	406171	110	12	Ómetið	Já

Staðhættir: Skíðabraut var gerð í norðanverðri Minni-Öskjuhlíð í byrjun 20. aldar. Brautin byrjaði þar sem gatan Háahlíð er nú fyrir sunnan hús nr. 18 og lá niður hlíðina og endaði þar sem lóð Hlíðarskóla er, Hamrahlíð 2. Þann 25. ágúst 1908 byrjuðu Ungmennafélag Reykjavíkur og Ungmennafélagið Iðunn að ryðja urðina norðan megin í Minni-Öskjuhlíð fyrir skíðabraut sem til stóð að yrði 135 faðma löng. Brekkan var frekar hallalítill en breikkaði þegar neðar dró og fyrir neðan hana var stór sléttur flötur, sjá mynd 40.⁶⁸ Þetta var stærsta framkvæmd félaganna sem voru mjög öflug á þessum tíma. Einn félagsmanna, Magnús Guðbrandsson, greindi frá því „að brautin hafi byrjað 150–200 m austan við Bústaðavegin.“⁶⁹ Brautin virðist ekki hafa verið mikið notuð því í janúar 1910 hefur dagblaðið Ísafold það eftir Norðmanni að skíðabrautin væri því miður ekki eins góð og skyldi en skíðabrekkanar fyrir ofan Ártún væru hins vegar góðar.⁷⁰ Í auglýsingu 16. maí 1914 voru

⁶⁶ Páll V. Bjarnason og Helga Maureen Gylfadóttir, *Húsakönnun: Valssvæði og umhverfi*, 5–6; Helga Maureen Gylfadóttir, Anna Lísu Guðmundsdóttir og Guðný Gerður Gunnarsdóttir, *Vatnsmýri – Seljamýri – Öskjuhlíð: Byggðakönnun: Fornleifaskrá og húsakönnun*, 17–18; Páll Línal, *Reykjavík: Sögustaður við Sund*, 2. bindi (H–P), 196–197.

⁶⁷ *Ljósmyndasafn Reykjavíkur*. SPÓ ÁBS 806. Ljósmyndari Sveinn Þórðarson.

⁶⁸ *Unga Ísland*, 1. nóvember 1908, bls. 85; *Ljósmyndasafn Reykjavíkur*. ÁBS 1 802. Ljósmyndari óþekktur.

⁶⁹ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 7.

⁷⁰ *Ísafold*, 15. janúar 1910, bls. 8.

ungmennafélagar hvattir til að muna eftir vinnu við skíðabrautina.⁷¹ Ári síðar kemur fram í grein í Morgunblaðinu 15. janúar 1915 að skíðabrautin hafi verið litið notuð fyrir skíðahlaup og lagt til að staðurinn verði frekar gerður að gróðrarstöð. Talið var að brautin væri of langt í burtu og að gera ætti aðra ofan við Skólavörðuna þar sem var grjótnám fyrir hafnargarðana.⁷² Í janúar 1916 var svo aftur hvatt til þess að gera skíðabraut á Skólavörðuholti þar sem talið var að mætti gera alveg jafn góða braut og í Öskjuhlíð og þar væru meiri líkur á að festi snjó.⁷³ Brautin er teiknuð á kort frá 1932–1933 og er staðsett eftir því.⁷⁴

Lýsing: Horfin.

Mynd 40. Ungmennafélagspiltar gera skíðabraut í Öskjuhlíð 1908. Í baksýn má sjá Eskihlíð og fjær Kennaraskólann.⁷⁵

Reykjavík 5-246 Fjárborg

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-246	Fossvogur	Fjárborg	Heimild	•1900	358329	405276	7,5	7,5	Ómetið	Já

Staðhættir: Á korti af Reykjavík frá 1930–1933 er hringlaga rúst.⁷⁶ Nú innan Fossvogs-kirkjugarðs. Rústin gæti hafa verið fjárborg.

Lýsing: Horfin.

⁷¹ Morgunblaðið, 16. maí 1914, bls. 898.

⁷² Morgunblaðið, 15. janúar 1915, bls. 2.

⁷³ Morgunblaðið, 13. janúar 1916, bls. 1–2.

⁷⁴ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Öskjuhlíð 1932–1933].

⁷⁵ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. ÁBS 1 802. Ljósmyndari óþekktur.

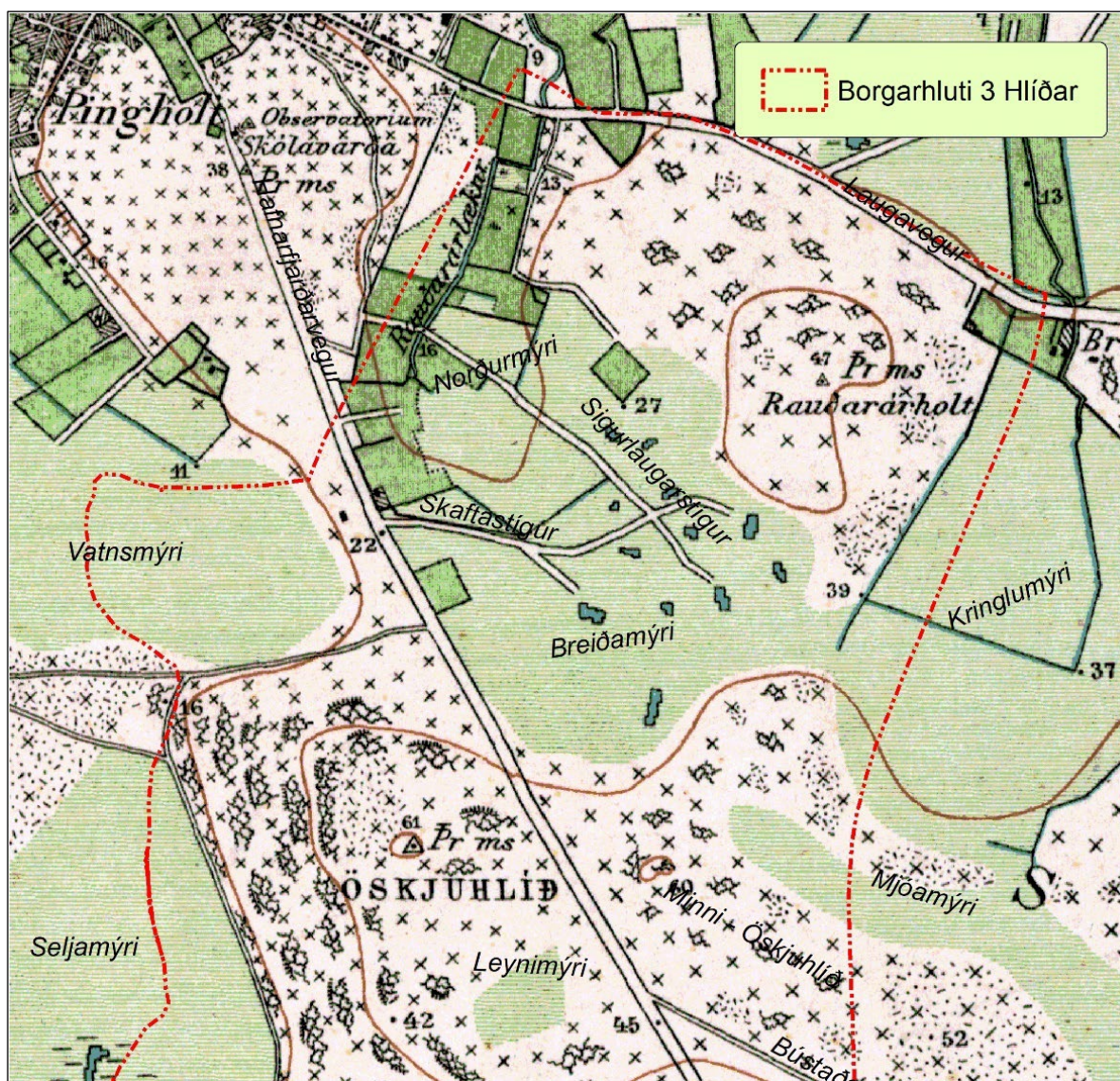
⁷⁶ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Nauthólsvík 1932–1933].

Reykjavík 5-330 Sigurlaugarstígur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-330	Sigurlaugarstígur	Stígur	Heimild	•1902–1965	358193	407067	5	400	Ómetið	Já

Staðhættir: Stígurinn lá frá þar sem nú er Snorrabraut í austur yfir Rauðararlæk og Norðurmýri, þvert yfir Klambatrún að Lönguhlíð og austur að þar sem nú er Stakkahlíð. Stígar sem þessi voru notaðir til að komast að mótekjustöðum á mýrarsvæðum og eru merktir inn á kort frá 1902.⁷⁷ Stígarnir voru kenndir við fólk sem notaði þá mest við mótekju og flutning eins og Skafta Skaftason (d. 1896) og Sigurlaugu Þorkelsdóttur (d. 1874).

Lýsing: Horfinn.

Mynd 41. Byggðin og mýrarnar á korti frá 1902, þá var svæðið óbyggt að mestu og mýrar og holt settu svip sinn á það.⁷⁸ Sýndir eru helstu vegir og slóðar, mýrar og mótökustaðir.

⁷⁷ Landmælingar Íslands. Kortasafn. „Nágrenni Reykjavíkur og Hafnarfjarðar“ 1902.

⁷⁸ Landmælingar Íslands. Kortasafn. „Nágrenni Reykjavíkur og Hafnarfjarðar“ 1902. Merking ornefna og vegaheita: ALG, Borgarsögusafni.

Reykjavík 5-331 Skaftastígur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-331	Skaftastígur	Stígur	Heimild	•1902	358317	406853	5	236	Ómetið	Já

Staðhættir: Stígurinn lá frá gamla Hafnarfjarðarveginum í austur yfir Breiðumýri, þangað þar sem nú er Bólstaðarhlíð. Stígurinn var lagður til að nálgast mó úr mýrunum á þessu svæði. Stígurinn er merktur inn á kort frá árinu 1902.⁷⁹ Stígar þessir munu hafa verið kenndir við fólk sem mest notaði þá við mótekju og flutning, Skafta Skaftason (d. 1896) og Sigurlaugu Þorkelsdóttur (d. 1874).⁸⁰ Sjá mynd við skráningu (5-330).

Lýsing: Horfinn.

Reykjavík 5-398 Hlíðarendi

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-398	Hlíðarendi, Vatnsmýrarblettur XIV	Erfðafestubýli	Jarðræktarsvæði	•1914	357712	406736			Gott	Nei

Staðhættir: Hlíðarendi er nú skráður sem Bústaðavegur 2–6. „Þann 31. desember 1914 gaf Knud Zimsen, borgarstjóri í Reykjavík, út erfðafestubréf til Jóns Kristjánssonar (1855–1918) prófessors fyrir 5,5 hektara lands í norðausturhorni Vatnsmýrarinnar. Jón gaf landinu nafnið *Hlíðarendi* og reisti þar íbúðarhús, fjós og hlöðu árið 1916. Eflaust hefur það einkum verið áhugi Jóns á landbúnaðarmálum, sérstaklega þó kúarækt sem var þess valdandi að hann hóf ræktunarstarf að *Hlíðarenda*. Jón var einn af stofnendum Mjólkurfélags Reykjavíkur og formaður þess, sem og aðalstofnandi Smjörlikisgerðarinnar sem tók til starfa 17. janúar 1919. Jón lést í spænsku veikinni þann 9. nóvember 1918. Sveinn Pálsson (1882–1918) keypti býlið í ársbyrjun 1918 og lést þar rúmum 11 mánuðum síðar úr spænsku veikinni. Árið 1918 skipti bæjarstjórn Reykjavíkur Vatnsmýrinni í bletti og eftir það var *Hlíðarendi* jafnan skráður sem Vatnsmýrarblettur 14. Guðjón Guðlaugsson (1875–1939) alþingismaður keypti jörðina 1919 og bjó hann á *Hlíðarenda* til dauðadags. Það ár var jörðin seld knattspyrnufélaginu Val. Síðan hefur Valur byggt þarna upp athafnasvæði sitt undir nafninu *Hlíðarendi*.“⁸¹

Lýsing: Gömlu húsin eru á sínum stað, byggt hefur verið við hlöðuna. *Búast má við fornleifum í jörðu við húsin.*

⁷⁹ *Landmælingar Íslands*. Kortasafn. „Nágrenni Reykjavíkur og Hafnarfjarðar“ 1902.

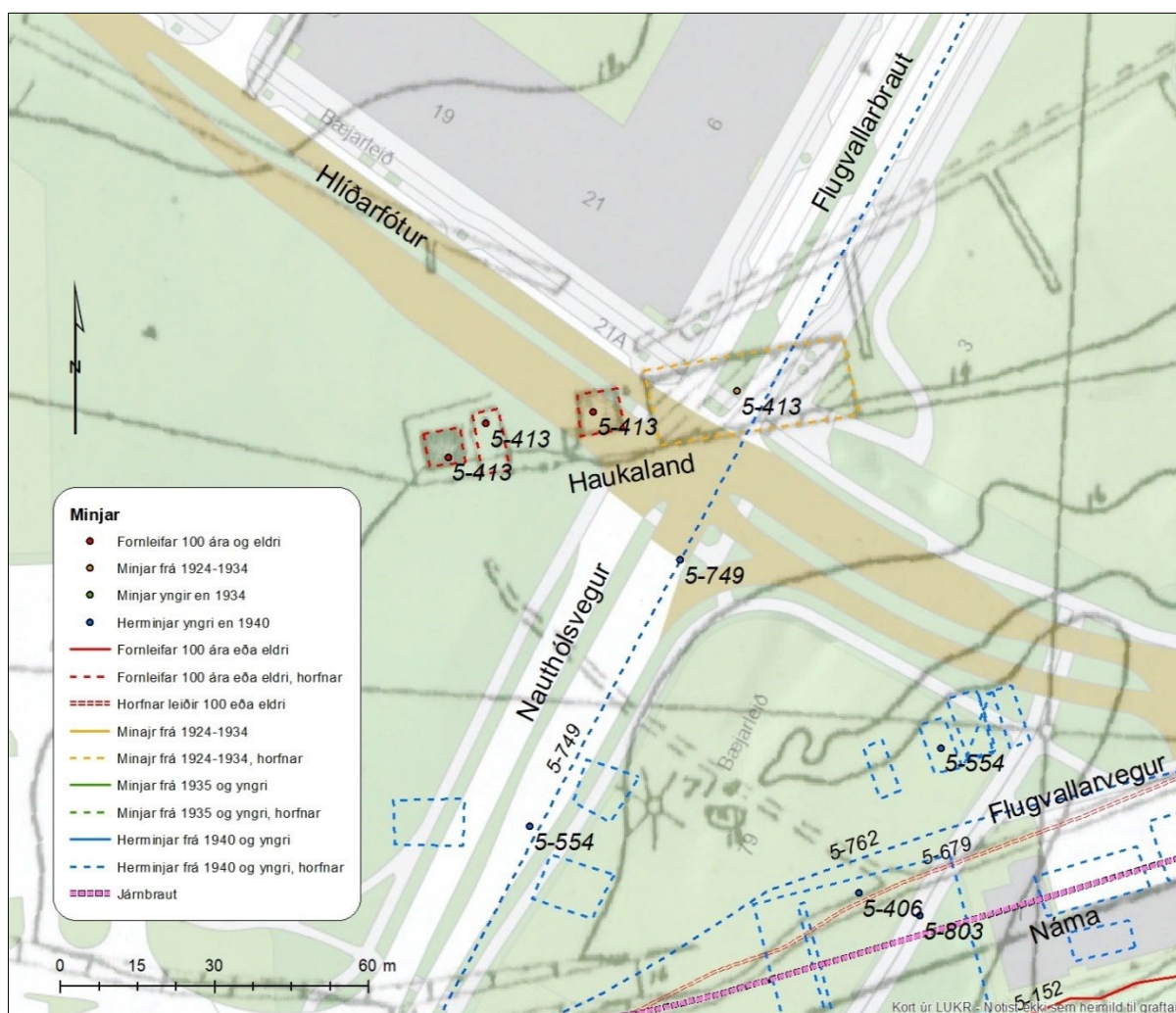
⁸⁰ Guðlaugur R. Guðmundsson, „Örnefnalýsing Laugarness, Klepps og Rauðarár,“ bls. 306; Vigfús Guðmundsson, „Búnaðarmál í Reykjavík,“ bls. 155.

⁸¹ Páll V. Bjarnason og Helga Maureen Gylfadóttir, *Húsakönnun: Valssvæði og umhverfi*, bls. 2.

Reykjavík 5-413 Haukaland

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfni
5-413	Haukaland	Erfðafestubýli	Heimild	• 1919–1941	357394	406555	8	7	Ómetið	Já

Staðhættir: Erfðafestubýlið Haukaland, Vatnsmýrarblettur 18, var þar sem nú eru gatnamót Nauthólsvegur og Flugvallarvegur. Húsið var upphaflega byggt af Erlingi Filippussyni árið 1919, fyrst sem torfbær og að hluta bindingsverkshús, auk útihúsa úr torfi. Ári seinna, eða 1920, byggði hann steipt hús svolítið fyrir austan eldra húsið.⁸² Býlið er merkt inn á kort frá 1933.⁸³

Mynd 42. Korti frá árinu 1933 varpað á grunn í Borgarvefsjá. Erfðafestubýlið Haukaland (5-413) var þar sem nú eru gatnamót Nauthólsvegur (áður Flugvallarbraut) og Flugvallarvegur. Vestast voru elstu húsin, íbúðarhús og útihús, austur var yngri íbúðarhúsið og fótoltavöllurinn.⁸⁴

Knattspyrnufélagið Valur fékk úthlutað svæði vestan Öskjuhlíðar þegar æfingavöllur á Melunum var tekinn af félaginu árið 1926. Nýja svæðið var austan við nýrra íbúðarhúsið að Haukalandi. Svæðið var stórgrýtt og illt yfirferðar en með samtakamætti ruddu menn svæðið

⁸² Borgarsögusafn. Húsaskrá Reykjavíkur, Haukaland, Brunavirðing 1430 frá 3. júní 1919.

⁸³ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Öskjuhlíð 1932–1933].

⁸⁴ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Öskjuhlíð 1932–1933].

og stækkuðu það smám saman og haustið 1935 var kominn völlur á svæðinu. Valur keypti Hlíðarenda árið 1939 og í framhaldi var starfsemin flutt þangað.⁸⁵

Þegar herinn kom sér fyrir við Reykjavíkurflugvöll fór stór hluti af Vatnsmýrarbletti 18 undir suður-norðurflugbrautina.⁸⁶

Húsið Haukaland var rífið árið 1941, en „flugvallarnefndin“ (þ.e. bresk-íslenska matsnefndin) ákvað á fundi 18. maí 1942 að Þorsteinn Stefánsson eigandi Haukalands fengi bætur þar til lokið væri byggingu hins nýja íbúðarhúss sem hann byggði að Hrístateig 8.⁸⁷

Lýsing: Horfið en fornleifar gætu verið í jörðu og komið í ljós við jarðrask.

Mynd 43. Erfðafestubýlið Haukaland, Vatnsmýrarblettur 18, við Öskjuhlíð.⁸⁸

Mynd 44. Valsmenn vinna að gerð fótboltavallar við Haukaland. Hægra megin á myndinni sér í nýrra íbúðarhúsið.⁸⁹

⁸⁵ Valsblaðið, 11. maí 1961, bls. 59–60.

⁸⁶ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Þorleifur Kristófersson. [Erfðafestublettir í Reykjavík], dags. 5. apríl 1955.

⁸⁷ Lesbók Morgunblaðsins, 21. október 2000, bls. 5.

⁸⁸ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. 1997 171 46. Ljósmyndari óþekktur, 1935–1940.

⁸⁹ Valsblaðið, 11. maí 1961, bls. 60.

Reykjavík 5-421 Gullholan

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-421	Gullholan	Borhola	Heimild	•1904–1924	356818	406661			Ómetið	Já

Staðhættir: Gullholan var þar sem nú er frárein við Hringbraut, 165 m norðvestur af Hlíðarenda. Holan er merkt inn á kort frá 1933⁹⁰ og er það holan sem var boruð 1922–1924. Staðsetning á eldri holunni er ekki þekkt.

Mynd 45. Borað eftir gulli í Vatnsmýrinni árið 1907.⁹¹

„Eitt af því sem stóð Reykjavík fyrir þrifum á uppvaxtarárum hennar var vatnsskortur. Þegar farið var að hugsa í alvöru að leggja vatnsveitu í Reykjavík kom mönnum til hugar að hagkvæmasta lausnin væri að bora eftir vatni í Vatnsmýrinni. Það var svo árið 1904 að hafist var handa við boranir norðan undir Öskjuhlíðartaglinu en þær báru ekki tiltekin árangur. Þann 31. mars 1905 tók málið óvænt nýja stefnu. Þá var borunarmaðurinn kominn niður á 118–120

⁹⁰ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Öskjuhlíð 1932–1933].

⁹¹ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. MAÓ 328. Ljósmyndari Magnús Ólafsson, 1907.

feta dýpi. Hann tók þá eftir því að borinn hafði þar komið við einhvern glóandi málmg og sýndist á bornum gullslitur eða skán. Blöðin gripu fréttina á lofti og daginn eftir var því slegið upp að gull hefði fundist í Vatnsmýrinni. Sannkallað gullæði greip um sig í bænum og munu lóðir hafa snarhækkað í verði. Áður en vika var liðin var búið að stofna hlutafélag til að vinna gull, en félagið nefndist *Málmur* og var Sturla Jónsson kaupmaður forsprakki þess. Þegar farið var að rannsaka sýnin betur kom í ljós að um kopar var að ræða. Borað var um skeið eftir gulli en ekkert fannst og lögðust boranir brátt niður.⁹²

Önnur tilraun til finna gull í Vatnsmýrinni var gerð á árunum 1922–1924 og var fenginn til þess bor frá Þýskalandi, svonefndur haglabor sem var afar kraftmikill. Það var fyrirtækið *Málmleit* sem stóð fyrir þessari tilraun. Byrjað var að bora suðvestan við *Pólana*, þar sem síðar var barnaheimilið *Sólbakki* (þar sem Flugvallarbraut var áður) og borað dýpra en áður. En gullið lét á sér standa og borunum var hætt. *Málmleit* seldi Rafmagnsveitu Reykjavíkur borinn og hóf hún árið 1927 borun eftir heitu vatni í tilraunaskyni við Þvottalaugarnar í Reykjavík. Sú tilraun leiddi til þess að heitt vatn var lagt úr Laugardalnum árið 1930 í og við Austurbæjarskólann og var frárennslisvatn nýtt í Sundhöll Reykjavíkur. Gullborinn var notaður víða um Reykjavík en síðast var borað með honum árið 1965.⁹³

Lýsing: Gullholan er horfin en Gullborinn var fluttur á Árbæjarsafn árið 1977.

Reykjavík 5-506 Hafnarsmiðjan

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-506	Hafnarsmiðjan	Vélsmiðja, byggingin	Heimild	● 1913–1947	357723	407040			Ómetið	Já

Mynd 46. Hafnarsmiðjan, verkstæði og birgðastöð fyrir Eimreiðina. Myndin er tekin um 1946 þegar Hafnarsmiðjan var verkstæði á vegum Reykjavíkurhafnar.⁹⁴

Staðhættir: Norðvestan Öskjuhlíðar, í jaðri Norðurmýrar eða hér um bil þar sem Miklatorg var síðar gert, þar sem í dag er aðreinn af Bústaðavegi inn á Hringbraut norðan við mislæg gatnamót Bústaðavegar við Hringbraut. Þar var reist bækistöð fyrir járnbrautirnar sem kölluð var *Hafnarsmiðjan*. Þar var bæði birgðastöð og skýli yfir eimreiðarnar en eftir að hafnargerðinni var lokið þjónaði Hafnarsmiðjan sem verkstæði fyrir Reykjavíkurhöfn.⁹⁵ Þegar

⁹² Árni Óla, *Reykvík fyrri tíma*, 1. bindi, bls. 457–462.

⁹³ Árni Óla, *Reykvík fyrri tíma*, 1. bindi, bls. 464–465; Páll Línal, *Reykjavík: Sögustaður við Sund*, 1. bindi, 137.

⁹⁴ *Ljósmyndasafn Reykjavíkur*. 1997 171 46. Ljósmyndari ókunnur.

⁹⁵ *Járnbrautin í Reykjavík*, Hafnargerð í Reykjavík og járnbrautir á Íslandi, bls. 14.

unnið var að endurbótum á Miklartorgi árið 1947 var gamla Hafnarsmiðjan rifin⁹⁶ en var þá starfandi undir sama nafni í bröggum skammt frá við Vatnsmýrarveg (5-194).

Lýsing: Horfið.

Reykjavík 5-509 Reykjahlíð

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-509	Reykjahlíð	Erfðafestubýli	Heimild	●1923–1964	358460	406580			Ómetið	Já

Staðhættir: Býlið Reykjahlíð stóð þar sem í dag er götustæði Stakkahlíðar milli Drápuhlíðar og Mávahlíðar. Þar var Gestur Guðmundsson (1889–1974) með býli árið 1923 sem varð eitt af umsvifamestu sauðfjárbúunum í Reykjavík og var starfrækt allt fram á miðjan sjöunda áratug 20. aldar. Gestur var fæddur og uppalinn í steinbænum Bergstöðum við Bergstaðastræti, faðir hans var Guðmundur Ingimundarson næturvörður sem kallaður var Luktur-Gvendur. Í Reykjahlíð reisti Gestur lítið steinsteypt íbúðarhús með áfastri hlöðu, fjósi og geymslu og bjó þar síðan með konu sinni, Guðrínu Ragnheiði Jónsdóttur (1887–1968), og sjö börnum. Þarna var Gestur með bæði kúa- og sauðfjárbúskap og flutti mjólk til bæjarbúa á hestvögnum. Í lok fimmta áratugarins var hann orðinn stærsti fjárbóndinn í Reykjavík með 120 fjár. Árið 1964 samþykkti borgarráð kaup á landi og húsum Reykjahlíðar og stuttu síðar urðu bæjarhúsin að víkja en á þessum tíma var Hlíðahverfið orðið þéttbyggt og ráðgert að klára lagningu götunnar Stakkahlíðar á þessum stað.⁹⁷

Lýsing: Horfið, en fornleifar gætu verið í jörðu og komið í ljós við jarðrask.

Mynd 47. Reykjahlíð séð frá Öskjuhlíð, hluti af ljósmynd frá árinu 1924. Efst í vinstra horninu eru Vatnsgeymarnir við Háteigsveg (5-513), fiskvinnsluhús (5-670) og stakkstæði (5-673).⁹⁸

⁹⁶ Vísir, 17. júlí 1947, bls. 1 og 6. október 1947, bls. 3.

⁹⁷ Morgunblaðið, 16. maí 1974, bls. 18 og 22; Vísir, 25. júlí 1964, bls. 6 og 16.

⁹⁸ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. PSÖ 29. Ljósmyndari Petter J. Söra.

Reykjavík 5-670 Arastöðin

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-670	Arastöðin	Fiskverkunarhús	Heimild	● 1923–1960	358722	407099			Ómetið	Já

Staðhættir: Arastöðin eða fiskverkunarhús Ara Fróða hf. var austan við þar sem nú er kirkja Óháða safnaðarins við Háteigsveg 56. Húsið var byggt árið 1923.⁹⁹ Þar var rekinn saltfiskverkun á árunum 1920–1928 þegar Kveldúlfur tók við stöðinni. Stakkstæði félagsins voru á Rauðarárholti. Síðar tók herinn yfir húsið og þar var *Camp Tower Hill*.

Lýsing: Horfið, húsið var um 62 x 14 m.

Mynd 48. Byggðin við Rauðarárstíg og Háteigsveg um 1928. Efst á myndinni eru Vatnsgeymarnir (5-513), fiskverkunarhús Ara Fróða (5-670) og stakkstæðið (5-673), neðar við Háteigsveg er Háteigur og Sunnuhvoll.¹⁰⁰

Reykjavík 5-672 Litli-Háteigur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-672	Háteigur, Litli-Háteigur	Íbúðarhús	Heimild	● 1905–1945	358462	407187			Ómetið	Að mestu

Staðhættir: Háteigur (Litli-Háteigur) var byggður 1905 af Guðmundi Jafetssyni og stóð þar sem í dag er Langahlíð, milli Háteigsvegar 36 (Háteigs) og 38. Nyrst var íbúðarhúsið og sunnan við það voru útihúsin. Húsið nefndist Litli-Háteigur eftir að nýja íbúðarhúsið var byggt.

Upphaflega byggði Guðmundur nokkur Jafetsson (1845–1918) timburhús á landinu árið 1905 auk útihúsa sem hann nefndi Háteig. Þau hús voru staðsett í götustæði Lönguhlíðar sunnan við gatnamót Háteigsvegar og Lönguhlíðar. Hins vegar var byggt nýtt steinsteypt íbúðarhús árið 1921 af Halldóri Þorsteinssyni skipstjóra (1877–1966) sem enn stendur á lóð númer 36 við Háteigsveg.¹⁰¹ Halldór þessi var skipstjóri á Jóni forseta sem var fyrsti togarinn sem smíðaður var fyrir Íslendinga (1907). Halldór bjó lengi að Háteigi með konu sinni, Ragnhildi Pétursdóttur (1880–1961) frá Engey. Ragnhildur var kennari auk þess sem hún stundaði

⁹⁹ Borgarsögusafn. Húsaskrá Reykjavíkur: Háteigur.

¹⁰⁰ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. 2011 1 55. Ljósmyndari Loftur Guðmundsson.

¹⁰¹ Borgarsögusafn. Húsaskrá Reykjavíkur: Háteigur; Páll Línal, *Reykjavík: Sögustaður við Sund*, 2. bindi (H–P), bls. 35; *Vísir*, 3. júlí 1914, bls. 2.

búskap. Hún var meðal annars stofnandi Húsmæðraskóla Reykjavíkur og varamaður í bæjarstjórn Reykjavíkur 1934–1942.¹⁰²

Lýsing: Horfið, húsið mun hafa verið flutt inn í Skipasund 1945.¹⁰³ *Búast má við fornleifum við jarðrask á þessum stað.*

Mynd 49. Horft í vestur eftir Háteigsvegi í átt að Háteigi árið 1940. Í forgrunni myndarinnar er fiskreitir bæjarins. Lengst til vinstri er útihús Háteigs og næst því er gamla íbúðarhúsið, byggt 1907 og nefnt Litli-Háteigur eftir að nýja íbúðarhúsið, sem sést hægra megin við það, var byggt 1921. Hægra megin við veginn sést „Svarti skúrinn“ sem var fyrst byggður sem kaffiaðstaða fyrir verkamenn sem unnu að fiskreitagerð 1921 og varð síðar hóbýli verkavenna sem unnu við saltfiskverkun hjá Kveldúlfi.¹⁰⁴

Mynd 50. Horft í austur fyrir 1921, Sunnuhvoll nær og Háteigur fjær við Háteigsveg. Vatnsgeymirinn á Rauðarárholti til vinstri.¹⁰⁵

¹⁰² Anna Guðný Gröndal, *Búskapur á Háteigi 1920–1940*, 2013, bls. 8. <http://hdl.handle.net/1946/16470>

¹⁰³ Borgarsögusafn. Húsaskrá Reykjavíkur.

¹⁰⁴ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. 2001 15 019 2-2. Ljósmyndari Helgi Sigurðsson.

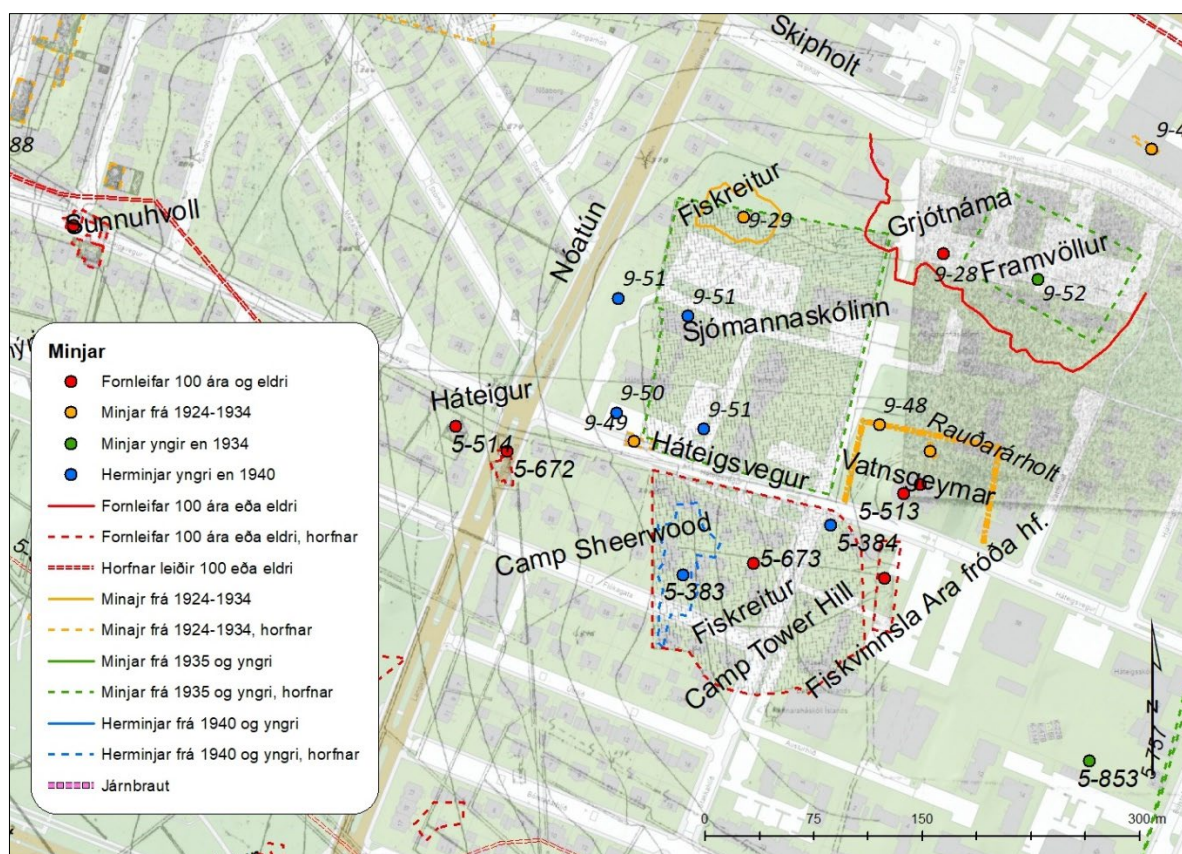
¹⁰⁵ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. MAÓ 1074. Ljósmyndari Magnús Ólafsson, myndin er tekin fyrir 1921.

Reykjavík 5-673 Fiskreitir bæjarins

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-673	Fiskreitir bæjarins	Stakkstæði	Heimild	•1922–1960	358632	407110			Ómetið	Já

Staðhættir: Stakkstæði eða fiskreitir Arastöðvarinnar voru sunnan við Háteigsveg. Þar sem í dag eru Háteigsvegur 46–56 og Flókagata 62–69. Líklega var byrjað að þurrka fisk á þessu svæði eitthvað fyrir því þegar Arastöðin var byggð um 1922 voru húsin byggð fyrir austan fiskireit bæjarins.¹⁰⁶ Kveldúlfur tekur síðan við rekstri á þessu svæði um 1928.

Lýsing: Horfið undir byggð.

Mynd 51. Fiskreitir bæjarins (5-673), á miðri mynd sunnan Háteigsvegur.¹⁰⁷

Reykjavík 5-679 Járnbraut í Reykjavík

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-679	Járnbraut í Reykjavík	Vagnteinn	Heimild	•1913–1928	357392	406441	185	2	Ómetið	Já

Staðhættir: Stórfellt grjótnám hófst í Öskjuhlíð í tengslum við hafnargerð í Reykjavík árið 1913. Grjótið var sprengt úr grágrýtisklettum undir norðurtagli hlíðarinnar og flutt með járnbrautarlest niður að Reykjavíkurhöfn til uppfyllingar. Lögð voru tvenn járnbrautarspor. Önnur leiðin lá frá námunni sunnan við Haukaland yfir Vatnsmýrina/Skildinganesmela, þar sem nú er Reykjavíkurflugvöllur, að Skildinganesishólum, yfir Melana og út á Granda en þessi leið var kölluð „leiðin út á Granda“. Hin leiðin lá frá námunni í norður að ströndinni og að

¹⁰⁶ Borgarsögusafn. Skjalasafn: B- blað 1724.

¹⁰⁷ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Rauðará – Öskjuhlíð – Vatnsmýri 1932–1933].

Batterísgrandanum, núverandi Ingólfsgarði, svokölluð „Austurálma“.¹⁰⁸ Leiðin er afmörkuð á korti frá árinu 1933.¹⁰⁹

Lýsing: Horfið.

Mynd 52. Leiðir járnbrautarinnar í Reykjavík.¹¹⁰

¹⁰⁸ Þorleifur Þorleifsson, „Járnbrautin í Reykjavík 1913–1928“, bls. 127–128.

¹⁰⁹ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Öskjuhlíð og Skildinganes 1932–1933].

¹¹⁰ Borgarsögusafn. Kort unnið á kortagrunn Landupplýsingakerfis Reykjavíkur (LUKR) 2023. Kortavinnsla ALG. Heimild: *Járnbrautin í Reykjavík: Hafnargerð í Reykjavík og járnbrautir á Íslandi*, mynd 1.

Reykjavík 5-683 Útihús

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-683	Öskjuhlíð	Útihús	Rúst	●1900	357743	406471	5	6	Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Um 45 m suður af bröggum sem eru á lóðinni Flugvallarvegur 1. Húsið var teiknað sem torfhús á kort frá árinu 1933.¹¹¹ Þessi minjastaður hefur ekki verið skráður áður.

Lýsing: Grjóthlaðin rúst, U-laga og liggur í norðvestur-suðaustur. Dyr hafa verið norðvestan megin. Veggir standa nokkuð vel en að hluta hafa þeir hrunið inn í rústina, aðallega við innganginn. Rústin er mosavaxin og trjágróður vex á henni og fast við hana.

Mynd 53. Rúst (5-683), horft í norðvestur.

Mynd 54. Rúst (5-683), horft í suðaustur.

Reykjavík 5-684 Hús

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-684	Öskjuhlíð – Grjótnám	Hús	Hleðsla	●1920–1940	357709	406497	4	12	Ómetið	Nei

Mynd 55. Timburhús í Öskjuhlíð við námuna árið 1920–1940, Breiðholt (5-512) við Vatnsmýrarveg í forgrunni.¹¹²

¹¹¹ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Rauðará – Öskjuhlíð – Vatnsmýri 1932–1933].

¹¹² Ljósmyndasafn Reykjavíkur: ADF 1997 171 39. Ljósmyndari óþekktur.

Mynd 56. Grunnur (5-684), horft til vesturs.

Mynd 57. Grunnur (5-684), horft til austurs.

Staðhættir: Í brekkunni 20 m suðvestur af bröggum við Flugvallarveg 1 var timburhús merkt inn á kort frá árinu 1930.¹¹³ Húsið hefur líklega tilheyrð námuvinnslunni.

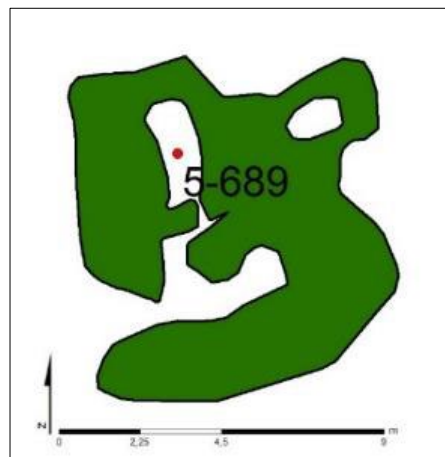
Lýsing: Húsið var um 4 x 12 m en lítið sést af því. Þó má enn greina útlínur af grunni hússins á gróðri. Svæðið er skógi vaxið.

Reykjavík 5-689 Útihús/skotgröf

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-689	Öskjuhlíð	Útihús, skotgröf	Tóft	●1900–1930	357676	406177	8,5	9,5	Sæmilegt	Nei

Mynd 58. Horft til suðausturs yfir tóft (5-689).

Mynd 59. Tóft (5-689), teiknað eftir uppmælingu.

Staðhættir: Ofarlega í vestanverðri Öskjuhlíð í stórgrýttu holti er tóft, um 173 m vestur af Perlunni og um 40 m austan og ofan við landamerkjasteininn (5-160). Tóftin er teiknuð sem ferkantað gerði inn á kort frá árinu 1933 og hefur að öllum líkindum verið umbreytt og notuð sem skotgröf á tímum hersetunnar.¹¹⁴

Lýsing: Aðaltóftin liggur norður-suður, vesturveggur er hlaðinn en hlíðin myndar austurvegg tóftarinnar. Op er til suðurs. Um miðbik tóftarinnar er haft sem gæti hafa verið veggur eða

¹¹³ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Rauðará – Öskjuhlíð – Vatnsmýri 1932–1933].

¹¹⁴ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Rauðará – Öskjuhlíð – Vatnsmýri 1932–1933].

hrun úr vesturvegg. Sunnan við aðaltóftina er niðurgröftur sem liggur þvert fyrir, austur-vestur. Austan og ofan við hlíðina er hringlaga niðurgröftur.

Minnir mjög á V-laga skotgröf með annarri minni. Tóftin er mosa- og grasi gróin. Lúpína og trjágróður er komin á hluta af tóftinni. Mikill gróður er í kring.

Mynd 60. Horft til norðvesturs yfir tóft (5-689).

Reykjavík 5-708 Náma Kringlumýri

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-708	Kringlumýri	Náma	Heimild	●1920–1923	358527	406311			Ómetið	Já

Staðhættir: Malarnáma sunnan við Kringlumýri þar sem nú er Hamrahlíð og Stigahlíð 49–52 vestan við Kringlumýrarbraut og austan við þar sem nú er Kringlan 1, 3 og 14.

„Þegar Kolabakki var fylltur upp varð að finna nýjan stað þar sem möl og sand var að fá en tiltækilegt fyllingarefni var þrotið í Skólavörðuholti og gryfjunni við Öskjuhlíð. Sunnarlega í Kringlumýrinni er sand- og malarborinn jökulruðningur þar sem landið hækkar lítilsháttar tæpan kílómetra austsuðaustur af Öskjuhlíðinni. Þangað var lagt spor frá austurálmu járnbrautarinnar við bæinn Litlu-Hlíð, Norðurmyrarblett 33, og malarnám hafið með krananum Cyclop. Uppfylling Kolabakka tók fremur langan tíma og var ekki lokið fyrr en á árinu 1922.“¹¹⁵

Náman var þar sem síðar var byggður Menntaskólinn í Hamrahlíð, afmörkun námunnar er að sjá á korti frá 1933. Líklega var seinna gerð önnur náma aðeins norðar, er hún merkt inn á kort frá árinu 1947 og er hún líka skráð á þetta númer.¹¹⁶

Lýsing: Horfin undnir byggð og götur.

¹¹⁵ Þorleifur Þorleifsson, „Járnbrautin í Reykjavík 1913–1928“, 127–128.

¹¹⁶ Ágúst Böðvarsson, *Reykjavík og Seltjarnarnes*, 1947. Útgefið (prentað) kort.

Reykjavík 5-720 Bústaðavegur hinn forni

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-720	Bústaðavegur hinn forni	Þjóðvegur	Heimild	900–1900	358486	405822			Ómetið	Já

Staðhættir: Þjóðleiðin lá frá Ártúni yfir á vaðið í Árhólmanum sunnan við Búrfoss og Innréttingahúsin. Vestan við Bústaði eftir Bústaðahálsi að Öskjuhlíðarhálsi, þar kom hann að vegi sem kom að sunnan frá Bessastöðum og Hafnarfirði. Leiðin er merkt inn á kort frá 1802, 1831 og 1908.¹¹⁷

Lýsing: Hluti af leiðinni er enn sjáanlegur inni á lóð við Bústaðaveg, á Bústaðabletti 18 (232-77).

Mynd 61. Kort frá 1908 sem sýnir vegakerfið.¹¹⁸ Tvöfaldar línur eru vagnavegir, einfaldar eru gömlu göturnar. Blá píla bendir á götuna.

Reykjavík 5-725 Leynimýrarblettur 3

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-725	Leynimýrarblettur 3	Erfðafestuland	Heimild	● 1912–1984	358246	405974	4	5	Ómetið	Já

Staðhættir: Í austanverðum suðurhlíðum Öskjuhlíðar, vestan við núverandi göturnar Varmahlíð og Suðurhlíð og Kapellutorg, voru áður fjögur erfðafestulönd, Leynimýrarblettir nr. 1–4 við Hafnarfjarðarveg/Reykjanesbraut, sjá afmörkun og staðsetningu á teikningu við skráningu (5-153). Leynimýrarblettur 3 var norðaustan við duftgarðinn Sólland og um 20 m norðvestan við Kapellutorg.

Enginn leigusamningur er til fyrir Leynimýrarblett 3 en samkvæmt ályktun fasteignanefndar 15. september 1913 fékk Jóhanna Gestsdóttir landið á erfðafestu í Leynimýrinni vestan

¹¹⁷ *Skjalaver Reykjavíkurborgar*. Teikningasafn. Kort: Trigonometrísk Situations Kart over Seltiarnarnæs, Alptanæs og Hraunsnaes, Ohlsen 1802; *Landsbókasafn Íslands*. Gullbringu og Kjósar Sýsla, með nokkrum parti af Árnessýslu, mæld og teiknað að til hlutan ens íslenska Bókmenntafélags, árið 1831. Höfundur Björn Gunnlaugsson.

¹¹⁸ *Landmælingar Íslands*. Kortasafn, Kort danska herforingjaráðsins af Reykjavík 1909 (hluti). Generalstabens Topografiske Afdeling. Kaupmannahöfn 1909, mælt 1908.

Reykjanesbrautar, 0,34 ha að stærð.¹¹⁹ Bletturinn var mældur upp 4. júní 1914 af Sæmundi Eggertssyni.¹²⁰ Bletturinn er teiknaður á uppdrátt 1924 og Reykjavíkurkort 1947.¹²¹

Samkvæmt ljós- og loftmyndum stóð þar lítið hús fram til ársins 1990 en var horfið þegar loftmynd var tekin 1995. Húsið stóð austan við gamla Hafnarfjarðarveginn (5-726) sem lá með blettunum en þar er nú malbikaður gangstígur sem liggur norðvestur-suðaustur.

Lýsing: Bletturinn er vel greinilegur ennþá því á lóðamörkum er hávaxinn trjágróður. Þar sem húsið stóð áður er upphækkaður flötur, húsgrunnur, og á hann hafa verið gróðursett tré.

Norðvestan við er skilti með tveimur spýtum sem á stendur „Klettaskóli“ og „Sunnulundur“. Á blettinum eru bekkir og borð.

Mynd 62. Leynimýrarblettur 3 (5-725). Horft til austurs að skiltinu og húsgrunninum þar sem nú eru hávaxin tré.

Reykjavík 5-726 Gamli Hafnarfjarðarvegur

Safnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-726	Gamli Hafnarfjarðarvegur	Vegur, leið	Heimild, vegur	● 900–1870	358152	406100	68	1	Slæmt	Að hluta

Staðhættir: Elsta leiðin á milli Reykjavíkur og Bessastaða lá um Skólavörðuholtið að austanverðu að Eskihlíð og um Öskjuhlíðháls suður að Fossvogslæk (5-726), nefnd *Gamli Hafnarfjarðarvegur*. Þessi vegur var síðar endurgerður (1874) yfir Skólavörðuholtið, settur norðan í Öskjuhlíðina og nefndur *Öskjuhlíðarvegur* (5-156). Hann reyndist illa, var of brattur og var því aftur endurgerður 1902 (5-727), þá aftur nær því þar sem elsta gatan hafði legið og var þá nefndur *Hafnarfjarðarvegur* eða *Reykjanesbraut* (5-727). Hann lá í suður að brúnni

¹¹⁹ *Borgarskjalasafn*. Skjöl bæjarráðs um erfðafestulönd (E). Leynimýrarblettur III (3) (E/186). Bréf dagsett 21. mars 1969.

¹²⁰ *Borgarskjalasafn*. Skjöl bæjarráðs um erfðafestulönd (E). Leynimýrarblettur III (3) (E/186). Uppdráttur: Erfðafestuland Jóhönnu Gestsdóttur, 1:1000. Mælt 4/6. 1914. Sæm. Eggertsson.

¹²¹ *Borgarskjalasafn*. Skjöl bæjarráðs um erfðafestulönd (E). Leynimýrarblettur 1. (E/65). Uppdráttur: Viðbót við land Jóns Einarssonar dagsett 7. ágúst 1924, Valgeir Björnsson; Ágúst Böðvarsson, *Reykjavík og Seltjarnarnes*, 1947. Útgefið (prentað) kort.

yfir Fossvogslæk (230-186) og áfram til Hafnarfjarðar. Vegurinn er líka skráður undir jörðina Arnarhól (7-68).

Lýsing: Leiðin er að mestu horfin en má þó sjá lítinn hluta af henni í sunnanverðri Öskjuhlíð norðan við Leynimýrarblettina og á gömlum loftmyndum.¹²²

Mynd 63. Hluti af korti Ohlsens frá árinu 1802. Kortið sýnir byggðina, vegina, holtin, mýrnar, vötnin og lækina. Umræddur vegur liggur utan í Skólavörðuholti að Öskjuhlíð að austan yfir að Fossvogi (blá pila).¹²³

¹²² Borgarvefsjá Reykjavíkur. Loftmynd 1954.

¹²³ Skjalaver Reykjavíkurborgar. Teikningasafn. Kort: Trigonometrisk Situations Kart over Seltiarnarnæs, Alptanæs og Hraunsnaes, Ohlsen 1802.

Mynd 64. Kort Björns Gunnlaugssonar frá árinu 1831 sem sýnir umhverfi Öskjuhlíðar og tvær leiðir að henni, önnur úr austri eftir Bústaðaholti og hinn úr suðri frá Bessastöðum.¹²⁴

Reykjavík 5-727 Hafnarfjarðarvegur/Reykjanesbraut

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-727	Hafnarfjarðarvegur	Vegur	Heimild, vegur	●1902–1980	358178	406219			Slæmt	Að mestu

Staðhættir: Vegur sem lá frá Skólavörðuholti yfir Öskjuhlíðarháls gerður 1902 og er teiknaður á kort frá 1908.¹²⁵ Hafnarfjarðarvegur eða Reykjanesbraut, er líka teiknaður inn á kort 1933.¹²⁶ Vegurinn var fluttur því gamli vegurinn frá 1887 var talinn of brattur. Hann var þar sem Bústaðavegur er nú. Hafnarfjarðarvegur var lagður malbiki árið 1940.¹²⁷ Sunnar er hann horfinn að mestu en Suðurhlíð liggur á svipuðum slóðum.

Lýsing: Smá bútur er eftir af þessum vegi, malbikaður, sunnan við Sléttuveg, við Suðurhlíð 35. Annar bútur er um 80 m norðaustan við Fossvogslæk, malarvegur með hlöðnum köntum, sem lá yfir gömlu brúna (230-186) sem var byggð 1896.

¹²⁴ *Landsbókasafn Íslands*. Gullbringu og Kjósar Sýsla, með nokkrum parti af Árnæssýslu, mæld og teiknað að til hlutan ens íslenska Bókmentafélags, árið 1831. Höfundur Björn Gunnlaugsson.

¹²⁵ *Landmælingar Íslands*. Kortasafn. Kort danska herforingjaráðsins af Reykjavík 1909 (hluti). Generalstabens Topografiske Afdeling. Kaupmannahöfn 1909, mælt 1908.

¹²⁶ *Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Rauðará – Öskjuhlíð – Vatnsmýri 1932–1933].*

¹²⁷ Jón Guðnason, „Verkmenning Íslendinga“ V. Vegamál, bls. 14.

Mynd 65. Hafnarfjarðavegur eða Reykjanesbraut lá frá Skólavörðuholti og suður til Hafnarfjarðar, vegurinn er eftir miðri mynd (blá píla), brú er á Fossvogslæk.¹²⁸

¹²⁸ Landmælingar Íslands. Kortasafn. Kort danska herforingjaráðsins af Reykjavík 1909 (hluti). Generalstabens Topografiske Afdeling. Kaupmannahöfn 1909, mælt 1908.

Mynd 66. Malbikaður hluti af Hafnarfjarðarvegi/Reykjanesbraut við Suðurhlíð 35.

Mynd 67. Malarvegur norðan við Fossvogslæk, leifar af Hafnarfjarðarveginum (5-727) sem lá yfir gömlu brúna sem var gerð 1896. Horft til suðvesturs eftir veginum að Fossvogslæk.

Reykjavík 5-735 Breiðamýri

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-735	Breiðamýri	Mógröf	Heimild	●1902	358399	406732			Ómetið	Já

Staðhættir: Breiðamýri var norðan við Litlu-Öskjuhlíð að Rauðarárholti, sjá örnefnakort.¹²⁹ Í Breiðamýri var mikil mótekja, tvær götur lágu að mótökustöðum úr vestri, Skaftastígur (5-331) og Sigurlaugarstígur (5-330).¹³⁰ Seinna byggðist þar upp Hlíðahverfið.

Lýsing: Horfin.

Reykjavík 5-736 Fossvogsmýri

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-736	Fossvogsmýri	Mógröf	Heimild	●1902	358471	405245			Ómetið	Já

Staðhættir: Norðan við Fossvog þar sem nú er kirkjugarður voru áður mógrafir í mýrafláka. Sjá kort frá 1902.¹³¹

Lýsing: Horfið.

Reykjavík 5-737 Brú yfir Rauðará

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-737	Rauðarárlækur	Brú	Heimild	●1902	357899	407287			Ómetið	Já

Staðhættir: Brú var yfir Rauðará þar sem nú er Auðarstræti 5. Sigurlaugarstígur (5-330) lá yfir þessa brú að mótökusvæðinu í Norðurmýri og Breiðamýri. Merkt inn á kort frá 1902.¹³²

Lýsing: Horfin.

¹²⁹ Einar Arnalds, *Reykjavík: Sögustaður við Sund*, 4. bindi, bls. 171.

¹³⁰ *Landmælingar Íslands*. „Nágrenni Reykjavíkur og Hafnarfjarðar,“ 1902.

¹³¹ *Landmælingar Íslands*. „Nágrenni Reykjavíkur og Hafnarfjarðar,“ 1902.

¹³² *Landmælingar Íslands*. „Nágrenni Reykjavíkur og Hafnarfjarðar,“ 1902.

Reykjavík 5-744 Blönduhlíð

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-744	Blönduhlíð	Erfðafestubýli	Horfið	● 1916–1960	358049	406519			Ómetið	Já

Staðhættir: Úr *Húsaskrá Reykjavíkur*: Bærinn Blönduhlíð stóð á þeim slóðum þar sem nú er lóð fjölbýlishússins Eskihlíðar 20–20a. Magnús Th. S. Blöndahl byggði þarna íbúðarhús á erfðafestulandi árið 1916 (brnr. 1369), hesthús og geymsluhús 1921 (sem var breytt í íbúðarhús 1929) og svo fjós (og hlöðu) árið 1933 sem stóð fram yfir 1960. Húsin eru ýmist skráð við Hafnarfjarðarveg, Skólavörðustíg eða Reykjanesbraut. Húsin má m.a. sjá á korti Ágústs Böðvarssonar frá 1947 (ekki merkt).¹³³

Það er óljóst hvaða númer var á þessum erfðafestubletti. Annaðhvort hefur þetta verið Norðurmýrablettur 14 (skv. teikningum frá 1933–1942, t.d. BN 135/33), eða Norðurmýrablettur 23 (skv. erfðafestukorti frá 1955). Það virðist hafa verið einhver ruglingur á þessum blettanúmerum eða þeim verið víxlað því húsið sem er skráð á Norðurmýrabletti 14 í húsaskrá og skv. brunavirðingu frá 21.6.1929 (Grund) er sagt Norðurmýrablettur 23 á teikningum frá 1937 (BN 203/37).¹³⁴

Lýsing: Horfið en minjar gætu leynst í jörðu og komið í ljós við jarðrask.

Mynd 68. Bærinn Blönduhlíð (5-744), fyrir miðri mynd, stóð þar sem nú er lóð nr. 20–20a við Eskihlíð.¹³⁵

Reykjavík 5-745 Fossvogsleið

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-745	Fossvogsleið	Gata, leið	Heimild	● 900–1902	358496	405179			Gott	Að hluta

Staðhættir: Fyrr á öldum lá gata frá Digranesi í Kópavogi yfir Fossvogslæk og út með Fossvogsbökkum að norðan út að Nauthól og síðan áfram vestur að Skildinganesi. Hér er þessi leið nefnd „Fossvogsleið“. Önnur gata lá frá Nauthól og norður með hlíðum

¹³³ Ágúst Böðvarsson, *Reykjavík og Seltjarnarnes*, 1947. Útgefið kort.

¹³⁴ *Borgarsögusafn Reykjavíkur*. Húsaskrá Reykjavíkur: Blönduhlíð.

¹³⁵ *Ljósmyndasafn Reykjavíkur*. HAP RVK O10 1-2. Ljósmyndari Hannes Pálsson.

Öskjuhlíðar. Þessar gömlu leiðir voru farnar á milli bæja frá fornu fari.¹³⁶ Leiðin er á korti frá 1909.¹³⁷

Lýsing: Gatan gæti hafa verið á svipuðum stað og stígur sem liggur með Fossvogsbökkum.

Reykjavík 5-747 Eskihlíð c

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-747	Eskihlíð c	Íbúðarhús	Heimild	● 1905–2002	357766	406912			Ómetið	Já

Staðhættir: Íbúðarhúsið Eskihlíð c stóð vestan við þar sem nú er Skógarhlíð 6.

Lýsing: Horfið. Fornleifar gætu leynst í jörðu og komið í ljós við jarðrask.

Mynd 69. Tvö íbúðarhús við Eskihlíð á árunum 1955–1965. Húsið fjær er Eskihlíð c en húsið nær er Eskihlíð b.¹³⁸

Reykjavík 5-748 Eskihlíð b

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-748	Eskihlíð b	Íbúðarhús	Heimild	● 1901–2005	357781	406900			Ómetið	Já

Staðhættir: Íbúðarhúsið Eskihlíð b stóð vestan við þar sem nú er Skógarhlíð 6. Þar voru auglýstar hjólbarðaviðgerðir og Bridgestone-hjólbarðar þegar ljósmynd var tekin á árunum 1950–1965, sjá ljósmynd við skráningu á Eskihlíð c (5-747).

Lýsing: Horfið. Fornleifar gætu leynst í jörðu.

¹³⁶ Helga Maureen Gylfadóttir o.fl., *Vatnsmýri – Seljamýri – Öskjuhlíð*, bls. 4–6 og 45–47; Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 26–27; Páll Líndal, *Reykjavík: Sögustaður við Sund*, 2. bindi (H–P), bls. 188.

¹³⁷ *Landmælingar Íslands*. Kortasafn. „Reykjavík N.A.“, 1909.

¹³⁸ *Ljósmyndasafn Reykjavíkur*. JÓJ 002 125 4-1. Ljósmyndari Jón Jónsson.

Reykjavík 5-752 Laufásvegur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-752	Laufásvegur – Vatnsmýrarvegur	Vegur	Heimild	● 1880–2020	357724	406936			Ómetið	Já

Staðhættir: Upphaflega var þessi gata troðningur að Skálholtskoti og var þá talað um Skálholtsveg eða Skálholtsgötu (1880?). Laufásvegur fékk síðan nafn sitt eftir býlinu Laufási og vegur var framlengdur þangað um 1896 en þá var húsið byggt. Síðan upp úr aldamótum 1900 er gatan framlengd að Öskjuhlíð eða Hafnarfjarðavegi (Reykjanesbraut) rétt austan við Eskihlíð. Þegar Hringbraut var gerð um 1930 rofnar syðsti hluta Laufásvegar og fær svo sá hluti nafnið Vatnsmýrarvegur, það var gert í kringum 1925.¹³⁹

Lýsing: Gata er enn í notkun að Barónsstíg en sá hluti sem var austar er horfinn undir framkvæmdir á Landspítalalóð og færslu Hringbrautar.

Mynd 70. Víðavangshlauparar á Laufásvegi, síðar Vatnsmýrarvegi, á árunum 1930–1935.¹⁴⁰

Reykjavík 5-759 Gamla Nauthólsleið

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-759	Gamla Nauthólsleið	Gata, leið	Heimild	● 1800–1930	357407	406360			Ómetið	Já

Staðhættir: Leiðin lá frá Nauthól með Öskjuhlíð vestanverðri að annarri leið sem lá með Öskjuhlíð að norðan. Þessar leiðir sameinuðust og lá beint í vestur yfir mela sem skildu að Vatnsmýri og Seljamýri. Leiðin er merkt inn á kort frá 1800 og 1902, hægt er að segja að þetta hafi verið forveri núverandi Nauthólsvíkurvegar.

Lýsing: Horfin.

Reykjavík 5-802 Háfaleiti

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-802	Háfaleiti	Tóft	Heimild	● 1850–1960	358159	406303			Ómetið	Já

Staðhættir: Um 15 m austan við núverandi Bústaðaveg þar sem nú er göngu- og hjólastígur, um 90 m suðaustur af gatnamótum Bústaðavegar og Litluhlíðar, var tóft sem merkt er inn á kort Bolla Thoroddsen.¹⁴¹

¹³⁹ Páll Línal, *Reykjavík: Sögustaðir við Sund*, bindi 2 og 3.

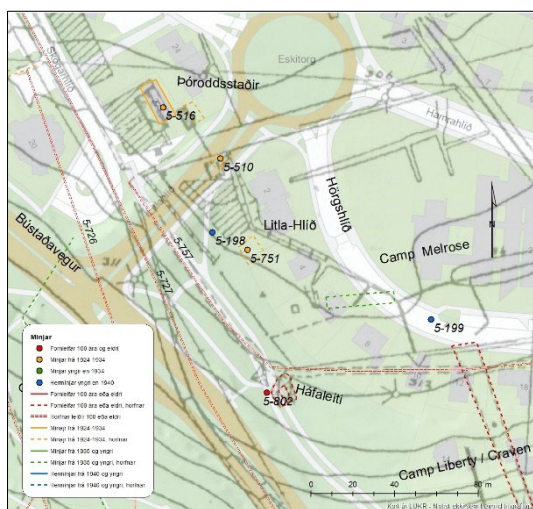
¹⁴⁰ *Ljósmyndasafn Reykjavíkur*. KAN 001 145 4-1. Ljósmyndari Karl Christian Nielsen.

¹⁴¹ *Borgarsögusafn*. Korta- og uppráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Rauðará – Öskjuhlíð – Vatnsmýri 1932–1933].

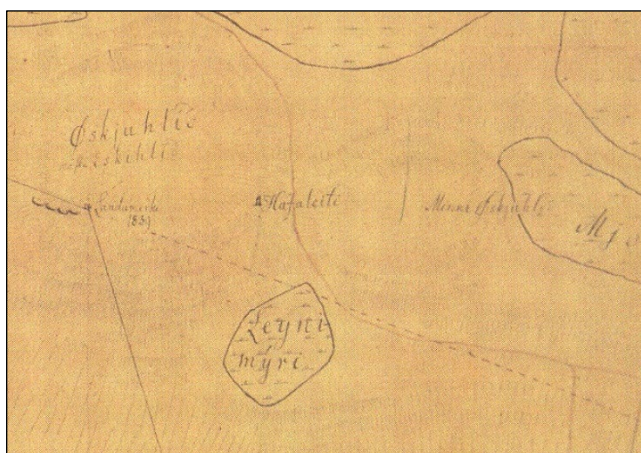
Árið 1939 skrifaði Ólafur Friðriksson grein í Fálkann um fornleifar í Öskjuhlíð og segir þar frá tóftinni. „Austan við þar, sem vegurinn liggur nú yfir Öskjuhlíðina gengur dálítill kvos inn í hana, og hefur hún ef til vill gefið hlíðinni nafn. En þarna í kvosinni eru fornminjar sem ekki hefur verið tekið eftir, þó að þær séu þarna rétt hjá langfjölfarnasta þjóðvegi landsins, Hafnarfjarðarbraut. [...] Veitti jeg eftirtekt, að austan við veginn, ofan við áðurnefnda kvos, var steinn sem unninn var af manna höndum.“ Virtist Ólafi í fyrstu að þetta væri steinkross en við nánari athugun hafði steinninn lögun sem Þórshamar. Þegar hann leit í kringum sig sá hann annan stein sem hann taldi líka tilhöggvinn, í laginu eins og stóll. Ólafur velti fyrir sér hverjir hefðu höggvið þessa steina og í hvaða tilgangi og taldi að þetta myndi vera fornt hof.¹⁴²

Árið 1963 fjallaði Lárus Sigurbjörnsson um þessa sömu tóft í grein í Vísi. Þar segir hann frá því að Matthías Þórðarson þjóðminjavörður hafi talið líklegra að þetta væru rústir af gömlu seli frekar en hoftóft. „Í henni fundust tveir merkilegir steinar, annar greinilega tilhöggvinn sem sæti en hinn í lögun sem Þórshamar. Báðir þessir steinar eru nú komnir í Árbæjarsafn. Af rúst þessari sér ekki urmúl lengur. Hún er gersamlega horfin, og var farið yfir það síðasta af henni með ýtu.“¹⁴³

Steinarnir tveir standa nú fyrir framan safnkirkjuna á Árbæjarsafni, þeir eru skráðir undir jörðina Árbæ (262-12) og eru ekki taldir manngerðir.

Mynd 71. Kort sem sýnir staðsetningu á rúst (5-802).

Mynd 72. Örnefnið Háfaleiti á milli Öskjuhlíðar og Minni-Öskjuhlíðar á korti frá 1933.

Á ljósmynd sem fylgdi grein Ólafs af öðrum steininum er hægt að áætla að um sömu rúst sé að ræða og er merkt inn á kort frá 1933.¹⁴⁴ Á myndinni er langt útihús sem stóð á Norðurmýrarbletti 33 (Litlu-Hlíð), sama húsið sést á ljósmynd HAP RVK 053 1-2.¹⁴⁵ Á annarri ljósmynd; ÁBS 1 794,¹⁴⁶ sem er tekin úr vestri í austur, má sjá að rafmagns- og símastaurar eru að norðan við veginn. Samkvæmt grein Ólafs fór vinur hans upp í einn staurinn til að sjá betur yfir og rissaði upp rústina. Var stærð hennar um 11 stikur á hvorn veg og telur Ólafur að um hof Ingólfs sé að ræða.¹⁴⁷

¹⁴² Fálkinn, 12. árg. 1939, 5. tbl. bls. 3.

¹⁴³ Vísir, 2. febrúar 1963, bls. 9.

¹⁴⁴ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Öskjuhlíð 1932–1933].

¹⁴⁵ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. HAP RVK 053 1-2. Ljósmyndari Hannes Pálsson.

¹⁴⁶ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. ÁBS 1 794. Ljósmyndari Sigurhans Vignir.

¹⁴⁷ Fálkinn, 12. árg. 1939, 5. tbl. bls. 3.

Á korti Björns Gunnlaugssonar frá 1850 sem sýnir mýrar í Reykjavík er merki á svipuðum stað eða norður af Leynimýri, býlið „Háfaleiti“ sem er líklega nafnið á þessum rústum.¹⁴⁸ Fyrir margt er þetta sérstakur staður, líklega hafa þetta verið í grunninn gömul útihús frá Reykjavík sem hugsanlega hefur verið búið í um 1850, Háfaleiti kemur ekki fram í manntölum. Háfaleiti svipar mikið til örnefnisins Háaleiti sem er þarna ekki langt frá.

Lýsing: Horfin. Samkvæmt lýsingu Ólafs Friðrikssonar var tóftin ógreinileg úr grjóti og hefur „eftir lauslegri mælingu verið um 11 stikur á hvern veg“. Norðan við hana virðist hafa verið ruddur vegur.

Mynd 73. Steinarnir tveir (262-12) fyrir utan kirkjuna á Árbæjarsafni sem fluttir voru á safnið frá Öskjuhlíð.

Rauðará 9-28 Grjótnám Reykjavíkur Rauðarárholti

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-28	Grjótnám Reykjavíkur	Náma	Náma	●1913–1945	358763	407324			Sæmilegt	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 198, *Sjómannaskólareitur*.¹⁴⁹

Rauðará 9-30 Hlemmur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-30	Hlemmur	Brú	Heimild	●1885	358178	407733			Ómetið	Já

Staðhættir: Á ofanverðri 19. öld lá aðalleiðin austur í Laugarnes og Þvottalaugar yfir Rauðarárlæk. Árið 1885 var ákveðið að framlengja Laugaveg í átt að Þvottalaugunum og var þá gerð brú yfir Rauðarárlæk til að greiða fyrir umferðinni. Var hún jafnan nefnd Hlemmur.¹⁵⁰

Lýsing: Brúin var staðsett þar sem nú er Laugavegur fyrir sunnan Hlemm, Laugaveg 107.

¹⁴⁸ *Reykjavíkurlort, Dagatal 1986*. Björn Gunnlaugsson, kort af Reykjavík og nágrenni um 1850 (hluti). Frumrit kortsins er varðveitt á Þjóðskjalasafni Íslands.

¹⁴⁹ Anna Sofía Kristjánsdóttir o.fl., *Sjómannaskólareitur: Nóatún – Háteigsvegur – Vatnsholt – Skipholt. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 39–40.

¹⁵⁰ Páll Línal, *Reykjavík: Sögustaður við Sund*, 2. bindi (H–P), bls. 44 og 128.

Mynd 74. Bíllinn Re-24 og prúðbúið fólk á ferð árið 1924. Í baksýn er Gasstöðin og nær er brúin „Hlemmur“ yfir Rauðarárlæk.¹⁵¹

Rauðará 9-32 Sunnuhvoll

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-32	Sunnuhvoll	Íbúðarhús	Heimild	● 1906–1960	358162	407343			Ómetið	Já

Mynd 75. Erfðafestubýlið Sunnuhvoll (9-32) árið 1930.¹⁵²

Staðhættir: Erfðafestubýlið Sunnuhvoll stóð austan við Rauðarárstíg þar sem nú er götustæði Háteigsvegar á mótis við Þverholt. Þar byggði Pétur Hjaltastéð úrsmiður reisulegt timburhús í nýklassískum stíl árið 1906. Það var búið ýmsum þægindum sem þá voru sjaldgæf hér á landi,

¹⁵¹ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. EFT 2304. Ljósmyndari ókunnur.

¹⁵² Ljósmyndasafn Reykjavíkur. 1998 6 051. Ljósmyndari Sigurjón Jónsson.

svo sem vatnssalerni og baðkeri, en vatnsleiðsla var lögð í húsið og skolpleiðsla frá því í safngryfju langt niðri á túni.¹⁵³ Húsið var rífið á sjötta áratug 20. aldar.¹⁵⁴

Lýsing: Horfið. Fornleifar gætu leynst í jörðu og komið í ljós við jarðrask.

Rauðará 9-40 Mjölrisstöðin, Otursstöðin

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-40	Mjölrisstöðin, Otursstöðin	Fiskverkunarhús	Heimild	●1915	358385	407706			Ómetið	Já

Staðhættir: Fiskverkunarhúsin, Mjölrisstöðin, voru á horni Mjölrisholts og Laugavegar að austan, þar er nú Ásholt 26–36. Þau voru á vegum togarafélagsins Oturs á árunum milli stríða. Einnig nefnd Otursstöðin.¹⁵⁵ Timburverslun Árna Jónssonar var síðar í þessum húsum.

Lýsing: Horfin.

Mynd 76. Hluti af ljósmynd frá því um 1930 sem var tekin yfir Rauðarárvík og Rauðarárholt. Horft til suðausturs. Fremst er stakkstæði Njarðar, sunnar stakkstæði Oturs og syðst Arastöðin sem síðar varð Kveldúlfur.¹⁵⁶

Rauðará 9-41 Varða

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-41	Rauðarárholt	Varða	Heimild	●1883	358747	407176			Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 198, *Sjómannaskólareitur*.¹⁵⁷

¹⁵³ Vigfús Guðmundsson, „Búnaðarmál í Reykjavík“, bls. 153–156; Þórunn Valdimarsdóttir, *Sveitin við Sundin*, bls. 99; *Lögrétta*, 22. ágúst 1906, bls. 159.

¹⁵⁴ Páll Línal, *Reykjavík: Sögustaður við Sund*, 3. bindi (R–Ö), bls. 106.

¹⁵⁵ Guðjón Friðriksson, *Alfræði Reykjavíkur*. Vefsíða: Otursstöðin.

¹⁵⁶ *Ljósmyndasafn Reykjavíkur*. ÁBS LS 30-24. Ljósmyndari Loftur Guðmundsson.

¹⁵⁷ Anna Sofía Kristjánsdóttir o.fl., *Sjómannaskólareitur: Nóatún – Háteigsvegur – Vatnsholt – Skipholt. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 41.

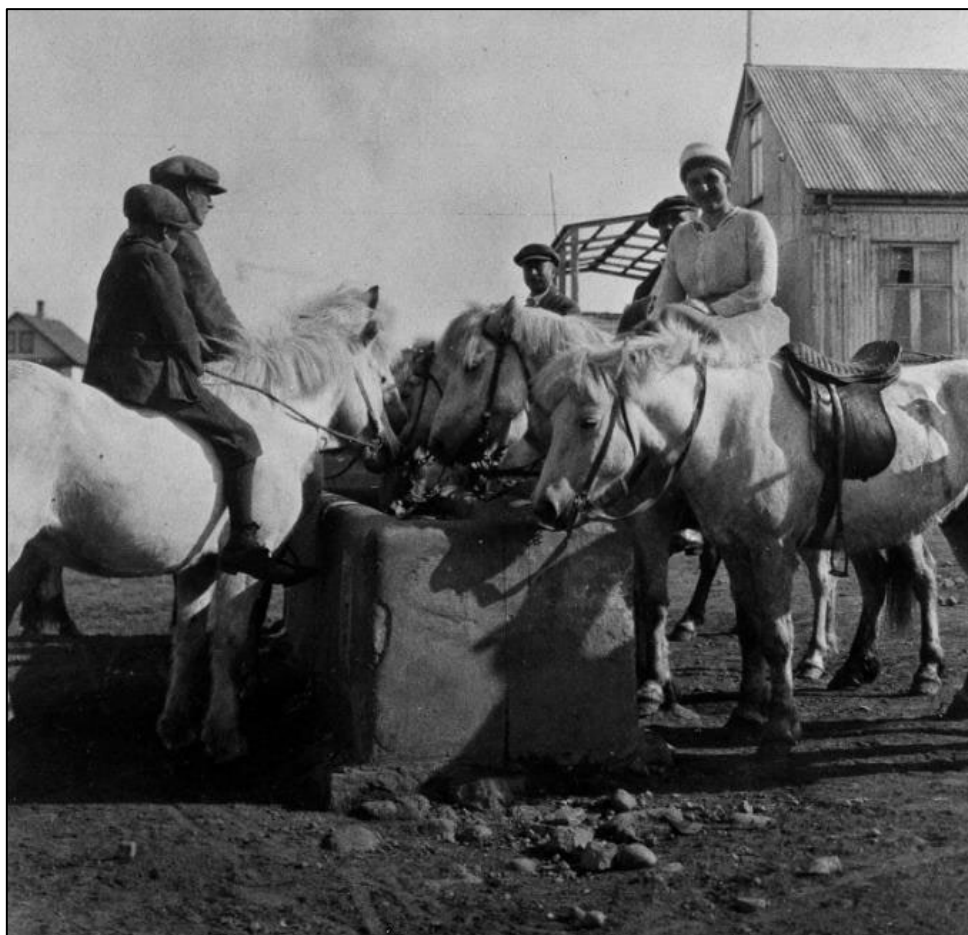
Rauðará 9-49 Svarti skúrin

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-49	Svarti skúrin	Hús	Heimild	●1921–1965	358549	407194	20	8	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 198, *Sjómannaskólareitur*.¹⁵⁸

Rauðará 9-75 Vatnspróin við Hlemm

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-75	Vatnspróin við Hlemm	Vatnspró	Heimild	●1912–1931	358258	407733	1	3	Ómetið	Já

Mynd 77. Hestum brynnt við vatnspróna við Hlemm, líklega um 1912. Húsið Norðurpóll við Hverfisgötu í bakgrunni.¹⁵⁹

Staðhættir: Árið 1912 var gerð vatnspró rétt austan við Hlemm móts við Norðurpól. Hún var úr steinsteypu og tæpur metri á hæð en lengdin að sögn eitthvað á þriðja metra. Í henni var rennandi vatn enda hafði vatnsveitan tekið til starfa í Reykjavík árið 1909. Fleiri vatnsprær

¹⁵⁸ Anna Sofía Kristjánsdóttir o.fl., *Sjómannaskólareitur: Nóatún – Háteigsvegur – Vatnsholt – Skipholt. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 42.

¹⁵⁹ *Ljósmyndasafn Reykjavíkur*. EFT 116. Ljósmyndari ókunnur (Daníel Daníelsson?).

voru í Reykjavík en sú við Hlemm var einna kunnust enda var hún í alfaraleið.¹⁶⁰ Eftir að strætisvagnaferðir hófust í Reykjavík 1931 var leið nr. 1 með endastöð við vatnspróna hjá Hlemmi og myndaðist þá þar vísir að torgi. Fljótlega upp úr því var vatnspróin lögð niður og ummerki hennar fjarlægð.¹⁶¹ Torgið, ásamt strætisvagnamiðstöðinni sem reist var á þessum stað á áttunda áratug 20. aldar, er enn í daglegu tali kallað Hlemmur eða Hlemmtorg.

Lýsing: Horfin.

Mynd 78. Ljósmynd af svæðinu við Hlemm frá 1925–1930, horft til norðurs. Fyrir miðri mynd er vatnspróin (9-75) og baka til býlið Rauðará, til vinstri er gastankur Gasstöðvarinnar og til hægri er Norðurlóllinn (9-78), Hverfisgata 125, en þar var rekin veitingasala.¹⁶²

Rauðará 9-76 Lundur við Laugaveg

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-76	Lundur við Laugaveg	Íbúðarhús	Heimild	●1902	358232	407709	6,8	10,2	Ómetið	Já

Mynd 79. Lundur við Hlemm, Laugavegur 124. Stóð þar sem nú er bílastæði fyrir ofan Hlemm en húsið (9-82) á bak við var þar sem nú stendur hús nr. 120 við Laugaveg.¹⁶³

¹⁶⁰ Guðjón Friðriksson, *Saga Reykjavíkur. Bærinn vaknar. 1870–1940*. Síðari hluti, bls. 56; Páll Línal, *Reykjavík: Sögustaður við Sund*, 3. bindi (R–Ö), bls. 138; Páll V. Bjarnason og Helga Maureen Gylfadóttir: *Húsakönnun. Snorrabraut – Hverfisgata – Rauðarárstígur – Laugavegur*, bls. 5.

¹⁶¹ Páll Línal, *Reykjavík: Sögustaður við Sund*, 2. bindi (H–P), bls. 44 og 3. bindi (R–Ö), bls. 138.

¹⁶² *Ljósmyndasafn Reykjavíkur*. PEL 1858. Ljósmyndari Pétur Leifsson.

¹⁶³ *Ljósmyndasafn Reykjavíkur*. EFT ónr. 2. Ljósmyndari óþekktur. Mynd úr safni Guðbjartar Ólafsdóttur.

Staðhættir: Austan við Hlemm stóð meðal annars húsið Lundur, sérkennilegt og skrautlegt timburhús sem Stefán B. Jónsson reisti eftir eigin teikningu árið 1902 en það taldist númer 104 (seinna 124) við Laugaveg.¹⁶⁴

Lýsing: Horfið.

Rauðará 9-77 Sólheimar

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-77	Sólheimar, Heyrnleysingjaskólinn	Hús	Heimild	●1905–1953	358317	407665			Ómetið	Já

Staðhættir: Þar sem nú er Stakkholt 3. Árið 1905 var virt nýtt hús á lóðinni. Það var timburhús með skápaki klætt járni, bæði þak og veggir. Þetta var einlyft hús með inngönguskúr. Þetta hús var rífið árið 1953. Við austurgaflinn á húsinu var inngönguskúr og í honum var fjós, hæsnahús og salerni. Samkvæmt virðingu frá 1921 var Heyrnleysingja-skólinn starfræktur í húsinu og Ríkissjóður Íslands átti húsið. Sama ár var virtur nýr geymsluskúr sem byggður hafði verið við inngönguskúrinn. Árið 1927 var byggt nýtt skólahús við austurenda eldra hússins, teiknað af Guðjóni Samúelssyni húsameistara ríkisins.

Mynd 80. Til hægri húsið Sólheimar sem stóð við Laugaveg 108 síðar Stakkholt 3, Heyrnleysingja-skólinn.¹⁶⁵

Rauðará 9-79 Laugavegur 103

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-79	Laugavegur 103	Íbúðarhús	Heimild	●1910–1968	358123	358123			Ómetið	Já

Staðhættir: Laugavegur 101, 103 og 105, var áður Laugavegur 95, 97 og 99.

Fyrst var byggt á lóðinni Laugavegi 103, árið 1910, einlyft íbúðarhús úr steinsteypu.¹⁶⁶

Lýsing: Horfið, vék fyrir yngra húsi.

¹⁶⁴ Páll Línal, *Reykjavík: Sögustaður við Sund*, 2. bindi (H–P), bls. 136–137.

¹⁶⁵ *Ljósmyndasafn Reykjavíkur*. FFF 111. Ljósmyndari franskur ferðamaður.

¹⁶⁶ *Borgarsögusafn*. Húsaskrá Reykjavíkur: Laugavegur 103.

Mynd 81. Ljósmynd sem tekin var eftir 1926. Mógrafarblettur í forgrunn. Þá var búið að byggja Laugaveg 99 og Laugaveg 97 sem er fyrir miðri mynd, hús með kvist, en ekki Laugaveg 103. Fyrir aftan húsin er Gasstöðin og hús við Hverfisgötu.¹⁶⁷

Rauðará 9-80 Árbakki við Rauðarárstíg

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-80	Árbakki	Íbúðarhús	Heimild	●1907–1965	358165	358165	7,8	8,8	Ómetið	Já

Staðhættir: Árbakki við Rauðarárstíg var þar sem Grettisgata 89 er nú (2023). Áður Rauðarárstígur 10.

Úr *Húsaskrá Reykjavíkur*: Húsið byggði Gunnlaugur Ólafsson árið 1907 á lóðinni Árbakka við Rauðarárstíg, austan við svokallaðan Mógrafarblett. Í júní 1904 hafði Gunnlaugur keypt lóð við Rauðarárstíg (25 x 18 ál.) af M. Blöndahl. Í desember 1907 keypti Ólafur Gunnlaugsson einnig lóð af M. Blöndahl við Rauðarárstíg (480 ferk. ál.) og fékkst leyfi fyrir húsinu, ásamt skúr, á þeirri lóð. Húsið var fyrst virt í maí 1907 og var, skv. virðingunni, einlyft með risi, byggt úr bindingi, klætt með járn og með jarnþaki á borðasúð.

Lýsing: Horfið.

Rauðará 9-81 Hús Múr- og steiniðjufélagsins

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-81	Múr- og steiniðjufélagið	Hús	Heimild	●1905	358200	407697			Ómetið	Já

Staðhættir: Múr- og steiniðjufélagið byggði á þessari lóð, áður Rauðarárstígur 1, nú Laugavegur 120.¹⁶⁸

Lýsing: Horfið.

¹⁶⁷ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. LGT ÁBS 001 091 1-2. Mynd úr einkasafni.

¹⁶⁸ Borgarsögusafn. Húsaskrá Reykjavíkur: Múr- og steiniðjufélagið.

Rauðará 9-82 Rauðarárstígur 5

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-82	Rauðarárstígur 5	Íbúðarhús	Heimild	● 1907	358210	407680	7,8	9,1	Ómetið	Já

Staðhættir: Hús sem stóð austan við Hlemm. Áður Rauðarárstígur 5, nú lóðin Laugavegur 120, hús fjölskyldu Guðbjartar Ólafsdóttur.¹⁶⁹

Lýsing: Horfið.

Mynd 82. Hús fjölskyldu Guðbjartar Ólafsdóttur við Rauðarárstíg árið 1920–1930.¹⁷⁰

Rauðará 9-83 Rauðarárstígur 5

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-83	Rauðarárstígur 5	Íbúðarhús	Heimild	● 1909	358216	407657	6,3	9,2	Ómetið	Já

Staðhættir: Húsið var áður Rauðarárstígur 5, síðar 21a, nú lóðin Laugavegur 120.

Lýsing: Horfið.¹⁷¹

¹⁶⁹ Borgarsögusafn. Húsaskrá Reykjavíkur: Rauðarárstígur 5.

¹⁷⁰ Ljósmyndasafn. EFT 2296. Ljósmyndari óþekktur. Mynd úr safni Guðbjartar Ólafsdóttur.

¹⁷¹ Borgarsögusafn. Húsaskrá Reykjavíkur: Rauðarárstígur 5.

Rauðará 9-84 Rauðarárstígur 5

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-84	Rauðarárstígur 5	Íbúðarhús	Heimild	●1918	358191	407663			Ómetið	Já

Staðhættir: Áður Rauðarárstígur 5 og síðar 21, nú lóðin Laugavegur 120.¹⁷²

Lýsing: Horfið.

Rauðará 9-87 Laugavegur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-87	Laugavegur	Gata, í þéttbýli	Gata	●1888	358476	407713			Ómetið	Já

Staðhættir: Laugavegur innan jarðarinnar Rauðarár. Laugavegur var upphaflega lagður frá Vegamótastíg austur að Þvottalaugunum, byrjað var á framkvæmdinni 1886.¹⁷³ Götuheitið kemur fyrst fram í manntali árið 1888. Gatan dregur nafn sitt af Þvottalaugunum í Laugar-dalnum og var upphaflega gerð til að greiða fyrir þeim sem áttu erindi inn í Laugardal til að þvo þvott. Um 1890 má segja að Laugavegurinn hafi verið akfær að Þvottalaugunum.¹⁷⁴

Lýsing: Horfinn en búast má við fornleifum í götustæðinu á nokkrum stöðum.

Rauðará 9-88 Rauðarárstígur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-88	Rauðarárstígur	Gata, í þéttbýli	Gata	●1906	358101	407385			Ómetið	Já

Staðhættir: Rauðarárstígur er gata sem lá fyrst frá Hlemmi eða Laugavegi í suður með Rauðarárlæk að núverandi Háteigsvegi, þar beygði hann í austur upp á Háteig og austur fyrir býlið. Gatan er fyrst nefnd árið 1906.¹⁷⁵ Gatan er merkt inn á krot frá 1902.

Lýsing: Núverandi Rauðarárstígur hefur verið lagður á svipuðum slóðum.

Skildinganes 220-104 Nauthóll, bæjarstæði

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-104	Nauthóll	Bæjarstæði	Heimild	●1850–1902	357426	405536	12	9	Slæmt	Að hluta

Staðhættir: Bæjarstæði Nauthóls er um 50 m sunnan við Háskólann í Reykjavík og 80 m vestan við matsölustaðinn Nauthól.

Nauthóll var ein af sex hjáleigum Skildinganes og var komin í byggð um 1845. Bærinn stóð skammt norður af Nauthólsvík og um 100 m austur af samnefndum hól. Bærinn var við vegarslóða sem fyrrum var allfjölfarinn og lá með sjónum frá Fossvogsdal yfir í Skildinganes. Árið 1902 mun taugaveiki hafa stungið sér niður á bænum Nauthóli og var hann þá brenndur að ráði Guðmundar Björnssonar landlæknis.¹⁷⁶ Síðan hefur ekki verið búið þar.

Sigurður Jónsson (1865–1956) skipstjóri í Görðum var fæddur og uppalinn í Skildinganesi. Hann sagði svo um Nauthól: „Fjórða kotið á nesinu var Nauthóll. Hann stóð austarlega á landi

¹⁷² Borgarsögusafn. Húsaskrá Reykjavíkur: Rauðarárstígur 5.

¹⁷³ Klemens Jónsson, *Saga Reykjavíkur II*, bls. 161.

¹⁷⁴ Páll Línal, *Reykjavík: Sögustaður við Sund*, 3. bindi (R–Ö), bls. 107.

¹⁷⁵ Guðjón Friðriksson, *Alfræði Reykjavíkur*. Vefsíða: Rauðarárstígur.

¹⁷⁶ *Reykjavík*, 11. október 1902. „Nauthóll brenndur“, bls. 3.

Skildinganess, næstum því austur undir Öskjuhlíð. Kotið var byggt við hól nokkurn og mun hafa dregið nafn sitt af honum, hóllinn stóð vestur af bænum, en dálítill túnblettur var á milli.¹⁷⁷ Í æviminningum sínum greinir hann frá því að á Nauthóli hafi verið tvíbýli og að bæjarhúsin hafi verið byggð hvort sínum megin við allmikið bjarg sem myndaði sameiginlegan gafl húsanna. Þegar hann kom þangað sem lítill drengur hafðist þar við gamall maður (Gamalíel), sem lagstur var í kör, í rúmi uppi á þessum kletti undir gaflinum. Bjargið er enn á sínum stað.

Mynd 83. Bæjarstæði Nauthóls 1902.¹⁷⁸

Mynd 84. Bæjarstæði Nauthóls 1933.¹⁷⁹

Mynd 85. Bæjarstæði Nauthóls. Bjargið sem myndaði sameiginlegan gafl húsanna er sennilega enn á sínum stað og er fyrir miðri mynd, norðaustan við það eru steyptir fletir með tveimur lóðréttum járnvinklum sem voru undirstöður masturs sem herinn reisti þar.

¹⁷⁷ Örnefnasafn Árnastofnunar. Nafnið.is. Örnefnalýsing Skildinganesjarðarinnar, skráning Guðlaugur Rúnar Guðmundsson, heimildarmaður Jósefína Eyjólfsdóttir.

¹⁷⁸ Landmælingar Íslands. Söguleg gögn. Bæjarteikning: Hluti af korti fyrir Nauthól 1902.

¹⁷⁹ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Öskjuhlíð 1932–1933].

Bærinn og túnin voru mæld upp árið 1902, sjá mynd 83. Þá eru bæjarhúsin austast á túninu og sýnd eru tvö hús sem snúa austur-vestur. Tóftir húsanna og garðar voru síðan mæld upp aftur árið 1933, sjá mynd 84, en þá eru húsin sýnd sem tveggja burstar bæ með dyrum í suður á báðum burstum. Á tímabilinu 1933–1939 hefur bænum verið ýtt út til vesturs og bæjarstæðið sléttað að hluta (sjá mynd 85). Líklega má finna leifar bæjarins á því svæði en engar hleðslur eru þar sem bæinn stóð fyrir utan það bjarg sem talið er að hafi myndað sameiginlegan gafi húsanna. Herinn setti niður mastur norðaustan við bjargið og þar eru nú fjórir steyptir ferningar sem mastrið var reist á (220-193). Svæðið er grasi gróið og þýft og búið er að planta trjám vestur af bæjarstæðinu.

Lýsing: Stærð bæjarins var 12 x 9 m (ASA-VNV) samkvæmt korti frá 1933. Veggir voru úr torfi og grjóti, um 1,5 m á breidd. Bærinn hefur verið með tvær burstir og tvö rými í báðum. Bæjarstæðið var sléttað eftir 1933 og tóftunum af bænum ýtt út til vesturs þar sem nú er mikill trjágróður. Þar má greina ummerki eftir jarðrask og var ummál þess mælt.¹⁸⁰

Skildinganes 220-105 Útihús

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-105	Nauthóll	Útihús	Tóft	●1850–1902	357428	405522	6	11	Sæmilegt	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.¹⁸¹

Skildinganes 220-106 Útihús

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-106	Nauthóll	Útihús	Tóft	●1850–1902	357375	405523	7,7	5,5	Sæmilegt	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.¹⁸²

Skildinganes 220-107 Útihús

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-107	Nauthóll	Útihús, gerði	Tóft	●1850–1902	357413	405556	7,5	4,5	Slæmt	Að hluta

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.¹⁸³

Skildinganes 220-108 Matjurtagarður

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-108	Nauthóll	Matjurtagarður	Garður	●1850–1902	357348	405569	25	11	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.¹⁸⁴

¹⁸⁰ Anna Líska Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 32.

¹⁸¹ Anna Líska Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 32.

¹⁸² Anna Líska Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 38.

¹⁸³ Anna Líska Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 34–35.

¹⁸⁴ Anna Líska Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 35.

Skildinganes 220-109 Matjurtagarður

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-109	Nauthóll	Matjurtagarður	Garður	●1850–1902	357325	405538	23	11	Slæmt	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.¹⁸⁵

Skildinganes 220-110 Matjurtagarður

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-110	Nauthóll	Matjurtagarður	Garður	●1850–1902	357405	405515	17	45	Sæmilegt	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.¹⁸⁶

Skildinganes 220-111 Matjurtagarður

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-111	Nauthóll	Túngarður	Heimild, garður	●1850–1902	357394	405567	1,5	400	Sæmilegt	Að hluta

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.¹⁸⁷

Skildinganes 220-115 Seljamýri

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-115	Seljamýri	Mógröf	Heimild	●1902	357379	405672	10	100	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.¹⁸⁸

Skildinganes 220-202 Lyngberg

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-202	Lyngberg	Huldufólksbústaður	Heimild	●1890–1900	357521	405408	19	30	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.¹⁸⁹

Skildinganes 220-203 Skildinganesleið

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-203	Skildinganesleið	Leið, gata	Heimild	●1100–1920	357453	405476			Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200 *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.¹⁹⁰

¹⁸⁵ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 36.

¹⁸⁶ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 33.

¹⁸⁷ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 36–37.

¹⁸⁸ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 62.

¹⁸⁹ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 71.

¹⁹⁰ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 38.

Laugarnes 230-59 Finnbogahús

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
230-59	Finnbogahús, Háaleitisbraut 1	Íbúðarhús, erfðafestubýli	Heimild	●1900–1960	359037	407312			Ómetið	Já

Staðhættir: Finnbogahús stóð þar sem í dag er Bolholt 8. Húsið var hlaðið úr steini. Talið að það hafi verið byggt fyrir aldamótin 1900, en trúlega mun eldra.¹⁹¹

Húsaskrá Reykjavíkur: Finnbogahús á Arabletti við Laugaveg bmr. 592.

a) Hús þetta er byggt úr grásteini með jarnþaki á borðasúð. Ris er 4 ál., það er einlyft. Niðri í því eru þrjú íbúðarherbergi og eldhús, allt þiljað og málað, eitt herbergið með pappa á veggjum. Það eru tvær stofur og eldavél. Uppi eru tvö íbúðarherbergi þiljuð og máluð og framloft. Kjallari með steingólfi, 3 ½ al. á hæð undir því öllu, hólfað í fjögur geymslurými, eitt af þeim er þiljað. Lengd er 10 al. breidd 9 al., hæð 7 ½ al.

b) Inngönguskúr.

c) Við vesturgafli er hesthús úr steini.

d) Við austurgafli hússins er hlaða.

Lýsing: Horfið.

Mynd 86. Séð frá Rauðarárholti að Kringlumýrarvegi um 1944. Til vinstri er húsið Hraun, þá Svarti skúrin, á bak við hann er Finnbogahús, sunnar er svo Helgadalur og Höfn. Fjær er Suðurlandsbraut og býlið Lækjahvammur.¹⁹²

Laugarnes 230-186 Brú á Fossvogslæk

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
230-186	Fossvogslækur	Brú	Brú	●1896	358728	404765	5	4	Gott	Nei

Staðhættir: Brú var yfir Fossvogslæk í botni Fossvogs samkvæmt korti frá 1902,¹⁹³ um 70 m vestan við Kringlumýrarbraut og um 105 m suðvestur af bensínstöðinni Kringlumýrarbraut 100. Brúin er í gamla brúarstæðinu en hefur verið lengd og endurnýjuð að hluta.

Fossvogsbrú yfir Fossvogslækinn. Adolf J. E. P. þekkti vel til forsögu brúarinnar og um hana fjallaði hann í örnefnalýsingu hans: Árið 1896 var hafin lagning Hafnarfjarðarvegar og þá byrjað við Fossvogslæk með því að brúa lækinn. Það var gert með því að stöplar voru hlaðnir úr grjóti en steinsteypt plata ofan á þá sem þótti algjör nýlunda. Menn höfðu ekki á þeim tíma

¹⁹¹ Freyja Jónsdóttir, „Kringlumýrarblettir“. *Dagur*, Íslendingaþættir, blað 3, 28. mars 1998, bls. II.

¹⁹² *Ljósmyndasafn Reykjavíkur*. LOG 012-4-1. Ljósmyndari Loftur Guðmundsson um 1944.

¹⁹³ *Landmælingar Íslands*. Kortasafn. „Nágrenni Reykjavíkur og Hafnarfjarðar“ 1902.

mikla trú á steinsteypu, héldu jafnvel að brúin myndi brotna og geta valdið slysi, því héldu menn áfram að fara yfir lækinn á svokölluðu Norðlingavaði hjá Norðlingasteini, vaðið var á læknum dálítið ofar en núverandi aðalbrú er á læknum. Hinir hugdjörfu fóru samt að reyna brúna, hún brotnaði ekki og hefur til skamms tíma verið mikið farin af bílum með misjafnan þunga. „Nú er hún notuð sem göngubrú“.¹⁹⁴

Lýsing: Steypt brú, hliðar og gólf, sem hvílir á tilhöggnu grjóti í framhaldi af gömlum vegi, Hafnarfjarðarvegi (5-727) sem skráður er undir Reykjavík, sem liggur til suðvesturs frá Kringlumýrarbraut 100. Ofan á brúnni suðaustan megin er grasi gróið stórgryti en hluti af henni er nú undir malbikaðri gönguleið ásamt ræsisröri.

Mynd 87. Horft til norðaustur að Borgarspítalanum yfir gömlu brúna (230-186) yfir Fossvogslæk sem nú hefur verið malbikað yfir. Til hægri er ræsi undir gangstíg og fjær er Kringlumýrarbraut.

Mynd 88. Horft til norðvesturs undir brúna á grjóthleðslur og steinsteypu í stöplum og gólfi.

Mynd 89. Tveir bílar á gamla Hafnarfjarðarveginum við Fossvogsbrú í nóvember 1971. Fjær er Kringlu-mýrarbraut og Borgarspítalinn.¹⁹⁵

¹⁹⁴ Árnastofnun. Nafnið.is; Guðlaugur R. Guðmundsson, „Örnefni í bæjarlandi Kópavogs,“ jarðirnar Digranes – Fífuhammur – Kópavogur – Vatnsendi.

¹⁹⁵ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. 365 Kópavogur, ýmislegt 1. Vísir, nóvember 1971.

4.2 Yngri minjar 1924–1934 í borgarhluta 3 – Hlíðum

Reykjavík 5-154 Sólland, Leynimýrarblettur 2

Safnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-154	Sólland, Leynimýrarblettur 2	Bústaður	Heimild	●1930–2007	358309	405877			Ómetið	Já

Staðhættir: Í austanverðum suðurhlíðum Öskjuhlíðar, vestan við núverandi göturnar Varmahlíð og Suðurhlíð og Kapellutorg, voru áður fjögur erfðafestulönd, Leynimýrarblettir nr. 1–4 við Hafnarfjarðarveg/Reykjanesbraut, sjá afmörkun og staðsetningu á teikningu við skráningu (5-153).

Erfðafestulandið Leynimýrarblettur 2 var 2,02 ha landspilda, óreglulegur ferhyrningur í Öskjuhlíðinni, sem Sigurbjörg Þorláksdóttir fékk úthlutað þann 8. mars 1912.¹⁹⁶

Þar sem nú er leikskólinn Sólborg, Vesturhlíð 1, um 30 m suðvestan við Kapellutorg byggði Sigurbjörg Þorláksdóttir íbúðarhúsið Sólland árið 1930 sem var stækkað með viðbyggingum á fimmta áratugnum. Þann 21. ágúst sama ár var hús hennar við Hafnarfjarðarveg virt og þá var þar íbúðarskúr byggður úr bindingi klæddur utan með borðum, pappa og listum á veggjum með járnþaki á borðasúð. Það var eitt íbúðarherbergi með timburgólfi. Viðbygging var við norðurgافل og þar var eldhús með eldavél, gangur og fjós með þremur básum.¹⁹⁷ Í húsaskrá Reykjavíkur nefnist húsið „Sólland“ í Eskihið og er sagt við Reykjanesbraut. Þarna var stundaður búskapur til um 1954 með kýr, hæsni og hesta.¹⁹⁸ Húsin stóðu allt fram til 2007 og 2012 var reist hús fyrir leikskólann þar sem íbúðarhúsið stóð áður. Nýr duftgarður sem skipulagður var þar sem áður voru tún Leynimýrar var tekinn í notkun 2. október 2009 og er hann nefndur Sólland eftir býlinu.

Lýsing: Horfið.

Mynd 90. Býlið Sólland við Reykjanesbraut.¹⁹⁹

¹⁹⁶ *Borgarskjalasafn*. Skjöl bæjarráðs um erfðafestulönd (E). Leynimýrarblettur II (2) (E/185). Leigusamningur um erfðafestuland dagsettur 8. mars 1912.

¹⁹⁷ *Borgarskjalasafn*. Brunabótavirðingar. Bók 21-07-1930 til 21-07-1933 Aðfnr. 745, bmr. 2750. Hús Sigurbjargar Þorláksdóttur við Hafnarfjarðarveg, bls. 16.

¹⁹⁸ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 33.

¹⁹⁹ *Ljósmyndasafn Reykjavíkur*. SVK 001 052 2-3. Ljósmyndari Svanur Karlsson.

Reykjavík 5-243 Vegur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-243	Öskjuhlíð	Vegur	Vegur	●1925	357741	406427			Gott	Nei

Staðhættir: Vegur í Öskjuhlíð, merktur inn á kort frá 1930.²⁰⁰ Þá náði hann frá Hafnarfjarðarvegi (nú bensínstöð við Bústaðaveg) og lá í sveig eftir hlíðinni að því þar sem nú er Flugvallarvegur 3–3A (5-162). Þaðan lá hann áður áfram suður þar sem síðar var sprengt fyrir eldsneytisgeymum (5-163). Ekki er vitað til hvers þessi vegur var lagður en hann endar ekki langt frá þeim stað þar sem Beneventum (5-157) var áður fyrir.

Lýsing: Vegurinn hefur verið malarborinn að hluta og má sjá kanthleðslur á kafla.

Mynd 91. Vegur (5-243), horft til austurs.

Reykjavík 5-329 Klambrar, Norðurmýrarblettur 4

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-329	Klambrar	Erfðafestubýli	Heimild	●1926–1965	358145	407079			Ómetið	Já

Staðhættir: Af horfnum erfðafestubýlum er fyrst að nefna *Klambra*, sem Klambratún heitir eftir. Bæinn reisti Maggi Júl. Magnús, sem svo kallaði sig, læknir og bæjarfulltrúi, árið 1925 á erfðafestulandi sínu, Norðurmýrarbletti 4, sem var hluti af því landi sem síðar var lagt til almenningsgarðsins Miklatúns.²⁰¹ Christian Christensen keypti Klambra árið 1934 og hóf þar búskap ásamt konu sinni, Ólöfu Ólafsdóttur. Eftir stríð rak hann þar svínasláturhús, reykhus og kjötverslun sem seinna fluttist að Háteigsvegi 2. Bæjarsjóður leysti til sín land Klambra árið 1946 og á árunum 1948–1958 voru skólagarðar starfræktir í einu horni Klambratúns.

²⁰⁰ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Rauðará – Öskjuhlíð – Vatnsmýri 1932–1933].

²⁰¹ Páll Línadal, *Reykjavík: Sögustaður við Sund*, 2. bindi (H–P), bls. 181. Bærinn virðist upphaflega hafa verið nefndur Klömbur, eftir býlinu Klömbur í Vesturhópi í Vestur-Húnavatnssýslu, en þangað átti Maggi rætur að rekja. Fljótlega varð breyting á notkun nafnsins og varð þá algengast að bærinn væri kallaður Klambrar. Baldur Jónsson, „Klambrar saga“, bls. 130–132.

Christian Christensen og fjölskylda mun hafa búið á Klömbrum til 1963 en árið 1965 voru bæjarhúsin rifin.²⁰²

Lýsing: Horfið. Fornleifar gætu leynst í jörðu þar sem bæjarhúsin stóðu.

Mynd 92. Drengir að leik á Klambratúni, býlið Klambrar í baksýn, horft til norðausturs.²⁰³

Reykjavík 5-399 Hjarðarholt, Vatnsmýrarblettur XIX

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-399	Hjarðarholt, Vatnsmýrarblettur XIX	Erfðafestubýli	Heimild	●1928–2000	357878	406627			Ómetið	Já

Mynd 93. Hjarðarholt og húsin Valfell og Grund við Eskihlíð um 1950.²⁰⁴

²⁰² Morgunblaðið, 30. júlí 1986, bls. 34; Kjartan Kjartansson, „Túnið við Klömbrur“. *Sunnudags Mogginn*, 18. júlí 2010; Páll Línal, *Reykjavík: Sögustaður við Sund*, 2. bindi (H–P), bls. 181.

²⁰³ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. ALB 005 056 1-4. Ljósmyndari Jóhann Vilberg Árnason.

²⁰⁴ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. EYH 001 009 1-2. Ljósmyndari Eyjólfur Halldórsson.

Staðhættir: Hjarðarholt var þar sem nú er Flugvallarvegur og lóðin Skógarhlíð 12. Húsið var byggt 1928 af Vilhelm Bernhöft bakara á erfðafestulandi. Fljótlega komst það í eigu Ámunda Kristjánssonar og síðar sonar hans, Þórðar Ámundasonar. Árið 1953 eignast Anna Lárusdóttir húsið og 1962 er hluti eignarinnar seldur Láru G. Bjarnardóttur, dóttur Önnu.

Lýsing: Horfið, brann 1975 að hluta og var rífið árið 2000.

Reykjavík 5-427 Öskustígur

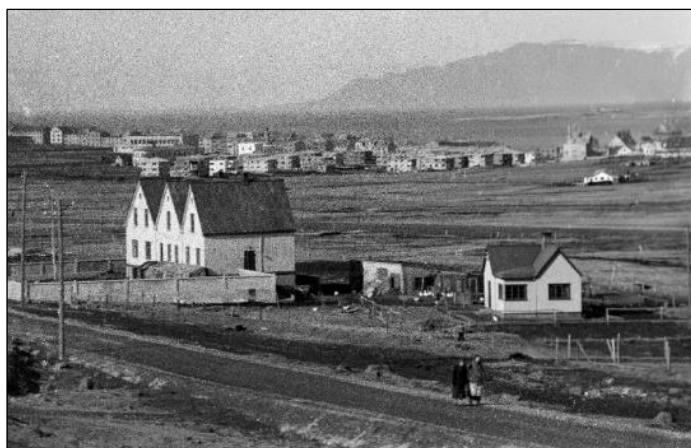
Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-427	Öskustígur, Öskuvegur	Vegur	Heimild, vegur	●1930	357229	406835			Ómetið	Nei

Staðhættir: Á kort frá 1955 eftir Þorleif Kristófersson er merktur inn vegur, Öskustígur, sem náði frá vesturhlíðum Öskjuhlíðar yfir alla Vatnsmýrina, beint á Loftskæptastöðina við Suðurgötu, um 1,5 km. Þessi vegur hefur skipt mýrinni upp áður en blettum var úthlutað.

Lýsing: Enn er hluti af þessum vegi sýnilegur á Reykjavíkurflugvelli, austan við Njarðargötu og vestan við norður-suður flugbrautina.

Reykjavík 5-510 Litla-Hlíð, Norðurmýrarblettur 33

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-510	Litla-Hlíð, Norður-mýrarblettur 33	Erfðafestubýli	Heimild	●1931–1985	358137	406414			Ómetið	Já

Mynd 94. Þóróddsstaðir og Litla-Hlíð 1935–1940 við Reykjanesbraut.²⁰⁵

Mynd 95. Litla-Hlíð við Litluhlíð og Eskitorg árið 1973–1975.²⁰⁶

Staðhættir: Litla-Hlíð var þar sem nú er lóðin Hörgshlíð 2. Á Norðurmýrarbletti 33 reisti J. P. Lange fyrst lítið sumarhús úr timbri árið 1931 sem stóð lengi þétt við götuna Litluhlíð sem lögð var frá Bústaðavegi að Eskitorgi þegar Hlíðahverfi reis á fimmta áratugnum og var nefnd eftir býlinu.²⁰⁷ Árið 1933 var byggt annað hús á blettinum með sama nafni (5-751).

Lýsing: Horfið.

²⁰⁵ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. AGH 04 004 4-1. Amatörvinnustofa G. Ásgeirssonar.

²⁰⁶ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. IHB 01 009 7-5. Inger Helene Bóasson.

²⁰⁷ Borgarsögusafn. Húsaskrá Reykjavíkur: Varmahlíð.

Reykjavík 5-511 Varmahlíð, Norðurmýrarblettur 32

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-511	Varmahlíð, Norður- mýrarblettur 32	Erfðafestubýli	Heimild	●1932	358453	406386			Ómetið	Já

Staðhættir: Á horni Háuhlíðar og Hamrahlíðar að austan stóð býlið Varmahlíð sem Sigurður Gíslason lögregluþjónn byggði 1932. Norðurmýrarblettur 32.

Lýsing: Horfið. Búast má við fornleifum í jörðu við gamla býlið og í nágrenni þess.

Mynd 96. Húsið Varmahlíð árið 1963.²⁰⁸

Mynd 97. Húsið Varmahlíð árið 1970.²⁰⁹

Reykjavík 5-512 Breiðholt, Vatnsmýrarblettur 12

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-512	Breiðholt, Vatns- mýrarblettur XII	Erfðafestubýli	Heimild	●1925–1989	357738	406901			Ómetið	Já

Mynd 98. Breiðholt, Vatnsmýrarblettur 12, árið 1972.²¹⁰

²⁰⁸ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. 365 skólar MR 4. Vísir 22. apríl 1963.

²⁰⁹ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. SVK 001 052 2-3. Ljósmyndari Svanur Karlsson 1970.

²¹⁰ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. SPÓ ÁBS 738. Ljósmyndari Sveinn Þórðarson, 1972.

Staðhættir: Húsið Breiðholt stóð norðan við þar sem í dag er Skógarhlíð 6. Áður Vatnsmýrarblettur 12 eða Vatnsmýrarvegur 38 og áður Laufásvegur.²¹¹

Lýsing: Horfið. Húsið var rífið árið 1989.

Reykjavík 5-630 Gamli Bústaðavegurinn

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-630	Bústaðavegur	Vegur	Vegur, heimild	●1932	358621	405957	140	7,2	Slæmt	Að hluta

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209 *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá.*²¹²

Reykjavík 5-729 Vegur, Öskjuhlíð

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-729	Öskjuhlíð	Vegur	Heimild, vegur	●1930	357432	406403			Gott	Nei

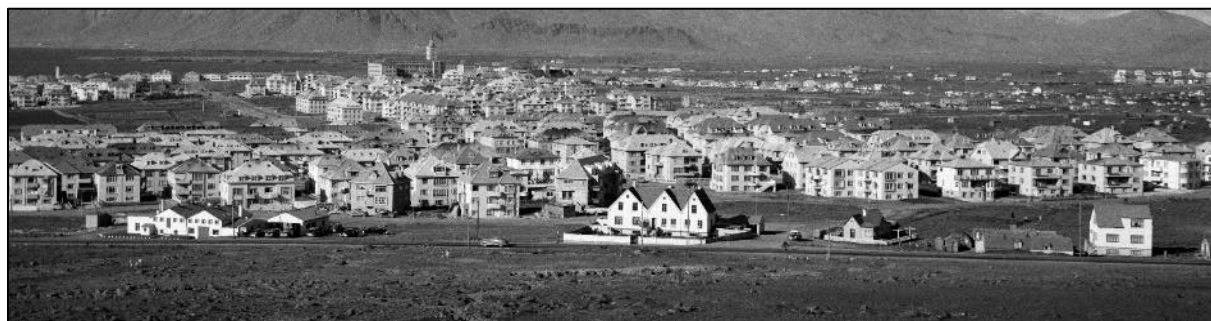
Staðhættir: Vegur við vestanverðar rætur Öskjuhlíðar sem teiknaður er á kort frá 1933.²¹³

Frá gangstíg sem liggur frá Nauthólsvegi með Flugvallarvegi um 420 m til suðurs.

Lýsing: Vegurinn er enn í notkun sem gangstígur og herinn hefur notað hann á sínum tíma.

Reykjavík 5-751 Litla-Hlíð, Norðurmýrarblettur 33

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-751	Litla-Hlíð, Norðurmýrarblettur 33	Íbúðarhús	Heimild	●1932–1988	358149	406371			Ómetið	Já

Mynd 99. Horft frá Öskjuhlíð í norður að Reykjanesbraut. Vestast er erfðafestubýlið Blönduhlíð, fyrir miðju Þóroddsstadir og til hægri Litla-Hlíð, Norðurmýrarblettur 33, lítið sumarhús og tvílyft hús með kvisti, bæði húsín eru skráð undir sama nafni.²¹⁴

²¹¹ Borgarsögusafn. Húsaskrá Reykjavíkur: Breiðholt.

²¹² Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 41–43.

²¹³ Borgarsögusafn. Korta- og uppráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Rauðará – Öskjuhlíð – Vatnsmýri 1932–1933].

²¹⁴ *Ljósmyndasafn Reykjavíkur*. GRÓ 005 123 2-1. Ljósmyndari Gunnar Rúnar Ólafsson 1953–1956.

Staðhættir: Árið 1933 byggðu Björn og Þorkell Þórðarsynir stærra timburhús lítið eitt austar á blettinum með sama nafni, þar sem nú er suðausturhorn lóðarinnar Hörgshlíðar 2. Húsið stóð allt fram á níunda áratug 20. aldar en vék þegar núverandi hús var byggt á lóðinni Hörgshlíð 2.²¹⁵

Lýsing: Horfið.

Reykjavík 5-753 Valfell

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-753	Valfell	Íbúðarhús	Heimild	●1928–1957	357902	406821			Ómetið	Já

Staðhættir: Íbúðarhúsið Valfell stóð þar sem nú er Eskihlíð 10. Húsið var steinsteypt og reyndi Magnús Vigfússon byggingameistari að flytja húsið, fyrsta steinhúsið sem yrði flutt á milli staða í Reykjavík. Það mistókst og húsið brotnaði í sundur í flutningi.²¹⁶

Lýsing: Rifið 1958.

Reykjavík 5-754 Grund

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-754	Grund	Íbúðarhús	Heimild	●1929–1957	357909	406797			Ómetið	Já

Staðhættir: Húsið Grund stóð þar sem nú er Eskihlíð 10. Húsið var flutt í Garðabæ.²¹⁷

Lýsing: Horfið.

Reykjavík 5-756 Birkihlíð

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-756	Birkihlíð, Fossvogsblettur 56	Erfðafestubýli	Heimild	●1930–1979	358646	405753			Ómetið	Já

Staðhættir: Húsið Fossvogsblettur 56 var þar sem í dag er gatan Birkihlíð norðaustur af Birkihlíð 7.²¹⁸ Ekið var að býlinu frá gamla Hafnarfjarðarveginum og sést hluti af þeim vegi inn á lóð Klettaskóla Suðurhlíð 9.

Lýsing: Horfið, búið að rífa 1979.

Reykjavík 5-757 Kringlumýrarvegur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-757	Kringlumýrarvegur	Vegur	Heimild	●1930–1960	358789	406701			Ómetið	Já

Staðhættir: Um 1930 er Kringlumýrarvegur þar sem nú er hluti byggðar vestan við Skipholt en vegurinn var lagður í suður og í framhaldi af gömlum vegi sem var frá Laugavegi að Finnbogahúsi (230-59). Nokkur hús voru reist við Kringlumýrarveg á þriðja og fjórða ártug

²¹⁵ Borgarsögusafn. Húsaskrá Reykjavíkur: Norðurmýrarblettur 33.

²¹⁶ Borgarsögusafn. Húsaskrá Reykjavíkur: Valfell; *Þjóðviljinn*. 14. mars 1958, bls. 12.

²¹⁷ Borgarsögusafn. Húsaskrá Reykjavíkur: Grund.

²¹⁸ Borgarsögusafn. Húsaskrá: Birkihlíð; Ágúst Böðvarsson, *Reykjavík og Seltjarnarnes*, 1947. Útgefið (prentað) kort.

síðustu aldar. Vegurinn var síðar framlengdur suður að þar sem nú er Hamrahlíð (malarnámur) og tengdist gömlum vegi sem lá frá Öskjuhlíð (Reykjanesbraut), vegurinn er á korti frá 1947.²¹⁹ Nokkur hús sem stóðu austan við Kringlumýrarveg stóðu áfram en þá skráð við Skipholt, nú er búið að fjarlægja öll þessi hús.

Lýsing: Horfinn 1960.

Reykjavík 5-763 Læknisgarður

Safnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-763	Læknisgarður	Sumarbústaður	Hús	●1930	358245	405268	160	80	Gott	Nei

Staðhættir: Í suðurhlíðum Öskjuhlíðar á norðanverðum Fossvogsbökkum er afgirt ílöng spilda sem gengur upp í Fossvogskirkjugarð að sunnanverðu. Spildan hefur verið kölluð *Læknisgarður*, *Læknislundur* og *Fossvogur*. Hannes Guðmundsson læknir fékk syðri hluta hennar úthlutað árið 1930 til afnota og skógræktar með leigusamningi til 100 ára en spildan var síðar stækkuð til norðurs.²²⁰

Spildan er ein af þremur sem teiknaðar eru á kort því um 1932.²²¹

Samkvæmt brunavirðingu 1934 var fyrst byggt lítið sumarskýli (4,1 x 2,9 m) sem var fljótlega stækkað með viðbyggingu á vesturhlíð (3,7 x 2,3 m) og árið 1946 var það lengt um tæpa 5 m, í 9 m á lengd. Húsið brann og var endurbyggt árið 1953 í sama formi og áður úr timbri, múrhuðað að utan.²²²

Hannes Guðmundsson var mikill áhugamaður um trjárækt og í garðinum er mikið af gömlum trjágróðri sem hann ræktaði upp af fræjum að sögn Helgu dóttur hans. Fjölskyldan dvaldi þarna áður á sumrin og síðan hefur fjölskyldan sameinast um að halda eigninni við.²²³

Um 20 m norðaustur af sumarhúsinu er niðurgrafið ílangt mannvirki (5-794), sennilega sólbaðsskeifa.

Lýsing: Spildan er afgirt með hávöxnum trjágróðri og vel hirtri grasflöt í miðjunni. Þar eru tvö hús, bílskúr og sumarhús, og eitt jarðhýsi. Efst á grasflötinni er flaggstöng og minnismerki um Hannes Guðmundsson. Við lóðamörkin að vestan, norðan við bílskúrinn, er vel greinilegur vegur, sem var áður aðkoman, í háum trjágöngum og nyrst á honum er hlið. Lækjarfarvegur er í norðausturhorni garðsins og þar er þéttur grenilundur.

²¹⁹ Ágúst Böðvarsson, *Reykjavík og Seltjarnarnes*, 1947. Útgefið (prentað) kort.

²²⁰ *Dagblaðið Vísir*, 26. mars 2004, „Sumarhús í kirkjugarði“, bls. 32.

²²¹ *Borgarsögusafn*. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Nauthólsvík 1932–1933].

²²² *Borgarsögusafn*. Húsaskrá: Nauthólsvík

²²³ Helga Hannesdóttir, samtal 18. september 2023.

Mynd 100. Læknisgarðurinn (5-763), horft til norðurs. Nyrst á flötinni má sjá flaggstöng og minnismerki um Hannes Guðmundsson.

Reykjavík 5-794 Mannvirki í Læknisgarðinum

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-794	Fossvogur	Byrgi, sólbaðsskeifa	Niðurgröftur	● 1930	358257	405295	13	9	Slæmt	Nei

Staðhættir: Á norðanverðum Fossvogsbökkum í „Læknisgarðinum“ (5-763), sem er afgirt spilda sem gengur inn í sunnanverðan Fossvogskirkjugarð, er jarðlægt niðurgrafið mannvirki. Það var teiknað á kort sem er frá 1930–1933 og sést á loftmyndum frá 1942.²²⁴ Mannvirkið hefur sennilega verið gert sem sólbaðsskeifa eftir að skikanum var úthlutað árið 1930 til ræktunar en þarna gæti líka hafa verið tóft fyrir sem hefur verið endurnýtt sem sólbaðsskeifa, en úr því fæst ekki skorið nema með frekari rannsókn.

Helga Hannesdóttir, dóttir Hannesar Guðmundssonar læknis sem fékk spildunni úthlutað, man vel eftir að lautin var notuð af fjölskyldunni frá fyrstu tíð. Meðfram voru sæti þar sem þau sátu og drukku kaffi en móðir hennar setti dúk á miðjuna. Í kring voru ræktaðir berjarunnar.²²⁵

Lýsing: Greinilegt ílangt mannvirki sem hefur verið niðurgrafið inn í hallann. Liggur norður-suður. Veggir eru ekki greinilegir en austan megin gætir uppmoksturs, er opin til suðurs. Er í trjálundi og á veggjum vaxa runnar og skriðsóleý í botni.

²²⁴ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Nauthólsvík 1932–1933]; *Skjalaver Reykjavíkurborgar*. Loftmynd-Vatnsmýri-Flugvöllur-Öskjuhlíð-1942. 1102001_.tif

²²⁵ Helga Hannesdóttir, samtal, 18. október 2023.

Mynd 101. Horft til suðvesturs yfir lautina (5-794) að Fossvogi.

Reykjavík 5-848 Spilda á Fossvogsbökkum

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-848	Fossvogur	Mannvirki, lóð	Heimild	1930	358128	405261	9	6,5	Ómetið	Já

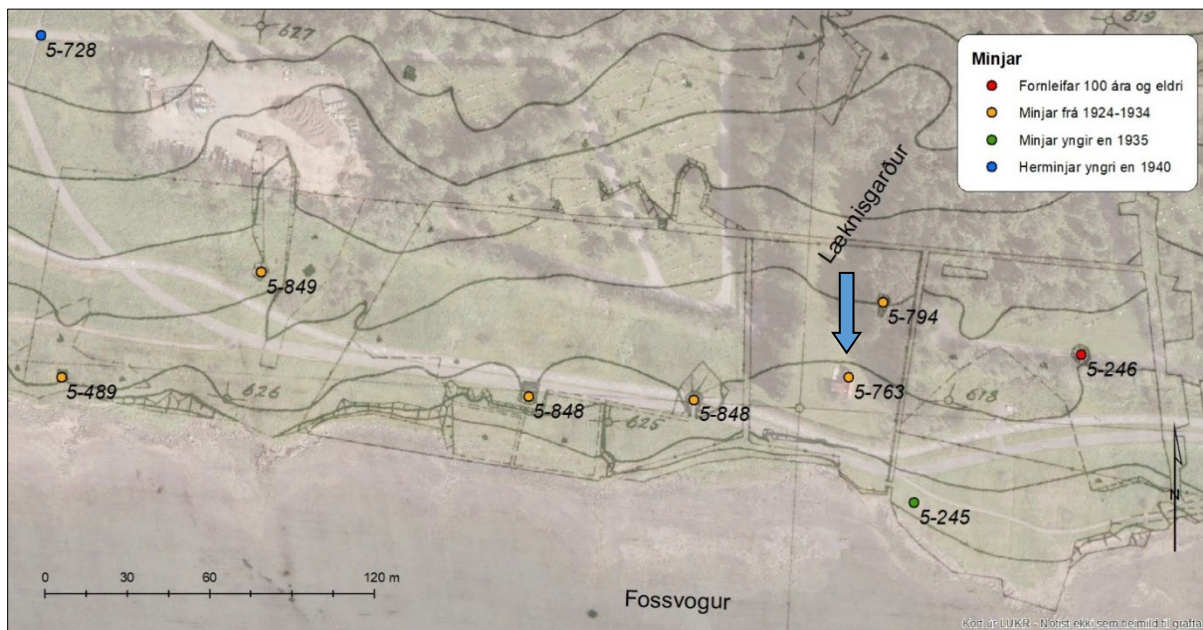
Staðhættir: Á Fossvogsbökkum norðanverðum, fast vestan við Læknisgarð (5-763), var landspilda, ein af þremur sem teiknaðar eru á kort frá 1932–1933²²⁶. Að sögn Helgu Hannesdóttur fékk Hermann Jónasson úthlutað öðrum skikanum vestan við Læknisgarðinn sem bærinn tók svo aftur til sín og fékk þá úthlutað fyrir botni vogsins þar sem Nesti kom síðar.²²⁷ Á kortið eru teiknuð tvö mannvirki og það eystra gæti hafa verið sólbaðsskeifa en það vestra lítill kofi með sólpalli. Á þessu svæði voru seinna ræktunarreitir, Fossvogsgarðar (5-764), sem bættust við garðlönd bæjarbúa árið 1943.²²⁸

Lýsing: Horfið.

²²⁶ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Nauthólsvík 1932–1933].

²²⁷ Helga Hannesdóttir, samtal 18. september 2023.

²²⁸ Eggert Þór Bernhardsson, *Sveitin í sálinni: Búskapur í Reykjavík og myndun borgar*, bls. 131.

Mynd 102. Hluti af korti frá 1932–1933 varpað á loftmynd frá 2023, þrjár afgirtar spildur á Fossvogsbökkum auk mannvirkja á þeim, blá píla bendir á 5-763 sem er húsið Læknisgarður.²²⁹

Mynd 103. Horft til suðausturs yfir svæði þar sem spildan (5-848) var vestan við Læknisgarð, landsvæði þar sem síðar voru Fossvogsgarðar, sjá mynd 114.

²²⁹ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Nauthólsvík 1932–1933].

Reykjavík 5-849 Spilda á Fossvogsbökkum

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-849	Fossvogur	Mannvirki	Heimild	●1930	358030	405306			Ómetið	Já

Staðhættir: Á Fossvogsbökkum norðanverðum, vestan við Læknisgarð (5-763) og spildu (5-848), var landspilda, ein af þremur sem teiknaðar eru á kort því 1932–1933.²³⁰ Á spildunni eru teiknuð tvö mannvirki, eitt fremst á bökkunum og annað er ofar sem gæti hafa verið sólbaðsskeifa og austan við það er hús. Sjá mynd 102.

Lýsing: Horfið.

Rauðará 9-29 Fiskreitur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-29	Fiskreitir bæjarins	Fiskreitur	Stakkstæði	●1933	358625	407349	50	37	Sæmilegt	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 198, *Sjómannaskólareitur*.²³¹

Rauðará 9-33 Hraun

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-33	Hraun, Skipholt 35	Íbúðarhús	Heimild	●1930	359005	407340			Ómetið	Já

Staðhættir: Húsið Hraun stóð þar sem í dag er Skipholt 35.

Lýsing: Horfið.

Rauðará 9-34 Hamrar

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-34	Hamrar, Skipholt 35	Íbúðarhús	Heimild	●1930	358980	407355			Ómetið	Já

Staðhættir: Húsið Hamrar stóð þar sem í dag er Skipholt 35.

Lýsing: Horfið.

Rauðará 9-35 Berg

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-35	Berg, Skipholt 35	Íbúðarhús	Heimild	●1930	358954	407365			Ómetið	Já

Staðhættir: Húsið Berg stóð þar sem í dag er Skipholt 35.

Lýsing: Horfið.

²³⁰ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Nauthólsvík 1932–1933].

²³¹ Anna Sofía Kristjánsdóttir o.fl., *Sjómannaskólareitur: Nóatún – Háteigsvegur – Vatnsholt – Skipholt. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 38.

Rauðará 9-46 Grjótnám Reykjavíkur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-46	Grjótnám Reykjavíkur	Hús	Heimild	1926–1950	358907	407395			Ómetið	Já

Staðhættir: Húsið tilheyrði Grjótnámi Reykjavíkur, í Húsaskrá er hús skráð við Suðurlandsbraut/Laugarveg (B 2263). Það var byggt 1926 og hefur verið rífið fyrir 1956.²³² Húsið var þar sem nú er Skipholt 33. Aðeins neðar í brekkunni var annað hús sem hýsti líklega blöndunarstöð fyrir malbik.

Árið 1923 keypti bærinn nýja grjótmulningsvél (Grjótnám Reykjavíkur) og var hún staðsett í námunni á Rauðarárholti og þá í þessu húsi. Um 60 manns voru þá í atvinnubótavinnu í grjótnáminu. Námunni var síðan lokað árið 1945 og voru þá vélarnar sem tilheyrðu námunni fluttar í nýja námu við Elliðaárvog.²³³

Lýsing: Horfið.

Mynd 104. Grjótnám Reykjavíkur á Rauðarárholti fyrir norðan Sjómannaskólann. Teinarnar liggja frá námunni norður að húsi sem hýsti grjótmulningsvél. Ljósmynd frá árinu 1944.²³⁴

²³² Borgarvefsjá. Loftmynd 1959.

²³³ Morgunblaðið, 8. desember 1925, bls. 5; Alþýðublaðið, 14. desember 1923, bls. 2; Lesbók Morgunblaðsins, 2. desember 1945, bls. 599.

²³⁴ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. LOG 015 1-1. Ljósmyndari Loftur Guðmundsson.

Rauðará 9-47 Geymisvöllur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-47	Geymisvöllur	Íbúðarhús	Heimild	●1925–1991	358753	407187	6,3	3,7	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 198, *Sjómannaskólareitur*.²³⁵

Rauðará 9-48 Lóð vatnsgeymanna

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-48	Lóð vatnsgeymanna	Girðing	Heimild	●1924–1950	358719	407205	200		Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 198, *Sjómannaskólareitur*.²³⁶

Rauðará 9-99 Ás

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-99	Ás	Íbúðarhús	Heimild	●1927–1989	358461	407706			Ómetið	Að hluta

Staðhættir: Húsið Ás stóð þar sem nú er horn Mjólnisholts við Laugaveg. Húsið var Laugavegur 160 en áður 114. Í húsinu var verslun á neðri hæðinni en íbúð á efri.

Lýsing: Horfið.

Laugarnes 230-55 Fagridalur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
230-55	Fagridalur, Kringlumýrarblettur 10	Íbúðarhús, erfðafestubýli	Heimild	●1929–1964	358978	407106	7,6	6	Ómetið	Já

Mynd 105. Fagridalur, Kringlumýrarblettur 10, við Kringlumýrarveg og gamla Sogaveg.²³⁷

²³⁵ Anna Sofía Kristjánsdóttir o.fl., *Sjómannaskólareitur: Nóatún – Háteigsvegur – Vatnsholt – Skipholt. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 38.

²³⁶ Anna Sofía Kristjánsdóttir o.fl., *Sjómannaskólareitur: Nóatún – Háteigsvegur – Vatnsholt – Skipholt. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 41.

²³⁷ *Ljósmyndasafn Reykjavíkur*. LOG 013 1-2. Ljósmyndari Loftur Guðmundsson.

Staðhættir: Fagridalur, Kringlumýrarblettur 10, stóð þar sem nú er lóð Skipholts 70. Húsið var flutt að Bleikargróf 15 í Blesugróf um 1964.²³⁸

Lýsing: Horfið.

Laugarnes 230-56 Hlíðardalur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
230-56	Hlíðardalur, Kringlumýrarblettur 9	Íbúðarhús, erfðafestubýli	Heimild	● 1929–2000	358996	407152	8,3	8,6	Ómetið	Já

Staðhættir: Hlíðardalur, Kringlumýrarblettur 9, stóð þar sem nú er lóð Skipholts 66. Hlíðardal byggði Skæringur Hróbjartsson árið 1929. Nokkru síðar seldi hann Sigfúsi Bjarnasyni eignina og árið 1935 var þrífýli í húsinu. Í Hlíðardal var talsverður búskapur, kýr og hænsni, og um 1944 var byggt hús undir minkarækt á lóðinni. Í útihúsunum var um árabíl rekin vélsmiðja Einars Guðbrandssonar en þau voru flest rifin um 1960. Upp úr því var farið að skipuleggja og byggja núverandi byggð á svæðinu.²³⁹

Lýsing: Horfið.

Mynd 106. Hlíðardalur, Kringlumýrarblettur 9, síðar Skipholt 66, árið 1972.²⁴⁰

²³⁸ Borgarsögusafn. Húsaskrá: Fagridalur.

²³⁹ Borgarsögusafn. Húsaskrá: Hlíðardalur.

²⁴⁰ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. SPÓ ÁBS 1032. Ljósmyndari Sveinn Þórðarson.

Laugarnes 230-57 Höfn

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
230-57	Höfn, Kringlumýrarblettur 8	Íbúðarhús, erfðafestubýli	Heimild	● 1932-2001	359007	407208	13	8,5	Ómetið	Já

Staðhættir: Höfn, Kringlumýrarblettur 8, stóð á lóðinni Skipholt 62. Húsið byggðu Magnús Guðmundsson, fæddur 13. september 1895, og kona hans, Svava Sigurðardóttir, fædd 11. febrúar 1893. Á þessum árum þótti það nokkuð djarft framtak ungra hjóna að byggja langt utan við bæinn, þá náði þéttbýliskjarninn ekki nema að Barónsstíg. Höfn var lóð að stærð fjórðungs úr hektara og stór hluti hennar ræktaður. Þar höfðu eigendur nokkra garðrækt og kvikfénað. Nafnið á húsinu er þannig tilkomið að Magnús nefndi það eftir æskuheimili sínu, Höfn í Dýrafirði.²⁴¹

Lýsing: Horfið.

Mynd 107. Höfn, Kringlumýrarblettur 8, síðar Skipholt 62.²⁴²

²⁴¹ Borgarsögusafn. Húsaskrá: Höfn; *Dagur*, 28. mars 1998, Íslendingaþættir, blað 3, bls. II. Freyja Jónsdóttir, „Kringlumýrarblettir“.

²⁴² Ljósmyndasafn Reykjavíkur. SPÓ ÁBS 1030. Ljósmyndari Sveinn Þórðarson.

Laugarnes 230-58 Helgadalur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
230-58	Helgadalur, Kringlumýrablettur 7	Íbúðarhús, erfðafestubýli	Heimild	● 1928	359026	407251			Ómetið	Já

Staðhættir: Helgadalur, Kringlumýrablettur 7, stóð á horni Bolholts og Skipholts, á lóðinni Háaleitisbraut 1. Húsið var byggt úr steinsteypu og bjuggu þar Árni Runólfsson og Margrét Hróbjartsdóttir.²⁴³

Lýsing: Horfið.

Mynd 108. Helgadalur, Kringlumýrablettur 7, síðar Háaleitisbraut 1.²⁴⁴

²⁴³ Borgarsögusafn. Húsaskrá: Helgadalur.

²⁴⁴ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. Þjóðviljinn, ÞJV 018 136 5-3.

4.3 Minjar yngri en 1934 í borgarhluta 3 – Hlíðar

Reykjavík 5-245 Jarðhús á Fossvogsbökkum

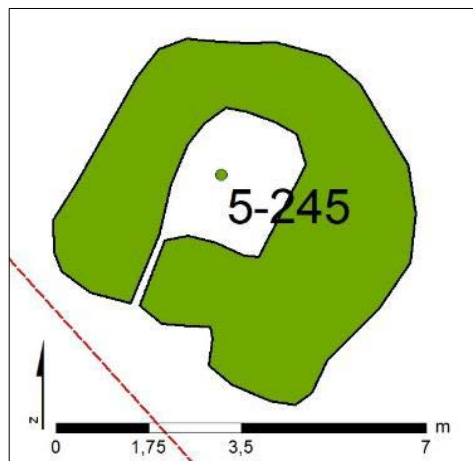
Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-245	Öskjuhlíð	Jarðhús	Tóft	●1943	358268	405222	6,2	6,2	Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Á norðanverðum Fossvogsbökkum neðan við göngustíginn rétt austan við Læknisgarðinn. Kartöflukofi sem hefur sennilega tilheyrt Fossvogsgörðum (5-764).

Lýsing: Rústin er 6 x 4 m, hlaðin út torfi og grjóti, veggir eru um 50 cm háir og dyr í suður.

Mynd 109. Tóft (5-245) á Fossvogsbökkum, horft til suðurs.

Mynd 110. Tóft (5-245), teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 111. Horft yfir tóft (5-245) til suðausturs inn Fossvog, fjær sér í leifar skipsins Óla Garða (5-850).

Reykjavík 5-507 Golfskáli Golfklúbbs Íslands

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-507	Golfskáli Golfklúbbs Íslands	Félagsheimili	Heimild	●1937-1976	358400	406148	17,4	17	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá.*²⁴⁵

Reykjavík 5-508 Garðlönd Kringlumýri

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-508	Garðlönd Kringlumýri	Matjurta- garður	Heimild	●1940-1965	358834	406533			Ómetið	Já

Staðhættir: Kringlumýrin var nýtt undir garðlönd Reykvíkingar. Garðarnir voru þar sem nú er beggja vegna Kringlumýrarbrautar frá Háteigsvegi í norðri að Hamrahlíð í suðri.²⁴⁶

Lýsing: Horfið undir byggð og umferðarmannvirki.

Reykjavík 5-515 Efrihlíð, Norðurmýrarblettur 35

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-515	Efrihlíð, Norðurmýrarblettur 35	Erfðafestubýli	Hús	●1937	358586	406217			Gott	Nei

Staðhættir: Við Stigahlíð 68 stendur timburhús sem byggt var á erfðafestulandi. Húsið byggði Jón B. Jónsson bókari árið 1937 á Norðurmýrarbletti 35 og nefndi Efrihlíð. Þarna hafði Jón búskap í mörg ár og byggði útihús undir hesta, fé og hænsni. Útihúsin voru rifin árið 1964 þegar farið var að skipuleggja og reisa einbýlishúsaðverfið við Stigahlíð austanverða. Fjórum árum síðar keypti Reykjavíkurborg landið ásamt íbúðarhúsinu og seldi ríkissjóði húsið sama ár undir barnaheimili. Þarna var í mörg ár rekið barnaheimilið Efrihlíð en árið 2007 var húsinu aftur breytt í íbúðarhús og annað íbúðarhús byggt á lóð þess (Stigahlíð 68a).²⁴⁷

Lýsing: Nú Stigahlíð 68.

Reykjavík 5-627 Garðlag, ræktunarreitir

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-627	Fossvogsblettur 51	Girðing	Garðlag	●1936	358712	405912	74	4	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá.*²⁴⁸

²⁴⁵ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 28–30.

²⁴⁶ Eggert Þór Bernhardsson, *Sveitin í sálinni: Búskapur í Reykjavík og myndun borgar*, bls. 130.

²⁴⁷ *Borgarsögusafn*. Húsaskrá: Efrihlíð.

²⁴⁸ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 36–38.

Reykjavík 5-628 Fossvogsblettur 51, grunnur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-628	Fossvogsblettur 51	Húsgrunnur	Húsgrunnur	●1939-1968	358731	405893	10	5,7	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá.*²⁴⁹

Reykjavík 5-629 Girðing

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-629	Fossvogsblettur 51	Girðing	Garðlag	●1936	358647	405940	86	2,7	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá.*²⁵⁰

Reykjavík 5-631 Vegur að golfskála

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-631		Vegur	Heimild	●1937	358398	406091	70	5	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá.*²⁵¹

Reykjavík 5-632 Vegur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-632		Vegur	Heimild	●1938	358469	406108	297	3	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá.*²⁵²

Reykjavík 5-633 Lítil hús við Bústaðaveg

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-633		Óþekkt	Heimild	●1954	358414	406070			Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá.*²⁵³

Reykjavík 5-634 Fossvogsblettur 55

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-634	Fossvogs-blettur 55	Erfðafestuland	Heimild	●1936–1964	358319	406068			Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá.*²⁵⁴

²⁴⁹ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 38–40.

²⁵⁰ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 40–41.

²⁵¹ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 43–44.

²⁵² Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 44–45.

²⁵³ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 35.

²⁵⁴ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 46.

Reykjavík 5-635 Fossvogsblettur 55

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-635	Fossvogsblettur 55	Íbúðarhús	Heimild	●1936–1984	358363	406052	10,7	8,1	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá.*²⁵⁵

Reykjavík 5-636 Fossvogsblettur 55

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-636		Óþekkt	Heimild	●1936–1964	358395	406030	17,7	5,5	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá.*²⁵⁶

Reykjavík 5-637 Fossvogsblettur 54

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-637	Fossvogs-blettur 54	Erfðafestuland	Heimild	●1936–1964	358414	406007			Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá.*²⁵⁷

Reykjavík 5-638 Hvassafell, Fossvogsbletti 54

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-638	Hvassafell	Íbúðarhús	Heimild	●1938–1976	358446	405996	11	8	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá.*²⁵⁸

Reykjavík 5-639 Fossvogsblettur 51, erfðafestuland

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-639	Fossvogs-blettur 51	Erfðafestuland	Heimild	●1936–1964	358676	405857	156	154	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá.*²⁵⁹

Reykjavík 5-640 Undirstaða

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-640	Fossvogsblettur 51	Undirstaða	Þúst	●1936	358714	405881	4,4	3,2	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá.*²⁶⁰

²⁵⁵ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 47–48.

²⁵⁶ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 48.

²⁵⁷ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 49.

²⁵⁸ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 50–51.

²⁵⁹ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 51–52.

²⁶⁰ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 52–53.

Reykjavík 5-641 Vegur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-641		Vegur	Heimild	●1938-1984	358733	405836	388	2,5	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá.*²⁶¹

Reykjavík 5-642 Hornstólpi á girðingu

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-642		Hornstólpi	Steinsteypa	●1936	358646	405942	2,3	0,4	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá.*²⁶²

Reykjavík 5-643 Fossvogsblettur 52, erfðafestuland

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-643	Fossvogs- blettur 52	Erfðafestu- land	Heimild	●1936-1964	358561	405924			Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá.*²⁶³

Reykjavík 5-645 Fossvogsblettur 52, erfðafestubýli

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-645	Fossvogs- blettur 52	Erfðafestubýli	Heimild	●1948-1979	358425	405841	8,8	4	Ómetið	Já

Staðhættir: Íbúðarhús á erfðafestulandinu Fossvogsblettur 52, stóð norðan við núverandi lóð Birkihlíðar 25.²⁶⁴

Lýsing: Horfið.

Reykjavík 5-646 Fossvogsblettur 52, hænsnahús

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-646	Fossvogsblettur 52	Hænsnahús	Heimild	●1948-1970	358485	405903			Ómetið	Já

Staðhættir: Tvö hænsnahús voru á erfðafestulandinu Fossvogsblettur 52. Stóðu þar sem nú er baklóð Beykihlíðar 25 við Bústaðaveg.

Brunabótamat var gert 6. febrúar 1948 á hænsnahúsunum ásamt íbúðarhúsi sem stóð við Reykjanesbrautina. Annað var hlaðið úr vikursteinum, múrhúðað utan og innan með járnklæddu timburpaki og hólfað að innan með vírnetum, 12 m á lengd og 5 m á breidd, 60 m². Hitt var járnvarið klætt texi að innan og hólfað með vírneti, 9 m á lengd og 6 m á breidd, 54 m².²⁶⁵ Þegar rýnt var í loftmynd frá 1954 virðist minna húsið hafa verið fast við norðurgöfl stærra

²⁶¹ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 53.

²⁶² Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 53-54.

²⁶³ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 54-55.

²⁶⁴ Landupplýsingakerfi Reykjavíkur. Loftmynd Reykjavík árið 1954.

²⁶⁵ *Borgarskjalasafn*. Skjöl bæjarráðs um erfðafestulönd (E). Fossvogsblettur 52 (E/520), bnr. 4979. Mat 6/2/1948.

hússins.²⁶⁶ Í frétt í Þjóðviljanum 8. apríl 1948 segir frá því að fjórir menn hafi brotist þrisvar inn í hæsnabúið og stolið 3–4 fötum af eggjum. Gísli Hannesson eigandi búsins sat fyrir þeim og tókst að handsama einn af þeim. Við yfirheyrslu kom fram að þeir hafi borðað egginn en ekki selt þau.²⁶⁷ Ekki er vitað hvenær húsin voru fjarlægð en þau voru horfin þegar loftmynd var tekin árið 1971. Staðsetning og umfang er tekið eftir loftmynd 1954.²⁶⁸ Vegur sem lá frá Reykjanesbraut að íbúðar- og hæsnahúsum á Fossvogsbletti 52 var þar sem nú er innakstur í Beykihlíð frá Suðurhlíð að baklóð Beykihlíðar 25.

Lýsing: Horfið.

Reykjavík 5-649 Fossvogsblettur 53, erfðafestuland

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-649	Fossvogsblettur 53	Erfðafestuland	Heimild	●1936–1964	358366	405957			Ómetið	Já

Staðhættir: Erfðafestulandið Fossvogsblettur LIII (nr. 53) var þar sem nú er Beykihlíð á milli Bústaðavegar og Suðurhlíðar fyrir neðan og suðaustan gatnamótin. Spildan var norðaustan við Reykjanesbrautina. Landið var ferhyrnt, 0,95 ha að flatarmáli og var úthlutað Baldvini Jónassyni í maí 1936. Baldvin hugðist selja Ragnari Jónssyni erfðafestuland og girðingar í júní 1944 en af því varð ekki en Rakel Ólafsdóttir keypti eignina og var erfðafesturétturinn framseldur til hennar 21. ágúst 1944.²⁶⁹ Rakel Ólafsdóttir ætlaði að selja Þórarni Helgasyni erfðafestu ásamt sumarbústað og öðrum mannvirkjum í febrúar 1947 sem gekk ekki eftir en í mars var kominn annar kaupandi, Sigurður Wíum, sem keypti eignina og framseldist erfðaréttur til hans 8. apríl 1947.²⁷⁰ Fossvogsblettur nr. 53 var tekinn úr erfðafestu vegna fyrirhugaðra byggingarframkvæmda 4. nóvember 1964. Borgarsjóður Reykjavíkur keypti erfðafestuna Fossvogsblett nr. 53 þann 14. október 1966 af dánarbúi Sigurðar Wíum. Á matsblaði sem gert hefur verið um líkt leyti kemur fram að á blettinum var líka bílskúr og geymsla.²⁷¹

Lýsing: Horfið.

²⁶⁶ *Ljósmyndasafn Reykjavíkur*. ÁBS LS 33-39. Ljósmyndari Sigurhans Vignir; *Landupplýsingakerfi Reykjavíkur*. Loftmynd Reykjavík árið 1954.

²⁶⁷ *Þjóðviljinn*, 8. apríl 1948, bls. 8.

²⁶⁸ *Landupplýsingakerfi Reykjavíkur*. Loftmynd Reykjavík árið 1954 og 1971.

²⁶⁹ *Borgarskjalasafn*. Skjöl bæjarráðs um erfðafestulönd (E): Leigusamningur um erfðafestuland til ræktunar án bygginga, Fossvogsblettur LIII (nr. 53), dagsettur 19. maí 1936. (E/521); Bréf Baldvins Jónssonar til bæjarráðs 9. júní 1944. (E/521).

²⁷⁰ *Borgarskjalasafn*. Skjöl bæjarráðs um erfðafestulönd (E): Bréf Rakelar Ólafsdóttur til bæjarráðs dagsett 19. febrúar 1947. (E/521) Bréf Rakelar Ólafsdóttur til bæjarráðs dagsett 13. mars 1947. (E/521). Leigusamningur um erfðafestuland til ræktunar án bygginga, Fossvogsblettur LIII (nr. 53), dagsettur 19. maí 1936. (E/521).

²⁷¹ *Borgarskjalasafn*. Skjöl bæjarráðs um erfðafestulönd (E). Bréf borgarstjóra til Sigurðar Wíum dagsett 4. nóvember 1964. (E/521); Afsalsbréf fyrir erfðafestueigninni Fossvogsbletti nr. 53 dagsett 14. október 1966. (E/521); Ódagsett matsbréf á Reykjanesbraut, Fossvogsbletti 53, með skammstöfuninni A.G. undir.

Reykjavík 5-650 Fossvogsblettur 53, erfðafestubýli

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-650	Fossvogsblettur 53	Erfðafestubýli	Heimild	●1944–1975	358412	405943			Ómetið	Já

Staðhættir: Á erfðafestulandinu Fossvogsbletti 53, þar sem nú er Beykihlíð á milli Bústaðavegar og Suðurhlíðar, stóð hús sem Rakel Ólafsdóttir var búin að byggja árið 1945 en hún keypti erfðafestuna 1944.²⁷² Húsið var, þegar brunabótamat var gert 9. júní 1945, nýtt einlyft íbúðarhús, hlaðið úr vikurholsteini á steinsteyptan grunn, slétthúðað að utan, með þaki úr borðum, pappa og járn. Milliveggir voru úr bindingi klæddum trétexi. Íbúðarherbergi voru ýmist veggfóðruð eða máluð með dúka á gólfum. Íbúðarherbergi voru tvö, eldhús, anddyri, vatnssalerni og gangur. Húsið var 9,3 m á lengd og 4,6 m á breidd með valmarisi.²⁷³ Þegar húsið var virt aftur 9. júní 1945 var lýsing á húsinu samhljóða.²⁷⁴ Rakel seldi Sigurði Wíum erfðafestu ásamt sumarbústað og öðrum mannvirkjum og var erfðaréttur framseldur til hans 8. apríl 1947.²⁷⁵ Húsið var virt aftur 15. apríl 1956. Þá hafði það tekið þeirri breytingu frá síðasta brunabótamati 1945 að við það hafði verið reist ný viðbygging áföst bakhlið eldra hússins sem var óbreytt og opið á milli. Viðbyggingin var á einni hæð með skúrþaki, hlaðin úr hraunsteini, múrhúðað að utan, óeinangruð með bárujárn á þaki. Þar voru tvö herbergi, eldhús og gangur, málað og dúklagt. Íbúðarhúsið var 9,3 m á lengd og 4,6 m á breidd með risi. Viðbyggingin var jafn löng en aðeins styttri, 4 m á breidd, með skápaki.²⁷⁶ Fossvogsblettur nr. 53 var tekinn úr erfðafestu vegna fyrirhugaðra byggingarframkvæmda 4. nóvember 1964.²⁷⁷ Borgarsjóður Reykjavíkur eignaðist erfðafestuna Fossvogsblett nr. 53 þann 14. október 1966.²⁷⁸ Á matsblaði sem gert hefur verið um líkt leyti kemur fram að á blettinum voru líka bílskúr og geymsla.²⁷⁹ Ekki er vitað hvenær húsið var fjarlægt en það sést á loftmynd 1975 en er horfið þegar loftmynd var tekin 1979 og þá eru gatnagerðarframkvæmdir hafnar við núverandi Bústaðaveg.²⁸⁰ Samkvæmt loftmyndum voru bílskúrin og geymslan norðaustan, á bak við húsið.

Lýsing: Horfið.

²⁷² *Borgarskjalasafn*. Skjöl bæjarráðs um erfðafestulönd (E). Fossvogsblettur LIII (53) (E/521). Bréf Baldvins Jónssonar til bæjarráðs 9. júní 1944. Leigusamningur um erfðafestuland til ræktunar án bygginga.

²⁷³ *Borgarskjalasafn*. Brunabótamat: Bók 09-06-1945 til 28-08-1947 Aðfnr. 4339. Hús Rakelar Ólafsdóttur, Fossvogsblettur 52 við Reykjanesbraut, bnr. 4587.

²⁷⁴ *Borgarskjalasafn*. Skjöl bæjarráðs um erfðafestulönd (E). Fossvogsblettur LIII (53) (E/521). Brunabótamat 9/6/1945, bnr. 4587.

²⁷⁵ *Borgarskjalasafn*. Skjöl bæjarráðs um erfðafestulönd (E). Fossvogsblettur LIII (53) (E/521). Bréf Rakelar Ólafsdóttur til bæjarráðs dagsett 19. febrúar 1947. (E/521) Bréf Rakelar Ólafsdóttur til bæjarráðs dagsett 13. mars 1947. Leigusamningur um erfðafestuland til ræktunar án bygginga, Fossvogsblettur LIII (nr. 53), dagsettur 19. maí 1936.

²⁷⁶ *Borgarskjalasafn*. Skjöl bæjarráðs um erfðafestulönd (E). Fossvogsblettur LIII (53) (E/521). Brunabótamat 15/4/1956, bnr. 4587.

²⁷⁷ *Borgarskjalasafn*. Skjöl bæjarráðs um erfðafestulönd (E). Fossvogsblettur LIII (53) (E/521). Bréf borgarstjóra til Sigurðar Wíum dagsett 4. nóvember 1964.

²⁷⁸ *Borgarskjalasafn*. Skjöl bæjarráðs um erfðafestulönd (E). Fossvogsblettur LIII (53) (E/521). Afsalsbréf fyrir erfðafestueigninni Fossvogsbletti nr. 53 dagsett 14. október 1966. (E/521).

²⁷⁹ *Borgarskjalasafn*. Skjöl bæjarráðs um erfðafestulönd (E). Fossvogsblettur LIII (53) (E/521). Ódagsett matsbréf á Reykjanesbraut Fossvogsbletti 53, með skammstöfuninni A.G. undir.

²⁸⁰ *Landupplýsingakerfi Reykjavíkur*. Loftmyndir Reykjavík árið 1954 og 1979.

Reykjavík 5-652 Vegur að Fossvogsbletti 55

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-652		Vegur	Heimild	●1936–1984	358339	406071	33	3	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá.*²⁸¹

Reykjavík 5-653 Streymi tímans, umhverfislistaverk

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-653	Streymi tímans	Listaverk	●Náttúruminjar	2012	358359	406152	22	11	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá.*²⁸²

Reykjavík 5-654 Öskjuhlíðarvöllur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-654	Öskjuhlíðarvöllur	Golfvöllur	Heimild	●1937–1970	358648	405993	770	480	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá.*²⁸³

Reykjavík 5-663 Fossvogsblettur 51

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-663	Fossvogs-blettur 51	Bílskúr, skúrar	Heimild	●1936–1968	358738	405877	16	4,2	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá.*²⁸⁴

Reykjavík 5-664 Fossvogsblettur 54

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-664	Fossvogs-blettur 54	Bílskúr, hesthús	Heimild	●1940	358462	405976			Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá.*²⁸⁵

Reykjavík 5-665 Fossvogsblettur 54

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-665	Fossvogsblettur 54	Vegur	Heimild	●1936–1979	358462	406019	47	2,5	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá.*²⁸⁶

²⁸¹ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 56.

²⁸² Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 56.

²⁸³ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 57.

²⁸⁴ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 58.

²⁸⁵ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 58.

²⁸⁶ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 58.

Reykjavík 5-721 Sléttuvegur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-721	Sléttuvegur	Vegur	Vegur	●1930	358730	405449			Ómetið	Að mestu

Staðhættir: Sléttuvegur lá frá gamla Hafnarfjarðarvegi/Reykjanesbraut norðan við Suðurhlíð 35. Vegurinn lá í austur að Klifvegi (sem nú er aflagður vegur) samkvæmt korti frá 1947, austurhluti Sléttuvegar fór síðar undir byggingu Borgarspítalans en vesturhluti er þá gata sem var á milli Reykjanesbrautar og Háaleitisbrautar. Við lagningu Kringlumýrabrautar verður smá stubbur eftir vestan við Kringlumýrabraut. Ekki er ljóst hvort Sléttuvegur náði langt í vestur. Á kortum frá 1940 er kominn slóði í vestur frá Reykjanesbraut í átt að Nauthólsvík, líklega lagður af hernum, ekki er ljóst hvort þessi vegur var líka nefndur Sléttuvegur. Þessi vegarkafli er nú horfinn þar sem Fossvogskirkjugarður er, vestar er hann skráður á númer (5-728) og er í notkun sem gata og göngustígur vestur að Nauthól. Talið er að Sléttuvegur hafi fyrst verið lagður um 1930.²⁸⁷

Lýsing: Malbikaður vegur sem nú er göngustígur um 74 m milli Kringlumýrabrautar og Suðurhlíðar.

Reykjavík 5-723 Leynimýrablettur 4

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-723	Leynimýrablettur 4	Erfðafestuland	Heimild	●1937	358053	405986	350	117	Ómetið	Já

Staðhættir: Í austanverðum suðurhlíðum Öskjuhlíðar, vestan við núverandi göturnar Varmahlíð og Suðurhlíð og Kapellutorg, voru áður fjögur erfðafestulönd, Leynimýrablettir nr. 1–4 við Hafnarfjarðarveg/Reykjanesbraut, sjá afmörkun og staðsetningu á teikningu við skráningu (5-153).

Þann 6. júlí árið 1937 var Birni J. Andræssyni úthlutað erfðafesta á 2,6 ha landspildu, *Leynimýrabletti 4*, norðvestan við Leynimýrablett 1. Erfðafestulandið er teiknað á uppdrátt frá 1937 og á Reykjavíkurtort 1947. Árið 1979 var samþykkt að segja upp erfðafestu á Leynimýrablettum 1, 1a og 4.²⁸⁸

Á suðurhluta svæðisins er nú hluti af duftkirkjugarðinum Sóllandi og gangstígar.

Lýsing: Samkvæmt loft- og ljósmyndum stóðu útihús á nyrsta hluta blettsins fram á tíunda áratuginn en engin ummerki er að sjá eftir þau á svæðinu sem nú er þýft og grasi vaxið.

Afmörkun erfðafestulandsins að norðan er vel greinileg þar sem hún fylgir jaðri á skógræktarbelti sem hefur verið gróðursett í hlíðina og er þó nokkuð af sjálfsáðum trjágróðri þaðan. Ummerki eftir búsetu eru nokkur á svæðinu, skurðir við tún, garðlög við ræktunarreiti og á vesturhorni spildunnar er veglegt steinsteypt horn (5-724).

²⁸⁷ Guðjón Friðriksson, *Alfræði Reykjavíkur*. Vefsíða: Sléttuvegur.

²⁸⁸ *Borgarskjalasafn*. Skjöl bæjarráðs um erfðafestulönd (E). Leigusamningur um erfðafestuland til ræktunar dagsettur 25. júní 1937 og Leynimýrablett 4. (E/527), bréf dagsett 27. mars 1979; *Borgarsögusafn*. Kort Ágústs Böðvarssonar af Reykjavík 1947. Prentað eintak.

Reykjavík 5-724 Hornstólpi

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-724	Leynimýrarblettur 4	Hornstólpi	Steinsteypa	●1937	357899	405946	3	36	Gott	Nei

Staðhættir: Steinsteypt horn á norðvesturlóðamörkum Leynimýrarblettis 4. Norðan við gangstíg að duftgarðinum Sóllandi, fast sunnan við stóran jarðfastan stein.

Lýsing: Steinsteypt girðingarhorn með járnfestingum og rörum. Mosagróið.

Mynd 112. Steinsteypt girðingarhorn (5-724) á norðvesturmörkum á Leynimýrarbletti 4. Horft til norðurs.

Reykjavík 5-733 Hitaveitumannvirki

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-733		Hitaveitumannvirki	Heimild	●1939–1970	361494	405275			Ómetið	Já

Staðhættir: Undir þetta númer eru skráðar allar hitaveituframkvæmdir, vegir, slóðar og önnur mannvirki sem tengjast hitaveitu í Öskjuhlíð.

Árið 1940 var fyrsti hitaveitugeymirinn reistur á kolli Öskjuhlíðar á vegum Hitaveitu Reykjavíkur og síðan sex að til viðbótar næstu ár. Árið 1966 bættust við tveir geymar til viðbótar austur af gömlu geymunum. Þessir geymar voru allir rifnir á árunum 1986–1987 þegar núverandi geymar voru reistir. Útsýnishúsið Perlan sem byggt var ofan á hitaveitugeymana var tekið í notkun árið 1991.²⁸⁹

Hitaveitulögn var lögð í stökk frá Reykjum í Mosfellssveit í safngeyma á Öskjuhlíð á árunum 1939–1943. Lokið á gamla stökknunum var kúpt, sjá mynd 113. Vegur norðan í Öskjuhlíð er

²⁸⁹ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson: *Öskjuhlíð: náttúra og saga*, bls. 50.

líka á þessu númeri en hann er sjáanlegur frá Bústaðavegi 60 m í suður. Lögn frá hitaveitugeymunum að dælustöðinni, Bústaðavegi 18.

Lýsing: Flest þessi mannvirki eru horfin en önnur hafa verið byggð sem leysa þau af.

Mynd 113. Horft í vestur eftir Reykjæðinni (5-733) að eldri geymum Hitaveitunnar á Öskjuhlíð. Gömlu hitaveitustokkarnir voru með kúptu loki.²⁹⁰

Reykjavík 5-738 Minni-Öskjuhlíð, borhola

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-738		Borhola	Borhola	●1960	358437	406154	1	1	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*.²⁹¹

Reykjavík 5-755 Stapar, Hjarðarholt

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-755	Stapar, Hjarðarholt	Íbúðarhús	Heimild	●1944	357870	406671			Ómetið	Já

Staðhættir: Húsið Stapar við Reykjanesbraut var vestan við Hjarðarholt þar sem nú er Skógarhlíð 12. Sigríður Jónsdóttir ljósmóðir (1897–1994) bjó að Stöpum. Hún var frá Stapa í Tungusveit í Skagafirði. Hús Sigríðar hét Stapar en ekki Stapi því hún taldi að staparnir hefðu verið tveir og gamla heitið á bænum hefði verið Stapar.²⁹²

Lýsing: Horfið.

²⁹⁰ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. ADF 1977 171 85. Ljósmyndari óþekktur.

²⁹¹ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 59.

²⁹² *Morgunblaðið*, 24. júlí 1994, bls. 29.

Reykjavík 5-764 Fossvogsgarðar

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-764	Fossvogsgarðar	Garðland, ræktunarreitir	Heimild	●1943–1957	358427	405378			Slæmt	Nei

Staðhættir: Innst í Fossvogi upp af norðanverðum bökkunum þar sem nú er suðurhluti Fossvogskirkjugarðs voru áður skipulagðir ræktunarreitir, *Fossvogsgarðar*. Þeir voru beggja vegna við *Læknisgarðinn* (5-763) sem er afmörkuð landsspilda sem var úthlutað 1930 og gengur inn í Fossvogskirkjugarð að sunnanverðu. Ræktunarreitirnir voru sunnan við veg (5-728) sem lá með Öskjuhlíðinni frá Reykjanesbrautinni til vesturs að Nauthólsvík. Mikill áhugi var á smágörðum til ræktunar í Reykjavík og sá bærinn um að girða af landsvæði, afmarka reiti og lagði vegi og vatn. *Fossvogsgarðar* bættust við garðlönd bæjarbúa 1943 en þá bættust liðlega 30 garðar við að mestu á landi sem var frátekið fyrir framtíðarkirkjugarð og árið 1946 voru þeir 6,48 hektarar. Árið 1946 bættist við garðana þegar *Melagarðarnir* voru teknir úr notkun vegna fyrirhugaðrar íbúðarbyggðar og garðarnir við *Austurhlíð* vegna fyrirhugaðs íþróttasvæðis í Laugardal og árið 1950 voru þeir orðnir 7,9 hektarar. Árið 1957 var garðlöndum í Fossvogi sagt upp vegna stækkunar á kirkjugarðinum.²⁹³

Ummerki eftir garðana, vegur, beð og húsgrunnur, eru á norðanverðum bökkum Fossvogs, 50 m suðaustan við *Læknisgarð* (5-763) og sunnan við áningarstað á Sólarleið. Tóft (5-245) sem er 30 m vestan við beðin gæti verið leifar af kartöflukofa sem hefur tilheyrt ræktunarreitunum.

Lýsing: Vel greinileg ummerki eftir Fossvogsgarða eru hluti af vegi sem liggur norður-suður fyrir austan *Læknisgarðinn*, beð sem liggja með veginum að vestanverðu og húsgrunnur austan við veginn. Önnur möguleg ummerki eru á þýfðu svæði vestan við *Læknisgarðinn*, skurður og jarðvegshrúga.

Mynd 114. Hluti af loftmynd frá 1954.²⁹⁴ Fossvogsgarðar (5-764) og vegir að þeim sunnan við veg (5-728) sem liggur þvert yfir myndina. *Læknisgarður* (5-763) er spildan þar sem skógræktin er.

²⁹³ Eggert Þór Bernhardsson, *Sveitin í sálinni: Búskapur í Reykjavík og myndun borgar*, bls. 127, 131, 132–133 og 140.

²⁹⁴ *Landmælingar Íslands*. Loftmyndasafn. Svæði nr. 27 – Úlfarsá – Bessastaðir. 1954-07-28. L12-0293.

Mynd 115. Ummerki eftir Fossvogsgarða (5-764). Horft til suðurs eftir vegi og beðum vestan við.

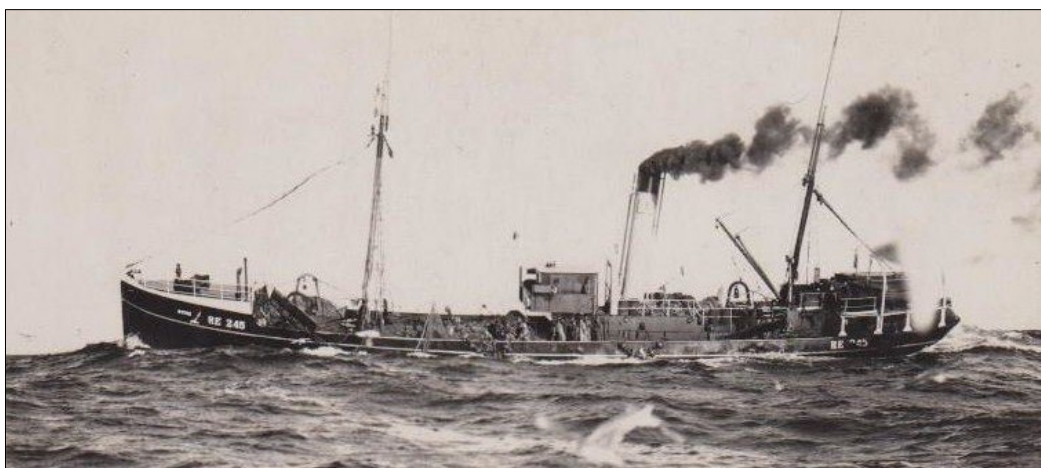
Mynd 116. Horft til norðausturs yfir húsgrunn, ummerki eftir Fossvogsgarða (5-764).

Reykjavík 5-850 Skipsflak

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-850	Óli-Garða	Skipsflak	Flak	● 1953–1954	358329	405150	18	8	Slæmt	Nei

Staðhættir: Í flæðarmáli innarlega í Fossvogi norðanverðum er skipsflak togara sem var 49. togarinn í eigu Íslendinga, Otur ER-245, smíðaður í Lehe í Þýskalandi árið 1921 fyrir Otur h/f í Reykjavík. Lengd 42,92 m, breidd 7,50 m, dýpt 3,56 m, 316 brúttólestir, knúinn 600 hestafla gufuvél. Seldur árið 1938 til Hrafnaflóka h/f í Hafnarfirði og þá nefndur Óli-Garða GK-190.²⁹⁵ „Á stríðsárunum bjargaði áhöfn togarans breskum flugbáti með 7 mönnum sem nauðlent hafði á Írlandshafi og flutti til skoskrar hafnar. Var það í maí mánuði árið 1940. Árið 1944 bjargaði áhöfnin á Óla-Garða ísl. togaranum Þorfinni í hafi og dró hann 400 sjómílna leið til breskrar hafnar. Óli-Garða var rifinn í Fossvogi 1953–1954.“²⁹⁶

Lýsing: Hluti af flaki togarans er í flæðarmálinu og kemur vel upp úr á fjöru.

Mynd 117. Togarinn Otur RE-245 á árunum 1925–1930.²⁹⁷

²⁹⁵ Helgi Laxdal, „Fyrstu togararnir í eigu íslendinga“, *Sjómannablaðið Víkingur*, bls. 18.

²⁹⁶ Guðmundur Sæmundsson, „Skip“, *Æskan*, bls. 60.

²⁹⁷ Ljósmynd: Otur ER 1922–1938. Ljósmyndari Guðbjartur V. Ásgeirsson. Hér tekin af Safnarsíðunni, <https://safnari.is/en-GB/lot/9965/iceland-trawler-otur-re245-gmb>.

Mynd 118. Leifar togarans í fjöruborðinu í norðanverðum Fossvogi.

Rauðará 9-52 Framvöllur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-52	Framvöllur	Fótboltavöllur	Heimild	● 1945–1972	358828	407305	108	65	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 198, *Sjómannaskólareitur*.²⁹⁸

Skildinganes 220-129 Minnismerki

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-129	Nauthólsvík	Minnismerki	Minnismerki	● 1981	357330	405397			Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.²⁹⁹

Skildinganes 220-163 Dráttarbraut í Nauthólsvík

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-163	Nauthólsvík	Dráttarbraut	Bryggja	● 1970	357424	405346	40	11	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.³⁰⁰

Skildinganes 220-186 Læragjá, Volga

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-186	Læragjá, Volga	Baðstaður, affall	Skurður	● 1940	357481	405376	80	6	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.³⁰¹

²⁹⁸ Anna Sofía Kristjánsdóttir o.fl., *Sjómannaskólareitur: Nóatún – Háteigsvegur – Vatnsholt – Skipholt. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 44.

²⁹⁹ Anna Lís Guðmundsdóttir o.fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 71.

³⁰⁰ Anna Lís Guðmundsdóttir o.fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 71.

³⁰¹ Anna Lís Guðmundsdóttir o.fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 54.

Laugarnes 230-191 Nesti Fossvogi

Safnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
230-191	Nesti í Fossvogi	Bensínstöð	Heimild	● 1957–1990	358768	358768			Ómetið	Já

Staðhættir: Þar sem nú er Kringlumýrarbraut 100 við botn Fossvogs, um 100 m norðan við Fossvogslæk, stóð áður bensínstöðin Nesti. Arkitekt að bensínstöðinni var Manfreð Vilhjálmsson. Nesti hóf starfsemi árið 1957 í Fossvogi og opnaði svo aðra bensínstöð við Elliðaárnar og síðar á Ártúnshöfða. „Nesti í Fossvogi var fyrsta bifreiðaveitingastofa á landinu og fyrsti staður, þar sem sala fór fram beint út í bíla.“³⁰²

Lýsing: Horfin. Þar er nú þjónustustöð N1.

Mynd 119. Nesti í Fossvogi.³⁰³

³⁰² Morgunblaðið, 23. ágúst 1974.

³⁰³ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. RVI 642 03. Ljósmyndari Ragnar Vignir, 1. febrúar 1957.

4.4 Herminjar í borgarhluta 3 – Hlíðar

Reykjavík 5-161 Hleðslur við Flugvallarveg

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-161	Flugvallarvegur	Varnarveggur	Hleðsla	•1940	357594	406463	50	2	Gott	Nei

Staðhættir: Grjóthleðslur við Flugvallarveg frá tímum hersetunnar, 6 m norðan við bílaplan við Flugvallarveg 3–3A og um 10 m sunnan við skúrbyggingar á milli húsa nr. 7A og 5, á námuvegg (5-152), klettastallur sem myndaðist við grjótnám vegna hafnargerðar árið 1913, og 8 m austan við er steinsteypt V-laga renna (5-730) með sex flaggstöngum. Ofan við hleðslurnar var stór geil og þar voru grjótmulningsvélar setuliðsins á brúninni. Á stríðsárunum muldu þær grjót sem sprengt var úr hlíðinni og flutt á járnbrautarvögnum að mulningsvélinni. Úr mulningsvélunum fór mölin aftur í vagna en var þá flutt yfir í fimm malar- og sandasíló sem gerð voru úr stáli og stóðu fyrir framan umræddar hleðslur. Hleypt var síðan úr sílóunum á vörubifreiðar sem óku efni út í flugbrautirnar. Mikið timburverk var í kringum sílóin og var það notað eftir stríð til að reisa skíðaskála flugvallarstarfsmanna í Bláfjöllum.³⁰⁴ Á loftmynd sem var tekin 1942 sjást aðstæður nokkuð vel, geilin þar sem grjótið var sprengt úr, og nú standa hús nr. 3 og 3A við Flugvallarveg og sílóin fimm fyrir framan hleðslurnar.³⁰⁵ Þá eru mulningsvélar og síló teiknað á kort frá 1944.³⁰⁶

Mynd 120. Hluti af loftmynd sem tekin var 7. október 1942. Sýnir geilina og fjórar gryfjur þar sem grjótnámið fór fram. Grjótmulningsvélar hersins á brúninni, rennur á milli hleðsla og sílóin fimm fyrir framan Flugvallarveg.³⁰⁷

³⁰⁴ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*. bls. 38; *Borgarsögusafn*. Skjalasafn, Friðþór Eydal, 11. janúar 2024, tölvupóstur.

³⁰⁵ National Archives Catalog. Loftmynd: Reykjavíkflugvöllur 7. október 1942.

³⁰⁶ *Skjalasafn Reykjavíkurborgar*. „Reykjavík Airfield.“ Kort af Reykjavíkflugvelli. RAF (Royal Air Force), 1944.

³⁰⁷ National Archives Catalog. Loftmynd: Reykjavíkflugvöllur 7. október 1942.

Lýsing: Þrjár grjóthlaðnar vegghleðslur eru hlaðnar framan á brattan námuvegginn og mynda þrjá veggj með stöllum ofan á, á milli þeirra var renna. Að austan er stærsta hleðslan, 15 m á lengd. Vestan við og samsíða eru hinar tvær, önnur upp af hinni, sú efri er 9,3 m á lengd með steyptri plötu ofan á. Sú neðri er 13 m á lengd með ávölu útskoti sem hallar niður til vesturs með mögulegum þrepum. Fyrir neðan hana er láréttur stallur með járnbrautarteinum sem eru sams konar og steyppt var yfir fyrir vestan Flugvallarveg 7 en hluti af þeim er nú á Árbæjarsafni.

Mynd 121. Grjóthleðslur (5-161) við Flugvallarveg. Horft til suðausturs. Rennan í sílóin hefur komið niður á milli þeirra og á stalli fyrir neðan hleðslurnar, fyrir ofan rauða þakið, má sjá járnbrautarteina (5-803) stingast út í loftið.

Reykjavík 5-162 Náma

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-162	Öskjuhlíð	Grjótnáma	Náma	● 1941	357681	406406	100	80	Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Geil myndaðist í hlíðina þar sem mesta grjótnámið fór fram á stríðsárunum.³⁰⁸ Þar er nú húsið Flugvallarvegur 3–3A. Náman er um 10 m ofar í hlíðinni en gamla náman (5-152) sem var notuð við hafnargerðina. Grjótið var flutt á járnbrautarvögnum að mulningsvélunum sem voru á námubrúninni.

Lýsing: Náman hefur verið um 50 m breið og 100 m á lengd en húsið fyllir upp í geilina sem er syðst.

³⁰⁸ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 38.

Mynd 122. Horft til suðausturs eftir malarbornu þaki á Flugvallarvegi 3–3A. Húsið er inni í geilinni sem áður var náma.

Mynd 123. Húsið í námunni (5-162), horft til vesturs.

Reykjavík 5-163 Gryfjur fyrir eldsneytistanka

Safnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-163	Flugvallarvegur	Grjótnáma	Gryfja	• 1941	357608	406318	108	20	Gott	Nei

Mynd 124. Gryfjur (5-163) fyrir eldsneytisgeyma í Öskjuhlíð. Hlaðnir veggir skilja gryfjurnar að, hlaðin þrep eru beggja vegna við vegginn. Horft til norðurs.

Staðhættir: Sunnan við steipt plan við Flugvallarveg 3–3A eru fjórar gryfjur sem voru gerðar fyrir eldsneytisgeyma á tímum hersetunnar. Gryfjurnar áttu að skýla þeim fyrir sprengjuárásum og eru hlaðnir steinveggir á milli þeirra til að koma í veg fyrir að brennandi eldsneyti flæddi frá einum geymi til annars. Tankarnir voru málaðir í felulitum og net breytt

yfir þá en búið er að fjarlægja þá og gryfjurnar standa eftir.³⁰⁹ Gryfjurnar hafa verið notaðar sem leiksvæði.

Lýsing: Fjórar hringlaga 5–6 m djúpar gryfjur og um 20 m í þvermál. Á milli þeirra eru steinhlaðnir veggir og þrep. Í botni þeirra eru steyptrar plötur sem tankarnir hafa staðið á. Aðeins hefur hrúnið úr hliðunum en annars eru þær í góðu ásigkomulagi.

Mynd 125. Gryfjur (5-163) fyrir eldsneytisgeyma. Horft til suðurs.

Reykjavík 5-164 Skotgröf

Safnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-164	Flugvallarvegur	Skotgröf	Hleðsla	•1940	357538	406412	20	2	Gott	Nei

Staðhættir: Í norðvestanverðri Öskjuhlíð, 70 m sunnan við Flugvallarveg og 40 m vestur af bílastæði við hús nr. 3–3A, er vegleg skotgröf.³¹⁰

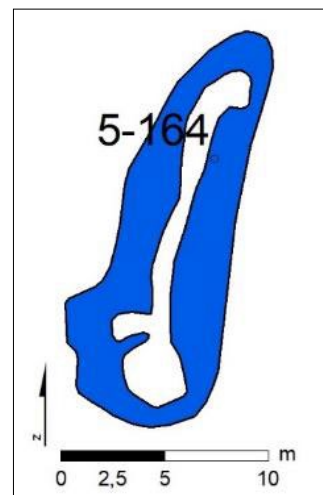
Lýsing: Skotgröfin er um 20 m löng og um 1 m á breidd, hún liggur norður-suður og er örlítið bogadregin. Skotgröfin er niðurgráfin með framklöpp sem myndar austurvegg hennar en uppmokstur er á bakkanum vestan við. Báðir veggir eru grjóthlaðnir að innan með tilhöggnu grjóti og steinlími. Í suðurendanum eru hleðslur hrundar og þar vestan megin er greinilegur ferkantaður grunnur eftir einhvers konar mannvirki. Vel greinileg og nokkuð heilleg. Svæðið er mosa- og grasi vaxið með lúpínu og trjágróðri.

³⁰⁹ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 38.

³¹⁰ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 41.

Mynd 126. Skotgröf (5-164). Horft til suðurs.

Mynd 127. Skotgröf (5-164). Teiknað eftir uppmælingu.

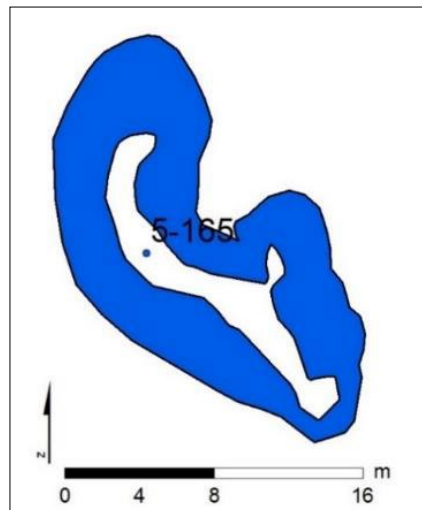
Mynd 128. Skotgröf (5-164). Horft til norðurs.

Reykjavík 5-165 Skotgröf

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-165	Öskjuhlíð	Herminjar	Skotgröf	• 1940	357755	405762	24	2	Sæmilegt	Nei

Mynd 129. Skotgröf (5-165), norðurendi. Horft til norðurs.

Mynd 130. Skotgröf (5-165).
Teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 131. Skotgröf (5-165). Horft eftir henni til suðausturs.

Staðhættir: Skotgröfin er í suðvesturhlíð Öskjuhlíðar, 200 m norðaustur af Háskólanum í Reykjavík og um 270 m norður af hofi Ásátrúarmanna. Er 20 m austan við sléttað plan þar sem áður var ein af sprengjugeymslum (5-189) hersins við veg (5-718). Skotgröfin er vel greinileg á gömlum loftmyndum.³¹¹

Lýsing: Skotgröfin er ílöng og liggur norðvestur-suðaustur. Vel greinileg. Hún er um 1,5 m á dýpt og grjóthlaðin að innan, uppmokstur er á bakkanum í kring. Mikill gróður er á svæðinu, mosi, gras, lúpína og ýmiss konar trjágróður.

Reykjavík 5-166 Sprengiskýli

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-166	Flugvallarvegur	Sprengiskýli	Jarðhýsi	•1941	357679	406435	6	6	Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Þrjú sprengiskýli liggja við göngustíg á námubrúninni að norðanverðu. Neðsta sprengiskýlið er stakt (5-244) en 14 m ofar í brekkunni eru tvö sambyggð skýli (5-166). Helgi M. Sigurðsson skráði neðsta skýlið árið 1991 eftir upplýsingum frá Snæbirni Pálssyni sem hafði unnið á Reykjavíkflugvelli í 50 ár. Þá sett í varðveisluflokk A.

„Jarðhýsi er skammt austan við grjótnámið. Var það öryggisbyrgi fyrir verkamenn og aðra meðan sprengt var í námunum eða ef loftárás yrði gerð. Slík byrgi voru víða á svæðinu og flest hugsuð sem vörn gegn loftárásum. En þjóðverjar létu ekki eina einustu sprengju falla á flugvöllinn. Langflest jarðhýsin eru nú horfin. Jarðhýsin voru lengi eftir stríð notuð af Íslendingum sem kartöflugeymslur. Jarðhýsi þetta er hlaðið upp úr bensínbrúsum, sem nú eru farnir að ryðga verulega. Þakinu er haldið uppi með *járnbrautarteinum* eða einhverjum öðrum járnstöngum. Hætta er á að húsið hrynji saman eftir ekki mörg ár. Æskilegt væri að varðveita það en vegna byggingarefnis er erfitt að sjá hvernig það getur orðið. Helsti möguleikinn er e.t.v. að fylla það með mól.“³¹²

Mynd 132. Sprengiskýli (5-166). Horft til vesturs á leifar járntunnu og steypu í austurenda.

Mynd 133. Horft til austurs upp eftir sprengiskýli (5-166).

Á ljósmynd sem fylgir skráningunni 1991 sést að þakið hangir ennþá uppi en það var fallið 2022.

Lýsing: Sambyggðu jarðhýsin eru vaxin grasi og lúpínu og trjágróður er að skjóta sér upp við þau. Þakið er fallið í tóftina. Dyr hafa verið í norðaustur.

³¹¹ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 41; *Landmælingar Íslands*. Loftmyndasafn: Svæði nr. 27 – Skerjafjörður – Leiruvogur. 1954-07-28. LI2-0304.

³¹² Helgi M. Sigurðsson: *Sögulegar minjar í Öskjuhlíð og Vatnsmýri, úttekt ásamt tillögum um verndun og lagfæringar*, Árbæjarsafn 1991, bls. 16.

Reykjavík 5-167 Stjórnstöð

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-167	Stjórnstöð	Skotbyrgi	Steinsteypa	• 1940	357657	406333	13	7,7	Gott	Nei

Staðhættir: Ofarlega í norðvestanverðri Öskjuhlíð í stórgrýttu holti austur af eldsneytisgryfjum (5-163) eru þrjú steinsteypt byrgi frá tímum hersetunnar. Nyrst er skotbyrgi (5-169), 50 m sunnar er stjórnstöð (5-167 sem hér verður lýst) og um 9 m í suður er annað skotbyrgi (5-167). Stjórnstöðin (5-167) er 30 m suður af Flugvallarveg 3–3A. Byrgið hefur að öllum líkindum verið notað sem stjórnstöð varna fyrir flugvöllinn og Öskjuhlíð. Um 4 m suðaustur af byrginu eru leifar af flaggstöng sem var söguð niður í stríðslok. Á flagg-stöngina voru settar merkjaveifur samkvæmt táknmáli hersins. Þessar veifur voru meðal annars notaðar í þau tvö skipti á stríðsárunum sem þýskar herflugvélar sáust yfir Reykjavík.³¹³

Mynd 134. Horft norðvestur yfir steinsteypt byrgi, stjórnstöð (5-167). Fyrir miðju er niðursteyptur tréstaup, leifar af flaggstöng, og til hægri sést í steipta sivalninga sem liggja að steinsteypu í göngustíg (5-687).

Lýsing: Steinsteypt T-laga byrgi með sléttu þaki. Inngangar eru þrír inn í byrgið, tveir aðalinngangar að austan sem standa uppsteyptir upp úr þakinu gegnt hvor öðrum. Fyrir þeim voru áður stórar járnhurðir og liggur önnur þeirra norðvestan við byrgið en hin er horfin. Gengið er niður í byrgið um tíu steiptar tröppur eða um 4 m, neðst í tröppunum er mikið af stóru grjóti sem hefur verið hent niður tröppurnar á síðari árum. Fyrir innan taka við nokkur rými. Þriðji inngangurinn, líklega neyðarútgangur eða flóttaleið, er steinsteypt niðurgrafið rör sem liggur 23 m til norðvesturs frá byrginu, rörið er um 0,5 m í þvermál og er steipt í kringum op þess. Veggir byrgisins að norðan eru með grjóti sem hefur verið steipt utan á. Í þakplötuna eru steiptir í fimm sivalningar um 10 cm í þvermál, líklega loftgöt eða göt fyrir kapla. Kringum einn þeirra er keilulaga uppsteypa um 30 cm á hæð og af ummerkjum að

³¹³ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 41–42; Skjalsafn Borgarsögusafns. Friðþór Eydal tölvupóstur 18. apríl 2023.

dæma virðist svo hafa verið í kringum aðra tvo. Byrgið er heillegt og steypan lítið farin að láta á sjá. Veggjakrot er bæði að utan og innan á byrginu.

Um 4 m suðaustan og ofan við byrgið eru leifar af völdugri niðursteyptri flaggstöng sem nú hefur verið söguð niður. Eftir stendur 40 cm hár og 30 cm breiður tréstaupur upp úr steypunni. Svo virðist sem reynt hafi verið að kveikja í staurnum því hann er svartur að utan. Frá byrginu liggur síðan 27 m í suðaustur tvöföld röð af ílöngum steiptum sívalningum í átt að mannvirki (5-687) sem er steiptur flötur í núverandi göngustíg þar ofar í brekkunni. Bilið á milli sívalninganna er 40 cm og á milli þeirra hefur legið lögn eða kaplar á milli þessara tveggja mannvirkja.

Byrgið er byggt utan í kletta og eru austur- og suðurhliðar niðurgrafnar. Gróður á svæðinu er allur traðkaður og er það notað sem leiksvæði af börnum. Viss manndómsvígsla var að fara niður í byrgið í svartamyrkri og skríða út um neyðarútganginn.³¹⁴ Gera þarf ráðstafanir til að verja steypuna skemmdum og koma hurðinni fyrir annan innganginn.

Mynd 135. Steinsteipt byrgi, stjórnstöð, (5-167). Horft til suðausturs. Fyrir framan það liggur járnhurð sem var fyrir öðrum hvorum innganginum.

³¹⁴ Leikur ungmenna í kringum 1970, (ALG).

Mynd 136. Steyptir sívalningar sem liggja í tvöfaldri röð frá byrginu í suðaustur að steyptum fleti (5-687) í göngustíg fyrir ofan upplýsingaskiltið.

Mynd 137. Fimm göt eða sívöl för á flötu þakinu. Fyrir miðju er keilulaga uppsteypa í kringum eitt.

Mynd 138. Þriðji inngangurinn í byrgið (5-167) er niðurgrafið steyptrör sem liggur frá suðurhlið byrgisins 23 m til norðvesturs. Horft til suðausturs upp að byrginu sem er við furutré ofarlega fyrir miðri mynd.

Reykjavík 5-168 Skotbyrgi

Safnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-168	Öskjuhlíð	Skotbyrgi	Steinsteypt	•1940	357657	406316	4,5	2,5	Gott	Nei

Staðhættir: Ofarlega í norðvestanverðri Öskjuhlíð í stórgrýttu holti er steinsteypt skotbyrgi frá tímum hersetunnar. Byrgið er 9 m sunnan við annað stærra byrgi, stjórnstöð (5-167). Um 14 m vestur af núverandi göngustíg sem liggur yfir steinsteypu (5-687) og neðan við upplýsingaskilti.³¹⁵

Lýsing: Steinsteypt skotbyrgi. Steyptur kassi með mjórri skotrauf á þremur hliðum (2,5 x 2,5 m), gengið niður í það að ofan og austan. Inngangur er ílangur steypur (um 1,7 x 1,1 m) með steypum þrepum sem liggja niður í byrgið. Við innganginn á norðaustanverðri hliðinni er steypur plata, nánast lóðrétt, gæti hafa verið til að leggja hurð að. Byrgið er heillegt í góðu ástandi.

Mynd 139. Steinsteypt skotbyrgi (5-168), horft til norðausturs. Efst til vinstri er upplýsingaskilti við göngustíg.

³¹⁵ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 42–43.

Reykjavík 5-169 Skotbyrgi

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-169	Öskjuhlíð	Skotbyrgi	Steinsteypa	•1940	357697	406364	5	3	Gott	Nei

Staðhættir: Ofarlega í norðvestanverðri Öskjuhlíð í stórgrýttu holti er steinsteypt skotbyrgi frá tímum hersetunnar. Um 14 m suðaustur af Flugvallarvegi 3–3A og 40 m norðaustur af byrgi (5-167).³¹⁶

Lýsing: Heillegt steinsteypt skotbyrgi. Steyptur kassi (3 x 2,5 m) með mjórri skotrauf á þremur hliðum. Gengið niður í byrgið að suðaustan og ofan við. Inngangur er ílangur steyptur (um 1,7 x 1,1 m), steypt þrep liggja niður í byrgið. Við innganginn á norðaustanverðri hliðinni er steypt plata, nánast lóðrétt, gæti hafa verið til að leggja hurð að. Byrgið er í góðu ástandi.

Mynd 140. Skotbyrgi (5-169), opið ofan í byrgið, horft til norðurs.

Mynd 141. Skotbyrgi (5-169), skotraufar eru á þremur hliðum, horft til suðsuðausturs að Perlunni.

³¹⁶ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 42–43.

Reykjavík 5-170 Vatnsgeymir

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-170	Öskjuhlíð	Vatnsgeymir	Steypa	●1944	357587	406245	20	10	Gott	Nei

Staðhættir: Í vestanverðri Öskjuhlíð er stór vatnsgeymir frá tímum hersetunnar.

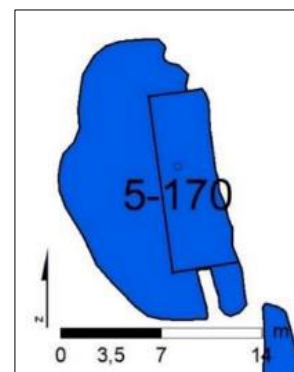
„Vatnstankar voru hluti af öryggisráðstöfunum setuliðsins. Þeim var ætlað að geyma nægilegt vatn til að slökkva útbreidda elda af völdum loftárásar. Stærð tankanna hvers um sig var yfirleitt 2.750m³. Við flugvöllinn sjálfan voru steiptir neðanjarðargeymar. Í Öskjuhlíð og við rætur hennar var rutt jarðvegi að tönkunum og tyrft yfir svo þeir líta út eins og litlir grasi grónir hólar. Eftir stríðið var mörgum breytt í kartöflugeymslur.“³¹⁷

Tveir aðrir tankar eru á svæðinu, annar við Nauthólsveg (220-118) og hinn (5-179) er austan við hof Ásatrúarmanna við Fossvog, Menntasveg 15. Sunnan við eru klettur með áletrunum (5-191) og vestan undir þeim eru tvær skotgrafir (5-707, 5-706). Neðan og vestan við eru leifar af dælustöð (5-173).

Lýsing: Tankurinn er ílangur steinsteiptur og liggur norður-suður. Er fast upp við kletta og hulin jarðvegi, lítur út eins og grasi vaxinn hóll sem er 20 x 10 m en tankurinn sjálfur er um 12 x 4 m. Dyr eru á suðurgafli og fyrir þeim hefur verið járnhurð til skamms tíma sem liggur nú sunnan við. Ofan á tankinum til beggja enda eru ferköntuð op.

Mynd 142. Vatnstankur (5-170), horft til suðausturs.

Mynd 143. Vatnsgeymir (5-170), teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 144. Vatnsgeymir (5-170), horft eftir honum til suðurs, næst er annað opið en hitt er fjær.

Mynd 145. Vatnsgeymir (5-170). Horft til norðurs að dyrum á suðurgafli.

³¹⁷ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 43.

Reykjavík 5-171 Vatnsgeymir

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-171	Nauthólsvíkurvegur	Vatnsgeymir	Heimild	●1944	357381	406407	13	8	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.³¹⁸

Reykjavík 5-172 Varnarveggur við eldsneytisgeyma

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-172	Öskjuhlíð	Varnarveggur	Hleðsla	●1941	357564	406178	130	1	Ómetið	Nei

Staðhættir: Stór steinhlaðinn varnarveggur er í vestanverðri Öskjuhlíð. Ofan og austan við hann voru þrír af sjö eldsneytistöðum (5-390) hersins sem voru í hlíðinni. Varnarveggurinn átti að koma í veg fyrir að logandi eldsneyti flæddi niður að flugvellið ef til árása kæmi.³¹⁹ Í framhaldi af norðurenda er vegur (5-705) sem pípa lá eftir til norðurs að dælustöðinni (5-173) sem er 35 m norðan við. Vestan við norðurenda er stór skotgröf (5-704) og neðan og vestan við er önnur (5-739). Þetta mannvirki er eitt af þeim stærri sem eftir standa eftir í Öskjuhlíð frá þessum tíma.

Lýsing: Veggurinn er hlaðinn úr tilhöggnu grágrýti og liggur norðvestur-suðaustur. Veggurinn er um 1 m að hæð að ofan en allt að 3 m að neðan, breidd 0,5–1 m. Er í góðu ásigkomulagi, stendur vel og er mosavaxinn. Uppi á veggnum var 2 m há varnargirðing sem er horfin auk tankanna sjálfra (5-390) sem voru þar fyrir ofan.

Mynd 146. Norðurendi á varnarvegg (5-172) og hluti af pípum sem hafa legið eftir veginum (5-705) að dælustöð (5-173) norðan við, sjást á ljósmynd við skráningu (5-174). Horft til suðurs.

³¹⁸ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 78.

³¹⁹ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 44.

Mynd 147. Steyptur grunnur og hlaðinn stöpull þar sem nyrsti tankurinn (5-390) stóð áður. Horft til vesturs.

Mynd 148. Horft yfir svæðið þar sem miðjutankurinn (5-390) stóð áður. Horft til norðvesturs.

Reykjavík 5-173 Dælustöð

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-173	Dælustöð	Dæluhús	Grunnur	●1944	357550	406246	16,7	9,7	Gott	Nei

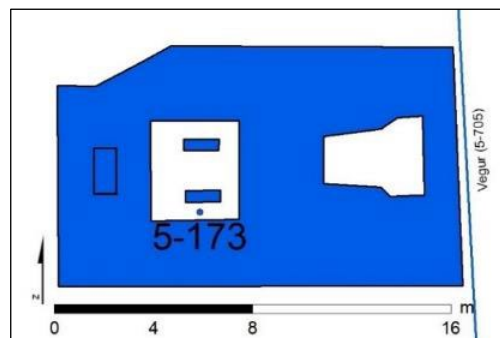
Staðhættir: Í vestanverðri Öskjuhlíð, um 84 m austur af húsi nr. 85 við Nauthólsveg, eru leifar af dælustöð sem sá um að dæla eldsneyti frá stóru olúgeymunum út á flugvöllinn. Á

loftmynd má sjá að pípur lágu frá tönkunum að henni bæði að sunnan (5-390) og norðan (5-163). Pípa lá síðan frá dælustöðinni um 90 m til vesturs en beygði þá til suðurs og lá þá með hlíðinni að hernaðarmannvirkjum sem voru þar sem nú er Háskólinn í Reykjavík.³²⁰ Fyrir ofan, austan, liggur vegur (5-705) frá varnarvegg (5-172) við syðri tankana (5-390) til norðurs að nyrðri tönkunum (5-163). 5 m vestan við er tvöföld skotgröf (5-741).

Lýsing: Steyptur grunnur með hlöðnum kanti úr tilhöggnu grjóti í tveimur stöllum. Á honum eru tveir steiptir fletir. Annar, sá austari, er með hlöðnum kanti að austanverðu en hinn, sá vestari, er með tveimur ílöngum stöplum um 0,5 m á hæð, 1,5 m á lengd og 0,5 m á breidd með sex steypujárnum sem standa upp úr og járnprófil. Vestan við er svipaður stöpull en lægri og ekki með járn. Vel greinilegar minjar og nokkuð heillegar. Mosavaxið og trjágróður hefur stungið sér niður á nokkrum stöðum.

Mynd 149. Dælustöð (5-173), horft af veginum (5-705) austan við til suðvesturs.

Mynd 150. Dælustöð (5-173), teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 151. Dælustöð (5-173), horft til austurs að vegi (5-705) sem er austan við.

³²⁰ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 43–44; *Landmælingar Íslands*. Loftmyndasafn. Svæði nr. 27 – Skerjafjörður – Leiruvogur. 1954-07-28. LI2-0304.

Reykjavík 5-174 Vararafstöð

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-174	Vararafstöð	Rafstöð	Grunnur	●1940	357512	406202	36	8,5	Gott	Nei

Staðhættir: Í vestanverðri Öskjuhlíð um 85 m austan við Nauthólsveg 85 er stór grunnur vararafstöðvar við steipt plan. „Þetta var vararafstöð flugvallarins en annars fékk setuliðið rafmagn frá hinni almennu veitu. Rafstöðin var braggabygging af stærri gerðinni sem stóð á steiptum ramma. Í henni voru þrjár eða fjórar túrbínur sem gengu fyrir hráolíu.“³²¹

Lýsing: Grunnurinn er ílangur og liggur nánast norður-suður. Gólfplata er steinsteipt og í hana eru steiptir misstórir ferhyrndir járnrammar og vestast, næst brekkunni, eru tvær steiptar undirstöður og upp úr þeim standa járnboltar með skrúfgangi. Platan er heilleg og steypa nokkuð heilleg á grunninum en víða skemmdir í þússningu.

Mynd 152. Fremst á myndinni er olúpípa sem lá frá tönkunum þremur (5-390) eftir vegi (5-705) að dæluhúsinu (5-173). Fyrir neðan hana á miðri mynd er stór, upphlaðin, hringlaga skotgröf (5-704) sem stendur enn. Fjær er ílöng bygging sem hýsti vararafstöð hersins (5-174). Önnur hvít olúpípa liggur þvert yfir myndina, lá frá dæluhúsinu (5-173) til suðurs að byggingum sem stóðu í austanverðri Öskjuhlíðinni þar sem nú er Háskólinn í Reykjavík. Braggarnir fyrir neðan pípuna tilheyrðu athafnasvæði Esso þegar myndin er tekin, þar er nú Nauthólsvegur 85. Í fjarska er flugskýli, olíutankar og bryggja í Skerjafirði. Ljósmyndin gæti verið tekin um 1955.³²²

³²¹ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 44.

³²² *Borgarsögusafn*. Skjalasafn um fornleifar, ljósmyndin er fengin úr hefti sem merkt er: Airfield Survey Reykjavík Airfield Iceland 64°08'N-21°57'W, mynd nr. 13, bls. 17.

Mynd 153. Grunnur vararafstöðvar (5-174), horft til suðsuðausturs.

Mynd 154. Grunnur vararafstöðvar (5-174), horft til norðnorðvesturs.

Reykjavík 5-175 Birgðaskemmur við Flugvallarveg

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-175	Flugvallarvegur	Birgðaskemmur	Braggi	●1941	357742	406532	28,1	10,6	Gott	Nei

Staðhættir: Við Flugvallarveg 1, norðan við Öskjuhlíð, eru fjórir braggar sem voru birgðaskemmur breska setuliðsins en ýmsir aðilar tengdir flugrekstri hafa haft afnot af skemmunum síðan.³²³

Lýsing: Fjórir grænmálaðir braggar í góðu ásigkomulagi.

Mynd 155. Fjórir braggar (5-175) á Flugvallarvegi 1. Horft til norðurs.

Mynd 156. Fjórir braggar (5-175) á Flugvallarvegi 1. Horft til vesturs.

³²³ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 44.

Reykjavík 5-176 Braggi Flugvallarvegi 7A

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-176	Flugvallarvegur	Trésmíðaverkstæði	Braggi	•1942	357541	406474	20,71	7,42	Gott	Nei

Staðhættir: Á Flugvallarvegi 7A stendur braggi frá tímum hersetunnar sem snýr gaflinum að veginum. Þar var fyrrum trésmíðaverkstæði og líkkistusmiðja Breta.³²⁴

Lýsing: Heillegur braggi sem liggur nánast norður-suður og er enn í notkun. Stór hurð á gaflni og önnur á vesturhlið. Með rauðu þaki og hvítum gaflni.

Mynd 157. Braggi (5-176) á Flugvallarvegi 7A. Horft til suðausturs.

Mynd 158. Braggi (5-176) á Flugvallarvegi 7A. Horft til suðurs.

³²⁴ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 44.

Reykjavík 5-177 Klæðageymslur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-177	Nauthólsvegur	Klæðageymsla	Heimild	●1944	357369	406350	29	25	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.³²⁵

Reykjavík 5-178 Skotfærageymsla

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-178	Nauthólsvegur	Skotfærageymsla, vélaverkstæði	Heimild	●1944	357375	406331	9	6	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.³²⁶

Reykjavík 5-179 Vatnstankur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-179	Öskjuhlíð	Vatnstankur	Vatnsgeymir	●1941	357745	405468	13	8	Gott	Nei

Mynd 159. Vatnstankur (5-179) austan við Ásatrúarhof, horft til suðurs.

Staðhættir: Í sunnanverðri Öskjuhlíð ofan við Fossvogsbakka, 10 m austan við Ásatrúarhof, er stór vatnsgeymir frá tímum hersetunnar.

„Vatnstankar voru hluti af öryggisráðstöfunum setuliðsins. Þeim var ætlað að geyma nægilegt vatn til að slökkva útbreidda elda af völdum loftárásar. Stærð tankanna hvers um sig var yfirleitt 2750 m³. Við flugvöllinn sjálfan voru steiptir neðanjarðargeymar. Í Öskjuhlíð og við rætur hennar var rutt jarðvegi að tönkunum og tyrft yfir svo þeir líta út eins og litlir grasi grónir hólar. Eftir stríðið var mörgum breytt í kartöflugeymslur.“³²⁷

Tveir aðrir tankar eru á svæðinu, annar við Nauthólsveg (220-118) og hinn í vestanverðri Öskjuhlíð (5-170). Sunnan við var Camp Maple Leaf (5-182).

³²⁵ Anna Lísu Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 71.

³²⁶ Anna Lísu Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 70.

³²⁷ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 43.

Lýsing: Tankurinn er ílangur steinsteyptur og liggur norðvestur-suðaustur. Hulinn jarðvegi og lítur út eins og grasi vaxinn hóll sem er um 20 x 10 m en tankurinn sjálfur er sennilega um 12 x 4 m. Ofan á tankinum til beggja enda eru uppsteypt op. Því nyrðra er lokað með járnplötu og vestan við er hlaðinn ferningur en byggt hefur verið yfir það syðra. Virðist í góðu ásigkomulagi, grasi vaxið með mikilli sinu.

Mynd 160. Vatnstankur (5-179), horft til austurs.

Reykjavík 5-180 Skotæfingasvæði

Safn nr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-180	Öskjuhlíð	Skotæfingasvæði	Stígur	•1941	357590	405857	60	1	Gott	Nei

Staðhættir: Við rætur Öskjuhlíðar að vestan, austan við gangstíginn Bæjarleið og 145 m norður af Háskólanum í Reykjavík, var skotæfingasvæði á tímum hersetunnar. Sunnan við er grunnur dúfnahúss (5-181).

Stígur fyrir skotæfingar var lagður á vegum hersins, með stórum steyptum hellum. Við enda hans er gólf einskonar turns, 2x2 m, þar sem skotið var upp leirdúfum eða skífum. Stígurinn er nokkurra tuga metra langur, í hálfhring. Menn gengu eftir honum þegar þeir skutu á leirskífurnar. Samskonar stígur var einnig í nágrenni við sjóskýli Flugfélags Íslands við Skerjafjörð.³²⁸

Lýsing: Stígurinn er um 80 m á lengd og liggur frá gangstígnum Bæjarleið, 3 m norðan við dúfnahúsið (5-181), fyrst til norðausturs í 26 m en beygir þá til norðausturs 3 m og liggur þaðan í sveig í 51 m og endar á steyptum fleti 1,4 x 1 m. Stígurinn er lagður með steyptum hellum. Vel greinilegur, mosavaxinn og við hann er þéttur trjágróður.

³²⁸ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 45.

Mynd 161. Stígur fyrir skotæfingar (5-180), horft til suðurs að Háskólanum í Reykjavík.

Mynd 162. Stígur (5-180), eftir uppmælingu.

Reykjavík 5-181 Dúfnahús

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-181	Dúfnahús	Herminjar	Grunnur	•1941	357594	405800	29	3,5	Sæmilegt	Nei

Mynd 163. Grunnur dúfnahússins (5-181), horft til norðurs.

Staðhættir: Við rætur Öskjuhlíðar að vestan, austan við gangstíginn Bæjarleið og 120 m norður af Háskólanum í Reykjavík, er húsgrunnur þar sem var dúfnahús á tímum hersetunnar. Um 3 m norðan við er stígur fyrir skotæfingar (5-180).

„Dúfur gegndu mikilvægu hlutverki í flughernaði, ekki síst fyrstu ár stríðsins. Flugmenn tóku með sér dúfnakassa í leiðangra. Ef vélar þeirra löskuðust og nauðlentu, slepptu þeir dúfunum með upplýsingum um hvar þeir væri niðurkomnir.“³²⁹ Bretar nefndu húsið „Pigeon Loft“.³³⁰

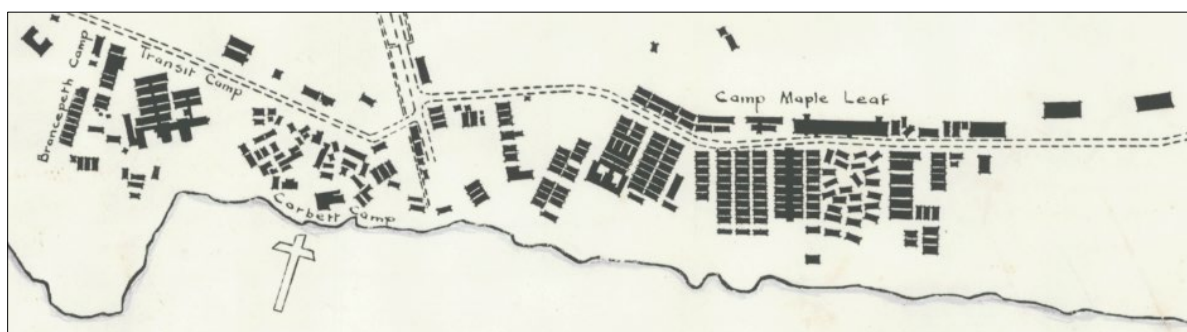
Lýsing: Grunnurinn er steinsteypur ílangur og liggur norðvestur-suðaustur. Mjög gróinn en vel greinilegur. Á norðurendanum er hrúga af trjáafskurði.

Reykjavík 5-182 Camp Maple Leaf

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-182	Camp Maple Leaf	Herskálahverfi	Braggagrunnur, húsgrunnur	•1940	357708	405409			Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Á norðanverðum Fossvogsbökkum frá Nauthólsvík og austur að núverandi Kringlumýrarbraut var á tímum hersetunnar bækistöð flugliðs Bandaríkjaflota, U. S. Navy, *Fleet Air Base Iceland* (FABI) (220-215). Herskálahverfið skiptist síðar í tvennt og fékk endinguna *west camp* og *east camp*. Í janúar 1944 tók kanadísk sjóhernaðarflugsvæi nr. 162 við vesturhlutanum og nefndi kampinn þá *Camp Maple Leaf*.³³¹ Kampurinn hafði líka viðurnefnið *Camp Kwitchebelliakin*. Austurhlutinn, við enda núverandi Suðurhlíðar, *Fleet Air Base Iceland East*, gekk síðast undir nafninu *Camp Cook*, áður *Marine Camp*. Kampurinn var teiknaður á kort og sést á loftmyndum.³³² Svæðið er allt raskað en þar sem greinileg ummerki fundust voru þau mæld upp.

Lýsing: Greinileg ummerki eftir herskálahverfið eru allnokkur en mikið er horfið. Fyrir neðan Ásatrúarhofið, ofan við gangstíginn Sólarleið, eru greinileg ummerki eftir braggagrunna sem og um 90 m suðvestur af hofinu og neðan við gangstíginn, austan við Lyngberg. Þar eru ummerki eftir braggagrunna sem lágu þar í röð beggja vegna við veg sem lá á milli þeirra og einn grunnur vestan við þá. Austar, nær kirkjugarðinum, neðan við núverandi áningarstað við gangstíg er greinilegur grunnur húss sem sést á loftmynd frá 6. mars 1946.³³³ Í hann hefur verið plantað trjágróðri. Svæðið er þýft og grasi vaxið með mikilli sinu og trjágróðri.

Mynd 164. Camp Maple Leaf, áður Fleet Air Base Iceland west á hluta af korti hersins frá 1944.³³⁴

³²⁹ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 45.

³³⁰ Borgarsögusafn. Skjalasafn um fornleifar. Friðþór Eydal, 10. október 2019.

³³¹ Þór Whitehead, *Ísland í hers höndum*, bls. 226.

³³² Skjalaver Reykjavíkurborgar. Teikningasafn. 1116003.tif. Reykjavík Airfield. Drawing Number: Rey: 236:44.

³³³ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. ÁBS LS 33-46. Ljósmyndari Sigurhans Vignir.

³³⁴ Skjalaver Reykjavíkurborgar. Teikningasafn. 1116003.tif. Reykjavík Airfield. Drawing Number: Rey: 236:44.

Mynd 165. Sama svæðið á loftmynd 6. mars 1946.³³⁵ Horft til suðurs.

Mynd 166. Braggagrunnur (5-182) á röskuðu svæði austan við Lyngberg. Horft til suðausturs.

Mynd 167. Braggagrunnar (5-182) í röð neðan við Sólarleið og vegur á milli. Horft til suðvesturs að veginum.

Mynd 168. Hluti af ummerkjum eftir braggagrunna (5-182) fyrir neðan Ásatrúarhof. Horft til norðvesturs.

Mynd 169. Húsgrunnur (5-182) fyrir neðan áningarstað við malbikaðan gangstíg. Horft til austurs.

³³⁵ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. ÁBS LS 33-46. Ljósmyndari Sigurhans Vignir.

Reykjavík 5-184 Vatnstankur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-184	Flugvallarvegur	Vatnsgeymir	Heimild	●1944	357626	406533	20	10	Ómetið	Já

Staðhættir: Vatnstankur, samkvæmt korti frá 1944.³³⁶ Norðan við Flugvallarveg, á móts við Flugvallarveg 5, þar sem nú er stúka á velli Vals.

Lýsing: Horfinn.

Reykjavík 5-186 Herbúðir

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-186	Nauthólsvegur 85	Herbúðir	Heimild	●1944	357399	406245	117	109	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.³³⁷

Reykjavík 5-187 Camp Anacostia

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-187	Camp Anacostia	Herbúðir	Heimild	●1944	357949	406559	107	105	Ómetið	Já

Staðhættir: Herskálaverfið *Camp Anacostia* var þar sem nú er slökkvistöð, Skógarhlíð 14. Þar voru 35 braggar og byggingar þegar kort var gert 1944.³³⁸ Reykjavíkurbær keypti braggahverfið til íbúðar árið 1945.³³⁹

Lýsing: Horfið.

Reykjavík 5-188 Camp Daniel Boone, Flugvallarkampur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-187	Camp Daniel Boone	Herbúðir	Heimild	●1940-1965	357497	406748	100	55	Ómetið	Já

Staðhættir: *Camp Daniel Boone* var þar sem nú er Arnarhlíð, hús nr. 2 og 16. Sjúkrahús flugvallarins og bannsvæðið minnti á stríðsögnina, girðing var umhverfis flugvöllinn með vopnuðum vörðum. Eitt af mörgum hliðum vallarins var staðsett á Flugvallarvegi, rétt austan við enda NA-SV-flugbrautarinnar. Gættu lögreglumenn breska flughersins hliðsins og höfðu skjól í bragga austan vegarins en þeir bjuggu í *Camp Daniel Boone*, norðan við veginn.³⁴⁰ Þegar Íslendingar fluttu þar inn árið 1946 var hann nefndur *Flugvallarkampur*, síðustu íbúarnir fóru þaðan um miðjan sjöunda áratuginn.³⁴¹

Lýsing: Horfið.

Reykjavík 5-189 Sprengjugeymslur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X	Hnit Y	Lengd	Breidd	Ástand	Horfin
---------	----------	----------	--------	-------	--------	--------	-------	--------	--------	--------

³³⁶ Skjalasafn Reykjavíkurborgar. Teikningasafn: Reykjavík Airfield. Drawing Number: REY:236:44.

³³⁷ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 70.

³³⁸ Skjalasafn Reykjavíkurborgar. Teikningasafn: Reykjavík Airfield. Drawing Number: REY:236:44.

³³⁹ Eggert Þór Bernhardsson, *Undir bárujárnsboga, braggalíf í Reykjavík 1940–1970*, bls. 64.

³⁴⁰ Arnþór Gunnarsson, *Saga flugvalla og flugleiðsögu á Íslandi*, bls. 71.

³⁴¹ Eggert Þór Bernhardsson, *Undir bárujárnsboga, braggalíf í Reykjavík 1940–1970*, bls. 136.

					ISN93	ISN93	m	m		
5-189	Bomb Stores	Sprengjugeymsla	Grunnur	●1940	358210	405784	17	15	Ómetið	Nei

Staðhættir: Í suðurhlíðum Öskjuhlíðar þar sem nú er Fossvogskirkjugarður og austan við hann voru 16 sprengjugeymslur eða „Bomb Stores“ á tímum hersetunnar sem merktar eru á kort frá 1944. Sprengjugeymslurnar „hýstu djúpsprengjur og tundurskeyti sem flugvélnar beittu gegn kafbátum og skipum. Mest var geymt undir berum himni, umlukið jarðvegsmönnum, en annað í bröggum á svæðinu.“³⁴² Friðþór Eydal segir að braggarnir hafi verið notaðir „til geymslu á viðkvæmari sprengjuhlutum eins og hvellhettum ásamt samsetningu og sprengjuviðhaldi.“³⁴³

Lýsing: Sprengjugeymslurnar voru ferhyrndar jarðvegsmanir, um 17 x 15 m hver, sem voru við vegi (5-718) í hlíðinni sem eru enn í notkun.

Jarðvegsmanirnar eru horfnar en þar sem þær voru eru sléttuð malarsvæði sem flest eru grasi gróin.

Reykjavík 5-191 Áletranir á klettum við Beneventum

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-191	Öskjuhlíð	Áletrun	Áletrun	●1940	357598	406231			Gott	Nei

Staðhættir: Í vestanverðri Öskjuhlíð 10 m austan við malarstíg sem liggur norður-suður og um 130 m austur og upp af gangstígnum Bæjarleið við rætur hlíðarinnar eru áletranir á klettum. Þar var áður samkomustaðurinn Beneventum (5-157). Við klettana eru ummerki eftir hersetuna, vatnstankur (5-170) og skotgröf (5-707). Rannsaka þarf þennan stað betur og finna líklegan aldur.

Lýsing: Áletranirnar eru klappaðar í klettana og þær sem sjást í fljótu bragði eru nöfn og fangamörk erlendra hermanna auk eldri áletrana.

Mynd 170. Klettur með áletrunum (5-191), þar var áður samkomustaðurinn Beneventum (5-157).

Mynd 171. Hluti af áletrunum á klettum (5-191) fyrir sunnan vatnstank (5-170).

³⁴² Arnþór Gunnarsson, Saga flugvalla og flugleiðsögu á Íslandi, bls. 68.

³⁴³ Skjalasafn Reykjavíkurborgar. Teikningasafn: Reykjavík Airfield. Drawing Number: REY:236:44; Borgarsögusafn. Skjalasafn. Tölvupóstur 10. október 2019, Friðþór Eydal.

Mynd 172. Áletranir (5-191) á klettum þar sem áður var samkomustaðurinn Beneventum (-157).

Reykjavík 5-194 Camp Hilton

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-194	Camp Hilton	Herbúðir	Heimild	●1940	357711	406988			Ómetið	Já

Staðhættir: Herskálahverfið *Camp Hilton* var skammt frá erfðafestubýlinu Breiðholti, Vatnsmýrarbletti 12, (5-512) við enda Laufásvegar/Vatnsmýrarvegar, þar sem nú er Skógarhlíð 6.³⁴⁴

Lýsing: Horfið.

Reykjavík 5-195 Camp Farm við Hlíðarenda

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-195	Camp Farm	Herbúðir	Heimild	●1944	357828	406740			Ómetið	Já

Staðhættir: Herskálahverfið *Camp Farm* var við Reykjanesveg hjá býlinu Hlíðarenda (5-398) við enda Laufásvegar³⁴⁵ þar sem nú er íþróttasvæðið Hlíðarenda, vestan við núverandi Bústaðaveg.

Lýsing: Horfið.

³⁴⁴ Eggert Þór Bernhardsson, *Undir bárujárnsboga, braggalíf í Reykjavík 1940–1970*, bls. 24–25.

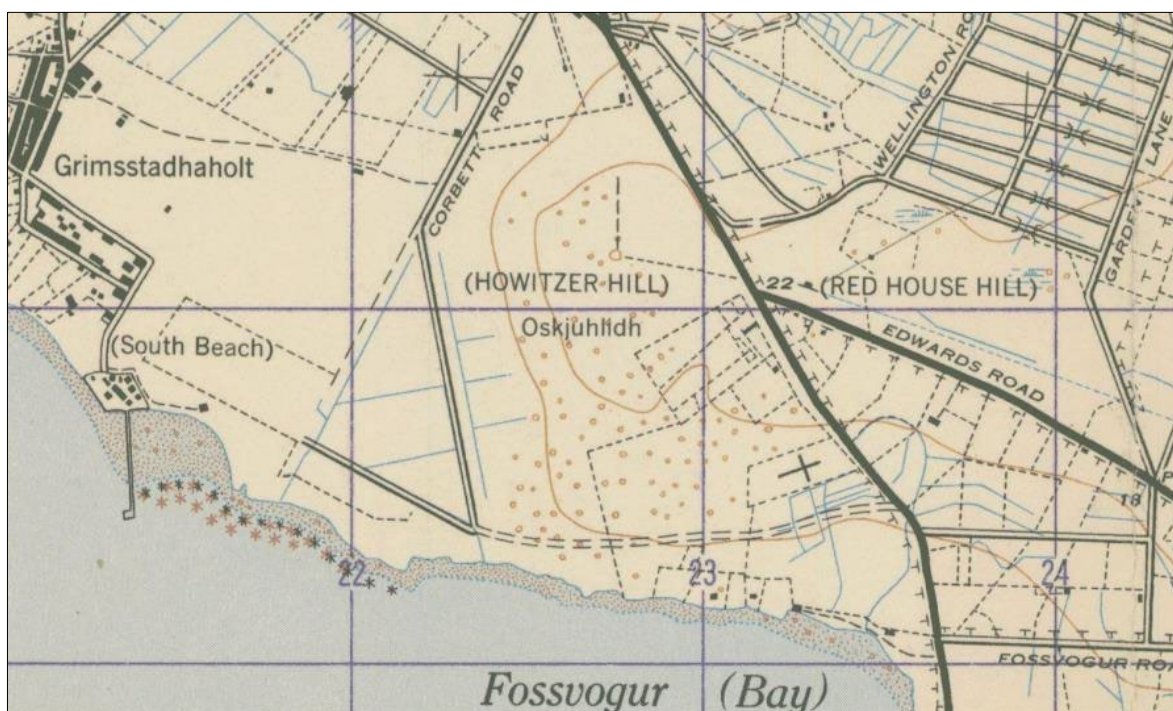
³⁴⁵ Eggert Þór Bernhardsson, *Undir bárujárnsboga, braggalíf í Reykjavík 1940–1970*, bls. 24–25.

Reykjavík 5-196 Howitzer Hill

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-196	Howitzer Hill	Örnefni	Örnefni	•1940	357705	406341			Ómetið	Nei

Staðhættir: Vestan við hitaveitugeymana í Öskjuhlíð var Howitzer Hill, eða Fallbyssuhæð, sem er örnefni á korti frá hernum en Howitzer er ákveðin tegund af fallbyssum.³⁴⁶ Ekki er alveg ljóst hvar fallbyssunnar voru, en á svæðinu eru tvö skotbyrgi (5-168 og 5-169) og byrgi sem talið er að hafi verið stjórnstöð (5-167).

Lýsing: Ekki er ljóst hvar fallbyssunnar stóðu í Öskjuhlíðinni en svæðið er nú mikið til skógi vaxið.

Mynd 173. Hluti af korti hersins af Reykjavík frá árinu 1943. Öskjuhlíð merkt sem HOWITZER HILL og Litla-Öskjuhlíð sem RED HOUSE HILL en Golfskálinn var þá rauður.³⁴⁷

³⁴⁶ Skjalasafn Reykjavíkurborgar. Teikningasafn. Reykjavík. A. M. S. C861. First Edition 1943.

³⁴⁷ Skjalasafn Reykjavíkurborgar. Teikningasafn. Reykjavík. A. M. S. C861. First Edition 1943; Guðlaugur Rúnar Guðmundsson, *Erlend nöfn á innnesjum*, bls. 201.

Reykjavík 5-197 Rockfort Camp

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-197	Rockfort Camp	Herbúðir	Heimild	●1942	357745	405596	28	20	Ómetið	Já

Staðhættir: Birgðageymslur sem voru austan við veg (5-718) sem lá að sprengjugeymslunum, 140 m austur af Háskólanum í Reykjavík og 120 m norður af Ásatrúarhofi.³⁴⁸ Þarna voru samkvæmt gömlu kortum frá hernum geymd tundurskeyti í tveimur stórum bröggum og tveimur minni.³⁴⁹

Lýsing: Ummerki eftir mannvirki sem þarna stóðu eru steinsteypa, sléttað malarplan og stór L-laga jarðvegsmön. Sunnan og neðan við mönina er skotgröf (5-771).

Mynd 174. Steypuleifar og önnur ummerki eftir mannvirki (5-197). Horft til suðurs að jarðvegsmöninni. Handan við hana er skotgröf (5-771).

Reykjavík 5-198 Camp Melrose, Þóroddsstaðakampur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-198	Camp Melrose	Herbúðir	Heimild	●1942	358133	358133			Ómetið	Já

Staðhættir: *Camp Melrose* var austan við götuna Litluhlíð við Þóroddsstaði, erfðafestubýli við Reykjanesbraut, kampurinn sameinaðist síðar *Camp Liberty*, áður Craven. Fékk nafnið Þóroddsstaðakampur þegar Íslendingar bjuggu þar 1944–1959.³⁵⁰

Lýsing: Horfinn.

³⁴⁸ Þór Whitehead: *Ísland í hers höndum*, bls. 124–125.

³⁴⁹ *Skjalasafn Reykjavíkurborgar*. Teikningasafn. Reykjavík. A. M. S. C861. First Edition 1943.

³⁵⁰ Eggert Þór Bernhardsson, *Undir bárujárnsboga, braggalíf í Reykjavík 1940–1970*, bls. 80–81.

Reykjavík 5-199 Camp Liberty, áður Craven

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-199	Camp Liberty, áður Craven	Herbúðir	Heimild	●1941	358227	406409			Ómetið	Já

Staðhættir: Austan við Þóroddsstaði, þar sem síðar reis byggð við Hörgshlíð.³⁵¹

Lýsing: Horfinn.

Reykjavík 5-200 Grunnur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-200	Öskjuhlíð	Rafstöð	Grunnur	●1940	357486	406210	5	4,5	Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Í vestanverðri Öskjuhlíð ofan við lóðina Nauthólsveg 85 er steypdur grunnur (5-200). Um 17 m vestan við þar sem vararafstöð (5-174) hersins stóð. Mannvirkið hefur tengst vararafstöðinni.

Lýsing: Steypdur ferhyrndur grunnur. Steypan er nokkuð heilleg. Grafist hefur undan honum að vestan. Ber merki um mikinn ágang.

Mynd 175. Grunnur (5-200), horft í vestur.

³⁵¹ Eggert Þór Bernhardsson, *Undir bárujárnsboga, braggalíf í Reykjavík 1940–1970*, bls. 80–81.

Reykjavík 5-216 Skotbyrgi

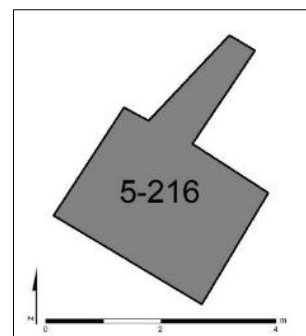
Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-216		Skotbyrgi	Skotbyrgi, steypa	●1940	358337	406105	2,8	2,4	Gott	Nei

Staðhættir: Skotbyrgi er ofarlega í suðvestanverðri Minni-Öskjuhlíð um 48 m norðvestur af öðru skotbyrgi (5-217) og um 100 m vestur af vatnsgeyminum, Bústaðavegi 7A. Mjög gott útsýni er þaðan og þarna hefur verið stundað eftirlit með umferðinni inn í bæinn um Bústaðaveg og Hafnarfjarðarveg.³⁵²

Lýsing: Niðurgrafið, mosavaxið, ferhyrnt skotbyrgi. Veggir eru hlaðnir úr steypum hleðslusteinum, um 1,5 m á hæð. Ofan á er steinsteyppt plata, þak, með fláa að framanverðu. Mjó skotrauf er á framhlið, suðvestan megin, um 20 cm á breidd. Grafið hefur verið fyrir byrginu inn í brekkuna og er gengið niður í það á bakhlið norðaustan megin. Hleðslur eru beggja vegna við inngang. Hrúnið hefur úr vegg hleðslu austan megin. Mikill gróður er á svæðinu; gras, lúpína og trjágróður.

Mynd 176. Skotbyrgi (5-216) í Minni-Öskjuhlíð, horft til norðausturs.

Mynd 177. Teikning eftir uppmælingu á ummáli skotbyrgis (5-216) og niðurgreftri að inngangi.

Mynd 178. Skotbyrgi (5-216), horft til suðurs að Bústaðavegi.

Mynd 179. Skotbyrgi (5-216), horft til norðvesturs.

³⁵² Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 25.

Reykjavík 5-217 Skotbyrgi

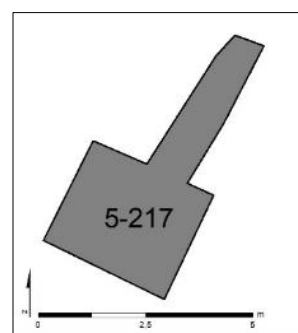
Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-217		Skotbyrgi	Skotbyrgi, steypa	1940	358385	406089	3	2,6	Gott	Nei

Staðhættir: Skotbyrgi er ofarlega í suðvestanverðri Minni-Öskjuhlíð um 48 m suðaustur af skotbyrgi (5-216) og um 51 m vestur af vatnsgeyminum, Bústaðavegi 7A. Vestan við byrgið er niðurgrafið hringlaga svæði (5-620) sem hefur verið byssustæði. Mjög gott útsýni er þaðan og þarna hefur verið stundað eftirlit með umferðinni inn í bæinn um Bústaðaveg og Hafnarfjarðarveg.³⁵³

Lýsing: Mosavaxið ferhyrnt skotbyrgi. Veggir eru hlaðnir úr steiptum hleðslusteinum, um 1,5 m á hæð. Ofan á er steipt plata, þak, með fláa að framanverðu. Mjó skotrauf er á framhlið, um 30 cm á breidd. Hrunið hefur úr veggjum. Grafið hefur verið fyrir byrginu inn í brekkuna og er gengið niður í það á bakhlið norðaustan megin. Lágur hleðslur eru beggja vegna við inngang. Veggjakrot er að innan og utan. Mikill gróður er á svæðinu; gras, lúpína og trjágróður.

Mynd 180. Skotbyrgi (5-217) í Minni-Öskjuhlíð, horft til norðausturs að vatnsgeymi.

Mynd 181. Teikning eftir uppmælingu á ummáli skotbyrgis (5-217) og niðurgreftri að inngangi.

Mynd 182. Skotbyrgi (5-217), horft til suðurs að Bústaðavegi.

Mynd 183. Skotbyrgi (5-217), horft inn í það til suðvesturs.

³⁵³ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 26.

Reykjavík 5-244 Sprengiskýli

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-244	Flugvallarvegur	Sprengiskýli	Tóft	●1940	357655	406449	7	6	Gott	Nei

Staðhættir: Þrjú sprengiskýli liggja við göngustíg á námubrúnninni að norðanverðu, sem myndaðist við grjótnámið vegna flugvallargerðarinnar á stríðsárunum. Neðsta sprengiskýlið er stakt (5-244) en 14 m ofar í brekkunni eru tvö sambyggð skýli (5-166). Helgi M. Sigurðsson skráði neðsta skýlið árið 1991 eftir upplýsingum frá Snæbirni Pálssyni sem hafði unnið á Reykjavíkurlugvelli í 50 ár. Þá sett í varðveisluflokk A.

„Jarðhýsi er skammt austan við grjótnámið. Var það öryggisbyrgi fyrir verkamann og aðra meðan sprengt var í námunum eða ef loftárás yrði gerð. Slík byrgi voru víða á svæðinu og flest hugsuð sem vörn gegn loftárásum. En þjóðverjar létu ekki eina einustu sprengju falla á flugvöllinn. Langflest jarðhýsin eru nú horfin. Jarðhýsin voru lengi eftir stríð notuð af Íslendingum sem kartöflugeymslur. Jarðhýsi þetta er hlaðið upp úr bensínbrúsum, sem nú eru farnir að ryðga verulega. Þakinu er haldið uppi með *járnbrautarteinum* eða einhverjum öðrum járnstöngum. Hætta er á að húsið hrynji saman eftir ekki mörg ár. Æskilegt væri að varðveita það en vegna byggingarefnis er erfitt að sjá hvernig það getur orðið. Helsti möguleikinn er e.t.v. að fylla það með mól.“³⁵⁴

Mynd 184. Sprengiskýli (5-244). Þakið fallið niður. Horft til norðurs.

Mynd 185. Horft til vesturs yfir sprengiskýli (5-166).

Á ljósmynd sem fylgir skráningunni 1991 sést að þakið hangir ennþá uppi en var fallið 2020. **Lýsing:** Staka jarðhýsið er vaxið grasi og lúpínu. Þakið er fallið í tóftina. Dyr hafa verið í norðaustur.³⁵⁵

³⁵⁴ Helgi M. Sigurðsson, *Sögulegar minjar í Öskjuhlíð og Vatnsmýri, úttekt ásamt tillögum um verndun og lagfæringar*, Árbæjarsafn 1991, bls. 16.

³⁵⁵ Anna Lís Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir, *Göngustígur í Öskjuhlíð. Fornleifaskrá*, bls. 15.

Reykjavík 5-383 Camp Sheerwood, Háteigskampur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-383	Camp Sheerwood/ Háteigskampur	Herbúðir	Heimild	●1940	358583	407102			Ómetið	Já

Staðhættir: *Camp Sheerwood* var beggja vegna Háteigsvegar. Norðan vegarins, þar sem Háteigskirkja reis síðar, voru loftvarnabyssur og við „svarta skúrinn“, sem hernámsliðið lagði einnig undir sig, voru auk þess nokkrir braggar.³⁵⁶ Sunnan við Háteigsveg, á milli hans og Flókagötu, voru íbúðarbraggar fótgönguliðs en þessir braggar urðu síðar híbýli Íslendinga og nefndust þá einu nafni *Háteigskampur*.³⁵⁷
 Lýsing: Horfinn.

Mynd 186. Loftmynd frá árinu 1954 sem sýnir byggðina á Rauðarárholti suðaustanverðu, meðal annars hús á erfðafestublettum við Kringlumýrarveg og braggahverfi við Háteigsveg. Vestan við Sjómannaskólann má sjá hvíta bletti sem er útbreiddur saltfiskur á fiskireit (9-29).³⁵⁸

³⁵⁶ Guðjón Friðriksson, *Alfræði Reykjavíkur*. Vefsíða: Svarti skúrinn.

³⁵⁷ Þór Whitehead, *Ísland í hers höndum*, bls. 124–125; Eggert Þór Bernharðsson, *Undir bárujárnsboga. Braggalíf í Reykjavík 1940–1970*, bls. 24–25 og 93.

³⁵⁸ Landupplýsingakerfi Reykjavíkur (LUKR). Loftmynd af Reykjavík 1954; Eggert Þór Bernharðsson, *Undir bárujárnsboga. Braggalíf í Reykjavík 1940–1970*, bls. 24–25; Þór Whitehead, *Ísland í hers höndum*, bls. 224–225.

Reykjavík 5-384 Camp Tower Hill, Vatnsgeymakampur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-384	Camp Tower Hill	Herbúðir	Heimild	●1940	358685	407136			Ómetið	Já

Staðhættir: Austar við Háteigsveg, á móti vatnsgeymunum, þar sem kirkja Óháða safnaðarins er nú, var *Camp Tower Hill* eða *Vatnsgeymakampur*. Þar bjuggu hermenn sem tilheyrðu loftvarnastórskotaliði auk þess sem þar voru birgðageymslur hersins í fiskgeymsluhúsi Kveldúlfs. Þessir braggar voru síðar einnig teknir til íbúðar af Íslendingum og voru þá nefndir Vatnsgeymakampur.³⁵⁹

Lýsing: Horfinn.

Reykjavík 5-385 Camp Cook

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-385	Camp Cook / Marine Camp / Fleet Air Base (F.A.B.I.) East Camp	Herbúðir	Heimild	●1940	358617	405326			Ómetið	Já

Staðhættir: Á norðanverðum Fossvogsbökkum frá Nauthólsvík og austur að núverandi Kringlumýrarbraut var á tímum hersetunnar bækistöð flugliðs Bandaríkjaflota, U. S. Navy, *Fleet Air Base Iceland* (FABI). Herskálahverfið skiptist síðar tvennt og fékk þá endinguna *west camp* og *east camp*. Í janúar 1944 tók kanadísk sjóhernaðarflugsveit nr. 162 við vesturhlutanum og nefndi hann *Camp Maple Leaf* (5-182). Austurhlutinn, við enda núverandi Suðurhlíðar, *Fleet Air Base Iceland East*, gekk síðast undir nafninu *Camp Cook* (5-385), áður *Marine Camp*.

Lýsing: Horfinn.

Reykjavík 5-386 Bytown Camp, Bústaðakampur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-386	Bytown Camp	Herbúðir	Heimild	●1940	358511	406016			Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*.³⁶⁰

Reykjavík 5-390 Eldsneytisgeymar

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-390	Öskjuhlíð	Eldsneytisgeymir	Steypa	●1941	357608	406110	15	15	Ómetið	Nei

Staðhættir: Í vestanverði Öskjuhlíð er stór steinhlaðinn varnargarður (5-172) og austan við hann voru þrír steyptir eldsneytisgeymar frá hernum.

Lýsing: Geymarnir voru steyptir og járnbundnir um 14 m í þvermál. Geymarnir voru brotnir niður árið 1977. Eftir eru steyptir fletir þar sem þeir stóðu og hlaðnir stöplar við tvo en allt farið þar sem sá syðsti stóð. Svæðið er mosa og grasi gróið.

³⁵⁹ Þór Whitehead, *Ísland í hers höndum*, bls. 124–125; Eggert Þór Bernharðsson, *Undir bárujárnsboga. Braggalíf í Reykjavík 1940–1970*, bls. 24–25 og 93.

³⁶⁰ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 27.

Mynd 187. Syðsti eldsneytistankurinn (5-390) árið 1977. Horft til suðausturs. Sjá má leiðslur og lokabúnað. Búið er að rífa hann og taka allan búnað.³⁶¹

Mynd 188. Á þessu svæði stóð syðsti eldsneytistankurinn (5-390). Svæðið er grasi gróið og engin greinileg ummerki eru eftir hann.

³⁶¹ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. ÓKM 077 002 037. Ljósmyndari Ólafur K. Magnússon. 1977.

Mynd 189. Steyptur flötur og hlaðinn stöpull þar sem miðjueldsneytistankurinn stóð (5-390). Horft til suðurs.

Mynd 190. Steyptur flötur og hlaðinn stöpull þar sem nyrsti eldsneytistankurinn stóð (5-390). Horft til suðurs.

Reykjavík 5-393 Eldsneytisleiðsla

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-393	Öskjuhlíð	Leiðsla	Heimild	●1940	357469	406203	615	0,5	Ómetið	Já

Staðhættir: Eldsneytisleiðsla sem lá frá dælustöð (5-173) niður brekkuna og síðan suður með hlíðinni að því svæði sem tundurskeytamiðstöðin var (220-142).³⁶²

Lýsing: Horfin.

Reykjavík 5-406 Braggagrunnur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-406	Öskjuhlíð	Verkstæði	Heimild	●1944	357460	406452	25	21	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.³⁶³

Reykjavík 5-407 Braggi við Flugvallarveg

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-407	Flugvallarvegur	Herminjar	Braggi	●1942	357628	406499	26	10,5	Gott	Nei

Staðhættir: Á lóð nr. 5 við Flugvallarveg er braggi frá tímum hersetunnar. Var kominn þegar loftmynd var tekin 1942.

Lýsing: Bragginn er enn í notkun hjá bílaleigu Hertz.

Mynd 191. Braggi (5-407) við Flugvallarveg, horft til suðvesturs.

³⁶² Landupplýsingakerfi Reykjavíkur (LUKR). Loftmynd af Reykjavík 1954.

³⁶³ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 71.

Reykjavík 5-408 Braggi

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-408	Nauthólsvíkurvegur	Braggi	Heimild	●1944	358131	405415	29	14	Ómetið	Já

Staðhættir: Braggi sem hýsti bílageymslu Bandaríkjahers við veg (5-728). Var þar sem nú er suðvesturhorn Fossvogskirkjugarðs, norðvestan við Læknisgarð (5-763). Um 60 m vestan við var annar braggi, geymsluskáli (5-409).

Lýsing: Horfinn.

Reykjavík 5-409 Braggi

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-409	Nauthólsvíkurvegur	Braggi	Heimild	●1944	358045	405412	29	14	Ómetið	Já

Staðhættir: Þar sem nú er suðvesturhorn Fossvogskirkjugarðs, norðvestan við Læknisgarð (5-763) var geymsluskáli frá hernum. Um 60 m austan við var annar braggi, bílageymsla hersins.

Lýsing: Horfinn.

Reykjavík 5-411 Flugbraut NA-SV

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-411	Flugbraut NA-SV	Flugbraut	Flugbraut	●1944	357278	406705	1258	90	Gott	Að hluta

Staðhættir: Flugbrautin liggur norðaustur-suðvestur á Reykjavíkurflugvelli, var upphaflega gerð 1941. Hluti hennar var þar sem nú er íbúabyggð við Valshlíð, Fálkahlíð, Haukahlíð og Smyrilshlíð.

Lýsing: Norðausturhluti flugbrautarinnar er horfinn undir íbúabyggð.

Reykjavík 5-530 Tvö steyppt ker

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-530	Öskjuhlíð	Ker, óþ. notk.	Steypa	●1940	357468	406197	1,5	1,5	Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Við rætur Öskjuhlíðar að vestanverðu, við göngu- og hjólastíginn Bæjarleið austan við lóð nr. 87 við Nauthólsveg, eru tvö eins steinsteyppt ker sem eru skráð á þetta númer (5-530). Það syðra er 2,5 m austan við göngustíginn og 15 m suðvestan við er ferköntuð steinsteypa, steinþró (5-531), sem er á milli stíga. Kerið sem er norðar er líka á milli stíga um 30 m norðan við það syðra og 20 m suðvestan við grunn (5-200) sem er fyrir neðan rafstöðvargrunninn (5-174).

Lýsing: Kerin eru ferköntuð og steinsteyppt, um 1,5 x 1,5 m og þykkt veggja er um 17 cm. Ekki er vitað til hvers þau hafa verið notuð en hugsanlega tengist það dreifingu eldsneytis um svæðið.

Mynd 192. Horft til suðurs eftir göngu- og hjólaleiðinni Bæjarleið. Fremst er kerið sem er norðar (5-530) á milli stíga, fjær til vinstri er það syðra í skógarþykkní og á milli stíga enn fjær er ker (5-531).

Mynd 193. Ker (5-530, 5-531 og 5-532) við Bæjarleið á nýlegri loftmynd.³⁶⁴

Mynd 194. Nyrðra kerið af tveimur (5-530). Horft til norðausturs að grunní (5-200).

³⁶⁴ Landupplýsingakerfi Reykjavíkur (LUKR). Loftmynd af Reykjavík 2022.

Mynd 195. Syðra kerið af tveimur (5-530). Horft til norðvesturs yfir Bæjarleið.

Reykjavík 5-531 Undirstaða

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-531	Öskjuhlíð	Undirstaða	Steypa	●1940	358288	406863	1,2	1,2	Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Við rætur Öskjuhlíðar að vestanverðu við göngu- og hjólastíginn Bæjarleið, á milli stíga og austan við lóð nr. 87 við Nauthólsveg, er steinsteyptur rammi sem hefur mögulega verið undirstaða fyrir eldsneytisleiðslu á tímum hersetunnar. Sjá einnig mynd við skráningu (5-530).

Lýsing: Ferkantaður steypur rammi, 1,7 x 1,5 m, þykkt hliðanna er um 17 cm með lítils háttar halla.

Mynd 196. Horft til norðausturs yfir undirstöðu (5-531) að syðra kerinu (5-530) við hjóla- og göngustígana Bæjarleið sem liggja við rætur Öskjuhlíðar að vestanverðu.

Reykjavík 5-532 Undirstaða

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-532	Öskjuhlíð	Undirstaða	Steypa	●1940	356844	408431	1	0,2	Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Við rætur Öskjuhlíðar að vestanverðu 3,5 m austan við göngu- og hjólastíginn Bæjarleið og austan við lóð nr. 89 við Nauthólsveg er steinsteypa. Gæti hafa verið hluti af undirstöðu dreifingarkerfis fyrir eldsneyti á tímum hersetunnar, sjá kort við skráningu (5-530).
Lýsing: Steypa er um 1 x 0,2 m og lítur út eins og undirstaða.

Mynd 197. Undirstaða (5-532), horft til norðurs.

Reykjavík 5-554 Braggar

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-554	Nauthólsvegur	Braggi	Heimild	●1940	357474	406491	31	12	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.³⁶⁵

Reykjavík 5-620 Byssustæði

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-620	Minni- Öskjuhlíð	Byssustæði	Niðurgröftur, rutt svæði	●1940	358365	406090	23	23	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*.³⁶⁶

Reykjavík 5-621 Skotgröf

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-621	Minni - Öskjuhlíð	Skotgröf	Skotgröf	●1940	358321	406108	8,6	7	Gott	Nei

³⁶⁵ Anna Líska Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 73.

³⁶⁶ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Líska Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 26.

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*.³⁶⁷

Reykjavík 5-622 Skotgröf

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-622	Minni-Öskjuhlíð	Skotgröf	Skotgröf	●1940	358280	406197	16,5	6	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*.³⁶⁸

Reykjavík 5-623 Skotgröf

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-623	Minni-Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	●1940	358356	406203	10	7	Sæmilegt	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*.³⁶⁹

Reykjavík 5-624 Skotgröf

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-624	Minni-Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	●1940	358427	406164	19	6	Sæmilegt	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 209, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*.³⁷⁰

Reykjavík 5-625 Skotgröf

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-625	Minni-Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	●1940	358464	406214	14	12,5	Sæmilegt	Nei

Mynd 198. Skotgröf (5-625) fyrir ofan hús nr. 9 við Háuhlíð, horft til suðausturs.

³⁶⁷ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 32.

³⁶⁸ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 33.

³⁶⁹ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 34.

³⁷⁰ Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir, *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*, bls. 35.

Staðhættir: Í austurhlíð Minni-Öskjuhlíðar er skotgröf, 20 m suður og upp af Háuhlíð 9. Um 5 m ofar er önnur skotgröf (5-626).

Lýsing: Skotgröfin er V-laga niðurgrafinn skurður, um 70 cm. Mosa og grasi vaxin. Trjám hefur verið plantað efst í hana. Mikill trjágróður í kring.

Reykjavík 5-626 Skotgröf

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-626	Minni-Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	●1940	358449	406208	11	6	Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Í austurhlíð Minni-Öskjuhlíðar er skotgröf. Um 27 m suður og upp af Háuhlíð 9, og 5 m fyrir ofan skotgröf (5-625).

Lýsing: Skotgröfin er niðurgrafinn fyrir neðan mosavaxið stórgrýti. Í botninum eru leifar af gaddavírsgríðingu og snúnum gaddavírsgríðingastaurum.

Mynd 199. Skotgröf (5-626) fyrir ofan Háuhlíð nr. 9, horft til suðausturs.

Reykjavík 5-685 Undirstaða

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-685	Öskjuhlíð	Undirstaða	Hleðsla	●1940	357745	406499	1	1,2	Ómetið	Já

Staðhættir: Undirstaðan er í skógi um 22 m suðvestan við bragga við Flugvallarveg 1.

Lýsing: Undirstaðan er grjóthlaðin, grunnur hennar er um 1 x 1,2 m og hæð 1,2 m. Umförin eru fjögur eða fimm, undirstaðan minnkar eftir fyrsta umfarið en mjókkar síðan upp. Stærð steina er frá 10 x 10 cm upp í 30 x 30 cm, steinar eru límdir saman með steypu. Undirstaðan er

mosavaxin. Líklega er þetta undirstaða undan röri sem hefur legið með hlíðinni í áttina að námunni (5-16). Líklega horfið vegna framkvæmda 2020.³⁷¹

Mynd 200. Undirstaða (5-685), horft til norðausturs.

Mynd 201. Undirstaða (5-685).

Reykjavík 5-686 Undirstaða

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-686	Öskjuhlíð	Undirstaða	Hleðsla	●1940	357721	406492	1	1,2	Gott	Nei

Staðhættir: Undirstaðan er í skógi um 24 m sunnan við bragga við Flugvallarveg 1.

Lýsing: Undirstaðan er grjóthlaðin, grunnur hennar er um 1 x 1,2 m og hæð 1,2 m. Umförin eru fjögur og mjókka upp, stærð steina frá 10 x 10 cm upp í 30 x 30 cm, grjótið er límt saman með steypu. Líklega er þetta undirstaða undan röri sem hefur legið með hlíðinni í áttina að námunni (5-16). Horfin vegna framkvæmda 2020.³⁷²

Mynd 202. Undirstaða (5-686).

Mynd 203. Undirstaða (5-686).

³⁷¹ Anna Lísá Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir, *Göngustígur í Öskjuhlíð. Fornleifaskrá*, bls. 18.

³⁷² Anna Lísá Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir, *Göngustígur í Öskjuhlíð. Fornleifaskrá*, bls. 18.

Reykjavík 5-687 Herminjar

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-687	Öskjuhlíð	Herminjar	Steypa	●1940	357674	406308	2	1,5	Slæmt	Nei

Staðhættir: Ofarlega í norðvestanverðri Öskjuhlíð er steypur flötur um 10 m austan við skotbyrgi (5-168) og um 20 m suðaustan við annað stærra byrgi, stjórnstöð (5-167), sunnan við upplýsingaskilti sem liggur með núverandi göngustíg. Steypan tengist byrgi (5-167) því að á milli þess og steypunnar liggja steyptir sívalningar í tvöfaldri röð, mögulega leifar af lögn. Flöturinn sést á loftmynd frá 1954.³⁷³

Lýsing: Steypan er greinileg í göngustígnum sem liggur yfir hana en er ógreinilegri fyrir ofan og neðan hann. Steypuleifarnar eru um 2 x 1,5 m en ekki er hægt að átta sig á hvaða hlutverki mannvirkið hefur þjónað, hvort það hefur verið húsgrunnur eða byssustæði. Hvarf undir göngustíg 2022.

Mynd 204. Steypur flötur (5-687) í göngustíg ofarlega í norðvestanverðri Öskjuhlíð. Horft til norðurs.

Reykjavík 5-688 Skotgröf

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-688	Öskjuhlíð	Skotgröf	Hola	●1940	357747	406484	8	4	Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Skotgröfin er um 6 m fyrir norðan rúst (5-683) og 34 m sunnan við bragga (5-172). Svæðið er skógi vaxið.

Lýsing: Skotgröfin liggur utan í klettavegg. Grafið hefur verið upp með klettinum og byggður bogalaga garður úr stóru grjóti, dýpt um 1 m, lengd um 7 m og mesta breidd 4 m.³⁷⁴

³⁷³ Landmælingar Íslands. Loftmyndasafn. Svæði nr. 27 – Skerjafjörður – Leiruvogur. 1954-07-28. LI2-0304.

³⁷⁴ Anna Lísu Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir, *Göngustígur í Öskjuhlíð. Fornleifaskrá*, bls. 19.

Mynd 205. Skotgröf (5-688). Horft til suðausturs.

Mynd 206. Skotgröf (5-688). Horft til norðvesturs.

Reykjavík 5-689 Tóft, skotgröf

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-689		Tóft, skotgröf	Tóft, skotgröf	● 1900–1940	357676	406181	9,5	8,5	Gott	Nei

Staðhættir: Ofarlega í vestanverðri Öskjuhlíð, í stórgrýttu holti, er tóft sem teiknuð var á kort 1933 og hefur að öllum líkindum verið notuð sem skotgröf á tímum hersetunnar.³⁷⁵ Um 173 m vestur af Perlunni og um 40 m austan og ofan við landamerkjastein (5-160). Skráning einnig birt sem fornleifar.

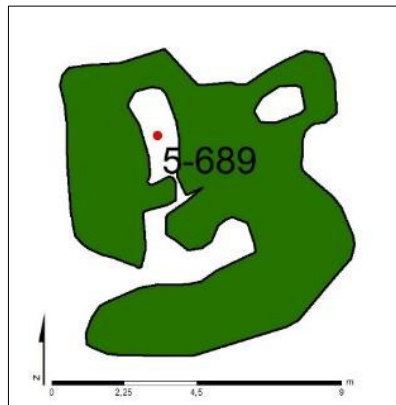
Lýsing: Tóftin liggur norður-suður. Vesturveggur er hlaðinn en hlíðin myndar austurvegg. Opnast til suðurs. Um miðbik tóftarinnar er haft sem gæti hafa verið veggur eða er hrun úr vesturvegg. Sunnan við er niðurgröftur sem liggur þvert fyrir, austur-vestur. Ofan við austurhlíð er hringlaga niðurgröftur.

Minnir mjög á V-laga niðurgrafna skotgröf með öðrum litlum hringlaga niðurgreftri fyrir ofan. Hefur sennilega verið notuð af hernum. Tóftin er mosa og grasi gróin með mikilli sinu. Lúpína og trjágróður er kominn á hluta af tóftinni.

³⁷⁵ Borgarsögusafn. Korta- og uppdráttasafn. Bolli Thoroddsen, [Rauðará – Öskjuhlíð – Vatnsmýri 1932–1933].

Mynd 207. Horft til norðvesturs yfir tóft (5-689) frá niðurgreftrinum sem liggur suðvestur-norðaustur.

Mynd 208. Tóft (5-689), skotgröf. Teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 209. Horft til suðausturs yfir tóft (5-689), fjær er niðurgroftur sem liggur þvert á.

Reykjavík 5-703 Grunnur, Öskjuhlíð

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-703	Öskjuhlíð	Braggi	Braggagrunnur, steypa	●1940	357557	406082			Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Neðarlega í vestanverðri Öskjuhlíð um 80 m austan við gangstíginn Bæjarleið og 420 m norður af Háskólanum í Reykjavík er húsgrunnur frá tímum hersetunnar. Hann er fast suðvestan við gangstíg sem áður var gamall vegur (5-729). Vegur þessi liggur frá vararafstöð (5-174) sem er um 100 m norðan við. Húsið sem stóð á grunninum sést á loftmynd frá 1954.³⁷⁶

Lýsing: Grunnurinn er steinsteyptur, mosa og grasi gróinn að hluta nema suðurhorn, en útlínur hans eru vel greinilegar. Norðvestan við grunninn eru leifar af steypu og járn.

³⁷⁶ Landmælingar Íslands. Loftmyndasafn. Svæði nr. 27 – Skerjafjörður – Leirvogur. 1954-07-28. LI2-0304.

Mynd 210. Steinsteyptur grunnur (5-703) suðvestan við gangstíg, horft til norðurs.

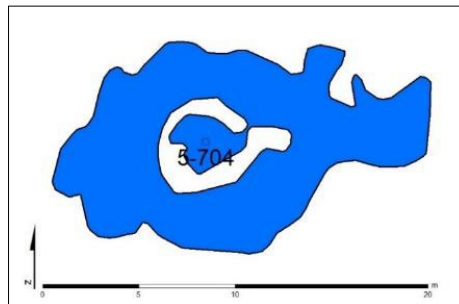
Mynd 211. Grunnur (5-703) fyrir miðri mynd, hægra megin má sjá steypuleifar. Horft til norðvesturs.

Reykjavík 5-704 Byssustæði

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-704	Öskjuhlíð	Byssustæði	Hleðsla	•1940	357540	406206	20	12	Gott	Nei

Staðhættir: Neðarlega í vestanverðri Öskjuhlíð í stórgryttu holti, um 100 m austur af Nauthólsvegi 85, um 20 m fyrir ofan grunn vararafstöðvar (5-174) og neðan við norðurendann á varnarvegg (5-172). Sést á gamalli ljósmynd við skráningu (5-174).

Lýsing: Upphlaðið um 2 m hringlaga byssustæði, skotgröf, fremst á stórum klöppum. Hefur verið grjóthlaðin með tilhöggnu grjóti að hluta til, virðist að mestu hrunin. Efst er hlaðinn kantur, 10–40 cm, í hring sem er hruninn að hluta. Í miðjunni hefur verið settur niður tréstaup með merki fyrir rafhlaup.is nr. 3. Við suðurhlíð er hluti af hringlaga hleðslu. Barr- og lauftrjám hefur verið plantað í og við mannvirkið sem er mosavaxið en lítið er af öðrum gróðri. Ber merki um mikinn ágang. Fjarlægja þarf trjágróður af rústinni.

Mynd 213. Skotgröf (5-704), teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 212. Skotgröf (5-704) á ljósmynd frá 1978, horft til norðvesturs að Þjóðminjasafninu. Varnarveggur (5-172) til hægri.³⁷⁷

Mynd 214. Byssustæði, skotgröf, (5-704) í vestanverðri Öskjuhlíð. Horft til vesturs.

Mynd 215. Horft til vesturs yfir byssustæði, skotgröf, (5-704) að grunni vararafstöðvar (5-174) fyrir neðan.

Mynd 216. Horft til norðvesturs upp að skotgröfinni (5-704), fremst er heilleg hringlaga hleðsla.

³⁷⁷ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. AKO 003 128 4-3. Ljósmyndari Andrés Kolbeinsson. Hluti.

Reykjavík 5-705 Vegur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-705	Öskjuhlíð	Vegur	Hleðsla	●1940	357555	406212	100	1,5	Gott	Nei

Mynd 217. Vegur (5-705) við varnarvegginn (5-172) og pípana, horft til suðausturs.

Mynd 218. Vegur (5-705), horft til norðurs að malbikuðum stíg sem þverar hann.

Staðhættir: Í vestanverðri Öskjuhlíð í stórgrýttu holti er vegur um 100 m austan við Nauthólsveg 85. Á loftmynd frá 1954 má sjá að á veginum lá leiðsla, pípa, frá varnarveggnum (5-172) að geilinni fyrir framan gryfjurnar (5-163) fyrir eldsneytistanka.³⁷⁸ Vestan við veginn um miðja veginu eru leifar af dæluhúsi (5-173). Vegurinn er notaður sem gangstígur í dag.

Lýsing: Vegurinn er vel greinilegur og í mjög góðu ásigkomulagi. Hann liggur 72 m í norður frá varnarvegg (5-172), vegurinn er skorinn af malbikuðum gangstíg sem hlykkjast upp hlíðina að Perlunni. Vegurinn ekki eins greinilegur norðan við malbikaða gangstíginn þar sem hann endar við hleðslusteina sem lagðir eru í U vestan við geilina fyrir framan syðstu geymisgryfjuna (5-163). Vesturkantur vegarins er hlaðinn frá varnarveggnum þar til hann verður niðurgraffinn á milli klappa. Pípan er horfin.

Reykjavík 5-706 Skotgröf

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-706	Öskjuhlíð	Skotgröf	Hleðsla	●1940	357597	406217	6	4	Gott	Nei

Staðhættir: Í vestanverðri Öskjuhlíð er skotgröf frá tímum hersetunnar. Skotgröfin er fyrir framan klettabelti (Beneventum) og 15 m suðaustan við vatnstank (5-170). Gönguleið liggur yfir skotgröfina og í henni miðri er tréstaup merktur rafhlaup.is.

Lýsing: Skotgröfin er með garðlagi fyrir framan klettana, um 1,5 m á breidd. Hún virðist hafa verið tvískipt. Í hólfinu sem er suðaustan megin og er minna vex stórt grenitré sem gerði erfitt um vik að mæla.

³⁷⁸ Landupplýsingakerfi Reykjavíkur (LUKR). Loftmynd 1954.

Mynd 219. Skotgröf (5-706), horft til norðurs. Gönguslóði liggur eftir henni og tréstaup merktur rafhlaup.is er í henni miðri.

Mynd 220. Skotgröf (5-706), horft til suðurs.

Reykjavík 5-707 Skotgröf

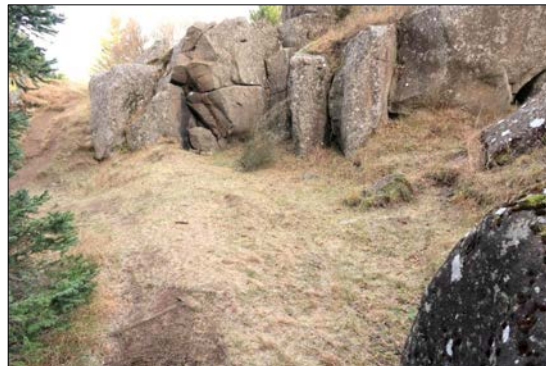
Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-707	Öskjuhlíð	Skotgröf	Hleðsla	●1940	357594	406229	8,5	2,5	Gott	Nei

Staðhættir: Í vestanverðri Öskjuhlíð er skotgröf frá tímum hersetunnar. Skotgröfin er fyrir framan klettastall (Beneventum) um 2 m suðvestan við vatnstank (5-170) og 7 m norðan við skotgröf (5-706) sem er undir sama klettabeltinu.

Lýsing: Skotgröfin er ílång með lágu garðlagi fyrir framan klettana. Gönguleið er eftir henni. Á klettunum næst vatnstankinum eru áletranir.

Mynd 221. Skotgröf (5-707) sunnan við vatnstank (5-170). Horft til suðausturs. Klettur með áletrunum (5-191) til vinstri.

Mynd 222. Skotgröf (5-707) sunnan við vatnstank (5-172). Horft til norðurs að klettum með áletrunum (5-191).

Reykjavík 5-709 Náma

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-709	Öskjuhlíð	Náma	Rutt svæði	●1940	357533	406302	33	27	Gott	Nei

Staðhættir: Í vestanverðri Öskjuhlíð er malarnáma frá tímum hersetunnar. Tvö sléttuð svæði með halla á milli eru fyrir neðan austustu geilina (5-163) sem er ein af fjórum sem gerðar voru fyrir eldsneytisgeyma, um 130 m austan við Nauthólsveg 83 og um 12 m norðan við malbikaðan gangstíg sem liggur í hlykkjum austur-vestur í hlíðinni.

Lýsing: Efra svæðið er um 27 x 12 m, í beinu framhaldi af vegi (5-705) sem liggur frá varnarveggnum (5-172) sem var fyrir neðan syðri eldsneytistankana (5-390) að geilinni fyrir

framan gryfjurnar. Neðan við er flái eða halli, um 3 m breiður, og um 2 m fyrir neðan er annað sléttað svæði um 20 x 15 m. Framan í hallanum á milli þeirra, ofan á grjótkanti sem hefur verið fleygaður til, sitja timburbjálkar með steiptum fláa í kringum. Sunnan við neðra svæðið eru grjóthleðslur við norðvesturhlið gangstígsins sem setuliðið hefur hlaðið á sínum tíma með veginum sem var þar. Svæðið er grasi vaxið og hjólaleið er þvert yfir það á miðjum fláanum.

Mynd 223. Námusvæðið (5-709) á loftljósmynd frá 1954.³⁷⁹

Mynd 224. Námusvæði (5-709) skiptist í efra og neðra svæði með fláa á milli. Blá lína fyrir neðan „Flái“ er teiknuð eftir uppmælingu.

Mynd 225. Námusvæði (5-709) frá tímum hersetunnar, horft til norðausturs yfir neðra svæðið að fláanum upp að efra svæðinu. Til hægri eru grjóthleðslur við gangstíg þar sem áður var vegur.

³⁷⁹ Landmælingar Íslands. Loftmyndasafn. Svæði nr. 27 – Skerjafjörður – Leiruvogur. 1954-07-28. L12-0304.

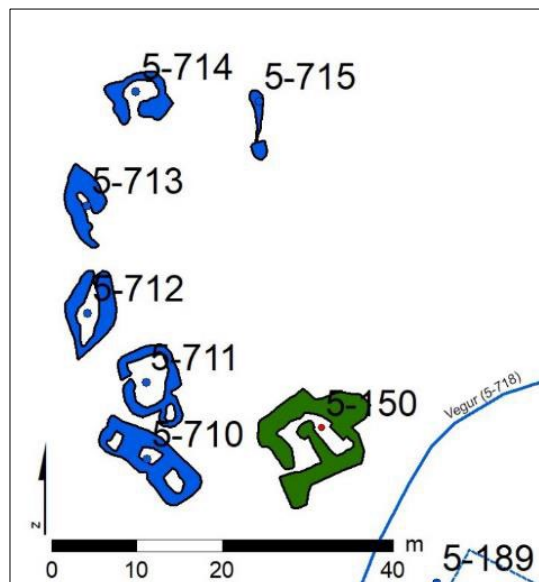
Reykjavík 5-710 Skotgrafir

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-710	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	•1940	357692	405784	13,3	5	Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Í suðvesturhlíðum Öskjuhlíðar um 160 m norðaustan við Háskólann í Reykjavík eru nokkrar skotgrafir (5-710–5-715) sem liggja í sveig, 25 m norðvestan við gamlan herveg (5-718) sem nú er notaður sem gangstígur. Fast við hann er stekkur (5-150) og um 28 m norðan við skotgröf (5-714) er fjárborg (5-151).

Fast suðvestan við göngu- og hjólaslóða sem liggur frá vegi (5-718) eru þrjár skotgrafir meðfram slóðanum. Norðan við slóðann er skotgröf (5-711).

Lýsing: Þrjár niðurgrafnar skotgrafir (5-710) í röð. Liggja norðvestur-suðaustur. Grasi vaxnar með mikilli sinu.

Mynd 226. Skotgrafir (5-710–5-715), stekkur (5-150), vegur (5-718) sem lá að nokkrum sprengjugeymslum (5-189).

Mynd 227. Þrjár niðurgrafnar skotgrafir (5-710) fast við göngu- og hjólaslóða. Horft til suðausturs að vegi (5-718), malbikaður göngustígur.

Reykjavík 5-711 Skotgröf

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-711	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	•1940	357692	405793	8,6	7,7	Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Í suðvesturhlíðum Öskjuhlíðar um 160 m norðaustan við Háskólann í Reykjavík eru nokkrar skotgrafir (5-710–5-715) sem liggja í sveig 25 m norðvestan við gamlan herveg (5-718) sem nú er notaður sem gangstígur. Fast við hann er stekkur (5-150) og um 28 m norðan við skotgröf (5-714) er fjárborg (5-151).

Fast norðan við göngu- og hjólaslóða sem liggur frá vegi (5-718). Suðvestan við slóðann eru þrjár skotgrafir (5-710) í röð. Sjá staðsetningu á korti við skráningu (5-710).

Lýsing: Stór hringlaga skotgröf með annarri minni við suðausturhlíð. Grasi vaxin og í henni miðri eru tvö stór grenitré.

Mynd 228. Skotgröf (5-711) með annarri minni við suðausturhlíð sem er til hægri á myndinni með trjágreinum ofan á. Horft til norðurs.

Reykjavík 5-712 Skotgröf

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-712	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	•1940	357685	405801			Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Í suðvesturhlíðum Öskjuhlíðar um 160 m norðaustan við Háskólann í Reykjavík eru nokkrar skotgrafir (5-710–5-715) sem liggja í sveig 25 m norðvestan við gamlan herveg (5-718) sem nú er notaður sem gangstígur. Fast við hann er stekkur (5-150) og um 28 m norðan við skotgröf (5-714) er fjárborg (5-151). Sjá staðsetningu á korti við skráningu (5-710).

Lýsing: Ílöng, sporöskjulaga, niðurgrafin skotgröf, hliðar eru grasi vaxnar. Yfir hana hefur verið lagður stigi smíðaður úr trjábolum og trjágreinir hafa verið settar ofan í hana. Norðan við er annar stigi. Sennilega notað sem hjólabraut.

Mynd 229. Ílöng sporöskjulaga skotgröf (5-112). Horft til vesturs.

Reykjavík 5-713 Skotgröf

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-713	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	•1940	357685	405814	10	4,7	Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Í suðvesturhlíðum Öskjuhlíðar um 160 m norðaustan við Háskólann í Reykjavík eru nokkrar skotgrafir (5-710–5-715) sem liggja í sveig 25 m norðvestan við gamlan herveg (5-718) sem nú er notaður sem gangstígur. Fast við hann er stekkur (5-150) og um 28 m norðan við skotgröf (5-714) er fjárborg (5-151). Sjá staðsetningu á korti við skráningu (5-710).

Lýsing: Ílöng niðurgrafin skotgröf norðvestan við jarðfasta kletta sem mynda suðausturhlíð. Vesturhlíð er jarðvegur og grjót og austurhlíð er grjót. Stór barrtré vaxa við hana og í kring. Grjót er mosavaxið.

Mynd 230. Skotgröf (5-713). Horft til norðurs að skotgröf (5-714).

Reykjavík 5-714 Skotgröf

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-714	Öskjuhlíð	Skotgröf	Grjótgarður	•1940	357691	405827	8	6	Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Í suðvesturhlíðum Öskjuhlíðar um 160 m norðaustan við Háskólann í Reykjavík eru nokkrar skotgrafir (5-710–5-715) sem liggja í sveig 25 m norðvestan við gamlan herveg (5-718) sem nú er notaður sem gangstígur. Fast við hann er stekkur (5-150) og um 28 m norðan við skotgröf (5-714) er fjárborg (5-151). Sjá staðsetningu á korti við skráningu (5-710).

Lýsing: Skotgröfin er grjóthlaðin milli jarðfastra kletta. Steinarnir eru mosavaxnir, mikið af barri og könglum. Upp við suðurhlíð er stigi úr trjábolum og trjágreinir hafa verið settar inn í hana.

Mynd 231. Skotgröf (5-714). Horft til norðurs.

Reykjavík 5-715 Skotgröf

Safnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-715	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	●1940	357705	405826			Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Í suðvesturhlíðum Öskjuhlíðar um 160 m norðaustan við Háskólann í Reykjavík eru nokkrar skotgrafir (5-710–5-715) sem liggja í sveig 25 m norðvestan við gamlan herveg (5-718) sem nú er notaður sem gangstígur. Fast við hann er stekkur (5-150) og um 28 m norðan við skotgröf (5-714) er fjárborg (5-151). Sjá staðsetningu á korti við skráningu (5-710).

Lýsing: Ílöng niðurgrafin skotgröf er vestan undir klettum sem mynda austurhlíð. Vesturhlíð er jarðvegur og grjót. Mosavaxin, þakin barri og könglum. Stór grenitré allt um kring. Í norðurhluta liggur ónýtur stigi úr trjábolum.

Mynd 232. Skotgröf (5-715), horft til suðurs.

Reykjavík 5-716 Skotgrafir

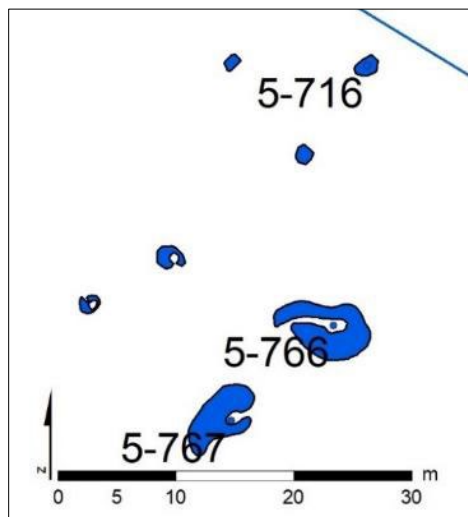
Safnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-716	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	●1940	357736	405553			Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Í suðvesturhlíðum Öskjuhlíðar 45 m norður af Ásatrúarhofi og 140 m austan við Háskólann í Reykjavík eru fimm litlar skotgrafir, suðvestan við veg sem liggur að vatnstanki (5-179). Skortgrafirnar eru flestar vestan við stórgrýtiskamb. Suðaustan við eru tvær stærri skotgrafir (5-766) og (5-767).

Lýsing: Skotgrafirnar eru niðurgrafnar 40–60 cm og um 1,5–2 m í þvermál. Á svæðinu er mikil trjágróður og mosi.

Mynd 233. Nyrsta skotgröfin (5-716) suðvestan við veginn að vatnstankinum (5-179). Horft til norðvesturs að vegi (5-718) sem liggur að sprengjugeymslunum.

Mynd 234. Fimm litlar skotgrafir (5-716), teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 235. Ein af fimm skotgröfum (5-716) vestan við stórgrýtiskamb.

Mynd 236. Ein af fimm skotgröfum (5-716) vestan við stórgrýtiskamb.

Mynd 237. Ein af fimm skotgröfum (5-716) vestan við stórgrýtiskamb.

Mynd 238. Ein af fimm skotgröfum (5-716) vestan við stórgrýtiskamb.

Reykjavík 5-718 Vegur að sprengjugeymslum

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-718	Öskjuhlíð	Vegur	Heimild, vegur	●1940	357616	405647			Gott	Nei

Staðhættir: Í sunnanverðri Öskjuhlíð eru vegakerfi frá tímum hersetunnar sem lá frá tundurskeytamiðstöð (220-167) við Nauthólsveg og upp með suðurhlíðinni. Vegurinn er teiknaður á flugvallarkort hersins frá 1944 og sést vel á loftmyndum frá 1942. Hann lá í þremur hringleiðum austur með suðurhlíðinni. Við veginn voru „Bomb stores“ eða sprengjugeymslur (5-189) sem voru U-laga jarðvegsmanir. Eftir þessum vegum voru þungar sprengjur fluttar upp brekkuna í geymslurnar og síðan niður aftur í tundurskeytamiðstöðina, verðir voru við gatnamótin til að stýra umferð. Við flutninginn á sprengjunum voru notaðar sérstakar dráttartúkur eða -vagnar sem skriðu eftir jörðinni, dekkinn undir vögnunum voru ekki stærri en á hjólbörum.³⁸⁰

Mynd 239. Hluti af korti hersins af Öskjuhlíðinni sem sýnir vegakerfið að sprengjugeymslunum (5-718).³⁸¹

Mynd 240. Vegur (5-718) sem herinn lagði frá tundurskeytamiðstöðinni að sprengjugeymslunum sem voru í sunnanverðri hlíðinni.

³⁸⁰ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 44; Þór Whitehead, *Ísland í hers höndum*, bls. 124–125.

³⁸¹ Skjalasafn Reykjavíkurborgar. „Reykjavík Airfield.“ Kort af Reykjavíkflugvelli. RAF (Royal Air Force), 1944. Hluti.

Lýsing: Vegirnir eru malarvegir og víða má sjá steinhleðslur í köntum. Vegirnir eru nú notaðir sem hluti af gangstígakerfi hliðarinnar nema austast þar sem þeir hafa horfið undir Fossvogskirkjugarð.

Mynd 241. Púkk í upphlöðnum vegi að sprengjugeymslunum (5-718) vestast, horft til norðausturs.

Reykjavík 5-728 Vegur í suðurhlíðum Öskjuhlíðar

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-728	To Camp Cook	Vegur	Vegur	●1940	357950	405392	1,204	2	Ómetið	Já

Staðhættir: Vegur í suðurhlíðum Öskjuhlíðar. Lá til austurs frá braggahverfum við Nauthólsvík í gegnum *Camp Maple Leaf* (5-182) að braggahverfinu *Camp Cook / Marine Camp* (5-385) við Hafnarfjarðarveg (5-726). Vegurinn var í beinu framhaldi af Sléttuvegi og líklega gerður af henum, ekkert sérstakt nafn er á honum nema að á einu korti er hann merktur sem leiðin til Camp Cook.

Lýsing: Vegurinn er horfin en vestari hluti vegstæðisins er nú hluti af stígnum Sólarleið og að hluta til stígur í Fossvogskirkjugarði.

Reykjavík 5-730 Renna

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-730	Öskjuhlíð	Renna	Steinsteypa	1944	357629	406470	8	8	Gott	Nei

Staðhættir: Í brekku við rætur Öskjuhlíðar við Flugvallarveg, sunnan og ofan við lóð nr. 5, er V-laga þríhyrnt steyppt mannvirki, eins konar renna. Framan í brekkunni, 8 m vestan við, eru grjóthleðslur (5-161) sem eru leifar af mannvirki sem tengdist grjótmulningsvélum hersins og er líklegt að þessi renna sé partur af malarvinnslu svæðisins. Mannvirkið sést á ljósmynd sem tekin var 6. mars 1946.³⁸²

Lýsing: Steinsteyppt V-laga mannvirki sem gengur um 8 m út frá hlíðinni til norðurs. Þríhyrndur pallur með steinsteypum veggjum og gólffleti. Veggirnir eru um 20 cm á breidd og standa um 80 cm upp fyrir gólfflotinn sem er láréttur að hluta eða um 5 m út frá grjótgarðinum til norðurs en hallar þá niður næstu 2 m að sneiddu horni sem er opið að hluta en er lokað með timbri. Inngangur er á grjótgarðinum, 77 cm á breidd, og þar eru járnleifar í gólfi, sennilega hluti af lokunarbúnaði. Innanmál á pallinum eru þau að suðurhlíð er 8,2 m, vesturhlíð er 7 m og austurhlíð 8 m. Mannvirkið er í góðu ásigkomulagi. Á veggj þess eru festar sjö nýlegar flaggstangir.

Mynd 242. Í grjótnámu hersins voru grjótmulningsvélar (vinstri pílan) og umrædd renna (hægri pílan) við námubrúnina.³⁸³

³⁸² Ljósmyndasafn Reykjavíkur. ÁBS LS 33-44. Ljósmyndari Sigurhans Vignir.

³⁸³ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. ÁBS LS 33-44. Ljósmyndari Sigurhans Vignir, 6. mars 1946, hluti úr mynd.

Reykjavík 5-731 Girðing

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-731	Öskjuhlíð	Girðing	Heimild	●1940	357790	406417	2180		Ómetið	Já

Staðhættir: Girðing sem afmarkaði athafnasvæði hersins í Öskjuhlíð lá með hlíðinni frá norðri þar sem nú eru gatnamót Flugvallarveggar og Bústaðavegar suður og upp í hlíðina og með henni að vestan- og sunnanverðu og suður að Fossvogi. Afmörkunin er greinileg á loftmyndum og er teiknuð á kort frá 1944. Hlíð voru á girðingunni við Flugvallarveg og í Fossvogi og voru þar verðir.³⁸⁴

Lýsing: Horfin.

Reykjavík 5-732 Skotgröf

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-732	Öskjuhlíð	Skotgröf	Grjóthrúga	●1940	357823	406367	2,5	2	Slæmt	Nei

Staðhættir: Í norðurhlíð Öskjuhlíðar í stórgrýttu holti eru ummerki eftir skotgröf frá tímum hersetunnar. Hún er fast ofan og sunnan við göngustíg sem liggur austur-vestur, um 130 m norður af Perlunni og um 60 m suður af dælustöð Bústaðavegi 18. Skotgröfin sést á gömlum loftmyndum.³⁸⁵

Lýsing: Skotgröfin er gerð úr stórum steinum. Steinarnir eru nú mosavaxnir og mikill trjágróður er á svæðinu.

Mynd 243. Skotgröf (5-732) við göngustíg upp og suður af dælustöð, horft til suðurs.

³⁸⁴ Skjalasafn Reykjavíkurborgar. „Reykjavík Airfield.“ Kort af Reykjavíkurlugvelli. RAF (Royal Air Force), 1944; Landmælingar Íslands. Loftmyndasafn. Svæði nr. 27 – Skerjafjörður – Leiruvogur. 1954-07-28. LI2-0304.

³⁸⁵ Landmælingar Íslands. Loftmyndasafn. Svæði nr. 27 – Skerjafjörður – Leiruvogur. 1954-07-28. LI2-0304.

Reykjavík 5-734 Skotgröf

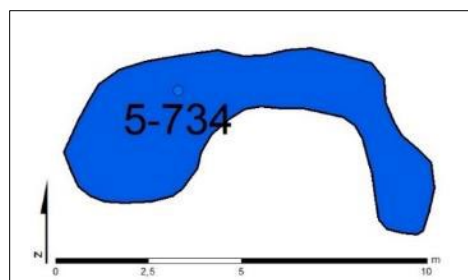
Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-734	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	●1940	357923	406384	10	5	Gott	Nei

Staðhættir: Í Öskjuhlíð norðanverðri, 37 m suður af bensínstöð Bústaðavegi 20 og um 70 m suðaustur af dælustöð Bústaðavegi 18, er skotgröf frá tímum hersetunnar. Um 25 m norðvestur af er önnur (5-784).

Lýsing: Skotgröfin er vel greinileg. Niðurgrafin, bogadregin, um 10 m á lengd og 1 til 3 m á breidd. Á tveimur stöðum eru hleðslur við norðurhlíð. Á þeim vestari eru hleðslurnar samlímdar með steypu. Skotgröfin er mosa og grasi gróin og nokkur tré hafa tekið sér bolfestu í henni. Brú úr trjálurkum liggur yfir skotgröfina. Mikill trjágróður er í kring.

Mynd 244. Hleðslur með steypu á milli vestan megin í norðurhlíð skotgrafarinnar (5-734). Horft til norðurs.

Mynd 245. Teikning af innanmáli skotgrafar (5-734), eftir uppmælingu.

Mynd 246. Horft til austurs yfir bogadregna skotgröf (5-734). Skotgröfin afmörkuð með svartri línu.

Reykjavík 5-739 Skotbyrgi

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-739	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur með hleðslu	1940	357569	406131	7	4,5	Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Í vestanverðri Öskjuhlíð fyrir neðan og vestan við varnarvegg (5-172) við eldsneytistankana er veglegt skotbyrgi, um 110 m austan við lóð nr. 89 við Nauthólsveg. Austan og norðaustan við eru leifar af stokk (5-740) sem liggur frá varnarveggnum niður hliðina.

Lýsing: Hringlaga, niðurgrafið, steinhlaðið skotbyrgi með uppmokstri til hliðanna. Hefur verið með steypu járnbentu þaki sem er hrúnið. Veggir standa vel. Gengið hefur verið niður í það að austanverðu. Byrgið er hlaðið úr tilhöggnu grjóti með sementi. Á sementsfleti á suðurhlið er áletrunin „THE MANCHESTER REGT“ og fyrir neðan nöfnin „T. RICHARDS. W. CAMPBELL.“ Manchester Regiment var fótgönguliðsherdeild breska hersins sem var til frá 1881 til 1958. T. Richards og W. Campbell eru nöfn á tveimur hermönnum sem tilheyrðu herdeildinni og voru í 9. herfylki á Íslandi 1941. Líklegt er að þeir hafi byggt þetta byrgi.³⁸⁶ Mosavaxið og mikið af könglum og barri af þéttum trjágróðri í kring.

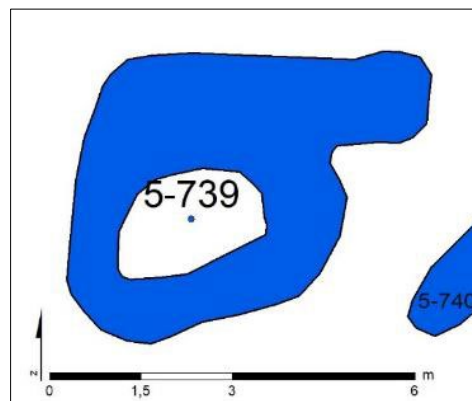

Mynd 247. Skotbyrgi (5-739) í vestanverðri Öskjuhlíð fyrir neðan varnarvegg (5-172), horft til vesturs.

³⁸⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/Manchester_Regiment;
<https://themanchesters.org/forum/index.php?topic=5010.0>

Mynd 248. Áletrun á suðurhlíð skotbyrgisins (5-739).

Mynd 249. Skotbyrgi (5-739), teiknað eftir uppmælingu.

Reykjavík 5-740 Stokkur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-740	Öskjuhlíð	Pípulögn	Hleðsla, steinsteypa	●1940	357578	406138			Slæmt	5-740

Staðhættir: Í vestanverðri Öskjuhlíð vestan og neðan við varnarvegg (5-172), þar sem miðjutankurinn var, eru leifar af stokk (5-740). Um 120 m austan við lóð nr. 89 við Nauthólsveg og Bæjarleið. Vestan við syðri enda stokksins er veglegt skotbyrgi (5-739). Stokkurinn hefur verið undir leiðslu samkvæmt ljósmynd frá 1958.³⁸⁷

Lýsing: Stokkurinn er heillegur efst við vegginn, gengur út frá honum til suðvesturs. Hleðslur úr grjóti og steypum steinum eru vel greinilegar um 20 m niður hlíðina og gæti hafa náð lengra. Steinsteyppt lok er á hleðslunum frá veggnum og um 12 m niður. Við varnarvegginn norðan við er einhvers konar loki eða krani ofan á járnörinu.

Mynd 250. Stokkur (5-740), horft til norðausturs að varnarveggnum (5-172).

³⁸⁷ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. AKO 003 128 4-3. Ljósmyndari Andrés Kolbeinsson.

Mynd 251. Ljósmynd frá 1958. Horft til norðurs með varnarveggnum (5-172). Neðan við er stokkurinn (5-740) undir röri og loki ofan við. Fjær sést skotgröf (5-704).³⁸⁸

Mynd 252. Loki eða krani á röri við varnar-vegginn norðan við stokkinn, sést á ljós-myndinni frá 1978.

Mynd 253. Horft til norðausturs eftir hleðslum á stokk (5-740) að varnarveggnum (5-172) við eldsneytistankana (5-390).

Reykjavík 5-741 Tvær skotgrafir

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-741	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	●1940	357526	406259			Sæmilegt	Nei

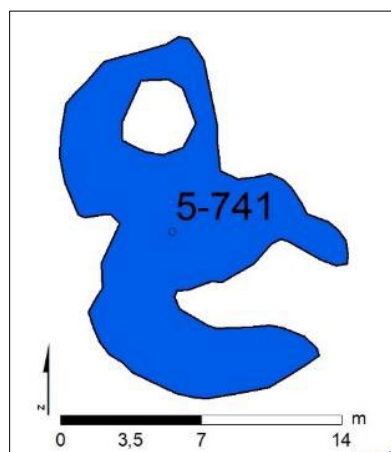
Staðhættir: Í vestanverðri Öskjuhlíð um 50 m austan við gangstíginn Bæjarleið og hús nr. 85 við Nauthólsveg og 5 m norðvestan við grunn dælustöðvar (5-173) eru tvær samsíða skotgrafir.

Lýsing: Skotgrafirnar eru niðurgrafnar við jarðfasta kletta með uppmokstri fyrir framan. Þær eru vel greinilegar. Í þeim og í kring vex mikill trjágróður.

³⁸⁸ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. AKO 003 128 4-3. Ljósmyndari Andrés Kolbeinsson. Hluti.

Mynd 254. Nyrðri skotgröfin (5-741), horft til norðurs.

Mynd 255. Tvær samsíða skotgrafir (5-741). Teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 256. Syðri skotgröfin (5-741), horft til norðvesturs.

Reykjavík 5-742 Skotgröf

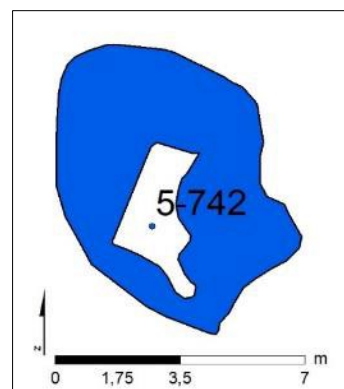
Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-742	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	●1940	357507	406333	8	6	Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Í vestanverðri Öskjuhlíð 40 m austan við gangstíginn Bæjarleið og hús nr. 83 við Nauthólsveg er skotgröf. Fyrir ofan og norðaustan er slóði.

Lýsing: Skotgröfin er niðurgráfin norðvestan við jarðfasta kletta með uppmokstri í kring. Dýpst er hún innst við klettinn eða um 130 cm og uppmokstur um 90 cm. Vel greinileg, mosa og grasi vaxin. Trjágróður á henni og í kring.

Mynd 257. Skotgröf (5-742) við kletta. Horft til austurs.

Mynd 258. Skotgröf (5-742).
Teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 259. Horft til vesturs yfir skotgröf (5-742).

Reykjavík 5-743 Merkjaskúr

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-743	Öskjuhlíð	Braggi	Grunnur	●1940	357781	405886	6	5	Slæmt	Nei

Staðhættir: Í vesturhlíð Öskjuhlíðar suðvestan við malarplan við endann á gömlum veg, nú gönguleið, sem liggur til norðurs frá sprengjugeymsluveginum (5-718) er grunnur af merkjaskúr sem er teiknaður á kort frá 1944 og merktur „Signale Hut“.³⁸⁹ Um 300 m

³⁸⁹ Borgarsögusafn. Skjalasafn um fornleifar. Kort 1944.

norðaustur af Háskólanum í Reykjavík og um 200 m austur af Bæjarleið. Grunnurinn og slóðinn sjást á loftmynd 1954.³⁹⁰ Þar er nú áningarstaður með trébekk.

Lýsing: Greina má grjóthleðslur við suðvesturgafli og norðvesturhlið. Mikið gróið, mosa og grasi vaxið. Steypuleifar eru fyrir neðan gaflinn og við norðvesturhlið.

Mynd 260. Horft til vesturs yfir malarplan og grunn merkjaskúrs (5-743) til vinstri.

Mynd 261. Horft til norðurs á grjóthleðslu á suðurhorni (5-743).

Mynd 262. Horft til austurs á grjóthleðslu á vesturhorni (5-743).

Reykjavík 5-749 Flugvallarbraut

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-749	Flugvallarbraut	Gata, í þéttbýli	Heimild	●1940–2005	357423	406528			Ómetið	Já

Staðhættir: Flugvallarbraut lá frá Snorrabraut/Miklartorgi að staðnum þar sem nú er flugturn. Þetta var ein af aðalleiðunum inn að flugvelli á sínum tíma, lögð af sem gata þegar uppbygging hófst við Hlíðarenda um 2003. Á hernámsárunum stóðu nokkur braggahverfi við

³⁹⁰ Landmælingar Íslands. Loftmyndasafn: Svæði nr. 27 – Skerjafjörður – Leiruvogur. 1954-07-28. LI2-0304.

Þessa götu en eina húsið sem var skráð um tíma við Flugvallarbraut var Barnaheimilið Sólbakki, áður við Vatnsmýrarveg 32.

Lýsing: Horfið að mestu undir nýtt íbúðahverfi, nyrsti hluti Nauthólsvegar er á sama stað og Flugvallarbraut var áður.

Reykjavík 5-760 Skotbyrgi

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-760	Camp Fossvogur	Skotbyrgi	Steinsteypa	●1940	358692	405010	8	7	Gott	Nei

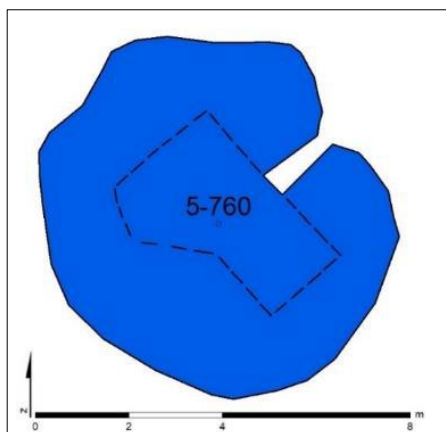
Staðhættir: Á sjávarbakka í botni Fossvogs á klettinum Hanganda/Votabergi um 110 m vestur af Kringlumýrarbraut og 122 m norðvestur af bensínstöð N1 er skotbyrgi (5-760).³⁹¹ Tilheyrði *Camp Fossvogi* (230-101) sem var fyrir botni vogsins og var síðar einnig nefndur *Camp Cook South*. Kampurinn er skráður undir jörðina Laugarnes (230-101).

Á bakkanum norðvestan við eru leifar af tveimur undirstöðum og grunni sem tilheyrðu einnig kampinum en það er allt skráð á (5-761).

Lýsing: Heillegt skotbyrgi. Veggir eru hlaðnir en þakið er steipt með halla að framan. Fyllt hefur verið í skotraufina. Gengið er niður þrjú steipt þrep í byrgið á norðausturhlið. Byrgið er þakið jarðvegi og er grasi vaxið. Norðvestan við er lágt garðlag um 20 m á lengd, liggur norður-suður með ströndinni og annað minna 10 m austar, um 10 m á lengd, bæði garðlögin eru greinileg á loftmyndum frá árinu 1954 og síðar, ekki er ljóst hvaða garðlög þetta eru.

Mynd 263. Skotbyrgi (5-760) á klettinum Votabergi, horft til suðvesturs.

Mynd 264. Skotbyrgi (5-760), teiknað eftir uppmælingu.

³⁹¹ *Árnastofnun*. Nafnið.is; Guðlaugur R. Guðmundsson, „Örnefni í bæjarlandi Kópavogs.“ jarðirnar Digraanes – Fífuhammur – Kópavogur – Vatnsendi.

Mynd 265. Á Fossvogsbökkum, Skotbyrgi (5-760) á Hanganda/Votabergi. Horft til suðurs.

Mynd 266. Horft inn í skotbyrgi (5-760) til suðvesturs. Búið er að fylla upp í skotraufina. Efst má sjá hallann á steypu þakinu.

Reykjavík 5-761 Undirstöður, grunnur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-761	Camp Fossvogur	Byssustæði	Steinsteypa	•1940	358670	405041			Gott	Nei

Staðhættir: Við malarstíg á sjávarbakka í botni Fossvogs norðvestur af Votabergi, um 110 m suðvestur af göngubríu yfir Kringlumýrarbraut á Sólarleið, eru ummerki frá tímum hersetunnar. Tvær undirstöður, grunnur og steypuleifar, allt skráð saman á þetta númer. Minjarnar tilheyrðu *Camp Fossvogi* (230-101) sem var fyrir botni vogsins, síðar einnig nefndur *Camp Cook South*. Kampurinn er skráður undir jörðina Laugarnes (230-101).

Mynd 267. Undirstöður á sjávarbakkanum, grunnur og steypa norðan við gangstíg (5-761) í botni Fossvogs sem tilheyrðu *Camp Fossvogi* (230-101).

Lýsing: Tvær heillegar álíka stórar ferhyrndar undirstöður eru um 2,5 m frá sjávarbakkanum og eru 20 m á milli þeirra. Sú sem er sunnar er heillegri, 2 m vestan við malarstíg sem liggur eftir bakkanum, og liggur yfir þá sem er norðar.

Syðri undirstaðan er með steyptri plötu á hleðslusteinum og ummál hennar er 3,0 x 2,3 m. Er í góðu ásigkomulagi. Á loftljósmynd frá 1946 virðist standa mannvirki á henni.³⁹² Steypa platan á þeirri sem er norðar er horfin og eftir eru aðeins hleðslusteinar með steinlími sem

³⁹² Ljósmyndasafn Reykjavíkur. ÁBS-FOO1 3-3. Ljósmyndari óþekktur.

raðað er í ramma. Gangstígurinn liggur yfir hluta en hinn helmingurinn er grasi gróinn, ummál er 2,7 x 1,80 m.

5 m austan við gangstíginn er 8 x 4 m grunnur sem sést á ljósmynd frá 1946 ásamt fleiri grunnum austan og norðan við og á loftmynd 1954.³⁹³ Á grunninum er fastmerki nr. 43/2321. Norðan við Votaberg eru ógreinileg ummerki eftir grunna sem sjást á loftmyndinni 1946 en um 7 m norðan við gangstíginn eru steypuleifar sem voru mældar upp.

Mynd 268. Syðri undirstaðan (5-761), horft til vesturs.

Mynd 269. Nyrðri undirstaðan (5-761), horft til norðvesturs.

Mynd 270. Steypuleifar (5-761) norðaustan við skotbyrgi (5-760).

Mynd 271. Grunnur (5-761) austan við malarstíg.

³⁹³ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. ÁBS-FOO1 3-3. Ljósmyndari óþekktur; Landmælingar Íslands. Loftmyndasafn. Svæði nr. 27 – Úlfarsá – Bessastaðir. 1954-07-08. L12-0293.

Reykjavík 5-765 Skotgröf

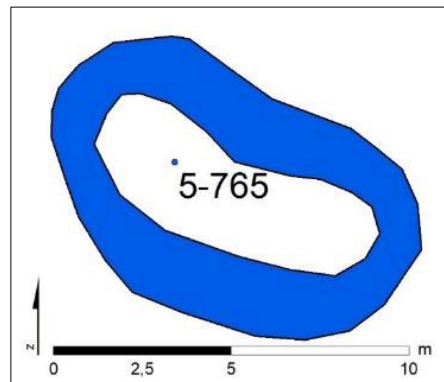
Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-765	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur með hleðslu	•1940	357959	405471	11	7	Slæmt	Nei

Staðhættir: Í suðurhlíðum Öskjuhlíðar austan við malarstíg sem liggur norður-suður og 14 m vestan við Fossvogskirkjugarð er skotgröf, 230 m austan við Ásatrúarhof.

Lýsing: Skotgröfin er ílöng og liggur norðvestur-suðaustur, niðurgrafin með uppmokstri og grjóthleðslum til hliðanna sem eru um 60 cm á dýpt. Rústin er vel greinileg en mikið af trjágróðri er í henni.

Mynd 272. Skotgröf (5-765), horft til vesturs.

Mynd 273. Skotgröf (5-765), teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 274. Skotgröf (5-765), horft til austurs að Fossvogskirkjugarði.

Reykjavík 5-766 Skotgrafir

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-766	Öskjuhlíð	Skotgröf	Skotgröf	•1940	357734	405531	8	5	Gott	Nei

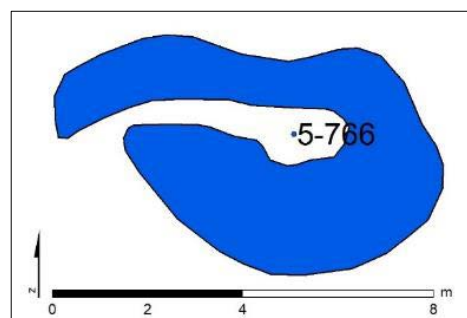
Staðhættir: Í suðurhlíðum Öskjuhlíðar 45 m norðaustur af Ásatrúarhofi er skotgröf og 30 m austan við hana eru tvær litlar skotgrafir sem eru líka skráðar undir þetta númer, austan við veg sem liggur að vatnstanki (5-179) við Ásatrúarhof. Fast suðvestan við er önnur (5-767).

Lýsing: Skotgröfin er ílöng og liggur austur-vestur. Vel greinileg, grjóthlaðin, mosavaxin og í hana hefur verið plantað trjágróðri.

Litlu skotgrafirnar við veginn að vatnstankinum eru vel greinilegar, niðurgrafnar og um 2,5 m í þvermál, í þær hefur líka verið plantað trjágróðri.

Mynd 275. Tvær litlar skotgrafir (5-766) austan við veg að vatnstanki, horft til norðurs.

Mynd 276. Skotgröf (5-766), teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 277. Skotgröf (5-766), horft til norðausturs.

Reykjavík 5-767 Skotgröf

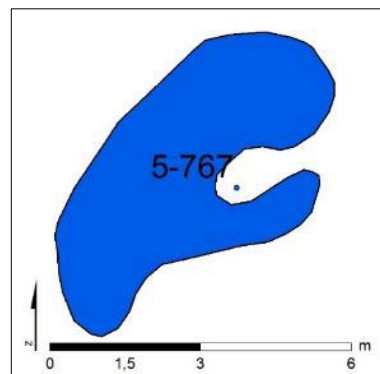
Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-767	Öskjuhlíð	Skotgröf	Skotgröf	•1940	357725	405523	7	4	Gott	Nei

Staðhættir: Í suðvesturhlíðum Öskjuhlíðar 38 m norður af Ásatrúarhofi er skotgröf. Fast norðaustan við er önnur skotgröf (5-766).

Lýsing: Stórgrýtt skotgröf með afsöguðum staur í miðjunni. Vel greinileg, mosagróin og í henni og á vex trjágróður.

Mynd 278. Skotgröf (5-767), horft til vesturs.

Mynd 279. Skotgröf (5-767), teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 280. Horft til norðausturs yfir skotgröf (5-767) að skotgröf (5-766).

Reykjavík 5-768 Skotgröf

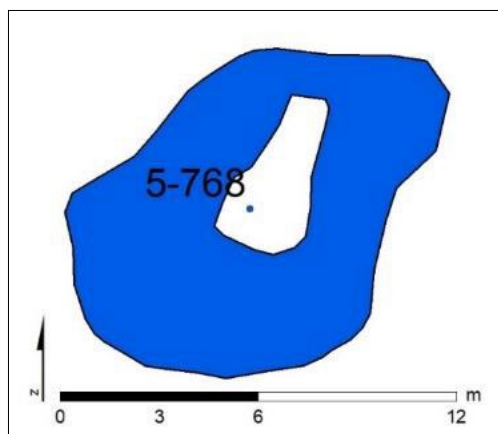
Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-768	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	•1940	357868	405572	12	10	Gott	Nei

Staðhættir: Í suðurhlíðum Öskjuhlíðar 100 m vestan við Fossvogskirkjugarð og 170 m norðaustur af Ásatrúarhofi er skotgröf fast sunnan við malarborinn gangstíg. Vestan við er slétt klöpp með járnörri í. Um 68 m norðaustan við er skotgröf (5-769) og önnur (5-771) 120 m vestan við.

Lýsing: Skotgröfin er stór og djúp. Niðurgrafin um 1,6 m með uppmokstri til hliðanna. Vel greinileg, mosa og grasi vaxin og mikill trjágróður.

Mynd 281. Horft upp úr skotgröf (5-768) til norðurs að gangstíg.

Mynd 282. Skotgröf (5-768), teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 283. Skotgröf (5-768), horft til suðurs frá gangstíg.

Reykjavík 5-769 Skotgröf

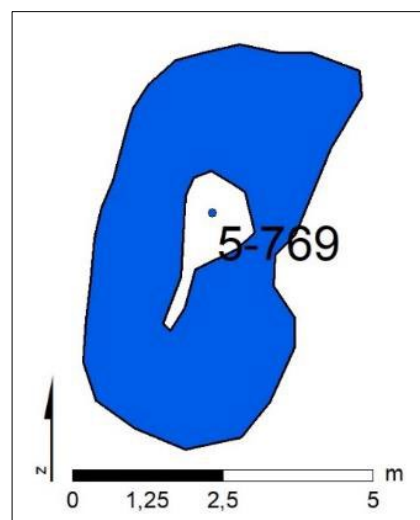
Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-769	Öskjuhlíð	Skotgröf	Skotgröf	•1940	357927	405625	7	3,5	Gott	Nei

Staðhættir: Í suðurhlíðum Öskjuhlíðar 40 m vestan við Fossvogskirkjugarð og 250 m norðaustur af Ásatrúarhofi er skotgröf vestan við gönguslóða. Um 85 m norðvestan við er skotgröf (5-770) og önnur er 67 m suðvestan við.

Lýsing: Skotgröfin er hlaðin og lítillaga niðurgráfin vestan við lága kletta. Vel greinileg, mosa og grasi vaxin. Á henni vex líka trjágróður og lúpína.

Mynd 284. Skotgröf (5-769), horft til austurs að klettum.

Mynd 285. Skotgröf (5-769), teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 286. Horft til norðvesturs yfir skotgröf (5-769).

Reykjavík 5-770 Skotgröf

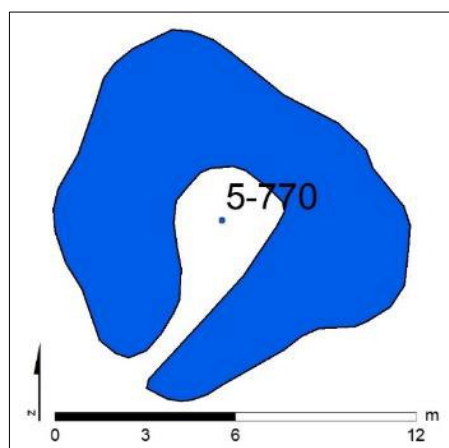
Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-770	Öskjuhlíð	Skotgröf	Skotgröf	•1940	357840	405663			Gott	Nei

Staðhættir: Í suðurhlíðum Öskjuhlíðar 250 m austur af Háskólanum í Reykjavík og 210 m norðaustur af Ásatrúarhofi er skotgröf norðan við mjóan gönguslóða sem liggur til austurs frá sprengjugeymsluveginum (5-718). Um 67 m suðvestan við er skotgröf (5-773) og önnur 85 m suðaustan við.

Lýsing: Skotgröfin er hringlaga og niðurgrafin, um 1,55 m á dýpt, með uppmokstri í kring, minnst suðvestan megin þar sem er inngangur. Vel greinileg, mosa og grasi vaxin og á henni vex einnig trjágróður og lúpína. Skammt frá, um 10 m vestan við og 2 m sunnan við gönguslóðann, er lítill hringlaga niðurgröftur, um metri í þvermál, á sama númeri.

Mynd 287. Skotgröf (5-770), horft til norðurs.

Mynd 288. Skotgröf (5-770), teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 289. Skotgröf (5-770), horft til norðvesturs.

Reykjavík 5-771 Skotgröf

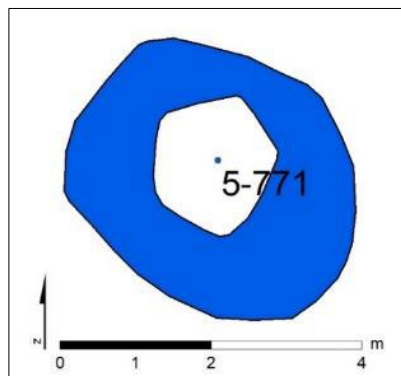
Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-771	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	●1940	357739	405588	4	3,4	Gott	Nei

Staðhættir: Í suðurhlíðum Öskjuhlíðar 20 m suðaustan við veg (5-718) sem lá að sprengju-geymslunum (5-189), neðan og suðvestan við jarðvegsmön sem var við bragga (5-197) og 100 m norður af Ásatrúarhofi, er skotgröf. Á austurhlíð manarinnar er gata sem liggur niður af henni til suðurs fram hjá skotgröfinni.

Lýsing: Skotgröfin er hringlaga og niðurgrafin um 90 cm með grjóthlöðnum veggjum. Vel greinileg, mosavaxin með barri af trjám sem plantað hefur verið þétt við hana.

Mynd 290. Skotgröf (5-771), horft til norðurs að jarðvegsmöninni.

Mynd 291. Skotgröf (5-771), teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 292. Horft til norðurs yfir skotgröf (5-771).

Reykjavík 5-772 Skotgröf

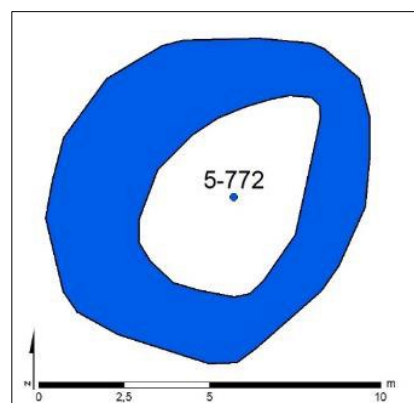
Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-772	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	●1940	357816	405700	10	9	Gott	Nei

Staðhættir: Í suðurhlíðum Öskjuhlíðar 15 m austan við gamlan herveg (5-718) sem lá að sprengjugeymslunum (5-189) og 230 m norðnorðaustur af hofi Ásatrúarmanna er skotgröf.

Lýsing: Skotgröfin er hringlaga og niðurgrafin í barð með uppmokstri á bökkunum sem er greinilegastur á suður- og vesturhlíð. Dýpst um 1,5 m. Mosa og grasivaxin með töluverðri sinu og lúpínu. Mikið af trjágróðri sem hefur verið gróðursettur á bökkum hennar og í kring.

Mynd 293. Skotgröf (5-772) við veg (5-718), horft til norðurs.

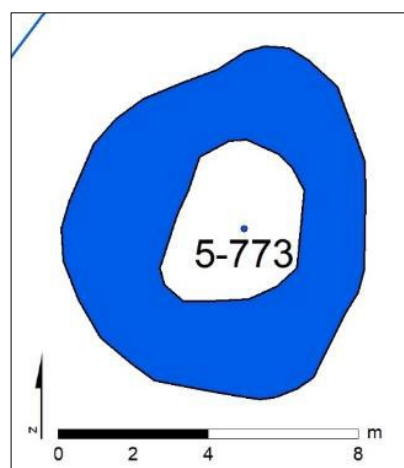
Mynd 294. Skotgröf (5-772), teiknað eftir uppmælingu.

Reykjavík 5-773 Skotgröf

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-773	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	●1940	357762	405646	9,5	8	Gott	Nei

Mynd 295. Skotgröf (5-773) austan við veg (5-718), horft til norðurs.

Mynd 296. Skotgröf (5-773), teiknað eftir uppmælingu.

Staðhættir: Í suðurhlíðum Öskjuhlíðar fast austan við veg sem liggur að sprengjugeymslum (5-718), 160 m norðaustur af Ásatrúarhofi. Norðaustan við veginn er skotgröf (5-790) og 50 m sunnan við er jarðvegsmön sem var við bragga (5-197).

Lýsing: Skotgröfin er niðurgráfin um 50 cm með uppmokstri í kring. Vel greinileg, mosavaxin með lúpínu og trjágróðri sem hefur verið plantað í hana.

Reykjavík 5-774 Skotgröf

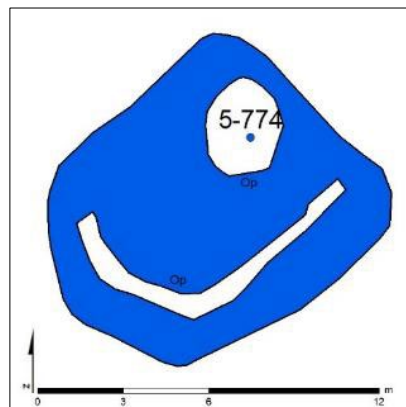
Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-774	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur með hleðslu	●1940	405646	405837	11,9	11,7	Gott	Nei

Staðhættir: Í suðurhlíðum Öskjuhlíðar 20 m vestan við veg sem liggur til suðvesturs frá Perlunni að veginum (5-718) sem liggur að sprengjugeymslunum (5-189) er skotgröf. Um 120 m norðvestur af Vesturhlíð 9 og 340 m suður af Perlunni. Um 20 m norðan við skotgröfina er merktur „Qi gong lundur“ þar sem tré hafa verið felld og þar má sjá ummerki eftir mannvirki, sennilega hersins.

Lýsing: Nokkuð virðist hafa verið lagt í skotgröfina sem er ferköntuð með V-laga niðurgreftri sem er 60–100 cm á dýpt og 50–90 cm á breidd með hleðslum að innanverðu ásamt hringlaga niðurgreftri í norðurhorni, um 2,2 x 3 m í þvermál og 1,20 m á dýpt. Uppmokstur er til hliðanna og mögulega inn á miðjuna. Tvö hlaðin op, frekar lítil, eru hvort á móti öðru í miðjunni. Syðra opið er heillegt en það nyrðra er hrúnið, gætu legið að einhvers konar mannvirki undir miðjunni. Ofan á er hringlaga hellulögn í miðjunni og með norðvestur- og norðausturhlíðum sem endar á palli á austurhorninu. Vel greinileg og nokkuð heilleg. Mosa og grasi vaxin með þéttum trjágróðri í kring sem og á henni. Á miðjuna hefur verið settur niður staur með QR-kóða merktur rafhlaup.is.

Mynd 297. Skotgröf (5-774), horft til suðurs.

Mynd 298. Skotgröf (5-774), teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 299. Skotgröf (5-774), horft til norðausturs.

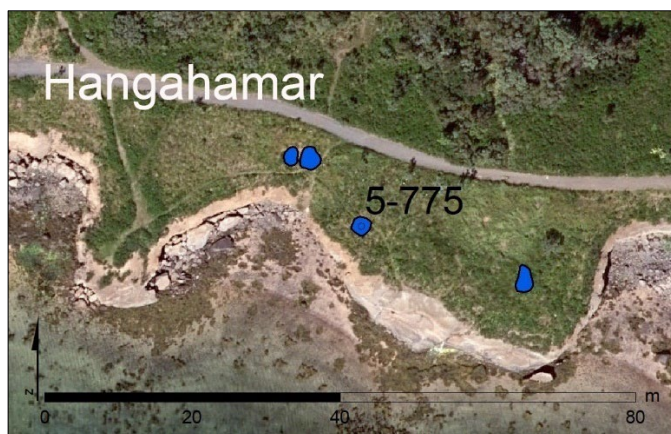
Mynd 300. Skotgröf (5-774), horft til vesturs að veginum.

Reykjavík 5-775 Skotgrafir

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-775	Fossvogur	Skotgröf	Niðurgröftur	•1940	357731	405298			Gott	Nei

Staðhættir: Á Fossvogsbökkum við Hangahamar eru fjórar skotgrafir sunnan við malarstíg og um 160 m suður af Ástatrúarhofi sem allar eru skráðar á þetta númer.

Lýsing: Skotgrafirnar eru niðurgrafnar í bakkann og tvær vestustu eru dýpstar. Austasta skotgröfin er 3,7 x 2,4 m, grasi og lúpínu vaxin. Um 20 m vestan við er önnur sem er 2,7 x 2,5 m, grasi vaxin. Um 8 m norðvestan við eru tvær djúpar með smá hafti á milli. Sú austari er 3 x 2,8 m og sú vestari 2,5 x 1,8 m. Allar eru þær vel greinilegar.

Mynd 301. Fjórar skotgrafir (5-775) á Fossvogsbökkum við Hangahamar.

Mynd 302. Horft til vesturs að Kópavogi.

Mynd 303. Skotgrafir (5-775) á Fossvogsbökkum við Hangahamar, horft til suðvesturs að Kópavogi.

Reykjavík 5-790 Skotgröf

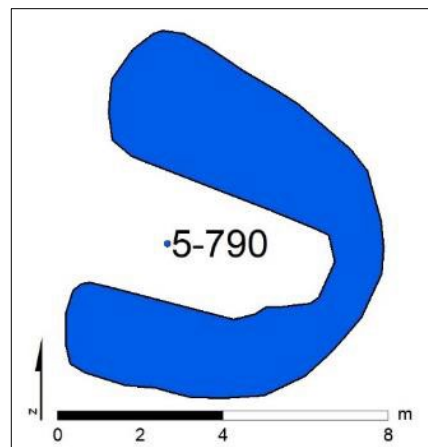
Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-790	Öskjuhlíð	Skotgröf	Skotgröf	•1940	357744	405662	9	7	Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Í suðvesturhlíð Öskjuhlíðar 8 m vestan við veg (5-718) sem lá að sprengjugeymslum (5-189) og 160 m austur af Háskólanum í Reykjavík er skotgröf. Austan við veginn er önnur (5-773).

Lýsing: Skotgröfin er U-laga og opin í vestur, niðurgráfin með uppmokstri til hliðanna. Vel greinileg, mosavaxin með miklu barri af stórum grenitrjám sem hefur verið plantað í hana.

Mynd 304. Horft til norðausturs yfir skotgröf (5-790).

Mynd 305. Skotgröf (5-790), teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 306. Horft yfir skotgröf (5-790) til suðausturs að veginum (5-718).

Reykjavík 5-791 Skotgröf

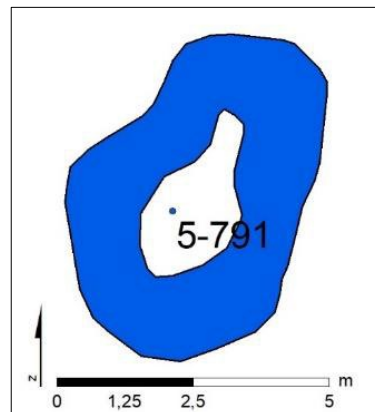
Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-791	Öskjuhlíð	Skotgröf	Skotgröf	•1940	357707	405636	6,3	4,6	Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Í suðvesturhlíð Öskjuhlíðar 25 m norðvestan við veg (5-718) sem lá að sprengjugeymslum (5-189) og 114 m austur af Háskólanum í Reykjavík er skotgröf. 37 m norðaustan við er svo skotgröf (5-790) og enn önnur (5-792) 45 m suðvestan við.

Lýsing: Skotgröfin er ílöng. Vel greinileg, mosavaxin og á henni vex trjágróður.

Mynd 307. Skotgröf (5-791), horft til austurs.

Mynd 308. Skotgröf (5-791), teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 309. Horft til suðvesturs yfir skotgröf (5-791).

Reykjavík 5-792 Skotgröf

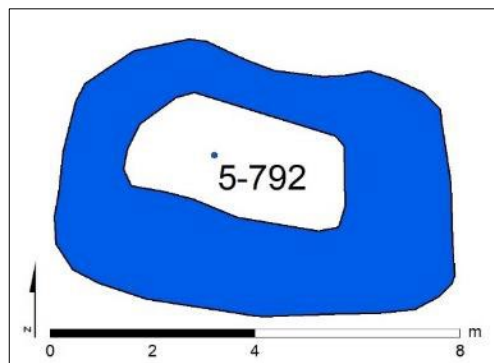
Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-792	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	•1940	357677	405594	8	5	Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Í suðvesturhlíð Öskjuhlíðar 2 m norðan við beygju á veg (5-718) sem lá að sprengjugeymslum (5-189), 85 m austur af Háskólanum í Reykjavík.

Lýsing: Skotgröfin er ílöng og liggur austur-vestur með veginum. Niðurgrafin með uppmokstri. Vel greinileg, mosavaxin og á henni vex líka lúpína og trjágróður.

Mynd 310. Skotgröf (5-792), horft til norðvesturs.

Mynd 311. Skotgröf (5-792), teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 312. Skotgröf (5-792) við veg (5-718), horft til suðausturs.

Reykjavík 5-793 Skotgröf

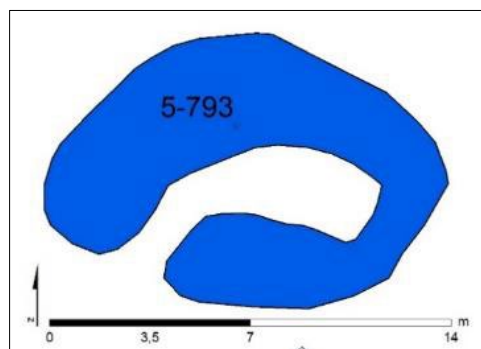
Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-793	Öskjuhlíð	Skotgröf	Skotgröf	•1940	357777	405716	14	10	Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Í suðvesturhlíðum Öskjuhlíðar um 200 m norðaustur af Háskólanum í Reykjavík er skotgröf. Hún er á milli vega (5-718) sem lá að sprengjugeymslum, austan við veginn er skotgröf (5-772) og 30 m norðan við er önnur (5-165).

Lýsing: Niðurgroftur í jarðvegstorfu með uppmokstri í kring, opin til suðvesturs en eftir henni endilangri er gönguslóði. Vel greinileg, grasi vaxin auk þess sem trjágróður og lúpína hefur stungið sér niður.

Mynd 313. Skotgröf (5-793,) horft til vesturs.

Mynd 314. Skotgröf (5-793), teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 315. Skotgröf (5-793), horft til austurs að veginum (5-718).

Reykjavík 5-803 Járnbrautarteinar

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-803	Öskjuhlíð	Járnbrautarteinn		•1940	357470	406458			Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Járnbrautarteinar frá tímum hersetunnar hafa fundist á tveimur stöðum við Flugvallarveg: Fyrir neðan grjóthleðslur (5-161) sem eru á klettavegg námu (5-152) og í steypu plani sem var fyrir vestan hús Flugbjörgunarsveitarinnar að Flugvallarvegi 7 en þar stóðu áður tveir geymslubraggar hlið við hlið. Á stríðsárunum var þar viðgerðarverkstæði og lager. Eftir stríð voru þessir braggar notaðir af flugmálastjórn sem vélaverkstæði.³⁹⁴ Theodór Friðriksson talar um járnbraut og spor í Öskjuhlíð í bók sinni *Ofan jarðar og neðan* þegar hann segir frá vinnu sinni við flugvallargerð hjá Bretum. Hann lýsir ferð sinni til að kanna hvernig væri umhorfs þar árið 1941.

Upp í Öskjuhlíð unnu margir menn að því að sprengja klappir og losa grjót. Þar hafði verið komið fyrir járnbraut og lágu sporin í ýmsar áttir niður yfir mýrar og móa. Eftir teinunum runnu vagnar fullir af grjóti. Niðri á mýrarflesjunni á dálítið upphækkðu svæði, hafði verið komið fyrir mikilli grjótkvörn, og beindist þangað forvitni mín. Tók ég þó stefnuna ofurlítið norðar og hitti þar fyrir hóp íslenskra verkamanna, er unnu að því að jafna úr moldarhlössum. ... Ég tók nú stefnuna til nokkurra Breta, er unnu að brautargerð.

Í framhaldi lýsir hann tækjakosti og steypuvinnu við flugbrautir og segir: „Undir steypuna var jafnað möluðu eða muldu grjóti, er sótt var sumt upp í Rauðhóla, ekið þaðan á mörgum bílum.“³⁹⁵

Járnbrautarteinarnir hafa verið notaðir við grjótnám hersins (5-162) úr geilinni þar sem nú standa hús nr. 3–3A við Flugvallarveg.

Á mynd frá 1942 má sjá hvernig járnbrautarteinarnir lágu um námuna og sameinuðust svo að mulningsvélinni.

Járnbrautir af þessari gerð, þ.e. mjóbrautir (e. *narrow gauge railroad*) voru með tveggja feta breiðu spori og mjög algengar til flutninga hjá Bretum og Samveldislöndunum frá því fyrir aldamótin 1900 og fram eftir öldinni, ekki síst byggingarsveitum hersins sem ekki réðu yfir stórvirkum flutningavélum og bifreiðum. Sporin voru þá lögð í einingum á jörðina eftir þörfum og sífellt flutt úr stað eftir því sem þurfti. Ein þekkt gerð slíks járnbrautakerfis nefndist Decauville, hérlandis voru slíkar brautir líka notaðar af landsmönnum við uppskipun og flutninga á bryggjum, síldarplönunum og fiskreitum á öndverðri öldinni sem leið og þá oft bara handafl notað til að færa vagnana. Breski herinn notaði hér litla vagna til dráttar sem knúnir voru af bensín- og dísilvélum. Bretar notuðu þessar brautir í meira eða minna mæli víðast hvar þar sem þeir stóðu í framkvæmdum og einnig síðar til flutninga á Reykjavíkurflugvelli þar sem brautarteinar sem lágu í flugskýli og vélageymslur voru felldir niður í steinsteyppt gólf og flughlöð eins og enn sér merki um við gamla flugturninn.³⁹⁶

Lýsing: Teinarnir fyrir neðan grjóthleðslurnar hvíla á jarðvegsstalli og liggja nánast austur-vestur, grasi grónir nema vesturendinn sem stendur út í loftið.

Teinar eru í plani fyrir vestan Flugvallarveg 7. Teinana má sjá á loftmyndum og ljósmynd sem tekin var yfir planið 2021 og hafa þeir legið nánast norður-suður. Á einhverjum tíma hefur verið steyppt yfir teinana eftir að hætt var að nota þá en þeir losnuðu þegar steypa planið var rifið vegna stígagerðar haustið 2022. Gröfumaðurinn sem vann að því kom hluta af teinunum, um 5 m búi, á Árbæjarsafn. Undir teinunum eru járnplattar, undirstöður.

³⁹⁴ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 45.

³⁹⁵ Theodór Friðriksson, *Ofan jarðar og neðan*, bls. 96–98, 108–110.

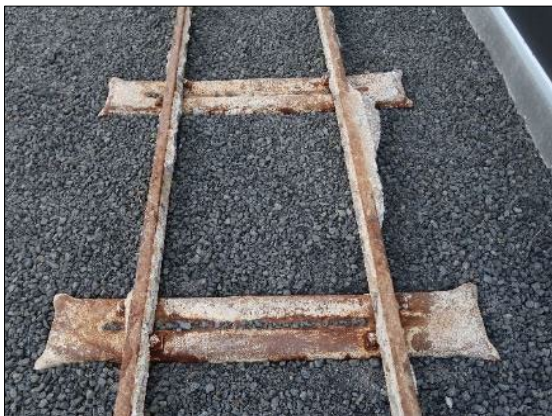
³⁹⁶ *Borgarsögusafn*. Skjalasafn. Tölvupóstur 11. janúar 2024, Friðþór Eydal.

Mynd 316. Á myndinni má sjá grjóthleðslur (5-161) við Flugvallarveg og járnbrautarteina (5-803) fyrir neðan, merktá með gulum hring. Horft til suðausturs.

Mynd 317. Hluti af járnbrautarteinum (5-803) vestan við hús Flugbjörgunarveitarinnar að Flugvallarvegi 7 eftir að þeir voru losaðir úr steypu plani, eru nú á Árbæjarsafni.

Mynd 318. Járnbrautarteinar (5-803), svokallaðar mjóbrautir.

Mynd 319. Járnbrautarteinar sem voru vestan við Flugvallarveg 7. Nú á Árbæjarsafni við Hafnarsmiðjuna en þar eru járnbrautarteinar frá hafnargerðinni. Töluvert breiðara er þar á milli.

Reykjavík 5-811 Skotgrafir

Safnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-811	Öskjuhlíð	Skotgröf	Garðlag	●1940	357589	406386			Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Fremst á hjalla í norðvestanverðri Öskjuhlíð 30 m sunnan við bílaplan við Flugvallarveg 3–3A eru tvær samsíða skotgrafir sem eru skráðar á sama númer. Þær eru um 10 m vestan við nyrstu gryfjuna af fjórum (5-163) sem voru gerðar fyrir eldsneytisgeyma á tímum hersetunnar. Á milli skotgrafanna og gryfjunnar er malarstígur sem liggur til suðurs á gryfjubrúninni.

Lýsing: Skotgrafirnar eru samsíða með um 1 m bili á milli fremst á hjallanum. Tvö sléttuð hringlaga svæði og fremst á brúninni hefur jarðvegi verið ýtt upp sem myndar kant fremst. Mosa og grasi vaxnar með trjágróðri og lúpínu. Sú nyrðri er greinilegri en á þeirri syðri eru tveir hjólaslóðar sem liggja yfir hana og niður hlíðina.

Mynd 320. Horft upp að skotgröfunum (5-811) til austurs, hjólastígur á þeirri syðri.

Mynd 321. Tvær samsíða skotgrafir (5-811), teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 322. Horft til norðvesturs yfir syðri skotgröfina (5-811).

Mynd 323. Horft til norðausturs yfir nyrðri skotgröfina (5-811).

Reykjavík 5-814 Geymslusvæði

Safnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-814	Öskjuhlíð	Geymslusvæði	Heimild	•1941	358016	406104			Ómetið	Já

Staðhættir: Í austurhlíð Öskjuhlíðar suðaustan við bílastæði Perlunnar, þar sem nú er bílastæði, stígar og skógrækt, var á tímum hersetunnar geymslusvæði sem sést á loftmyndum og á ljósmynd frá 1941.

Lýsing: Horfið.

Mynd 324. Tjöld og timbur á geymslusvæði í austurhlíðum Öskjuhlíðar á tímum hersetunnar. Vinstra megin við tjöldin er Reykjaæðin og til hægri efst er Bústaðavegur. Horft til austurs að Hengli, Úlfarsfell til vinstri.³⁹⁷

³⁹⁷ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. 2013 18 05. Ljósmyndina tók erlendur hermaður um 1941; Borgarsögusafn. Loftmynd – Vatnsmýri – Flugvöllur – Öskjuhlíð, 1942.

Reykjavík 5-840 Skotgröf

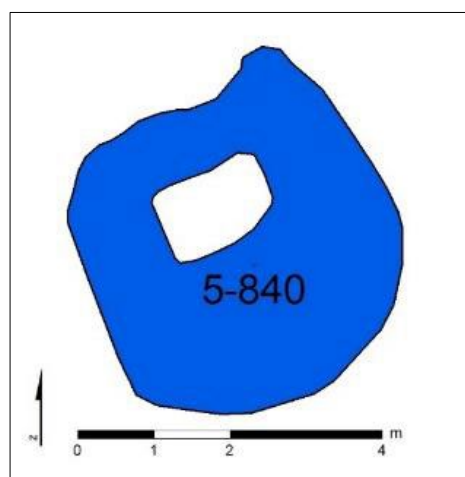
Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-840	Öskjuhlíð	Skotgröf	Skotgröf	●1940	357610	405949	4,8	4,3	Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Neðarlega í vestanverðri Öskjuhlíð 68 m austan við gangstíginn Bæjarleið og 74 m norðan við skotæfingasvæði (5-180) er skotgröf. Sunnan við hana er slóði sem liggur frá stígnum og niður á Bæjarleið. Um 30 m norðan við skotgröfina, við stíginn, gæti hafa verið önnur en er ógreinileg.

Lýsing: Skotgröfin er hlaðin upp á milli stórra jarðfastra steina í þéttum barrlundi, mosavaxin og í norðanverðri hliðinni vex stórt tré.

Mynd 325. Skotgröf (5-840), horft til suðurs.

Mynd 326. Skotgröf (5-840), teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 327. Horft til norðvesturs yfir skotgröfina (5-840), til vinstri er slóði sem liggur niður að Bæjarleið.

Reykjavík 5-841 Skotgröf ofan við HR

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-841	Öskjuhlíð	Skotgröf	Skotgröf	•1940	357641	357641	1,8	1,4	Sæmilegt	Nei

Staðhættir: Neðarlega suðvestan í Öskjuhlíð 25 m austan við gangstíginn Bæjarleið, 60 m norðvestan við Ásatrúarhof og um 65 m suðaustur af Háskólanum í Reykjavík er skotgröf.

Lýsing: Niðurgrafin sunnan við stóra jarðfasta steina og hlaðin með minna grjóti.

Mynd 328. Skotgröf (5-841) neðarlega í suðvestanverðri Öskjuhlíð, horft til norðurs.

Reykjavík 5-842 Tvær skotgrafir við bensínstöð

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-842	Öskjuhlíð	Skotgröf	Skotgröf	•1940	357900	406403			Sæmilegt	Nei

Mynd 329. Horft yfir skotgrafirnar (5-842) til norðvesturs að dælustöð Bústaðavegi 18.

Mynd 330. Skotgrafir (5-842) ofan við bensínstöð að Bústaðavegi 20, innanmál teiknað eftir uppmælingu.

Mynd 331. Horft til suðurs upp að minni skotgröfinni (5-842).

Mynd 332. Horft til vesturs upp að stærri skotgröfinni (5-842).

Staðhættir: Í Öskjuhlíð norðanverðri um 25 m suðvestur af bensínstöð við Bústaðaveg 20 og um 50 m suðaustur af dælustöð Bústaðavegi 18 eru tvær skotgrafir frá tímum hersetunnar.

Önnur skotgröf (5-734) er 25 m suðaustan við. Landi hallar til norðausturs.

Lýsing: Tvær samsíða skotgrafir. Minni skotgröfin er greinilegri niðurgrafin við kletta með uppmokstri fyrir framan. Sú stærri norðvestan við er einnig niðurgrafin með uppmokstri fyrir framan. Mosa og grasi vaxnar með trjágróðri.

Reykjavík 5-843 Grunnur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
5-843	Öskjuhlíð	Grunnur	Steinsteypa	●1940	357547	406432	8	3	Slæmt	Nei

Staðhættir: Í norðvestanverðri Öskjuhlíð 23 m suður af austurgafli á húsi nr. 7 við Flugvallarveg vestan undir háum kanti austan við bílaplan við Flugvallarveg 3–3A er grunnur og um 2 m austan við er kringlóttur steypur stöpull. Um 12 m sunnan við er vegleg skotgröf (5-164). Á ljósmynd frá 1946 er hús með risþaki á þessum stað.³⁹⁸

Lýsing: Steypur grunnurinn liggur nánast austur-vestur, greinilegur en mikið gróinn. Kringlótti steypu stöpullinn austan við er um 70 cm á hæð og um 1 m í þvermál.

Mynd 333. Horft til austurs yfir steypan grunn (5-843) að steypum stöpli undir háum kanti vestan við bílaplan við Flugvallarveg 3–3A.

Rauðará 9-23 Camp Vulkan

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-23	Camp Vulcan	Herbúðir	Heimild	●1940	358414	407635			Ómetið	Já

Staðhættir: Camp Vulcan var í Rauðarárholti við Laugaveg vestan við Mjólkursstöðina þar sem nú eru göturnar Brautarholt og Skipholt.³⁹⁹

Lýsing: Horfið.

Rauðará 9-24 Camp Hounslow

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-24	Camp Hounslow	Herbúðir	Heimild	●1940	358570	407614			Ómetið	Já

Staðhættir: Camp Hounslow var austan við hús Mjólkursamsölunnar þar sem nú er Laugavegur 164 og 166.⁴⁰⁰

Lýsing: Horfið.

³⁹⁸ Ljósmyndasafn Reykjavíkur. ÁBS LS 33-44. Ljósmyndari Sigurhans Vignir, 6. mars 1946.

³⁹⁹ Eggert Þór Bernharðsson, Undir bárujárnsboga. Braggalíf í Reykjavík 1940–1970, bls. 24–25.

⁴⁰⁰ Eggert Þór Bernharðsson, Undir bárujárnsboga. Braggalíf í Reykjavík 1940–1970, bls. 24–25.

Rauðará 9-51 Herminjar

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
9-51		Herminjar	Heimild	●1940	358586	407280			Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 198, *Sjómannaskólareitur*.⁴⁰¹

Skildinganes 220-114 Skotgröf

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-114	Nauthóll	Skotgröf	Niðurgröftur	●1940	357374	405571	3,8	3,4	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴⁰²

Skildinganes 220-117 Skotbyrgi

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-117	Nauthólsvík	Skotbyrgi	Steypa	●1940	357159	405313	9,6	6,6	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴⁰³

Skildinganes 220-118 Vatnstankur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-118	Nauthólsvíkurvegur	Vatnsgeymir	Steypa	●1944	357385	406067	20	10	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴⁰⁴

Skildinganes 220-119 Vatnsgeymir

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-119	Nauthólsvegur	Vatnsgeymir	Heimild	●1941–2006	357436	405826	20	5	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴⁰⁵

Skildinganes 220-120 Sjúkraskýli

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-120	Nauthólsvegur	Sjúkraskýli	Heimild	●1944–2006	357467	405811	20	5	Ómetið	Já

Staðhættir: Við Reykjavíkurflugvöll var móttaka fyrir slasaða menn sem síðan voru fluttir á sjúkrahús hersins í Gamla-Garði, stúdentagarði Háskóla Íslands við Hringbraut. Í sjúkramóttökunni var aðsetur flugmálastjórnar í allmörg ár fyrst eftir stríðið.⁴⁰⁶ Nú er þar bílaplan HR. **Lýsing:** Horfið.

⁴⁰¹ Anna Sofía Kristjánsdóttir o.fl., *Sjómannaskólareitur: Nóatún – Háteigsvegur – Vatnsholt – Skipholt. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 42.

⁴⁰² Anna Lís Guðmundsdóttir o.fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 49–50.

⁴⁰³ Anna Lís Guðmundsdóttir o.fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 44.

⁴⁰⁴ Anna Lís Guðmundsdóttir o.fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 44–45.

⁴⁰⁵ Anna Lís Guðmundsdóttir o.fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 65–66.

⁴⁰⁶ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 45.

Skildinganes 220-121 Líkhús

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-121	Nauthólsvegur	Líkhús	Heimild	●1941–2006	357497	405777	9	8	Ómetið	Já

Staðhættir: Við Reykjavíkurflugvöll var móttaka fyrir slasaða menn sem síðan voru fluttir á sjúkrahús hersins í Gamla-Garði. Við austurgafli sjúkramóttökunnar var líkhúsið.⁴⁰⁷ Nú er þar bílplan HR.

Lýsing: Horfið.

Skildinganes 220-123 Braggar

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-123	Nauthólsvegur	Braggi	Braggi	●1944	357338	405500	25	7,7	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴⁰⁸

Skildinganes 220-124 Transit Camp

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-124	Transit Camp, flugvallarhótel	Herbúðir, hótel	Braggi	●1944–1945	357281	405447	79	64	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴⁰⁹

Skildinganes 220-126 Corbett Camp

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-126	Corbett Camp	Herbúðir	Heimild	●1941–1971	357391	405413	150	120	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴¹⁰

Skildinganes 220-127 Bryggja

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-127	Nauthólsvík	Bryggja	Heimild	●1940	357352	405352	93	6	Ómetið	Að hluta

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴¹¹

Skildinganes 220-128 Northrop brautin

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-128	Northrop-brautin	Dráttarbraut	Heimild, bryggja	●1940	357288	405365	83	6,5	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴¹²

⁴⁰⁷ Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson, *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*, bls. 45.

⁴⁰⁸ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 62.

⁴⁰⁹ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 60–61.

⁴¹⁰ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 52–53.

⁴¹¹ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 55–56.

⁴¹² Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 56.

Skildinganes 220-130 Herskálahverfi

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-130	Nauthólsvegur	Herbúðir	Braggagrunnur	●1941	357467	406049	140	110	Slæmt	Nei

Staðhættir: Austan við Nauthólsveg og sunnan við Nauthólsveg 85 var herskálahverfi eða flugliðabúðir fyrir óbreytta breska flugliða og foringja.⁴¹³ Seinna var á þessum stað athafnasvæði Esso.

Lýsing: Það sést móta fyrir braggagrunnum á eldri loftmyndum. Eitt braggagólf er enn sjáanlegt nyrst á þessu svæði og er það í akveginum sem lá að skóla Hjallastefnunnar að sunnan sem nú hefur verið fluttur í burtu.

Mynd 334. Braggabotn í akvegi. Horft í suður í átt að Háskólanum í Reykjavík.

Mynd 335. Loftljósmynd frá árinu 1942 sem sýnir staðsetningu herskálahverfisins (230-130) austan við Nauthólsvíkurveg.⁴¹⁴

Skildinganes 220-131 Station Headquarters

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-131	Station Headquarters	Herbúðir	Heimild	●1942	357345	405742	160	130	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴¹⁵

Skildinganes 220-142 Verkstæði

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-142	Nauthólsvegur	Verkstæði, byggingin	Heimild	●1940	357557	405700			Ómetið	Já

Staðhættir: Verkstæði og tundurskeytamiðstöð hersins var þar sem nú eru bílastæði norðan við HR.⁴¹⁶

Lýsing: Horfið.

⁴¹³ Þór Whitehead, *Ísland í hers höndum*, bls. 224–225.

⁴¹⁴ *Ljósmyndasafn Reykjavíkur*. Öskjuhlíð 1948–1950. ÁBS LS 31-74. Ljósmyndari ókunnur.

⁴¹⁵ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 64.

⁴¹⁶ Þór Whitehead, *Ísland í hers höndum*, bls. 224–225.

Skildinganes 220-144 Herbúðir

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-144	Nauthólsvegur	Herbúðir, kvikmyndahús, matsalur	Braggagrunnur	●1941	357409	406084	70	60	Slæmt	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴¹⁷

Skildinganes 220-145 Herskálahverfi

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-145	N.A.A. F.I.	Félagsheimili, verslun	Heimild	●1940	357404	406143	55	25	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴¹⁸

Skildinganes 220-146 Æfingasvæði

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-146	Nauthólsvegur	Æfingasvæði, hernaðarlegt	Heimild	●1940	357518	405727			Ómetið	Já

Staðhættir: Þar sem nú er bílastæði við Háskólann í Reykjavík var æfingasvæði fyrir smáriffla.⁴¹⁹

Lýsing: Horfið.

Skildinganes 220-167 Tundurskeytamiðstöð

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-167	Tundurskeytamiðstöð	Braggi	Heimild	●1943	357539	405688			Ómetið	Já

Staðhættir: Tundurskeytamiðstöð var þar sem nú er Háskólinn í Reykjavík.⁴²⁰

Lýsing: Horfið.

Skildinganes 220-168 Skambyssugeymsla

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-168	Skambyssugeymsla	Braggi	Heimild	●1943	357493	405603	14	10	Ómetið	Já

Staðhættir: Skambyssugeymsla var þar sem nú er Háskólinn í Reykjavík.⁴²¹

Lýsing: Horfið.

⁴¹⁷ Anna Líska Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 46–47.

⁴¹⁸ Anna Líska Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 67.

⁴¹⁹ Þór Whitehead, *Ísland í hers höndum*, bls. 224–225.

⁴²⁰ Þór Whitehead, *Ísland í hers höndum*, bls. 224–225.

⁴²¹ Þór Whitehead, *Ísland í hers höndum*, bls. 224–225.

Skildinganes 220-187 Loftvarnabyssustæði

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-187	Lyngberg	Loftvarnabyssa	Undirstöður	•1940	357520	405422	9	9	Slæmt	Að hluta

Staðhættir: Á hvalbaki við Nauthólsvík, sem nefnt er Lyngberg (Neðra-Lyngberg), um 40 m fyrir sunnan veitingastaðinn Nauthól.

Í örnefnalýsingu Skildinganes segir: „Á Lyngbergi (líklegast Neðra-Lyngbergi) reistu Bretar á stríðsárunum einhvers konar mannvirki og má enn sjá gat í berginu sem Bretarnir hafa borað er þeir voru að festa mannvirkið“. ⁴²² Samkvæmt ljósmynd var þarna loftvarnabyssa með sandpokavirki í kring.

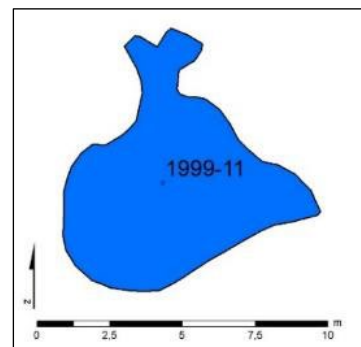
Lýsing: Ofan á hvalbakinu eru leifar af steiptum fleti með fjórum ferhyrnum götum sem hefur verið stæði fyrir loftvarnabyssu. Af Lyngbergi er gott útsýni til allra átta. Á norðurhlið virðist hafa verið uppgangur og þar eru líka steypuleifar sem gætu verið leifar af tröppum. Ummál steiptu flatanna var mælt inn.

Mynd 336. Í Nauthólsvík að vetri til á árunum 1940–1945. Séð frá bryggjunni (220-127) yfir hluta af „Corbett Camp“ austur að Lyngbergi þar sem loftvarnabyssa var, efst í hægra horni. ⁴²³

Mynd 337. Steiptur flötur (220-187) á hvalbakinu Lyngbergi, leifar frá tíma hersetunnar. Horft í suðvestur.

Mynd 338. Teikning af ummáli steypuleifanna (1999-11) á Lyngbergi, eftir uppmælingu.

⁴²² Stofnun Árna Magnússonar. Örnefnalýsing Skildinganesjarðarinnar nr. 181156-2. Skráð af Guðlaugi R. Guðmundssyni, heimildarmaður Jósefína Eyjólfsdóttir.

⁴²³ Ljósmyndasafn Digital Arkivet í Noregi; https://foto.digitalarkivet.no/fotoweb/archives/5001-Historiske-foto/leit:L_6061Fo30141706280018.jpg.

Skildinganes 220-188 Hleðsla

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-188	Nauthólsvík	Herminjar	Hleðsla	●1940	357507	405364	11	8	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴²⁴

Skildinganes 220-189 Flugskýli

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-189	Nauthólsvík	Flugskýli	Undirstöður	●1940	357245	405395	19	19	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴²⁵

Skildinganes 220-191 Skotgröf

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-191	Nauthóll	Skotgröf	Niðurgröftur	●1940	357423	405517	2,8	2,4	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴²⁶

Skildinganes 220-192 Tvær holur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-192	Nauthóll	Skotgröf	Niðurgröftur	●1940	357425 - 357428	405514 - 405509	1	1	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴²⁷

Skildinganes 220-193 Mastur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-193	Nauthóll	Mastur f. fjarskipti	Undirstöður	●1940	357429	405542	5,5	5,5	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴²⁸

Skildinganes 220-194 Skotgröf

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-194	Nauthóll	Skotgröf	Niðurgröftur	●1940	357339	405550	4,5	3,5	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴²⁹

⁴²⁴ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 42.

⁴²⁵ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 43.

⁴²⁶ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 47.

⁴²⁷ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 48.

⁴²⁸ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 49.

⁴²⁹ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 50.

Skildinganes 220-195 Skotgröf

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-195	Nauthóll	Skotgröf	Niðurgröftur	●1940	357329	405552	3,1	2,7	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴³⁰

Skildinganes 220-196 Skotgröf

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-196	Nauthóll	Skotgröf	Niðurgröftur	●1940	357308	405563	4,4	3,6	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴³¹

Skildinganes 220-197 Byssustæði

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-197	Nauthóll	Byssustæði	Undirstöður	●1940	357322	405562	6	3	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴³²

Skildinganes 220-198 Flugskýli

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-198	Nauthólsvík	Flugskýli	Byrgi	●1940	357285	405407	100	30	Gott	Nei

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴³³

Skildinganes 220-199 Byrgi, skotgröf

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-199	Kýrhamar	Loftvarnabyssa	Heimild	●1942	357145	405352			Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴³⁴

Skildinganes 220-200 Veðurstofa

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-200	Veðurstofa	Veðurstofa	Braggagrunnur	●1940–2005	357299	405710	29	19	Ómetið	Já

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴³⁵

⁴³⁰ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 51.

⁴³¹ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 51.

⁴³² Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 52.

⁴³³ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 53.

⁴³⁴ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 59.

⁴³⁵ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*. Fornleifaskrá og húsakönnun, bls. 69.

Skildinganes 220-204 Mastur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-204	Nauthóll	Mastur, f. fjarskipti	Undirstöður	●1940	357329	405533	1	1	Slæmt	Að hluta

Nánari skráning er á sarpur.is og í skýrslu nr. 200, *Nauthólsvík og Nauthólsvegur*.⁴³⁶

Skildinganes 220-215 Fleet Air Base Iceland (FABI)

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
220-215	Fleet Air Base Iceland: Camp Maple Leaf	Herbúðir	Bragga- grunnur	●1940	357634	405390	413	103	Slæmt	Að mestu

Staðhættir: Á norðanverðum Fossvogsbökkum frá Nauthólsvík og austur í átt að núverandi Kringlumýrarbraut var á tímum hersetunnar bækistöð flugliðs Bandaríkjaflota, U. S. Navy, *Fleet Air Base Iceland* (FABI). Herskálaverfið skiptist síðar í tvennt og fékk þá endinguna *west camp* og *east camp*. Í janúar 1944 tók kanadísk sjóhernaðarflugsveit nr. 162 við vesturhlutanum og nefndi hann *Camp Maple Leaf* (5-182) sem hafði líka viðurnefnið *Camp Kwitcherbelliakin*.⁴³⁷ Austurhlutinn, við enda núverandi Suðurhlíðar, *Fleet Air Base Iceland East*, gekk síðast undir nafninu *Camp Cook* (5-385), áður *Marine Camp*. Svæðið er raskað en þar sem greinileg ummerki fundust voru þau mæld upp og ljósmynduð.

Lýsing: Greinileg ummerki eftir kampinn eru skráð undir *Camp Maple Leaf* (5-182).

Laugarnes 230-101 Camp Fossvogur

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
230-101	Camp Fossvogur / Camp Cook South	Herbúðir	Heimild	●1940	358741	404959			Slæmt	Nei

Staðhættir: *Camp Fossvogur* var fyrir botni Fossvogs og er afmarkaður á korti frá 1941.⁴³⁸ Kampurinn var beggja vegna við lækjarfarveg í gili suðaustan við klettinn Míganda en þar eru steypuleifar. Í stríðslok var kampurinn líka nefndur *Camp Cook South* en *Camp Cook* (5-385) var norðar þar sem nú er Suðurhlíðarskóli.⁴³⁹ Á loftmynd sem tekin var 1942 má sjá marga bragga og fleiri mannvirki þar sem nú er bensinstöð N1 á Kringlumýrarbraut 100 og norðar.⁴⁴⁰ Á loftmynd sem var tekin 1946 sjást allmargir braggagrunnar á svæðinu og þá stóðu þrjú hús norðan og norðvestan við þar sem nú er verslunarhús N1. Tvö af þeim stóðu fram undir 2010.⁴⁴¹ Annað var nefnt Sólbakki en hitt Rauða húsið en það var nær Kringlumýrarbraut. Í Sólbakka rak Ingimar Jónsson bakameistari bakarí á tímabili og seldi Ingimars-kex. Rauðahúsið var hins vegar íbúðarhúsnæði og þar bjuggu alla tíð Páll Ragnarsson og Hanna Ragnarsdóttir en þau byggðu húsið allt upp og gerðu fallegan garð í kring. Leifar af garði þessum er að finna norðan við malbikað plan við N1.⁴⁴² Nokkrar minjar tengjast kampinum. Tvær skotgrafir eru norðan við Fossvogslæk, önnur (230-192) er fast sunnan við gamla Hafnarfjarðarveginn/Reykjanesbraut (5-727) en hin (230-193)

⁴³⁶ Anna Lís Guðmundsdóttir o fl., *Nauthólsvík og Nauthólsvegur. Fornleifaskrá og húsakönnun*, bls. 47.

⁴³⁷ Þór Whitehead, *Ísland í hers höndum*, bls. 226.

⁴³⁸ *Borgarsögusafn*. Korta- og uppdráttasafn. Hersvæðið í austurhluta borgarinnar.

⁴³⁹ Eggert Þór Bernhardsson, *Undir bárujárnsboga, braggalíf í Reykjavík 1940–1970*, bls. 24–25.

⁴⁴⁰ *Landmælingar Íslands*. Loftmyndasafn. Þýsk njósna mynd, GX 250 IS 8742SD, tekin 7. október 1942.

⁴⁴¹ *Borgarvefsjá*. Loftmynd 2010.

⁴⁴² *Morgunblaðið*, 20. júlí 1956, bls. 17 og 14. júlí 1986, bls. 13.

er á sjávarbakkanum austan við lækjarósinn. Í litlu gili norðan við eru raskaðar steypuleifar og norðvestan við á klettinum Míganda er steipt og hlaðið skotbyrgi (5-760) vestan við Tjaldhól. Norðvestan við eru tvær undirstöður við gangstíginn, grunnur norðaustan við og steypuleifar sem er allt skráð undir númerið (5-761).

Lýsing: Lítil ummerki eru eftir bragga og hús í *Camp Fossvogi* annað en raskaðar steypuleifar í giliinu við Míganda.

Mynd 339. Horft yfir suðurhlíðar Öskjuhlíðar og Fossvog 9. júní 1942. Hluti af mynd.⁴⁴³

Laugarnes 230-192 Skotgröf

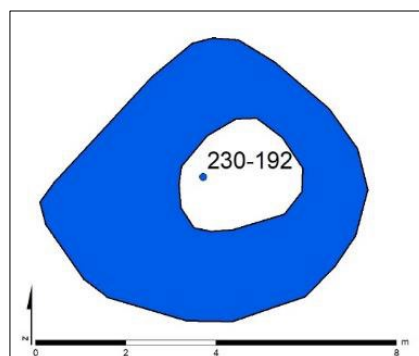
Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
230-192	Camp Fossvogur	Skotgröf	Niðurgröftur	● 1940	358764	404793	7	6	Gott	Nei

Staðhættir: Fast sunnan við gamla Hafnarfjarðarveginn/ Reykjanesbraut (5-727) um 15 m norðan við Fossvogslæk og 70 m suður af bensínstöðinni N1 Kringlumýrarbraut 100 er skotgröf (5-192). Neðan við hana er steinsteypt girðingarhorn. Um 50 m norðvestur af henni er önnur skotgröf (230-193), V-laga við lækjarmót Fossvogslækjar.

Lýsing: Skotgröfin er í vegkantinum, nokkuð stór, hringlaga, niðurgrafin um 1,2–1,3 m í gróðurtorfu með uppmokstri í kring. Vel greinileg, mosa og grasi vaxin.

Mynd 340. Skotgröf (230-192), horft til suðurs að Fossvogslæk og Kringlumýrarbraut.

Mynd 341. Skotgröf (230-192), teiknað eftir uppmælingu.

⁴⁴³ National Archives Catalog. Loftmynd, RG-18-AA-216-19-ac.

Laugarnes 230-192 Skotgröf

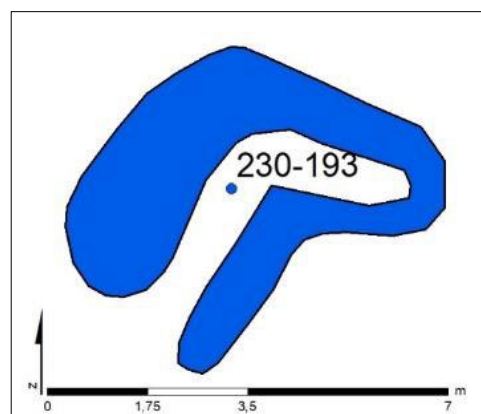
Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	Hnit X ISN93	Hnit Y ISN93	Lengd m	Breidd m	Ástand	Horfin
230-193	Fossvogur	Skotgröf	Niðurgröftur	•1940	358715	404814	7	6	Gott	Nei

Staðhættir: Í botni Fossvogs um 12 m norður af Fossvogslæk og 90 m vestur af Kringlumýrarbraut er skotgröf (230-193). Um 50 m suðvestur af er önnur skotgröf (230-192) í vegkanti gamla Hafnarfjarðarvegarins.

Lýsing: Skotgröfin er V-laga, niðurgrafin um 60 cm í grasi vaxinni gróðurtorfu, uppmokstur aðallega norðvestan við. Vel greinileg, grasi vaxin með mikilli sinu.

Mynd 342. Skotgröf (230-193) norðan við Fossvogslæk í botni Fossvogs. Horft til suðurs að Sæbólsbraut.

Mynd 343. Skotgröf (230-193), teiknað eftir uppmælingu.

5. Varðveislumat fornleifa, mannvirkja og yngri minja

Í þessum kafla er farið yfir helstu niðurstöður skráningarinnar og mat lagt á varðveislugildi fornleifa, mannvirkja og yngri minja. Skilgreind eru sjö verndarsvæði sem lagt er til að verði tekið tillit í væntanlegu skipulagi, það er að segja að allar framkvæmdir sem verða á þessum svæðum verði miðaðar út frá minjunum. Innan þessara svæða eru bæði friðaðar fornleifar og yngri minjar.

- Fornleifar við Flugvallarveg og í Öskjuhlíð.
- Bæjarstæði við Nauthól.
- Herminjar við Flugvallarveg og Öskjuhlíð.
- Herminjar við Nauthólsvík.
- Vélbyssubyrgi við Veðurstofuhæð.
- Vélbyssubyrgi við Fossvog.
- Fornleifar og yngri minjar við Sjómannaskólann.

Settar eru fram hugmyndir um hvernig umgengni um svæðin verður best háttað með tilliti til minjaverndar og bætts aðgengis almennings að minjasvæðum. Öllum friðuðum fornleifum 100 ára og eldri fylgir friðhelgað svæði sem er 15 m út fyrir sjáanlegar eða áætlaðar fornleifar sem geta verið í jörðu en friðlýstum fornleifum fylgir 100 m friðhelgað svæði.⁴⁴⁴

Tafla 3. Skráðar minjar, aldur og fjöldi.

Flokkur	Tegundir minja	Litur flokks	Fjöldi
1	Fornleifar, minjar sem eru 100 ára eða eldri	● Rauður	80
2	Minjar frá 1924–1934	● Gulur	32
3	Minjar frá 1935 og yngri	● Grænn	48
4	Herminjar frá 1940 og yngri	● Blár	154
		Samtals	314

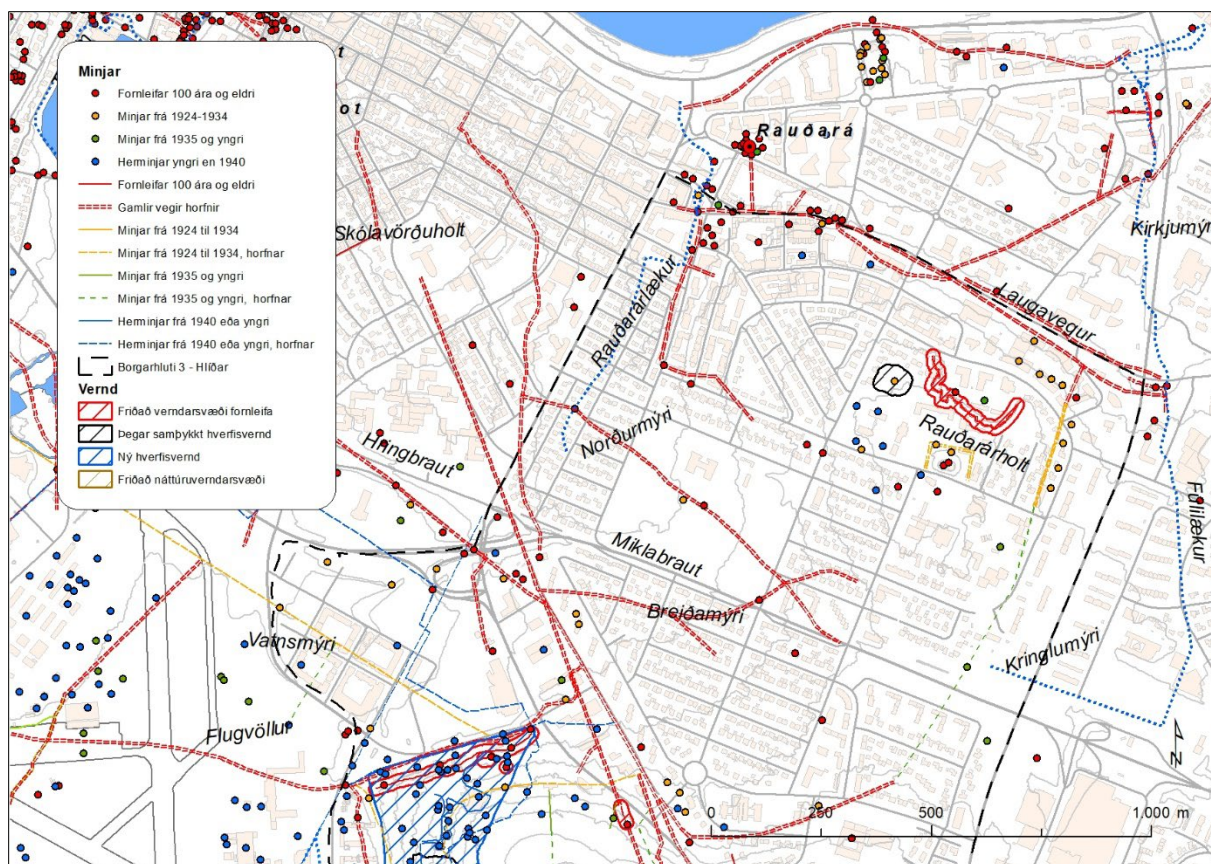
Á hverfisSKIPULAGSSVÆÐI borgarhluta 3 – Hlíða eru skráðar 314 fornleifar, mannvirki og yngri minjar sem eru flokkaðar eftir aldri, sjá töflu 3. Þar af eru friðaðar fornleifar 100 ára og eldri 80 talsins og af þeim eru 20 sjáanlegar á yfirborði. Engar friðlýstar fornleifar eru á svæðinu.

Elstu sjáanlegu minjarnar eru Víkursel og stekkir sem tilheyra gamla bændasamfélaginu og bæjarstæði Nauthóls. Ástand þessara minja er almennt ekki gott vegna skógræktar og slæmrar umgengni. *Allar þessar minjar eru einstakar og ber að varðveita þær til framtíðar.*

Yngri minjar sem eru í gulum flokki og tilheyra tímabilinu 1924–1934 eru samtals 32. Minjar frá tíma erfðafestubýla, sem voru allsráðandi á svæðinu frá síðari hluta 19. aldar til 1934, eru að mestu horfnar. Fimm hús eru þó ágætir fulltrúar þessa tímabils en það eru *Eskihlíð, Þóroddsstaðir, Hlíðarendi, Háteigur og Efrihlíð*. Þessi hús eru ýmist aldursfriðuð eða umsagnarskyld samkvæmt lögum um menningarminjar nr. 80/2012, Yngri minjar í grænum flokki eru 48 talsins og eru frá því eftir 1935, engin hús eru eftirstandandi á erfðafestublettum frá þessu tímabili en nokkrar minjar eins og fiskþurrkunarreitir (stakkstæði) við Sjómannaskólann tilheyra því.

⁴⁴⁴ Lög um menningarminjar nr. 80/2012, 22. gr.

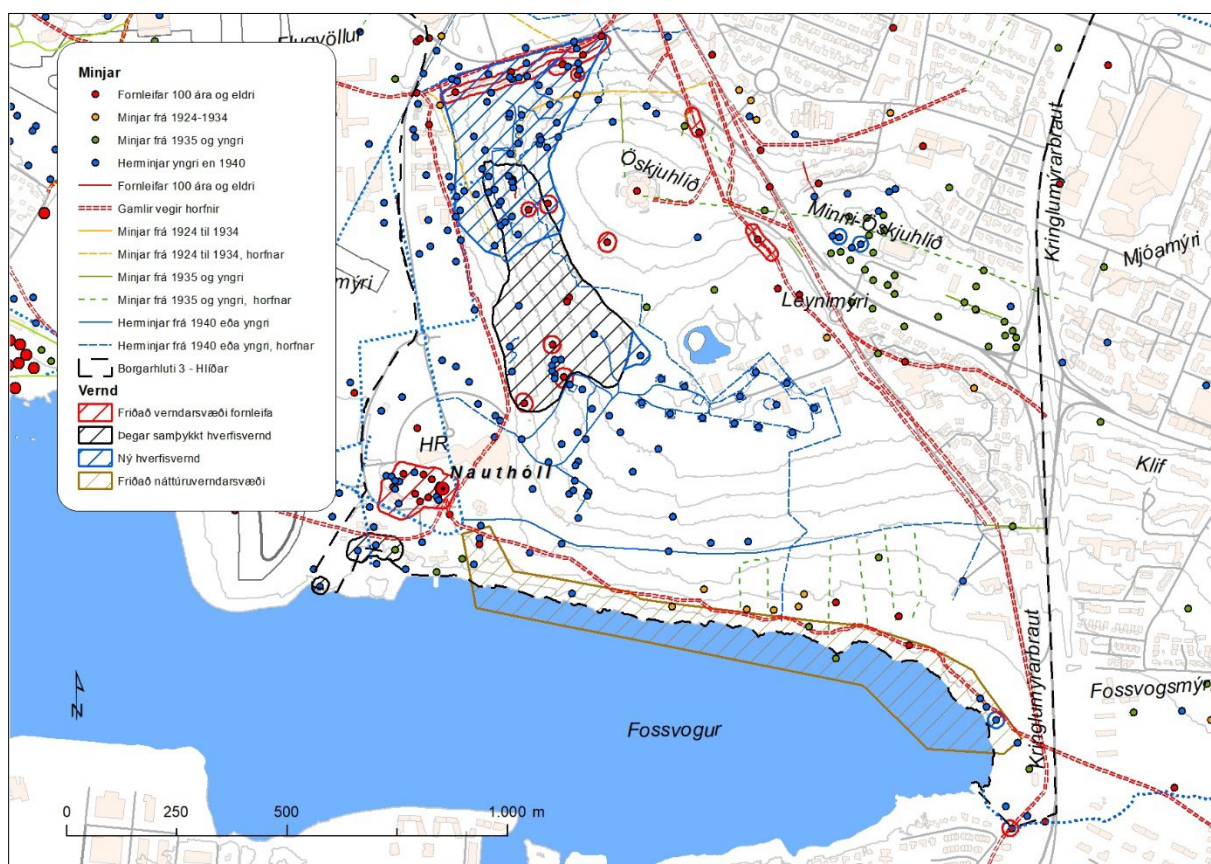
Herminjar eru stærsti minjaflokkurinn í borgarhluta 3. Skráðir minjastaðir í þessum flokki eru þar 154 talsins. Þar af eru á 113 stöðum sýnileg mannvirki eða hlutar mannvirkja. Flestir þessir staðir eru í Öskjuhlíð eða í nágrenni við Reykjavíkurflugvöll og tengjast gerð og rekstri flugvallar frá tíma setuliðsins. Einu braggarnir í Reykjavík sem eftir standa af fleiri hundruðum sem þar stóðu á hernámstíma eru við Flugvallarveg og Nauthólsveg. Þeir eru tíu talsins og standa allir á sínum upprunalega stað. Nokkur vélbyssubyrgi eru innan hverfishlutans á Veðurstofuhæð, í Öskjuhlíð, við Nauthólsvík og við Fossvog. Nú þegar hefur verið sett hverfisvernd á herminjar við Nauthólsvík með samþykktu skipulagi frá 2020.⁴⁴⁵ Samkvæmt deiliskipulagi fyrir Öskjuhlíð frá 1998 var hluti af Öskjuhlíð að vestan hverfisvernduð vegna náttúruminja. Nú er lagt til að það svæði verði stækkað að Flugvallarvegi til að setja hverfisvernd á sem flestar herminjar. Því er lagt til í þessu skipulagi að flestallar sýnilegar herminjar í borgarhluta 3 hljóti hverfisvernd. Mikilvægt er að vernda allar herminjar í Öskjuhlíð og við Nauthólsvík þar sem þær eru einstakar fyrir Reykjavík en ekkert svæði í borgarlandinu státar af svipuðum minjum frá þessu tímabili sem hafði svo gríðarleg áhrif á þróun Reykjavíkur. Komi til þess að þörf verði talin á að raska skráðum minjum skal leita til Minjastofnunar Íslands.

Mynd 344. Verndarsvæði í borgarhluta 3, norðursvæði. Rauðu svæðin sýna hvar fornleifar eru, svört sýna þegar samþykkt hverfisvernd fyrir yngri minjar og blá sýna tillögur að nýjum hverfisverndarsvæðum herminja.⁴⁴⁶

⁴⁴⁵ https://lukrskjol.reykjavik.is/skipulagssja/upplýsingar/DSK_PDF/Oskjuhlid_heildarskipulag_01_06_1999.pdf

⁴⁴⁶ Borgarsögusafn. Kort unnið á grunn úr Landupplýsingakerfi Reykjavíkur (LUKR). Kortavinnsla ALG.

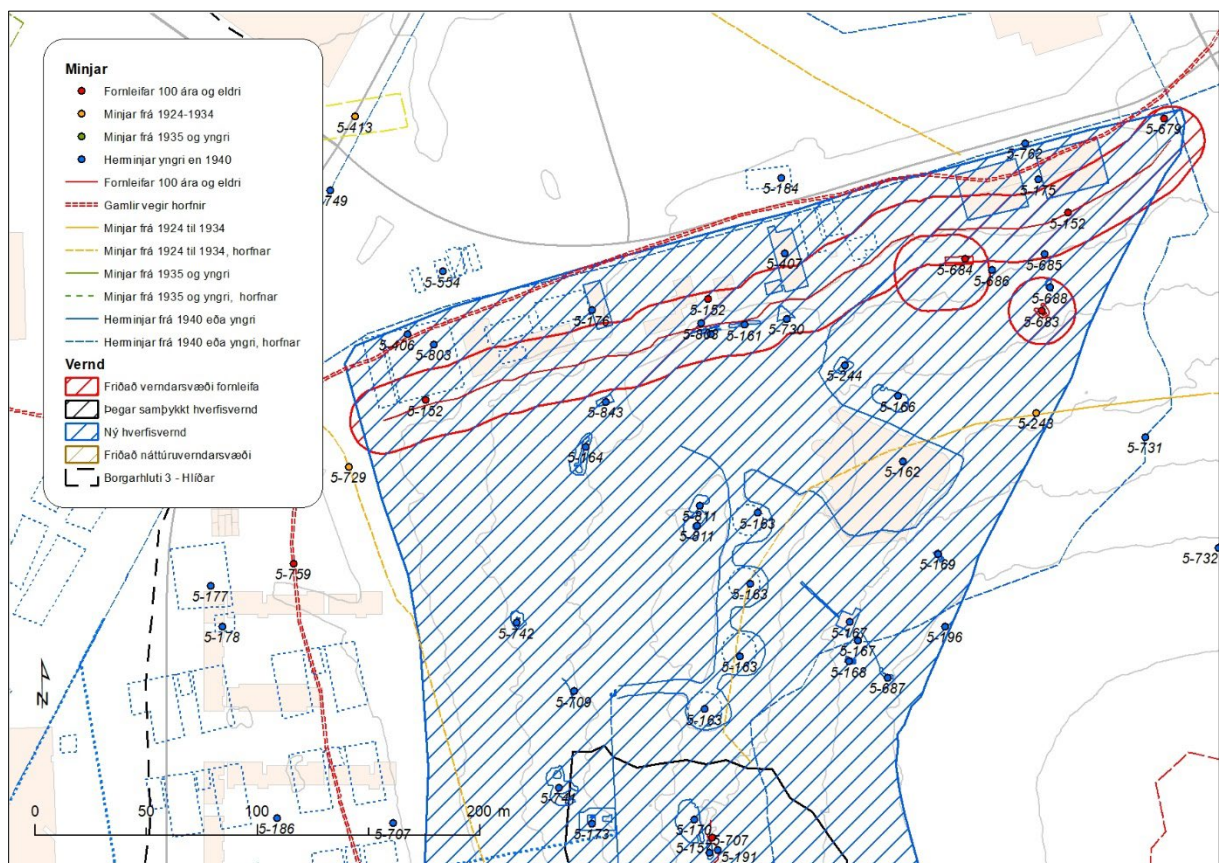
Mynd 345. Verndarsvæði í borgarhluta 3, suðursvæði. Rauðu svæðin sýna hvar fornleifar eru, svört sýna þegar samþykkt hverfisvernd fyrir herminjar og blá sýna tillögur að nýjum hverfisverndarsvæðum herminja.⁴⁴⁷

5.1 Fornleifar við Flugvallarveg og Öskjuhlíð

Þar sem Flugvallarvegur er í dag var áður námugólf gömlu námunnar (5-679), þangað sem sótt var grjót til hafnargerðar. Grjótið var flutt með lestarvögnum annaðhvort til vesturs að Grandagarði eða í austur að Batterísgarði, síðar Ingólfsgarði. Engin merki um þessa flutninga eru lengur sjáanleg á þessu svæði en 10 m hátt bergstál námunnar má sjá fyrir aftan þær byggingar sem nú standa þar.

Svæðið er sérstakt þar sem þessi náma er ein fyrsta náman sem tengist stórframkvæmd í Reykjavík, það er hafnargerðinni 1913–1917. Ástand námunnar er sémilegt og sér í námuvegginn á milli húsa. Mælt er með því að þessar minjar verði varðveittar og áfram sýnilegar svo fólk sjái og skynji sögu svæðisins. Ekki er æskilegt að byrgja það útsýni meir. Ákjósanlegt er að koma upp menningarmerkingum þar sem saga námunnar og hafnargerðarinnar er rakin.

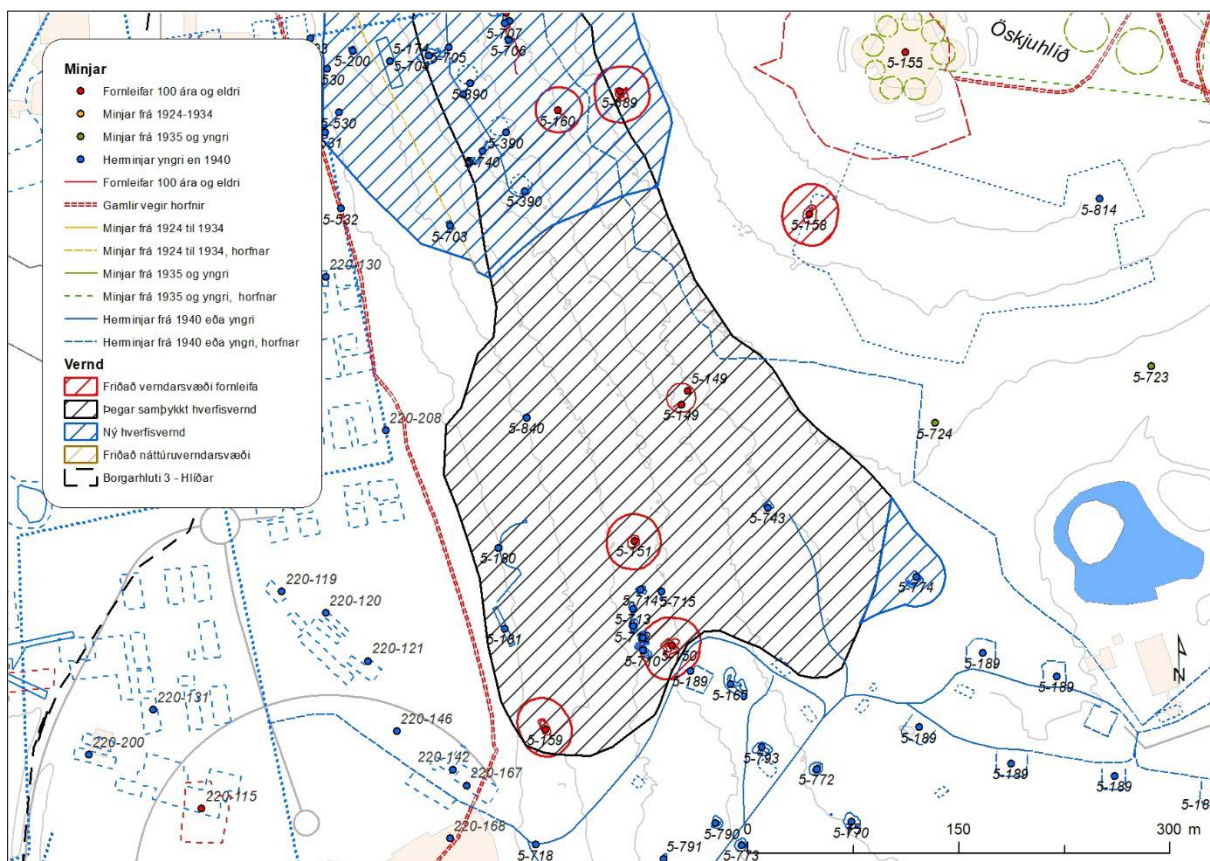
⁴⁴⁷ Borgarsögusafn. Kort unnið á grunn úr Landupplýsingakerfi Reykjavíkur (LUKR). Kortavinnsla ALG.

Mynd 346. Fornleifar og 15 m verndarsvæði við Flugvallarveg, gamli námuveggurinn (5-152) og mannvirki (5-684) og (5-683).⁴⁴⁸

Aðrar fornleifar í Öskjuhlíð tilheyra flestar gamla bændasamfélaginu, þar er að finna elstu sýnilegu fornleifarnar frá því að búskapur var á jörðinni Reykjavík og Öskjuhlíðin var nýtt sem beitiland. Þar er rúst Víkursels (5-159), *mjög illa farin og skógi vaxin. Hreinsa þarf gróður, fella barrtré og gera selið sýnilegt, auka þarf aðgengi með göngustíg og merkja. Ofar í hæðinni og austar er stekkur (5-150) og fjárborg (5-151). Þetta svæði virðist vera notað af hjólreiðafólki og fólki sem hefur safnað saman og hróflað upp ýmsum skógarúrgangi. Fjarlægja þarf tré úr rústunum, hreinsa rusl og skógarúrgang af svæðinu og setja upp menningarmerkingar. Við aðrar fornleifar í Öskjuhlíð, Skildinganesstekk (5-149), beitarhús (5-158), útihús (5-683) og (5-689) og landamerki (5-160), gildir það sama, *fjarlægja þarf tré og gróður úr rústunum, bæta þarf aðgengi með göngustígum að rústunum og setja upp menningarmerkingar. Allar fornleifar í Öskjuhlíð njóta friðunar og um þær er friðað svæði 15 m frá sýnilegum útlínum rústa. Flestar eru innan þess svæðis sem nú er lagt til að verði hverfisverndað vegna herminja en leita þarf umsagnar Minjastofnunar fyrir öllum breytingum á friðuðum svæðum við fornleifar.**

⁴⁴⁸ Borgarsögusafn. Kort unnið á grunn úr Landupplýsingakerfi Reykjavíkur (LUKR). Kortavinnsla ALG.

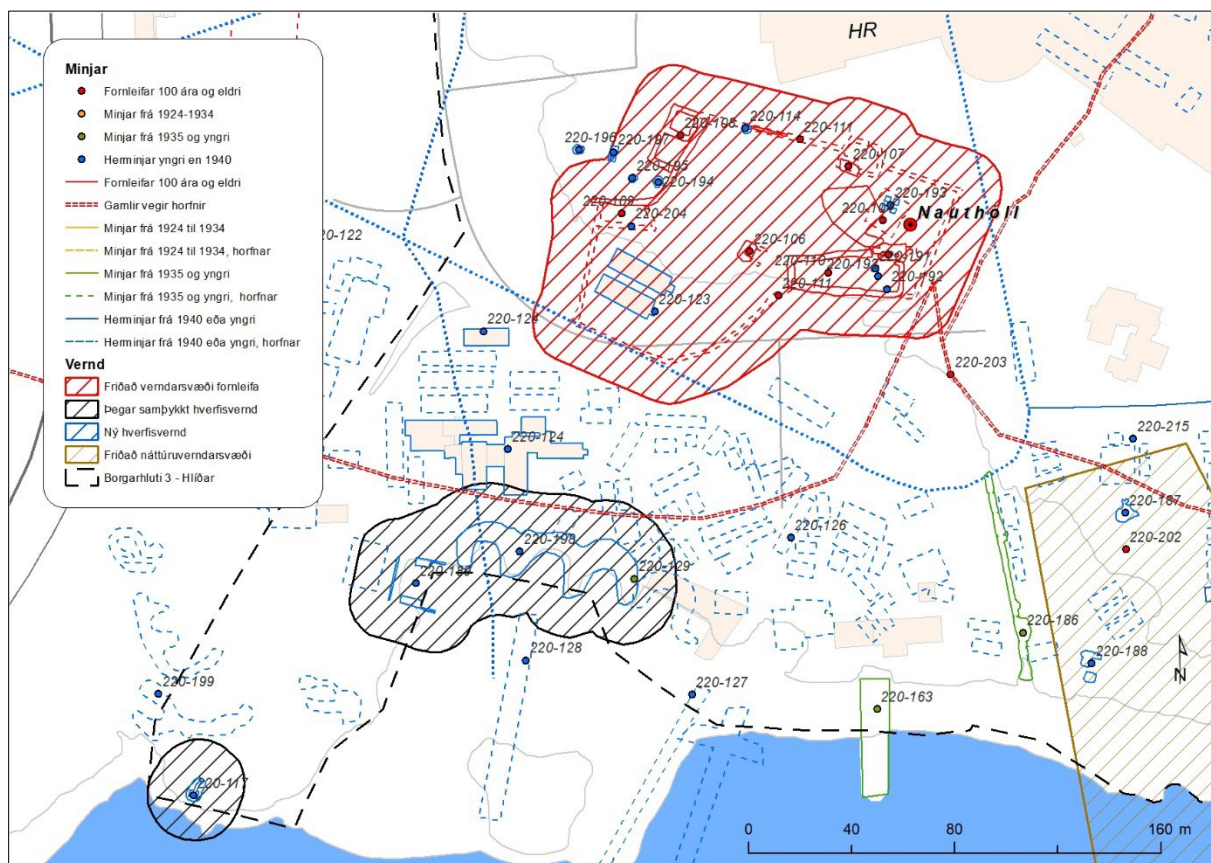

Mynd 347. Fornleifar og 15 m verndarsvæði þeirra í Öskjuhlíð. Víkursel (5-159), stekkir (5-151) og (5-150), landamerki (5-160) og aðrar rústir, beitarhús (5-158) og útihús (5-689).⁴⁴⁹

5.2 Bæjarhóllinn við Nauthól

Bæjarhóll Nauthóls er vel sýnilegur, garðar og nokkur útihús. Nauthóll var hjáleiga frá Skildinganesi. Þar var búið á árunum 1850–1902 en þá kom upp taugaveiki þar og í framhaldi var bærinn brenndur. Rutt hefur verið úr rústum bæjarhúsanna (220-104) og er bæjartóftin sjálf ekki lengur greinanleg. Herinn kom sér fyrir á bæjarhólnum þannig að hann hefur auk þess að geyma ýmsar herminjar eins og skotgrafir. Samkvæmt skipulagi á eftir að reisa eina álmu við HR sem nær alveg að bæjarhólnum. Hægt er að sjá fyrir sér að nemendur gætu nýtt þetta sem útsvæði. *Bæjarhóll Nauthóls er í þokkalegu ásigkomulagi, auka þyrfti samt aðgengi, nauðsynlegt er að grísa trjágróður og/eða fjarlægja hluta af honum. Gera mætti þar áningarstað með bekkjum og bordum. Setja þarf upp menningarmerkingar. Svæðið er allt friðað og leita þarf umsagnar Minjastofnunar fyrir öllum breytingum á svæðinu.*

⁴⁴⁹ Borgarsögusafn. Kort unnið á grunn úr Landupplýsingakerfi Reykjavíkur (LUKR). Kortavinnsla ALG.

Mynd 348. Fornleifar og friðað verndarsvæði þeirra við Nauthól. Herminjar og hverfisvernd herminja við Nauthólsvík.⁴⁵⁰

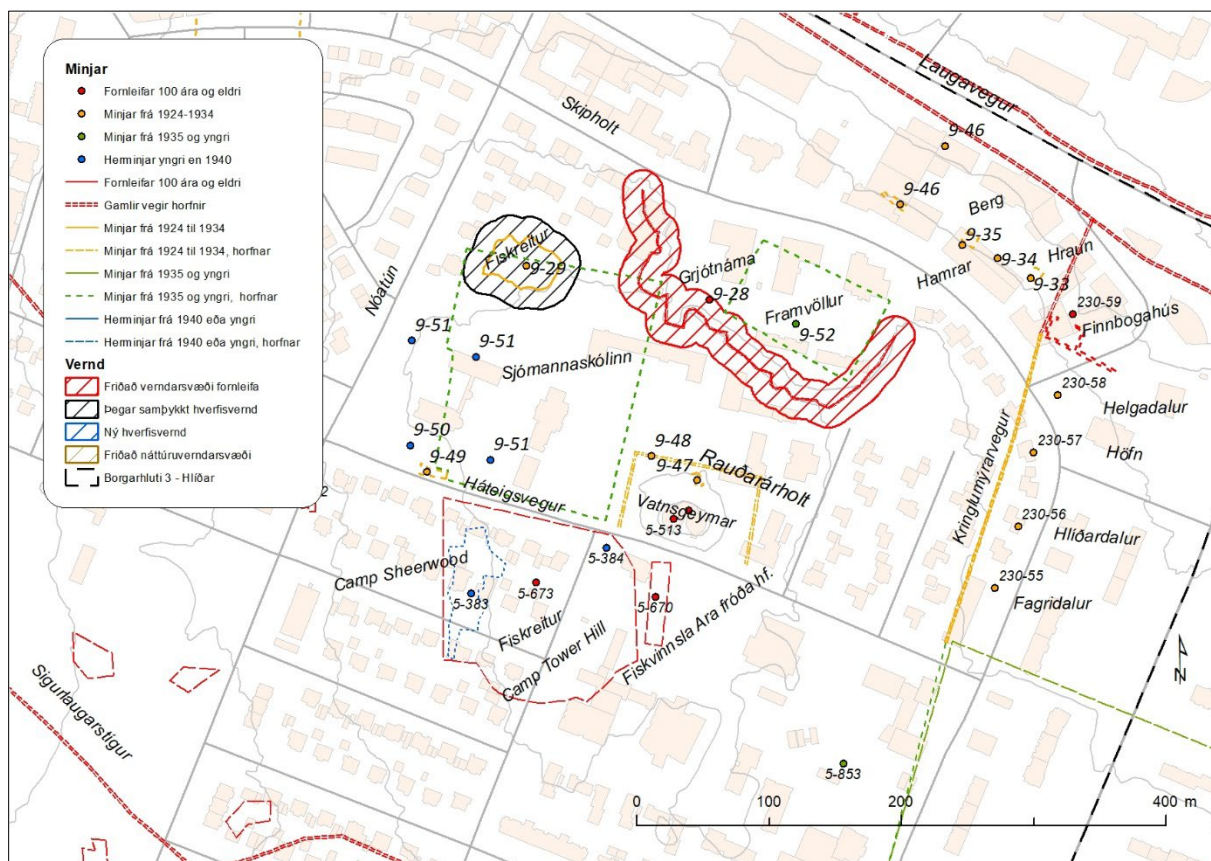
5.3 Fornleifar og yngri minjar við Sjómannaskólann

Á Rauðarárholti var grjótnáma norðan við Sjómannaskólann þar sem nú er Skipholt 9–26. Þar má enn sjá ummerki eftir grjótnámið sem fram fór á fyrri hluta 20. aldar, bergstál sem markar syðri mörk námunnar. Byggt hefur verið í námunni og fyllt að námuveggnum, vernda ber þessi ummerki námunnar sem enn sjást til framtíðar og merkja staðinn.

Vestan við Sjómannaskólann er fiskþurrkunarreiturinn, stakkstæðið (9-29), sem er sjaldgæfur og einstakur minjastaður. Margir slíkir reitir voru víða í Reykjavík fyrr á tímum, bæði náttúrulegir fiskreitir við ströndina og manngerðir reitir eins og á Rauðarárholtinu en hann er eini sjáanlegi fiskþurrkunarreiturinn sem eftir er í Reykjavík. Svæðið er merkt með menningarmerkingu en nauðsynlegt er að fjarlægja tré og annan gróður af reitnum til að grjótið sjáist. Auka þarf aðgengi að svæðinu. Nota mætti reitinn til að sviðsetja saltfiskþurrkun og gott væri að salt bærast á svæðið til að eyða gróðri. Auk þess mætti setja upp borð og bekkir til að búa til góðan áningarstað í jaðri svæðisins. Búið er að samþykkja hverfisvernd svæðisins í deiliskipulagi Sjómannaskólareits frá 2020.⁴⁵¹

⁴⁵⁰ Borgarsögusafn. Kort unnið á grunn úr Landupplýsingakerfi Reykjavíkur (LUKR). Kortavinnsla ALG.

⁴⁵¹ Vef. Reykjavíkurborg, Skipulagssjá, <https://borgarvefsja.reykjavik.is/skipulagssja/>, deiliskipulag, Sjómannaskólareitur, samþ. 13. febrúar 2020.

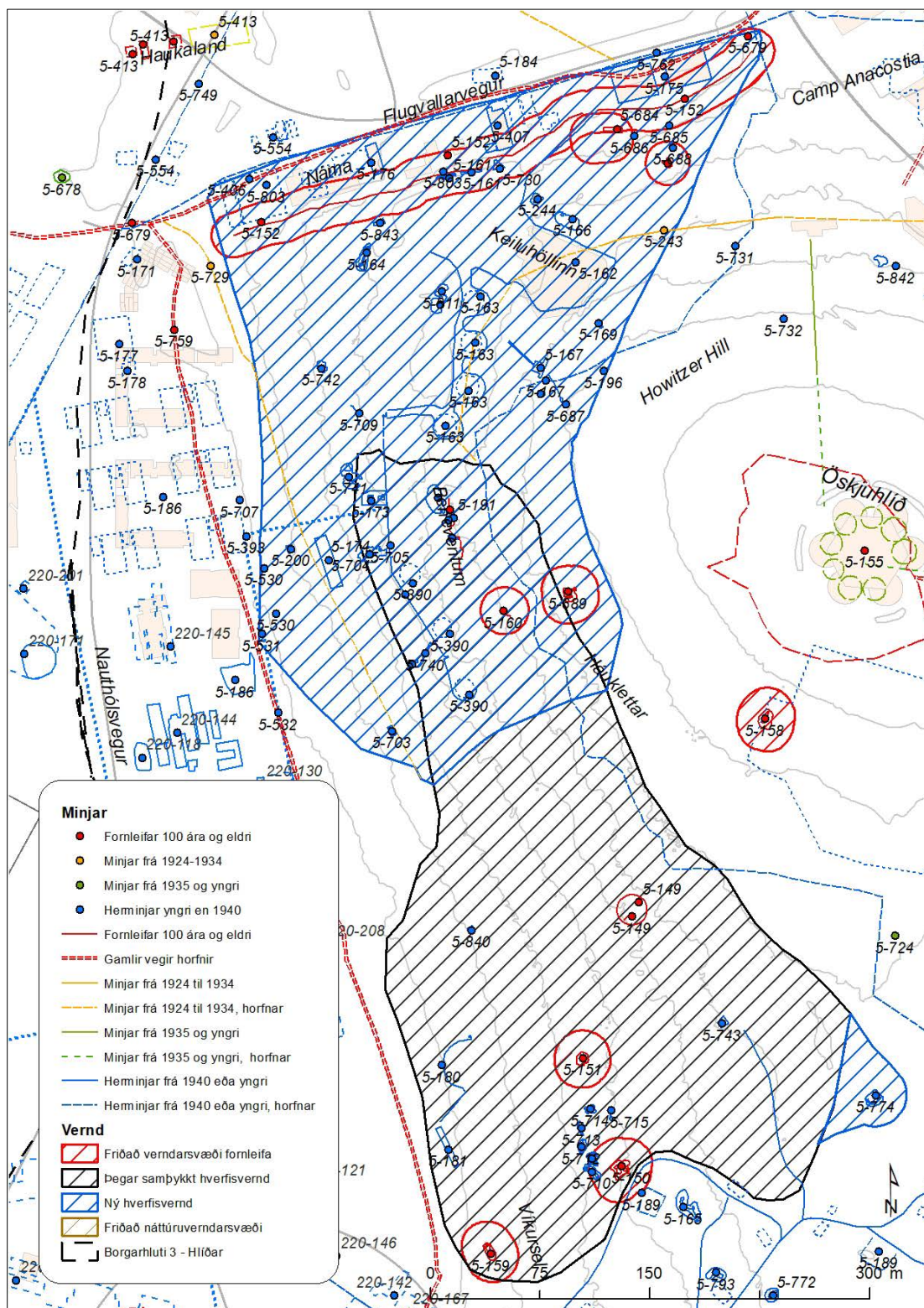

Mynd 349. Verndarsvæði grjótnáunnar (9-28) og fiskreitsins (9-29) við Sjómannaskólann.⁴⁵²

5.4 Herminjar við Flugvallarveg og Öskjuhlíð

Við Flugvallarveg eru nokkrir braggar frá tímum hersetunnar, þeir og braggar við Nauthólsvík eru einu braggarnir sem eftir eru á öllu flugvallarsvæðinu og standa á sínum upprunalega stað. Mikilvægt er að vernda þessar byggingar til minningar um þessa tíma. Búið var í bröggum á sínum tíma við Flugvallarveg. Braggarnir eru í ágætu ástandi og í notkun. Hægt er að sjá fyrir sér að þeir verði notaðir sem sýningarhúsnæði fyrir herminjasafn. Ofar í hlíðinni eru svo allar herminjarnar, vélbyssubyrgi, neðanjarðarstjórnstöð og skotgrafir auk mikilla mannvirkja sem tengdust olúgeymum. Allar þessar minjar hafa mikið gildi því þetta eru best varðveittu herminjarnar á öllu Reykjavíkursvæðinu. Þær eru fágætar og góður minnisvarði um þetta tímabil í sögunni. Mikilvægt er að hreinsa trjágróður af herminjunum þar sem það á við. Búið er að koma fyrir söguskiltum við hluta af þessum minjum en bæta þarf aðeins í merkingar til þess að auka upplifun á svæðinu. Huga þarf betur að því hvernig svæðið verður nýtt til útivistar í framtíðinni. Ekki er æskilegt að nýta minjarnar beint, þar sem þær verða fyrir hnjaski, ekki er æskilegt að hjóla yfir þær eða breyta þeim á neinn hátt. Gera þarf áætlun um hvernig best er að varðveita steypuna í þeim og halda þeim við. Nú er lagt til að þegar samþykkt hverfisverndarsvæði í Öskjuhlíð verði stækkað til norðurs svo þessar minjar verði allar hverfisverndaðar. Gera þarf verndaráætlun fyrir allar herminjar í Öskjuhlíð.

⁴⁵² Borgarsögusafn. Kort unnið á grunn úr Landupplýsingakerfi Reykjavíkur (LUKR). Kortavinnsla ALG.

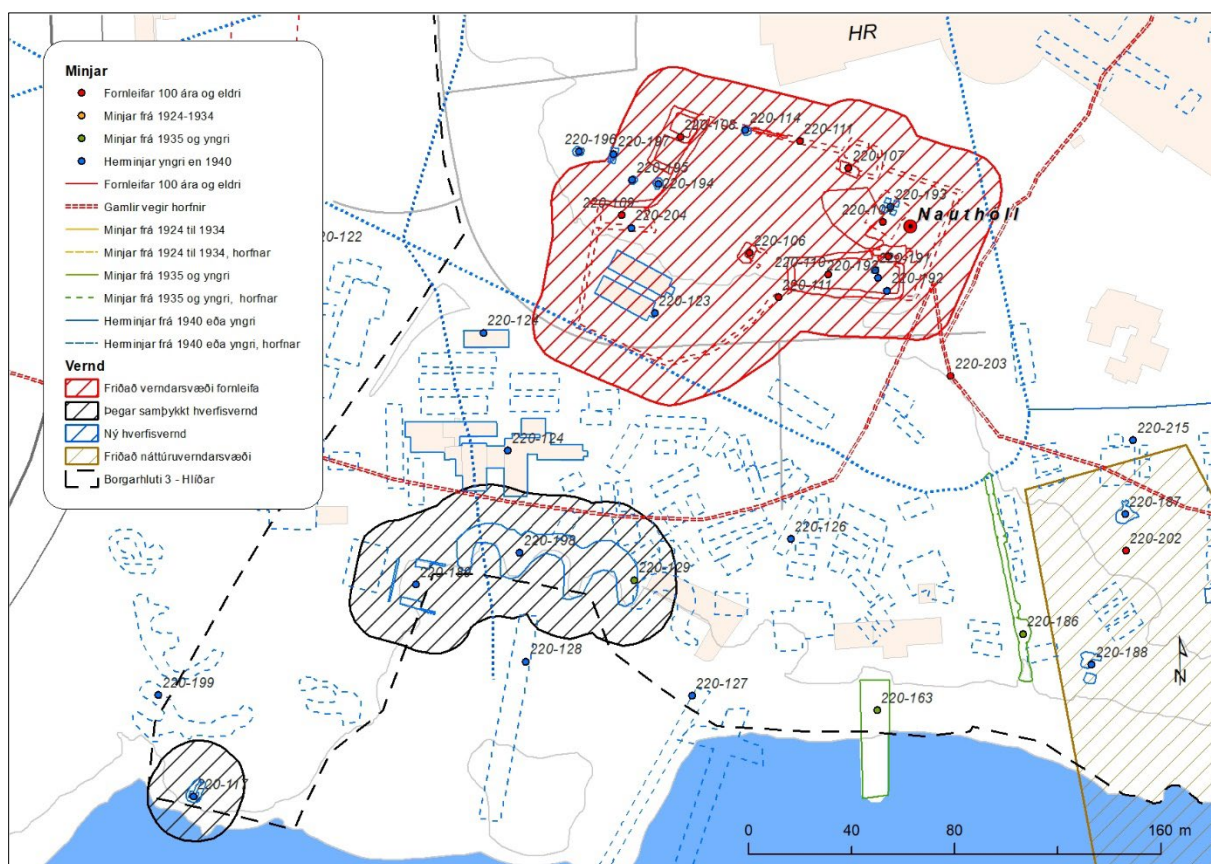
Mynd 350. Herminjar í Öskjuhlíð og tillaga að nýju hverfisverndarsvæði herminja, blástrikaða svæðið.⁴⁵³

⁴⁵³ Borgarsögusafn. Kort unnið á grunn úr Landupplýsingakerfi Reykjavíkur (LUKR). Kortavinnsla ALG.

5.5 Herminjar í Nauthólsvík

Í Nauthólsvík eru nokkrir braggar og hefur hluti af Transit Camp (Nauthólsvegur 100) verið gerður upp og er í notkun. Annar braggi sem tilheyrði sömu samstæðu og er hinum megin við bílastæðið er ekki í góðu ásigkomulagi og þarf að laga hann. Auk þess eru tveir samstæðir braggar í eigu Flugmálstjórnar á bæjarstæði Nauthóls (Nauthólsvegur 99) sem eru í góðu standi.

Á Kýrhamri er vélbyssubyrgi (220-117) og flugvélabyrgi í Nauthólsvík (220-189). Huga þarf að viðhaldi á steypu í þessum minjum og gera áætlun um viðhald. Á svæðinu eru menningarmerkingar en merkja þarf vélbyssubyrgið. Minjar þessar eru nú þegar hverfisverndaðar samkvæmt skipulagi Nauthólsvíkur frá 2020.⁴⁵⁴

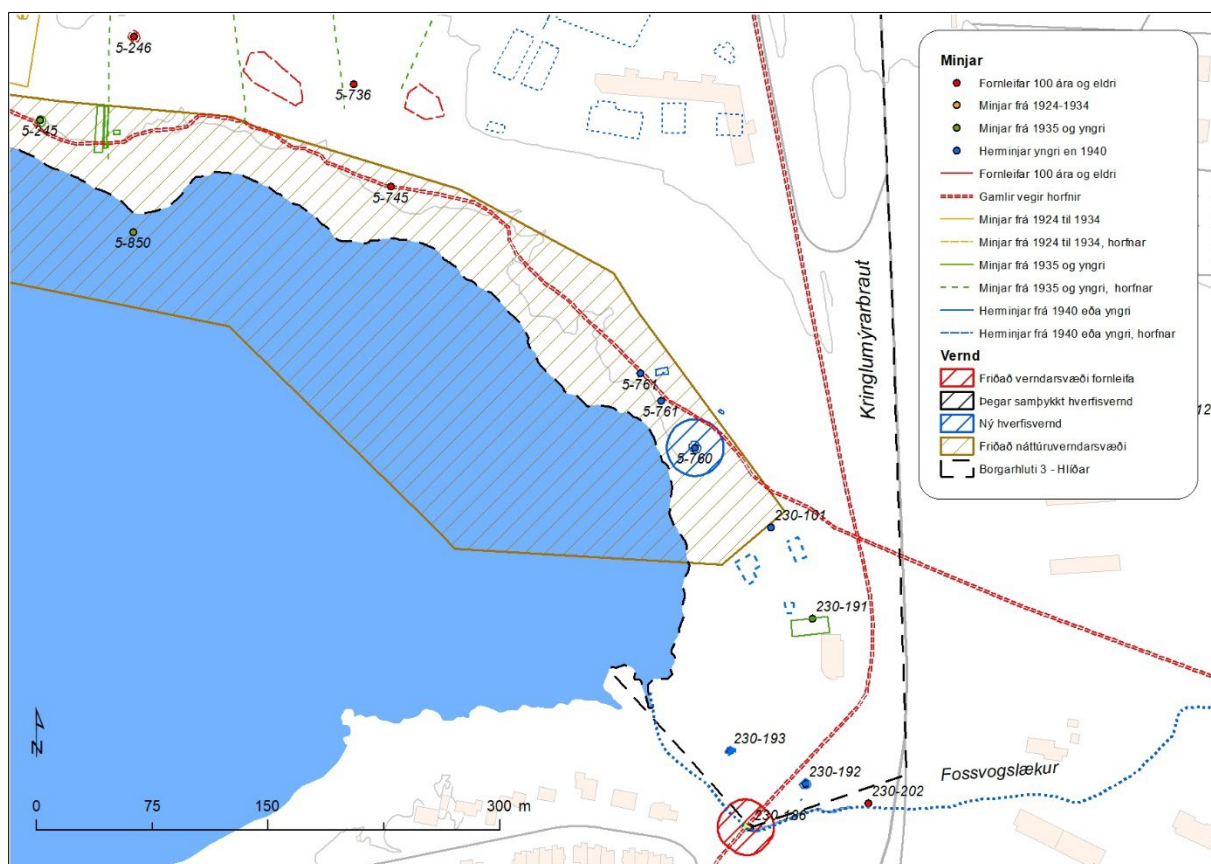
Mynd 351. Herminjar við Nauthólsvík, vélbyssubyrgið (220-117) á Kýrhamri og flugvélabyrgin (220-189) og (220-198) við Nauthólsvík. Hverfisverndað 2020.⁴⁵⁵

⁴⁵⁴ https://lukrskjol.reykjavik.is/skipulagssja/upplysingar/DSK_PDF/Nautholsvik_16_06_2020.pdf

⁴⁵⁵ Borgarsögusafn. Kort unnið á grunn úr Landupplýsingakerfi Reykjavíkur (LUKR). Kortavinnsla ALG.

5.7 Vélbyssubyrgi við Fossvog

Við Fossvogsbotn er eitt vélbyssubyrgi (5-760) við Votaberg sem tilheyrði Camp Fossvogi við botn Fossvogs. Annað herskálahverfi, Camp Cook / Marin Camp, var við Suðurhlíð en öll merki um þessi herskálahverfi eru horfin. Úr byrginu var útsýni til sjávar þannig að þar hefur verið hægt að fylgst með skipaferðum og flugi yfir Fossvog. Fyllt hefur verið upp í skotraufina en líklega hefur það verið notað sem geymsla fyrir matjurtir seinna. *Byrgið er annars í góðu ásigkomulagi, merkja þarf minjarnar til þess að auka upplifun. Lagt er til að þetta byrgi hljóti hverfisvernd eins og aðrar heillegar og fágætar minjar frá þessu tímabili. Byrgið er innan svæðis sem er friðlýst svæði Fossvogsbakka.*

Mynd 353. Hverfisverndarsvæði fyrir vélbyssubyrgi (5-760) við Fossvog.⁴⁵⁷

⁴⁵⁷ Borgarsögusafn. Kort unnið á grunn úr Landupplýsingakerfi Reykjavíkur (LUKR). Kortavinnsla ALG.

6. Heimildir

Óprentaðar og útgefnar heimildir og skjöl

Borgarskjalasafn Reykjavíkur.

Brunavirðingar.

Skjöl bæjarráðs um erfðafestulönd (E).

Borgarsögusafn Reykjavíkur.

Deild minjavörslu og rannsókna (Árbæjarsafni).

Fornleifaskrá Reykjavíkur. Rafræn skrá.

Húsaskrá Reykjavíkur. Rafræn skrá og gagnasafn.

Kortasafn.

Skjalasafn um fornleifar.

Rafræn gögn.

Ljósmyndir teknar við vettvangskonun.

Uppmælingar á fornleifum.

Prentaðar og útgefnar heimildir

Anna Guðný Gröndal. *Búskapur á Háteigi 1920–1940*, ritgerð til BA-prófs í sagnfræði,

Hugvísindasvið, HÍ 2013. <http://hdl.handle.net/1946/16470>

Anna Líska Guðmundsdóttir. *Fornleifaskráning lóðar Háskóla Reykjavíkur: Öskjuhlíð – Nauthóll*. Skýrsla 130. Reykjavík: Minjasafn Reykjavíkur, 2006.

Anna Líska Guðmundsdóttir, Drífa Kristín Þrastardóttir, Guðlaug Erna Jónsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir. *Byggðakönnun. Borgarhluti 3 – Hlíðar, I. hluti*. Skýrsla 223. Reykjavík: Borgarsögusafn Reykjavíkur, 2023.

Anna Líska Guðmundsdóttir, Drífa Kristín Þrastardóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir. *Nauthólsvík og Nauthólsvegur: Fornleifaskrá og húsakönnun*. Skýrsla 200. Reykjavík: Borgarsögusafn Reykjavíkur, 2019.

Anna Líska Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir. *Göngustígur í Öskjuhlíð. Fornleifaskrá*. Skýrsla nr. 205. Borgarsögusafn Reykjavíkur. Reykjavík 2020.

Anna Sofía Kristjánsdóttir, Anna Líska Guðmundsdóttir og Drífa Kristín Þrastardóttir. *Sjómannaskólareitur: Nóatún – Háteigsvegur – Vatnsholt – Skipholt: Fornleifaskrá og húsakönnun*. Skýrsla 198. Reykjavík: Borgarsögusafn Reykjavíkur, 2019.

Arnbór Gunnarsson. *Saga flugvalla og flugleiðsögu á Íslandi*. Reykjavík: Isavia, 2018.

Ágúst Böðvarsson. *Reykjavík og Seltjarnarnes, 1947, 1:5000*. Kaupmannahöfn: Geodætisk Institut, [1947].

Árni Magnússon og Páll Vídalín. *Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalín, III. bindi. Gullbringu- og Kjósarsýsla*. 2. útg. [ljósprentun]. Kaupmannahöfn: Hið íslenska fræðafélag, 1982.

Árni Óla. *Reykjavík fyrri tíma*, 1. bindi. Skuggsjá 1984.

Baldur Jónsson. „Klambrar saga“. *Orð og tunga* 11. Reykjavík: Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum, 2009: 117–142.

Bjarni F. Einarsson. *Fornleifaskrá Reykjavíkur*. Skýrsla 46. Reykjavík: Árbæjasafn, 1995.

- Drífa Kristín Þrastardóttir, Anna Lís Guðmundsdóttir, Helga Maureen Gylfadóttir, Gunnþóra Guðmundsdóttir, María Gísladóttir og Guðný Gerður Gunnarsdóttir. *Byggðakönnun: Borgarhluti 3 – Hlíðar*. Skýrsla 163. Reykjavík: Minjasafn Reykjavíkur, 2013.
- Einar S. Arnalds. *Reykjavík: Sögustaður við Sund*. 4. bindi (Lykilbók). Reykjavík: Bókaútgáfan Örn og Örlygur hf., 1989.
- Eggert Þór Bernharðsson. *Undir bárujárnsboga. Braggalíf í Reykjavík 1940–1970*. Reykjavík: JPV, 2000.
- Eggert Þór Bernhardsson. *Sveitin í sálinni: Búskapur í Reykjavík og myndun borgar*. Reykjavík: JPV, 2014.
- Freyja Jónsdóttir. „Kringlumýrarblettir.“ *Dagur: Íslendingaþættir*, nr. 53 (28. mars 1998).
- Guðjón Friðriksson. *Saga Reykjavíkur: Bærinn vaknar. 1870–1940. Síðari hluti*. Reykjavík: Iðunn, 1994.
- Guðlaugur R. Guðmundsson. „Örnefnalýsing Laugarness, Klepps og Rauðarár“. *Reykjavík. Miðstöð þjóðlífs*. Kristín Ástgeirsdóttir sá um útgáfuna. Sögufélag. Reykjavík 1978.
- Guðmundur Sæmundsson. „Skip“. *Æskan*, 10. tbl. 1. október 1975.
- Helga Maureen Gylfadóttir, Anna Lís Guðmundsdóttir og Guðný Gerður Gunnarsdóttir. *Vatnsmýri – Seljamýri – Öskjuhlíð: Byggðakönnun: Fornleifaskrá og húsakönnun*. Skýrsla 161. Reykjavík: Minjasafn Reykjavíkur, 2013.
- Helgi M. Sigurðsson og Yngvi Þór Loftsson. *Öskjuhlíð: Náttúra og saga*. Reykjavík: Árbæjarsafn, Borgarskipulag Reykjavíkur, 1993.
- Helgi M. Sigurðsson. *Sögulegar minjar í Öskjuhlíð og Vatnsmýri*, úttekt ásamt tillögum um verndun og lagfæringar, Reykjavík: Skýrsla Árbæjarsafns nr. 8, 1991.
- Íslenskt fornbréfasafn, sem hefir inni að halda bréf og gjörninga, dóma og máldaga, og aðrar skrár, er snerta Ísland eða íslenska menn I.–XV. bindi. Hið íslenska bókmenntafélag, Kaupmannahöfn og Reykjavík 1857–1950, hér III, bls. 598.
- Járnbrautin í Reykjavík. Hafnargerð í Reykjavík og járnbrautir á Íslandi*. Bæklingur. Reykjavík. Árbæjarsafn, 1982.
- Jón Helgason. *Árbækur Reykjavíkur 1786–1936*. Reykjavík, Leiftur, 1942.
- Jón Guðnason. „Verkmenning Íslendinga.“ V. Vegamál, Bóksala stúdenta, 1975.
- Kjartan Kjartansson. „Túnið við Klömbur.“ *SunnudagsMogginn*, 18. júlí 2010: 32–33.
- Klemens Jónsson. *Saga Reykjavíkur*. Fyrri bindi. Reykjavík: Steindór Gunnarsson, 1929.
- Lög um breytingar á lögum um menningarminjar nr. 80/2012 (aldursfriðun húsa og mannvirkja) nr. 126/2022, <https://www.althingi.is/altext/stjt/2023.035.html>, sótt 15. september 2023.
- Lög um menningarminjar nr. 80/2012, <https://www.althingi.is/lagas/nuna/2012080.html>, sótt 15. september 2023.
- Lög um stækkun lögsagnarumdæmis Reykjavíkur nr. 69/1931.
- Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir. *Veðurstofuhæð: Fornleifaskráning*. Skýrsla Borgarsögusafns nr. 209. Reykjavík: Borgarsögusafn Reykjavíkur, 2022.

- Minjastofnun Íslands. *Skráningarstaðlar fornleifa*. [Reykjavík:] Minjastofnun Íslands, 2013, https://www.minjastofnun.is/static/files/Fornleifaskraning/skraningarstadlar_2013_fornleifar.pdf, sótt 15. september 2023.
- Páll V. Bjarnason og Helga Maureen Gylfadóttir. *Húsakönnun: Valssvæði og umhverfi*. Skýrsla 96. Minjasafn Reykjavíkur 2002.
- Páll V. Bjarnason og Helga Maureen Gylfadóttir. *Húsakönnun. Snorrabraut – Hverfisgata – Rauðarárstígur – Laugavegur*. Skýrsla 113. Minjasafn Reykjavíkur 2004
- Páll Líndal. *Reykjavík: Sögustaður við Sund*. 1.–3. bindi (A–G, H–P, R–Ö). Reykjavík: Bókaútgáfan Örn og Örlygur hf., 1986–1991.
- Reglur um skráningu jarðfastra menningarminja vegna skipulags og framkvæmda nr. 620/2019. Minjastofnun Íslands, 14. júní 2019. Stjórnartíðindi B, 1. júlí 2019, <https://www.stjornartidindi.is/Advert.aspx?RecordID=b16a0ee3-05fb-42fd-ac95-eec0e082284b>, sótt 15. september 2023.
- Reykjavíkurkort, Dagatal 1986*. Björn Gunnlaugsson, kort af Reykjavík og nágrenni um 1850 (hluti). Frumrit kortsins er varðveitt á Þjóðskjalasafni Íslands. Árbæjarsafn 1986.
- Vigfús Guðmundsson. „Búnaðarmál í Reykjavík,“ *Í þættir úr sögu Reykjavíkur gefnir út vegna 150 ára afmælis Reykjavíkurkaupstaðar*. Reykjavík, Félagið Ingólfur, 1936.
- Þorleifur Þorleifsson. „Járnbrautin í Reykjavík 1913–1928“ Saga: Tímarit Sögufélags 1973 XI.
- Þórunn Valdimarsdóttir. *Sveitin við Sundin. Búskapur í Reykjavík 1870–1950*. Safn til sögu Reykjavíkur. Reykjavík: Sögufélag, 1986.
- Þór Whitehead. *Ísland í hers höndum. Myndir úr stríði 1940–1945*. Reykjavík: Vaka-Helgafell, 2002.

Vefheimildir / rafræn gögn / kortasjár

Alþingi.

Lagasafn. <https://www.althingi.is/lagasafn/>

Lög um stækkun lögsagnarumdæmis Reykjavíkur nr. 69/1931.

Lög um menningarminjar nr. 80/2012. Tóku gildi 1. janúar 2013.

Stjórnartíðindi. <https://www.stjornartidindi.is/>

Reglur um skráningu jarðfastra menningarminja vegna skipulags og framkvæmda nr. 620/2019.

Friðþór Eydal. „Hermannaskálar (braggar) á Íslandi í síðari heimsstyrjöld,“ <https://www.minjastofnun.is/static/files/skjol-i-grein/Hermannaskalar-braggar-a-Islandi.pdf> <https://www.minjastofnun.is/static/files/skjol-i-grein/Hermannaskalar-braggar-a-Islandi.pdf> sótt 26. september 2023.

Guðjón Friðriksson. *Alfræði Reykjavíkur*. <https://archive.ph/>

Kirkjugarðar Reykjavíkurprófastdæma. <https://www.kirkjugardar.is/>

Landmælingar Íslands. <https://www.lmi.is/>

Kortasafn: <https://www.lmi.is/is/vefsjar/korta-og-loftmyndasofn/kortasafn>

Herforingjaráðskort: <https://www.lmi.is/is/vefsjar/korta-og-loftmyndasofn/kortasafn>

Söguleg gögn: <https://www.lmi.is/is/landupplýsingar/soguleg-gogn/soguleg-gogn>

Landsbókasafn Íslands – Háskólabókasafn <https://landsbokasafn.is/>

Vefsafn.is <https://vefsafn.is/is/>

Tímarit.is <https://timarit.is/>

Íslandskort <https://islandskort.is/>

Ljósmyndasafn Digital Arkivet í Noregi. <https://foto.digitalarkivet.no/fotoweb/archives/5001-Historiske-foto/> leit: L_6061Fo30141706280018.jpg.

Minjastofnun Íslands: <https://www.minjastofnun.is/>

Fornleifar. Skráning fornleifa.

Skráningarstaðlar fornleifa 2013.

Leiðbeiningar um skilaferli 2017; Skil á fornleifaskráningargögnum:

Landupplýsingagögn: Punktaskrár, línu- og flákagögn.

Reykjavíkurborg.

Borgarskjalasafn Reykjavíkur. <https://www.borgarskjalasafn.is/>

Borgarsögusafn Reykjavíkur. <https://borgarsogusafn.is/>

Skýrslur Borgarsögusafns. <https://borgarsogusafn.is/p/rannsoknir>

Ljósmyndasafn Reykjavíkur. <https://ljosmyndasafn.reykjavik.is/#/>

Umhverfis- og skipulagssvið Reykjavíkur.

Borgarvefsjá, <https://borgarvefsja.reykjavik.is/borgarvefsja/>

Landupplýsingar. Landupplýsingakerfi Reykjavíkur (LUKR).

Skjalaver Reykjavíkurborgar. Teikningavefur Reykjavíkurborgar.

<https://skjalasafn.reykjavik.is/fotoweb/>

Sarpur. Menningarsögulegt gagnasafn. <http://sarpur.is/>

Borgarsögusafn. Fornleifar.

Minjasafnið á Akureyri. Ljósmynd nr. BS-368. Ljósmyndari Bárður Sigurðsson.

Þjóðminjasafnið. Ljósmyndir.

Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum. Árnastofnun: Örnefnasafn, Nafnið.is

<https://nafnid.arnastofnun.is/>, örnefnalýsingar.

Umhverfisstofnun.

„Suðvesturland: Aðrar náttúruminjar,

<https://ust.is/nattura/natturuverndarsvaedi/natturuminjaskra/sudvesturland/> sótt 5. maí 2023.

„Fossvogsbakkar, Reykjavík,“ <https://www.ust.is/nattura/natturuverndarsvaedi/fridlyst-svaedi/sudvesturland/fossvogsbakkar-reykjavik/>, sótt 5. maí 2023.

Fylgiskjal 1, Minjatöflur og minjakort

Fylgiskjal 1

Minjatöflur og minjakort

Fornleifaskrá Borgarsögusafns Reykjavíkur í gagnagrunni Sarps, sótt 3. nóv. 2023.

Tafla 1. Fornleifar, Borgarhluti 3 – Hlíðar

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	X-hnit m	Y-hnit m	Ástand	Horfin
5-104	Eskihlíð	Erfðafestubýli	Hús	1892	357820	406950	Ómetið	Nei
5-149	Skildinganesstekkur	Stekkur	Tóft	1850	357718	405968	Ómetið	Nei
5-150	Öskjuhlíð	Stekkur	Tóft	1850	357712	405788	Gott	Nei
5-151	Öskjuhlíð	Fjárborg	Tóft	1850	357703	405786	Gott	Nei
5-152	Grjótnáma Öskjuhlíð	Náma	Náma	1913	357593	406479	Gott	Nei
5-153	Leynimýri	Bústaður	Heimild	1900–1989	358191	405998	Ómetið	Já
5-155	Hátíðarsvæði	Samkomustaður	Tún	1874	357878	406209	Ómetið	Já
5-156	Öskjuhlíðarvegur	Vegur	Vegur	1870	358019	406343	Slæmt	Nei
5-157	Beneventum	Samkomustaður	Grasflöt	1850	357657	406239	Ómetið	Já
5-158	Öskjuhlíð	Beitarhús	Tóft	1900	357810	406094	Sæmilegt	Nei
5-159	Víkursel (Öskjuhlíðarsel)	Sel	Tóft	1703	357623	405728	Sæmilegt	Nei
5-160	Landamerkjasteinn	Landamerki	Áletrun	1839	357632	406167	Gott	Nei
5-213	Pólarfir/Suðurlátt/Kálfakot	Íbúðahverfi	Heimild	1916–1960	357627	406976	Ómetið	Já
5-215	Minni-Öskjuhlíð	Útivistarsvæði, skíðasvæði	Heimild	1910	358342	406171	Ómetið	Já
5-246	Fossvogur	Fjárborg	Heimild	1900	358329	405276	Ómetið	Já
5-330	Sigurlaugarstígur	Stígur	Heimild	1902–1965	358193	407067	Ómetið	Já
5-331	Skaftastígur	Stígur	Heimild	1902–1965	358317	406853	Ómetið	Já
5-398	Hlíðarendi, Vatnsmýrarblettur XIV	Erfðafestubýli	Jarðræktarsvæði	1914	357712	406736	Gott	Nei
5-413	Haukaland	Erfðafestubýli	Heimild	1919–1941	357394	406555	Ómetið	Já
5-421	Gullholan	Borhola	Heimild	1904–1924	356818	406661	Ómetið	Já
5-506	Hafnarsmiðjan	Vélsmiðja, byggingin	Heimild	19131947	357723	407040	Ómetið	Að fullu
5-509	Reykjahlíð	Erfðafestubýli	Heimild	1923–1964	358460	406580	Ómetið	Já
5-513	Vatnstankar Rauðarárholti	Vatnsgeymir	Vatnsgeymir	1915	358735	407158	Gott	Nei
5-514	Háteigur	Erfðafestubýli	Hús	1921	358426	407204	Gott	Nei
5-670	Arastöðin	Fiskverkunarhús	Heimild	1923–1960	358722	407099	Ómetið	Já
5-672	Háteigur – Litli-Háteigur	Íbúðarhús	Heimild	1907–1945	358462	407187	Ómetið	Að mestu
5-673	Fiskreitir bæjarins	Stakkstæði	Heimild	1922–1960	358632	407110	Ómetið	Já
5-679	Járnbraut í Reykjavík	Vagnteinn, járnbraut	Heimild	1913–1928	357392	4E+05	Ómetið	Já
5-683	Öskjuhlíð	Útihús	Rúst	1900	357743	406471	Sæmilegt	Nei
5-684	Öskjuhlíð – Grjótnám	Hús	Hleðsla	1920–1940	357699	406491	Ómetið	Nei
5-689	Öskjuhlíð	Útihús, skotgröf	Tóft	1900–1930	357676	406177	Sæmilegt	Nei
5-708	Kringlumýri	Náma	Heimild	1920–1923	358837	406225	Ómetið	Já
5-720	Bústaðvegur hinn forni	Þjóðvegur	Heimild	900–1900	358486	405822	Ómetið	Já

5-725	Leynimýrarblettur 3	Bústaður	Heimild	1920–1984	358246	405974	Ómetið	Já
5-726	Gamli Hafnarfjarðarvegur	Vegur	Heimild, vegur	900–1870	358152	406100	Slæmt	Að hluta
5-727	Hafnarfjarðarvegur	Vegur	Heimild, vegur	1902–1980	358178	406219	Slæmt	Að mestu
5-735	Breiðamýri	Mógröf	Heimild	1902	358399	406732	Ómetið	Já
5-736	Fossvogsmýri	Mógröf	Heimild	1902	358471	405245	Ómetið	Já
5-737	Rauðararlækur	Brú	Heimild	1902	357899	407287	Ómetið	Já
5-744	Blönduhlíð	Erfðafestubýli	Horfið	1916–1960	358049	406519	Ómetið	Já
5-745	Fossvogsleið	Gata, leið	Heimild	900–1902	358496	405179	Gott	Að hluta
5-747	Eskihlíð c	Hús	Heimild	1905–2002	357766	406912	Ómetið	Já
5-748	Eskihlíð b	Íbúðarhús	Heimild	1901–2005	357781	406900	Ómetið	Já
5-752	Laufásvegur – Vatnsmýrarvegur	Vegur	Heimild	1880–2020	357724	406936	Ómetið	Já
5-759	Gamla Nauthólsleið	Gata, leið	Heimild	1800–1930	357407	406360	Ómetið	Já
5-802	Háfaleiti	Tóft	Heimild	1850–1960	358159	406303	Ómetið	Já
9-28	Grjótnám Reykjavíkur	Náma	Náma	1913–1945	358763	407324	Sæmilegt	Nei
9-30	Hlemmur	Brú	Heimild	1885	358178	407733	Ómetið	Já
9-32	Sunnuhvoll	Íbúðarhús	Heimild	1906–1960	358162	407343	Ómetið	Já
9-40	Mjöllnisstöðin – Oturstöðin	Fiskverkunarhús	Heimild	1915	358385	407706	Ómetið	Já
9-41	Rauðararholt	Varða	Heimild	1883	358747	407176	Ómetið	Já
9-46	Grjótnám Reykjavíkur	Hús	Heimild	1900–1950	358907	407395	Ómetið	Já
9-49	Svarti skúrin	Hús	Heimild	1921–1965	358549	407194	Ómetið	Já
9-75	Vatnspróin við Hlemm	Vatnspró	Heimild	1912–1931	358258	407733	Ómetið	Já
9-76	Lundur við Laugarveg	Íbúðarhús	Heimild	1902	358232	407709	Ómetið	Já
9-77	Sólheimar, Heyrnleysingjaskólinn	Hús	Heimild	1905–1953	358317	407665	Ómetið	Já
9-79	Laugavegur 103	Íbúðarhús	Heimild	1910–1968	358123	358123	Ómetið	Já
9-80	Árbakki	Íbúðarhús	Heimild	1907–1965	358165	358165	Ómetið	Já
9-81	Múr og steiniðjufélagið	Hús	Heimild	1905	358200	407697	Ómetið	Já
9-82	Rauðararstígur 5	Íbúðarhús	Heimild	1907	358210	407680	Ómetið	Já
9-83	Rauðararstígur 5	Íbúðarhús	Heimild	1909	358216	407657	Ómetið	Já
9-84	Rauðararstígur 5	Íbúðarhús	Heimild	1918	358191	407663	Ómetið	Já
9-87	Laugavegur	Gata, í þéttbýli	Gata	1902	358476	407713	Ómetið	Já
9-88	Rauðararstígur	Gata, í þéttbýli	Gata	1906	358101	407385	Ómetið	Já
9-99	Ás	Íbúðarhús	Heimild	1927-1989	358461	407706	Ómetið	Að hluta
220-104	Nauthóll	Bæjarstæði	Heimild	1850–1902	357426	405536	Slæmt	Að hluta
220-105	Nauthóll	Útihús	Tóft	1850–1902	357428	405522	Sæmilegt	Nei
220-106	Nauthóll	Útihús	Tóft	1850–1902	357375	405523	Sæmilegt	Nei
220-107	Nauthóll	Útihús, gerði	Tóft	1850–1902	357413	405556	Slæmt	Að hluta
220-108	Nauthóll	Matjurtagarður	Garður	1850–1902	357348	405569	Gott	Nei
220-109	Nauthóll	Matjurtagarður	Garður	1850–1902	357325	405538	Slæmt	Að hluta

220-110	Nauthóll	Matjurtagarður	Garður	1850–1902	357405	405515	Sæmilegt	Nei
220-111	Nauthóll	Túngarður	Heimild, garður	1850–1902	357394	405567	Sæmilegt	Að hluta
220-115	Seljamýri	Mógröf	Heimild	1902	357379	405672	Ómetið	Já
220-202	Lyngberg	Huldufólks-bústaður	Heimild	1890–1900	357521	405408	Gott	Nei
220-203	Skildinganesleið	Leið, gata	Heimild	1100–1920	357453	405476	Ómetið	Já
230-59	Finnbogahús, Háaleitisbraut 1	Íbúðarhús, erfðafestubýli	Heimild	1900–1960	359037	407312	Ómetið	Já
230-186	Fossvogslækur	Brú	Brú	1902	358728	404765	Gott	Nei

Tafla 2. Minjar frá 1924-1934, Borgarhluti 3 – Hlíðar

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	X-hnit m	Y-hnit m	Ástand	Horfin
5-154	Sólland, Leynimýrarblettur 2	Erfðafestubýli	Heimild	1930–2007	358309	405877	Ómetið	Já
5-243	Öskjuhlíð	Vegur	Vegur	1925	357741	406427	Gott	Nei
5-329	Klambrar	Erfðafestubýli	Heimild	1926–1965	358145	407079	Ómetið	Já
5-399	Hjarðarholt, Vatnsmýrarblettur XIX	Erfðafestubýli	Heimild	1928–2000	357878	406627	Ómetið	Já
5-422	Vatnsmýrarblettur 3	Jarðrækt	Heimild	1930	357585	406923	Ómetið	Já
5-423	Vatnsmýrarblettur 16	Jarðrækt	Heimild	1930	357484	406887	Ómetið	Já
5-424	Vatnsmýrarblettur 15	Jarðrækt	Heimild	1930	357338	406939	Ómetið	Já
5-427	Öskustígur – Öskuvegur	Vegur	Vegur	1930	357139	406901	Ómetið	Nei
5-510	Litla-Hlíð, Norðurmýrarblettur 33	Erfðafestubýli	Heimild	1933–1985	358137	406414	Ómetið	Já
5-511	Varmahlíð, Norðurmýrarblettur 32	Erfðafestubýli	Heimild	1932	358453	406386	Ómetið	Já
5-512	Breiðholt, Vatnsmýrarblettur XII	Erfðafestubýli	Heimild	1925–1989	357738	406901	Ómetið	Já
5-516	Þóróddsstaðir, Skógarhlíð 22	Erfðafestubýli	Hús	1927	358109	406439	Gott	Nei
5-630	Gamli Bústaðavegurinn	Vegur	Heimild, vegur	1932–1970	358621	405957	Slæmt	Að hluta
5-729	Öskjuhlíð	Vegur	Heimild, vegur	1930	357432	406403	Gott	Nei
5-751	Litla Hlíð, Norðurmýrablettur 33	Íbúðarhús	Heimild	1932–1988	358149	406371	Ómetið	Já
5-753	Valfell	Íbúðarhús	Heimild	1928–1957	357902	406821	Ómetið	Já
5-754	Grund	Íbúðarhús	Heimild	1929–1957	357909	406797	Ómetið	Já
5-756	Birkihlíð, Fossvogsblettur 55	Erfðafestubýli	Heimild	1930–1979	358646	405753	Ómetið	Já
5-757	Kringlumýrarvegur	Vegur	Heimild	1930	358789	406701	Ómetið	Já
5-763	Læknisgarður	Sumarbústaður	Hús	1930	358245	405268	Gott	Nei
5-794	Læknisgarður	Sólbaðsskeifa	Niðurgröftur	1930	358257	405295	Slæmt	Nei
5-848	Fossvogur	Mannvirki, lóð	Heimild	1930	358128	405261	Ómetið	Já
5-849	Fossvogur	Mannvirki, lóð	Heimild	1930	358030	405306	Ómetið	Já
9-29	Fiskreitir bæjarins	Fiskreitir	Stakkstæði	1933	358625	407349	Sæmilegt	Nei
9-34	Hraun, Skipholt 35	Íbúðarhús	Heimild	1930	359005	407340	Ómetið	Já
9-35	Hamrar, Skipholt 35	Íbúðarhús	Heimild	1930	358980	407355	Ómetið	Já
9-34	Berg, Skipholt 35	Íbúðarhús	Heimild	1930	358954	407365	Ómetið	Já
9-46	Grjótnám Reykjavíkur	Hús	Heimild	1926–1950	358907	407395	Ómetið	Já
9-47	Geymisvöllur	Íbúðarhús	Heimild	1925–1991	358753	407187	Ómetið	Já
9-48	Lóð vatnsgeymanna	Girðing	Heimild	1924–1950	358719	407205	Ómetið	Já
230-55	Fagridalur, Skipholt 70	Erfðafestubýli	Heimild	1929	358978	407106	Ómetið	Já

230-56	Hlíðardalur, Skipholt 66	Erfðafestubýli	Heimild	1929	358996	407152	Ómetið	Já
230-57	Höfn, Skipholt 62	Erfðafestubýli	Heimild	1932–2001	359007	407208	Ómetið	Já
230-58	Helgadalur, Háaleitisbraut 1	Erfðafestubýli	Heimild	1928	359026	407251	Ómetið	Já

Tafla 3. Minjar frá 1935 og yngri, Borgarhluti 3 – Hlíðar

Safnnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	X-hnit m	Y-hnit m	Ástand	Horfin
5-245	Öskjuhlíð	Jarðhús	Tóft	1944	358268	405222	Sæmilegt	Nei
5-507	Golfskáli Golfklúbbs Íslands	Félagsheimili	Steypa	1937–1976	358400	406148	Ómetið	Já
5-508	Garðlönd Kringlumýri	Matjurtagarður	Heimild	1940–1965	358834	406533	Ómetið	Já
5-515	Efrihlíð, Norðurmýrar- blettur 35	Erfðafestubýli	Hús	1937	358586	406217	Gott	Nei
5-627	Fossvogsblettur 51	Girðing	Garðlag	1936	358712	405912	Gott	Nei
5-628	Fossvogsblettur 51	Húsgrunnur íbúðarhúss	Húsgrunnur	1939–1968	358731	405893	Gott	Nei
5-629	Fossvogsblettur 51	Girðing	Garðlag	1936	358647	405940	Gott	Nei
5-631	Golfskáliinn	Vegur	Heimild	1937	358398	406091	Ómetið	Já
5-632	Golfvöllur	Vegur	Heimild	1938	358469	406108	Ómetið	Já
5-633	Norðurmýrarblettir	Kofi, óp. hlutv	Heimild	1954	358414	406070	Ómetið	Já
5-634	Fossvogsblettur 55	Erfðafestubýli	Heimild	1936–1964	358319	406068	Ómetið	Já
5-635	Fossvogsblettur 55	Erfðafestubýli	Heimild	1936	358363	406052	Ómetið	Já
5-636	Fossvogsblettur 55	Erfðafestubýli	Heimild	1936	358395	406030	Ómetið	Já
5-637	Fossvogsblettur 54	Erfðafestubýli	Heimild	1936–1964	358414	406007	Ómetið	Já
5-638	Hvassafell, Fossvogs- blettur 54	Erfðafestubýli	Heimild	1938–1978	358446	405996	Ómetið	Já
5-639	Fossvogsblettur 51	Erfðafestuland	Heimild	1935–1964	358676	405857	Ómetið	Já
5-640	Fossvogsblettur 51	Undirstaða	Þúst	1936	358714	405881	Gott	Nei
5-641	Fossvogsblettur 51	Vegur	Heimild	1938–1984	358733	405836	Ómetið	Já
5-642	Fossvogsblettur 52	Hornstólpi	Steinsteypa	1936	358646	405942	Gott	Nei
5-643	Fossvogsblettur 52	Erfðafestubýli	Heimild	1936–1964	358561	405924	Ómetið	Já
5-644	Fossvogsblettur 52	Íbúðarhús	Heimild	1947–1970	358492	405854	Ómetið	Já
5-645	Fossvogsblettur 52 v. Reykjanesbraut	Erfðafestubýli	Heimild	1948–1979	358425	405841	Ómetið	Já
5-646	Fossvogsblettur 52	Hæsnahús	Heimild	1948–1970	358485	405903	Ómetið	Já
5-649	Fossvogsblettur 53	Erfðafestubýli	Heimild	1936–1964	358366	405957	Ómetið	Já
5-650	Fossvogsblettur 53	Erfðafestubýli	Heimild	1944–1975	358412	405943	Ómetið	Já
5-652	Fossvogsblettur 55	Vegur	Heimild	1936–1964	358339	406071	Ómetið	Já
5-653	Streymi tímans	Listaverk	Náttúruminjar	2012	358359	406152	Gott	Nei
5-654	Öskjuhlíðarvöllur	Golfvöllur	Heimild	1937–1970	358648	405993	Ómetið	Já
5-663	Fossvogsblettur 51	Geymsla, skúr, bílskúr	Heimild	1936	358738	405877	Ómetið	Já
5-664	Fossvogsblettur 54	Hesthús, bílskúr	Heimild	1940	358462	405976	Ómetið	Já
5-665	Fossvogsblettur 54	Vegur	Heimild	1936–1979	358462	406019	Ómetið	Já
5-721	Sléttuvegur	Vegur	Vegur	1930	358730	405449	Ómetið	Að mestu
5-723	Leynimýrarblettur 4	Erfðafestuland	Heimild	1937	358053	405986	Ómetið	Já
5-724	Leynimýrarblettur 4	Hornstólpi	Steinsteypa	1937	357899	405945	Gott	Nei
5-729	Öskjuhlíð	Vegur	Heimild, vegur	1930	357432	406403	Gott	Nei
5-733	Reykjaæð	Hitaveitulögn	Heimild	1939–1970	358131	406169	Ómetið	Að mestu

5-738	Litla-Öskjuhlíð	Borhola	Steypa	1960	358437	406154	Gott	Nei
5-755	Stapar, v. Hjarðarholt	Íbúðarhús	Heimild	1944	357870	406671	Ómetið	Já
5-764	Fossvogsgarðar	Garðland, ræktunarreitir	Heimild	1943–1957	358427	405378	Slæmt	Nei
5-850	Fossvogur	Skipsflak	Flak	1953–1954	358329	405150	Slæmt	Nei
5-853	Kringlumýrarblettur 29	Erfðafestubýli	heimild	1935–1971	358864	406973	Ómetið	Að mestu
9-52	Framvöllur	Fótboltavöllur	Heimild	1945–1972	358828	407305	Ómetið	Já
220-163	Nauthólsvík	Dráttarbraut	Bryggja	1970	357424	405346	Gott	Nei
220-186	Læragjá, Volga	Baðstaður, affall	Skurður	1940	357481	405376	Gott	Nei
230-191	Nesti í Fossvogi	Bensinstöð	Heimild	1957	358768	358768	Ómetið	Já

Tafla 4. Herminjar frá 1940 og yngri, Borgarhluti 3 – Hlíðar

Safnr.	Sérheiti	Hlutverk	Tegund	Aldur	X-hnit m	Y-hnit m	Ástand	Horfin
5-161	Flugvallarvegur	Varnarveggur	Hleðsla	1940	357594	406463	Gott	Nei
5-162	Öskjuhlíð	Grjótnáma	Náma	1941	357681	406406	Sæmilegt	Nei
5-163	Flugvallarvegur	Grjótnáma	Gryfja	1941	357608	406318	Gott	Nei
5-164	Flugvallarvegur	Skotgröf	Hleðsla	1940	357538	406412	Gott	Nei
5-165	Öskjuhlíð	Herminjar	Skotgröf	1940	357755	405762	Sæmilegt	Nei
5-166	Flugvallarvegur	Sprengiskýli	Jarðhýsi	1941	357679	406435	Sæmilegt	Nei
5-167	Neyðarstjórnstöð	Byrgi	Steypa	1944	357657	406333	Gott	Nei
5-168	Öskjuhlíð	Skotbyrgi	Steypa	1944	357657	406316	Gott	Nei
5-169	Öskjuhlíð	Skotbyrgi	Steypa	1944	357697	406364	Gott	Nei
5-170	Öskjuhlíð	Vatnsgeymir	Steypa	1944	357587	406245	Gott	Nei
5-171	Nauthólsvíkurvegur	Vatnsgeymir	Heimild	1944	357381	406407	Ómetið	Já
5-172	Öskjuhlíð	Varnarveggur	Hleðsla	1941	357564	406178	Ómetið	Nei
5-173	Dælustöð	Dæluhús	Grunnur	1944	357550	406246	Gott	Nei
5-174	Vararafstöð	Rafstöð	Grunnur	1940	357512	406202	Gott	Nei
5-175	Flugvallarvegur	Birgðaskemma	Braggi	1941	357742	406532	Gott	Nei
5-176	Flugvallarvegur	Trésmíðaverkstæði	Braggi	1942	357541	406474	Gott	Nei
5-177	Nauthólsvegur	Klæðageymsla	Heimild	1944	357369	406350	Ómetið	Já
5-178	Nauthólsvegur	Skotfærageymsla, vélaverkstæði	Heimild	1944	357375	406331	Ómetið	Já
5-179	Öskjuhlíð	Vatnstankur	Vatnsgeymir	1941	357745	405468	Gott	Nei
5-180	Öskjuhlíð	Skotæfingasvæði	Stígur	1941	357590	405857	Gott	Nei
5-181	Dúfnahús	Herminjar	Grunnur	1941	357594	405800	Sæmilegt	Nei
5-182	Camp Maple Leaf	Herskálahverfi	Braggagrunnur, húsgrunnur	1940	357708	405409	Sæmilegt	Nei
5-184	Flugvallarvegur	Vatnsgeymir	Heimild	1944	357626	406533	Ómetið	Já
5-186	Nauthólsvegur 85	Herbúðir	Heimild	1944	357399	406245	Ómetið	Já
5-187	Camp Anacostia	Herbúðir	Heimild	1944	357949	406559	Ómetið	Já
5-188	Camp Daniel Boone / Flugvallarkampur	Herbúðir	Heimild	1940–1965	357497	406748	Ómetið	Já
5-189	Bomb Stores	Sprengigeymsla	Grunnur	1940	358210	405784	Ómetið	Nei
5-191	Öskjuhlíð	Áletrun	Áletrun	1940	357598	406231	Gott	Nei
5-194	Camp Hilton	Herbúðir	Heimild	1940	357711	406988	Ómetið	Já
5-195	Camp Farm	Herbúðir	Heimild	1944	357828	406740	Ómetið	Já
5-196	Howitzer Hill	Herminjar	Örnefni	1940	357705	406341	Ómetið	Nei

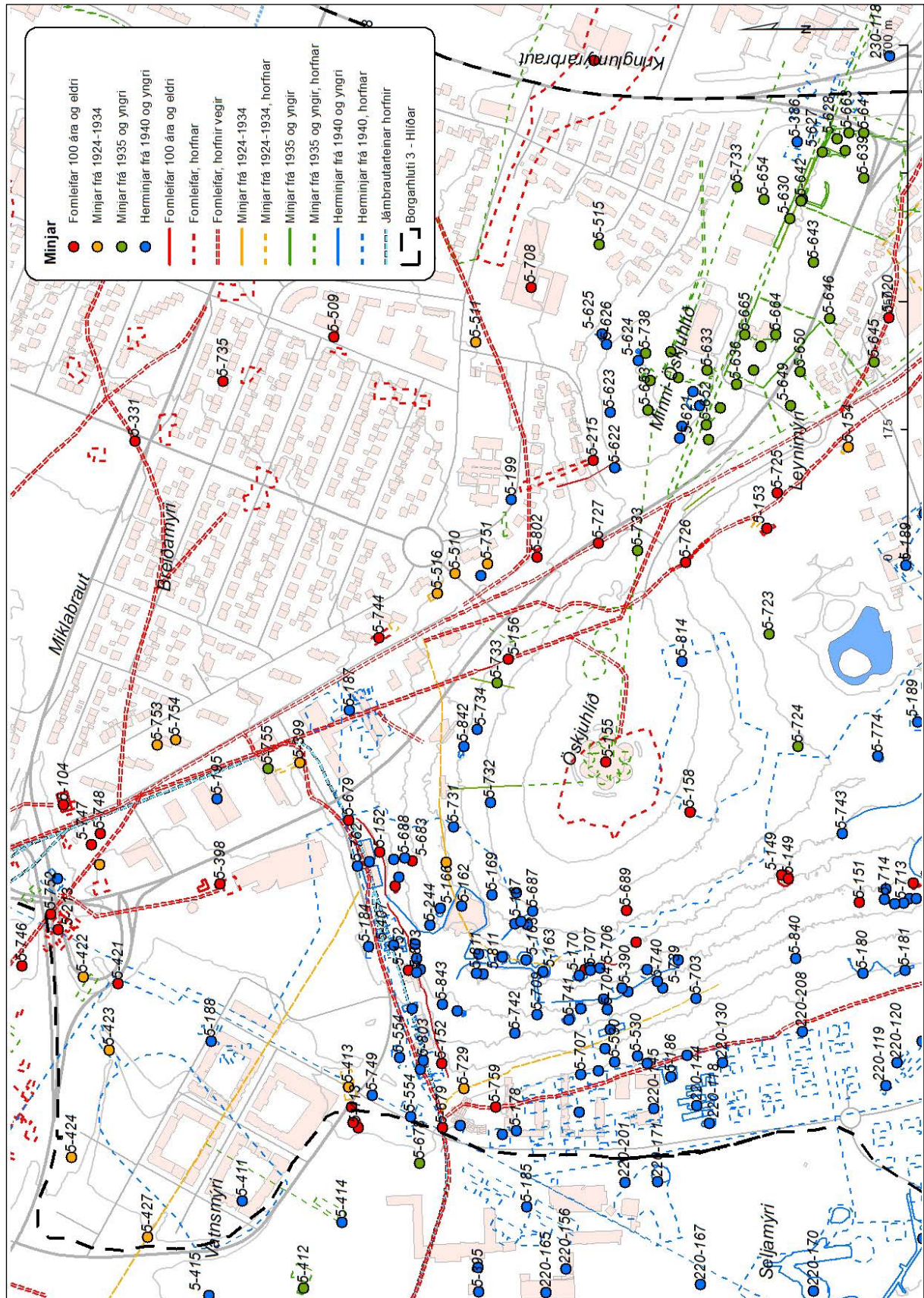
5-197	Rockfort Camp	Herbúðir	Heimild	1942	357745	405596	Ómetið	Já
5-198	Camp Melrose	Herbúðir	Heimild	1942	358133	358133	Ómetið	Já
5-199	Camp Liberty, áður Craven	Herbúðir	Heimild	1941	358227	406409	Ómetið	Já
5-200	Öskjuhlíð	Rafstöð	Grunnur	1940	357486	406210	Sæmilegt	Nei
5-216	Öskjuhlíð	Herminjar	Skotbyrgi	1940	358337	406105	Gott	Nei
5-217	Öskjuhlíð	Herminjar	Skotbyrgi	1940	358385	406089	Gott	Nei
5-244	Flugvallarvegur	Sprengiskýli	Tóft	1940	357655	406449	Gott	Nei
5-383	Háteigskampur / Camp Sheerwood	Herbúðir	Heimild	1940	358583	407102	Ómetið	Já
5-384	Camp Tower Hill	Herbúðir	Heimild	1940	358685	407136	Ómetið	Já
5-385	Camp Cook / Marine Camp / Fleet Air Base (F.A.B.I.) East Camp	Herbúðir	Heimild	1940	358617	405326	Ómetið	Já
5-386	Bytown Camp, Bústaðakampur	Herbúðir	Heimild	1940	358511	406016	Ómetið	Já
5-390	Öskjuhlíð	Eldsneytisgeymir	Steypa	1941	357608	406110	Ómetið	Nei
5-393	Öskjuhlíð	Leiðsla	Heimild	1940	357469	406203	Ómetið	Já
5-406	Öskjuhlíð	Verkstæði	Heimild	1944	357460	406452	Ómetið	Já
5-407	Flugvallarvegur	Herminjar	Braggi	1942	357628	406499	Gott	Nei
5-408	Nauthólsvíkurvegur	Braggi	Heimild	1944	358131	405415	Ómetið	Já
5-409	Nauthólsvíkurvegur	Braggi	Heimild	1944	358045	405412	Ómetið	Já
5-411	Flugbraut NA-SV	Flugbraut, herminjar	Flugbraut	1944	357278	406705	Gott	Að hluta
5-530	Öskjuhlíð	Ker, óþ. notk.	Steypa	1940	357468	406197	Sæmilegt	Nei
5-531	Öskjuhlíð	Undirstaða	Steypa	1940	358288	406863	Sæmilegt	Nei
5-532	Öskjuhlíð	Undirstaða	Steypa	1940	356844	408431	Sæmilegt	Nei
5-554	Nauthólsvegur	Herminjar, braggi	Heimild	1940	357474	406491	Ómetið	Já
5-620	Minni-Öskjuhlíð	Byssustæði	Niðurgröftur, rutt svæði	1940	358365	406090	Gott	Nei
5-621	Minni-Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	1940	358321	406108	Gott	Nei
5-622	Minni-Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur með hleðslu	1940	358280	406197	Gott	Nei
5-623	Minni-Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	1940	358356	406203	Sæmilegt	Nei
5-624	Minni-Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	1940	358427	406164	Sæmilegt	Nei
5-625	Minni-Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	1940	358464	406214	Sæmilegt	Nei
5-626	Minni-Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	1940	358449	406208	Sæmilegt	Nei
5-685	Öskjuhlíð	Undirstaða	Hleðsla	1940	357745	406499	Gott	Nei
5-686	Öskjuhlíð	Undirstaða	Hleðsla	1940	357721	406492	Gott	Nei
5-687	Öskjuhlíð	Herminjar	Steypa	1940	357674	406308	Slæmt	Að hluta
5-688	Öskjuhlíð	Skotgröf	Hola	1940	357747	406484	Sæmilegt	Nei
5-689	Öskjuhlíð	Útihús, skotgröf	Tóft	1900–1940	357676	406177	Sæmilegt	Nei
5-703	Öskjuhlíð	Braggi	Braggagrunnur, steypa	1940	357557	406082	Sæmilegt	Nei
5-704	Öskjuhlíð	Byssustæði	Hleðsla	1940	357540	406206	Gott	Nei
5-705	Öskjuhlíð	Vegur	Hleðsla	1940	357555	406212	Gott	Nei
5-706	Öskjuhlíð	Skotgröf	Hleðsla	1940	357597	406217	Gott	Nei
5-707	Öskjuhlíð	Skotgröf	Hleðsla	1940	357594	406229	Gott	Nei
5-709	Öskjuhlíð	Athafnasvæði	Rutt svæði	1940	357533	406302	Gott	Nei
5-710	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	1940	357692	405784	Sæmilegt	Nei
5-711	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgröftur	1940	357692	405793	Sæmilegt	Nei

5-712	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgroftur	1940	357685	405801	Sæmilegt	Nei
5-713	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgroftur	1940	357685	405814	Sæmilegt	Nei
5-714	Öskjuhlíð	Skotgröf	Grjótgarður	1940	357691	405827	Sæmilegt	Nei
5-715	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgroftur	1940	357705	405826	Sæmilegt	Nei
5-716	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgroftur	1940	357736	405553	Sæmilegt	Nei
5-718	Öskjuhlíð	Vegur	Heimild, vegur	1940	357616	405647	Gott	Að hluta
5-728	To Camp Cook	Vegur	Vegur	1940	357950	405392	Ómetið	Já
5-730	Öskjuhlíð	Renna	Steinsteypa	1944	357629	406470	Gott	Nei
5-731	Öskjuhlíð	Girðing	Heimild	1940	357790	406417	Ómetið	Já
5-732	Öskjuhlíð	Skotgröf	Grjóthrúga	1940	357823	406367	Slæmt	Nei
5-734	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgroftur	1940	357923	406384	Gott	Nei
5-739	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgroftur með hleðslu	1940	357569	406131	Sæmilegt	Nei
5-740	Öskjuhlíð	Pípulögn	Hleðsla, steinsteypa	1940	357578	406138	Slæmt	Nei
5-741	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgroftur	1940	357526	406259	Sæmilegt	Nei
5-742	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgroftur	1940	357507	406333	Sæmilegt	Nei
5-743	Öskjuhlíð	Braggi	Grunnur	1940	357781	405886	Slæmt	Nei
5-749	Flugvallarbraut	Gata, í þéttbýli	Heimild	1940–2005	357423	406528	Ómetið	Já
5-760	Camp Fossvogur	Skotbyrgi	Steinsteypa	1940	358692	405010	Gott	Nei
5-761	Camp Fossvogur	Byssustæði	Steinsteypa	1940	358670	405041	Gott	Nei
5-765	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgroftur með hleðslu	1940	357959	405471	Slæmt	Nei
5-766	Öskjuhlíð	Skotgröf	Grjótgarður, skotgröf	1940	357734	405531	Gott	Nei
5-767	Öskjuhlíð	Skotgröf	Grjótgarður, skotgröf	1940	357725	405523	Gott	Nei
5-768	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgroftur	1940	357868	405572	Gott	Nei
5-769	Öskjuhlíð	Skotgröf	Grjótgarður, skotgröf	1940	357927	405625	Gott	Nei
5-770	Öskjuhlíð	Skotgröf	Skotgröf	1940	357840	405663	Gott	Nei
5-771	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgroftur	1940	357739	405588	Gott	Nei
5-772	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgroftur	1940	357816	405700	Gott	Nei
5-773	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgroftur	1940	357762	405646	Gott	Nei
5-774	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgroftur með hleðslu	1940	405646	405837	Gott	Nei
5-775	Fossvogur	Skotgröf	Niðurgroftur	1940	357731	405298	Gott	Nei
5-790	Öskjuhlíð	Skotgröf	Skotgröf	1940	357744	405662	Sæmilegt	Nei
5-791	Öskjuhlíð	Skotgröf	Skotgröf	1940	357707	405636	Sæmilegt	Nei
5-792	Öskjuhlíð	Skotgröf	Niðurgroftur	1940	357677	405594	Sæmilegt	Nei
5-793	Öskjuhlíð	Óþekkt, skráð e. hlutv.	Skjólgarður	1940	357777	405716	Sæmilegt	Nei
5-803	Flugvallarvegur	Járnbrautarteinar	Járnbrautarteinar	1940	357470	406458	Sæmilegt	Nei
5-811	Öskjuhlíð	Skotgröf	Garðlag	1940	357589	406386	Sæmilegt	Nei
5-814	Öskjuhlíð	Geymslusvæði	Heimild	1941	358016	406104	Ómetið	Já
5-840	Öskjuhlíð	Skotgröf	Skotgröf	1940	357610	405949	Sæmilegt	Nei
5-841	Öskjuhlíð	Skotgröf	Skotgröf	1940	357641	357641	Sæmilegt	Nei
5-842	Öskjuhlíð	Skotgröf	Skotgröf	1940	357900	406403	Ómetið	Nei
5-843	Öskjuhlíð	Grunnur	Steinsteypa	1940	357547	406432	Slæmt	Nei
9-23	Camp Vulcan	Herbúðir	Heimild	1940	358414	407635	Ómetið	Já

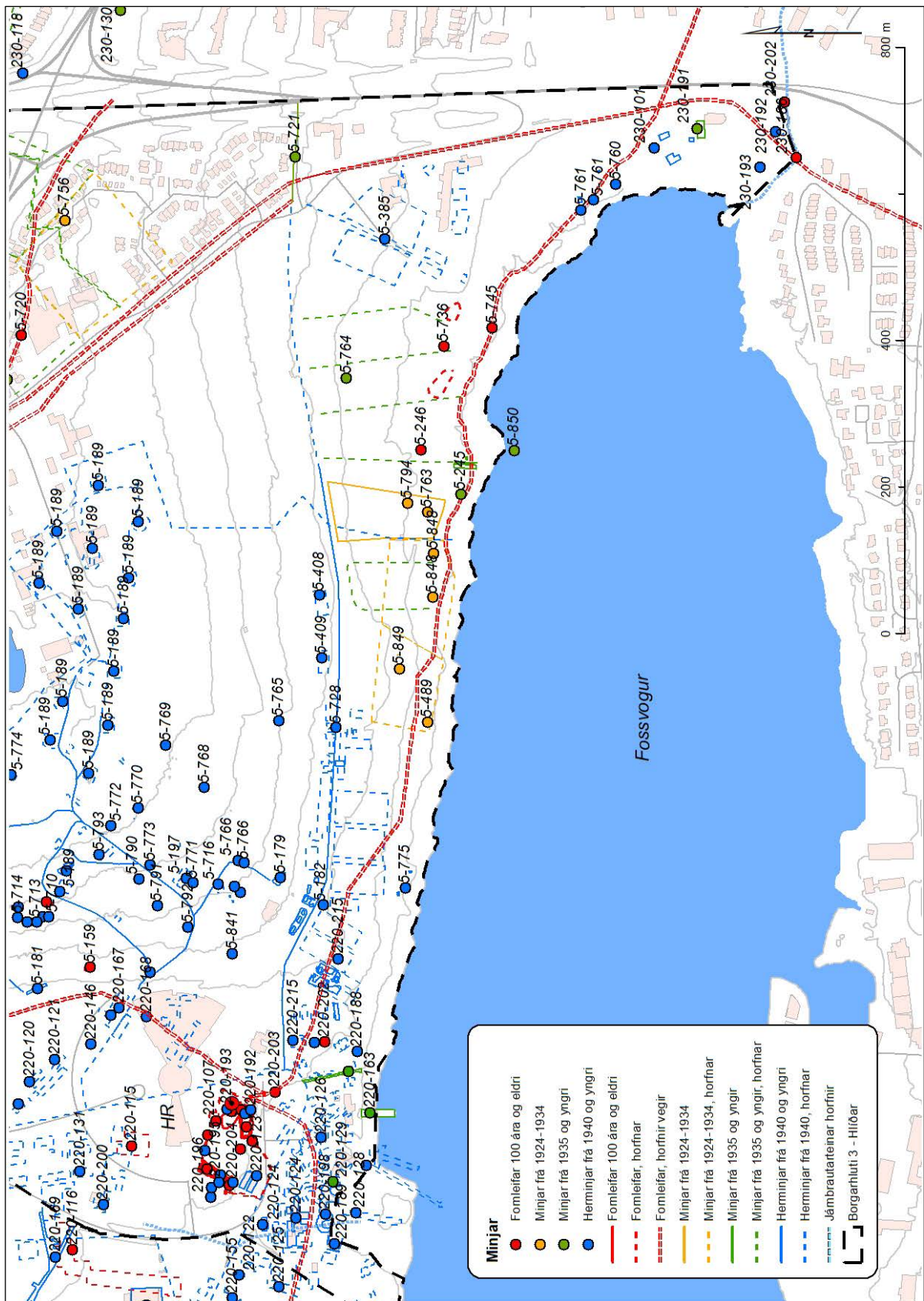
9-24	Camp Hounslow	Herbúðir	Heimild	1940	358570	407614	Ómetið	Já
9-51	Rauðaárholt	Herminjar	Heimild	1940	358586	407280	Ómetið	Já
220-114	Nauthóll	Skotgröf	Niðurgröftur	1940	357374	405571	Gott	Nei
220-117	Nauthólsvík	Skotbyrgi	Steypa	1940	357159	405313	Gott	Nei
220-118	Nauthólsvíkurvegur	Vatnsgeymir	Herminjar, steypa	1944	357385	406067	Gott	Nei
220-119	Nauthólsvegur	Vatnsgeymir	Heimild	1941–2006	357436	405826	Ómetið	Já
220-120	Nauthólsvegur	Sjúkraskýli	Heimild	1944–2006	357467	405811	Ómetið	Já
220-121	Nauthólsvegur	Líkhús	Heimild	1941–2006	357497	405777	Ómetið	Já
220-123	Nauthólsvegur	Braggi	Braggi	1944	357338	405500	Gott	Nei
220-124	Transit Camp; Flugvallahótel	Herbúðir, hótél	Braggi	1944–1945	357281	405447	Gott	Nei
220-126	Corbett Camp	Herbúðir, herminjar	Heimild	1941–1971	357391	405413	Ómetið	Já
220-127	Nauthólsvík	Bryggja	Heimild	1940	357352	405352	Ómetið	Að hluta
220-128	Northrop-brautin	Dráttarbraut	Heimild, bryggja	1940	357288	405365	Gott	Nei
220-130	Nauthólsvegur	Herbúðir	Braggagrunnur	1941	357467	406049	Slæmt	Að hluta
220-131	Station Headquarters	Herbúðir	Heimild	1942	357345	405742	Ómetið	Já
220-142	Nauthólsvegur	Verkstæði, byggingin	Heimild	1940	357557	405700	Ómetið	Já
220-144	Nauthólsvegur	Herbúðir	Braggagrunnur	1941	357409	406084	Slæmt	Já
220-145	N.A.A. F.I.	Félagsheimili, verslun	Heimild	1940	357404	406143	Ómetið	Já
220-146	Nauthólsvegur	Æfingasvæði, hernaðarlegt	Heimild	1940	357518	405727	Ómetið	Já
220-167	Tundurskeytamiðstöð	Braggi	Heimild	1943	357539	405688	Ómetið	Já
220-168	Skammbyssegymsla	Braggi	Heimild	1943	357555	405651	Ómetið	Já
220-187	Lyngberg	Loftvarnabyssa	Undirstöður	1940	357520	405422	Slæmt	Að hluta
220-188	Nauthólsvík	Herminjar	Hleðsla	1940	357507	405364	Gott	Nei
220-189	Nauthólsvík	Flugskýli	Undirstöður	1940	357245	405395	Gott	Nei
220-191	Nauthóll	Skotgröf	Niðurgröftur	1940	357423	405517	Gott	Nei
220-192	Nauthóll	Skotgröf	Niðurgröftur	1940	357425	405514	Gott	Nei
220-193	Nauthóll	Mastur f. fjarskipti	Undirstöður	1940	357429	405542	Gott	Nei
220-194	Nauthóll	Skotgröf	Niðurgröftur	1940	357339	405550	Gott	Nei
220-195	Nauthóll	Skotgröf	Niðurgröftur	1940	357329	405552	Gott	Nei
220-196	Nauthóll	Skotgröf	Niðurgröftur	1940	357308	405563	Gott	Nei
220-197	Nauthóll	Byssustæði	Undirstöður	1940	357322	405562	Gott	Nei
220-198	Nauthólsvík	Flugskýli	Byrgi	1940	357285	405407	Gott	Nei
220-199	Kýrhamar	Loftvarnabyssa	Heimild	1942	357145	405352	Ómetið	Já
220-200	Veðurstofa	Veðurstofa	Braggagrunnur	1940–2005	357299	405710	Ómetið	Já
220-204	Nauthóll	Mastur f. fjarskipti	Undirstöður	1940	357329	405533	Slæmt	Að hluta
220-208	Flugvöllur	Óliuleiðsla	Heimild	1942	357510	405940	Ómetið	Já
220-215	Fleet Air Base Iceland: Camp Kwitchebelliakín; Camp Maple Leaf	Herbúðir	Braggagrunnur	1940	357634	405390	Slæmt	Að mestu
230-101	Camp Fossvogur / Camp Cook South	Herbúðir	Heimild	1940	358741	404959	Slæmt	Nei
230-192	Camp Fossvogur	Skotgröf	Niðurgröftur	1940	358764	404793	Gott	Nei
230-193	Fossvogur	Skotgröf	Niðurgröftur	1940	358715	404814	Gott	Nei

[illegible]

Minjakort Borgarhluti 3 – Hlíðar, Öskjuhlíð

Minjakort Borgarhluti 3 – Hlíðar, Fossvogur

Skýrslur Borgarsögusafns Reykjavíkur

- 190 Sólrún Inga Traustadóttir: *Fornar rætur Árbæjar. Fornleifarannsókn. Áfangaskýrsla 2017*. Rvk. 2018.
- 191 Anna Lís Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir: *Fornleifaskráning á efnisvinnslusvæði við Álfnesvík Þerneyjarsundi*. Rvk. 2018.
- 192 Anna Lís Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir: *Fornleifaskráning vegna athafnasvæðis á Hólmsheiði*. Rvk. 2018.
- 193 Anna Sofía Kristjánsdóttir, Anna Lís Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir: *Köllunarklettur Þ47. Héðinsgata, Köllunarklettsvegur, Sundagarðar, Sæbraut*. Rvk. 2018.
- 194 Anna Lís Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir: *Fornleifaskráning vegna deiliskipulags á Stórahjúk Úlfarsfelli*. Rvk. 2018.
- 195 Anna Lís Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir: *Fornleifaskráning vegna deiliskipulags á bæjarstæði Mógilsár*. Rvk. 2019.
- 196 Anna Sofía Kristjánsdóttir, Anna Lís Guðmundsdóttir og Drífa Kristín Þrastardóttir: *Dunhagi, Hjarðarhagi, Tómasarhagi. Fornleifaskrá og húsakönnun*. Rvk. 2019.
- 197 Sólrún Inga Traustadóttir o.fl.: *Fornar rætur Árbæjar – Fornleifarannsókn. Áfangaskýrsla 2018*. Rvk. 2019.
- 198 Anna Sofía Kristjánsdóttir, Anna Lís Guðmundsdóttir og Drífa Kristín Þrastardóttir: *Sjómannaskólareitur. Nóatún, Háteigsvegur, Vatnholt, Skipholt. Fornleifaskrá og húsakönnun*. Rvk. 2019.
- 199 Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir: *Fornleifaskráning á lóð fyrir innsiglingamerki á Gufuneshöfða*. Rvk. 2019.
- 200 Anna Lís Guðmundsdóttir, Drífa Kristín Þrastardóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir: *Nauthólsvík og Nauthólsvíkurvegur. Fornleifaskrá og húsakönnun*. Rvk. 2019.
- 201 Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir: *Fornleifaskráning á hluta jarðarinnar Jörfa á Kjálarnesi vegna deiliskipulags*. Rvk. 2019.
- 202 Sólrún Inga Traustadóttir, Almar Smári Óskarsson, Anna Soffía Ingólfsdóttir, Björn Ari Örvarsson, Ísak Freyr Valsson, Jóhanna Valgerður Guðmundsdóttir, Katrín Alda Ámundadóttir, Snædis Sunna Thorlacius: *Fornar rætur Árbæjar. Fornleifarannsókn. Framvinduskýrsla 2019*. Rvk. 2020.
- 203 Anna Lís Guðmundsdóttir, Alma Sigurðardóttir, Margrét Björk Magnúsdóttir og Drífa Kristín Þrastardóttir: *Ellidaárdalur. Fornleifaskrá og húsakönnun*. Rvk. 2020.
- 204 Drífa Kristín Þrastardóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir: *Nýi-Skerjafjörður. Fornleifaskrá og húsakönnun*. Rvk. 2021.
- 205 Anna Lís Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir: *Göngustígur í Öskjuhlíð. Fornleifaskrá*. Rvk. 2020.
- 206 Anna Lís Guðmundsdóttir: *Skúlagata – Frakkastígur 1. Fornleifaskrá*. Rvk. 2020.
- 207 Anna Lís Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir: *Fornleifaskráning vegna tvöföldunar Suðurlandsvegur frá Bæjarhálsi austur að Hólmsá. Fornleifaskrá*. Rvk. 2020.
- 208 Alma Sigurðardóttir og Drífa Kristín Þrastardóttir: *Veðurstofuhæð. Húsakönnun*. Rvk. 2021.
- 209 Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir: *Veðurstofuhæð. Fornleifaskrá*. Rvk. 2022.
- 210 Anna Lís Guðmundsdóttir: *Laugavegur sem göngugata 2. áfangi. Fornleifaskrá*. Rvk. 2021.
- 211 Alma Sigurðardóttir og Drífa Kristín Þrastardóttir: *Ártúnshöfði. Svæði 1-4. Húsakönnun*. Rvk. 2021.
- 212 Anna Lís Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir: *Ártúnshöfði. Fornleifaskrá*. Rvk. 2021.
- 213 Sólrún Inga Traustadóttir, Ásta Rakel Viðarsdóttir, Þóra Kristín Briem, Jakob Kristján Þrastarson, Ögn Þórarinsdóttir: *Fornar rætur Árbæjar – Fornleifarannsókn. Áfangaskýrsla 2020*. Rvk. 2021.
- 214 Drífa Kristín Þrastardóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir: *Holtsgata 10-12 og Brekkustígur 16. Fornleifaskrá og húsakönnun*. Rvk. 2021.
- 215 Anna Lís Guðmundsdóttir: *Fornleifaskrá. Vesturgata - Framkvæmdarsvæði frá Stýrimannastíg að Bræðraborgastíg og þaðan niður að Hlésgötu*. Rvk. 2021.
- 216 Drífa Kristín Þrastardóttir, Anna Lís Guðmundsdóttir, Margrét Björk Magnúsdóttir, María Gísladóttir: *Byggðakönnun. Borgarhluti 6 – Breiðholt*. Rvk. 2021.
- 217 Anna Lís Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir: *Rauðhólar. Fornleifaskrá*. Rvk. 2021.
- 218 Anna Lís Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir: *Sörlaskjól. Fornleifaskrá*. Rvk. 2021.
- 219 Sólrún Inga Traustadóttir, Albína Hulda Pálsdóttir, Brynja Árnadóttir, Gavin Lucas, Sigþór Bjarmi Geirsson, Torbjörn Brorsson: *Fornar rætur Árbæjar – Fornleifarannsókn. Áfangaskýrsla 2021*. Rvk. 2022.
- 220 Salvör Jónsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir: *Stúdentagarðar við Eggertsgötu. Fornleifaskrá og húsakönnun*. Rvk. 2022.
- 221 Alma Sigurðardóttir: *KR-svæðið – Frostaskjól 2-6. Húsakönnun*. Rvk. 2022.
- 222 Salvör Jónsdóttir: *Keldur og Keldnaholt. Húsakönnun*. Rvk. 2022.
- 223 Anna Lís Guðmundsdóttir, Drífa Kristín Þrastardóttir, Guðlaug Erna Jónsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir: *Byggðakönnun. Borgarhluti 3 – Hlíðar*. Rvk. 2023.
- 224 Anna Lís Guðmundsdóttir og Margrét Björk Magnúsdóttir: *Fornleifaskrá. Borgarhluti 3 – Hlíðar*. Rvk. 2024.
- 225 Sólrún Inga Traustadóttir, Daníel Freyr Ívarsson, Guðrún M. Eyfjörð Skarphéðinsdóttir, Ingvar Örn Magnússon, Jóhanna Teuffer, Margrét Rós Svansdóttir: *Fornar rætur Árbæjar – Fornleifarannsókn. Áfangaskýrsla 2022*. Rvk. 2023.
- 226 Guðlaug Erna Jónsdóttir og Salvör Jónsdóttir: *Bensinstöðvar á uppbygggingarlóðum. Húsakönnun*. Rvk. 2023.
- 227 Margrét Björk Magnúsdóttir og Anna Lís Guðmundsdóttir: *Leirtjörn vestur. Fornleifaskrá*. Rvk. 2023.